

ADIM ADIM TÜRKÇE ÖĞRETİM SETİ

Adım Adım Türkçe

DERS KİTABI

4

Tuncay ÖZTÜRK

Sezgin AKÇAY

Salih GÜN

Abdullah YİĞİT

Gökhan DAYI

DİLSET
YAYINLARI

www.dilset.com

Fethiye

Çoruh

Y A B A N C I L A R İ Ç İ N

	OKUMA-ANLAMA	KONUŞMA	DİNLEME
<i>Basın Güç Demektir</i>	Bolvadin'de Deprem	Basın yayın araçları hakkında konuşma aktiviteleri	Radyonun Doğuşu
SAYFA 8 - 17			
<i>Sinemamanın Büyülü Dünyası</i>	Sinema	Sinema hakkında konuşma aktiviteleri	74. Oscar Ödülleri
SAYFA 18 - 27			
<i>Doğal Afetlerin Ürkütücü Yüzü</i>	Tokyo Depremi	Doğal afetler hakkında konuşma aktiviteleri	17 Ağustos Depremi
SAYFA 28 - 37			
<i>Yeteneklerimizin Farkında mıyız?</i>	Sparky	Yetenekler hakkında konuşma aktiviteleri	Kabiliyetsiz Dâhi
SAYFA 38 - 47			
<i>21. Yüzyılda İletişim</i>	21. Yüzyılda İletişim	İletişim hakkında konuşma aktiviteleri	Elektronik Posta Riski
SAYFA 48 - 57			
<i>Hayatın İçinden</i>	Pulsuz Dilekçe	Davranışlarımız hakkında konuşma aktiviteleri	20 Milyonluk Vakit
SAYFA 58 - 67			
<i>Spor Barış Demektir!</i>	Pele ve Futbol	Fatih Terim'le Röportaj	G-o-o-o-!!
SAYFA 68 - 77			
<i>Renklerin Gizli Dünyası</i>	Renklerin Dünyası	Renkler hakkında konuşma aktiviteleri	Gök kuşağı
SAYFA 78 - 87			

İMLÂ, NOKTALAMA	DİL BİLGİSİ	SERBEST OKUMA	MÜZİK KUTUSU
“-imek” Ek fiili Eğik Çizgi Tonlama	İsim-Fiiller	Mustafa Kemal Atatürk	Türkiyem
Sayıların Okunuşu Sayıların Yazımı Tarihlerin Yazımı	Zarf-Fiiller	Atom Bombası	El Salla
Soru İşareti Tek Tırnak İşareti	Sıfat-Fiiller	Kırkpınar Güreşleri	Kol Düğmeleri
Ayraç İşareti Tırnak İşareti	Bağlaçlar	Ressam ve Çocuk	Para
Köşeli Ayraç Hece Düşmesi	Edatlar	Oğlak Burcundaki Çocuklar	Değer mi Hiç?
Kesme İşareti “-ken” Ekinin Yazımı	Özne-Yüklem Uygunluğu	Kutup Ayılarının Buzdan Sığınakları	Ayı
Düzeltilme İşareti “-ki” Aitlik Eki	Oldurgan, Ettirgen Fiiller	Tac Mahal	Hemşerim Memleket Nire?
Ünlem İşareti	Birleşik Fiiller	Taş	Sigara

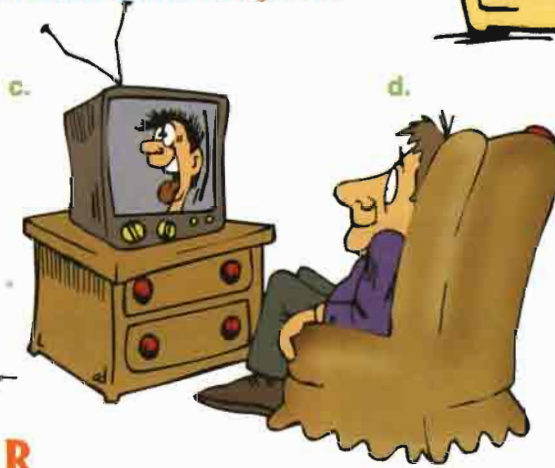
DERSE HAZIRLIK

1. Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

- Basın yayın organlarından en çok hangisiyle ilgiliniyorsunuz?
- Sizce en etkili basın yayın organı hangisidir?
- Günlük gazeteleri takip ediyor musunuz? En çok hangi haberler dikkatinizi çekiyor?
- Televizyonda en çok izlediğiniz program hangisidir?
- Hangi dergileri okuyorsunuz?
- Gazeteci olmak ister misiniz?

2. Aşağıdaki karikatürler hakkında konuşunuz.

KELİMELER

1. Aşağıdaki kelimelerden farklı olana (✓) işareti koyunuz.

a. ☐ elektronik posta	☐ haberler
☐ spor	☐ belgesel
b. ☐ program indirme	☐ sanal sohbet
☐ muhabir	☐ elektronik posta
c. ☐ köşe yazısı	☐ sunucu
☐ yazar	☐ kadın-aile
d. ☐ türküler geçidi	☐ istekler
☐ spor gündemi	☐ çizgi film

2. Aşağıdaki cümlelerle resimleri eşleştiriniz.

a. Ayşe, radyo dinliyor.	d. Hüseyin Amca, daktiloda yazı yazıyor.
b. Ayhan Bey, gazete okuyor.	e. Tülin Hanım, müzik dinliyor.
c. Ahmet, televizyon seyrediyor.	f. Hüseyin, bilgisayarda çalışıyor.

ÖRNEKLEME

Aşağıdaki soruları tekrarlayınız ve uygulayınız.

Soru 1:

Hangi dergiye abonesiniz?

Cevap:

Bilim Çocuk dergisine aboneyim.

Kısa Cevap:

Bilim Çocuk

Uygulama: .....

Soru 2:

Şehrinizde yayın yapan yerel televizyon var mı? Adı nedir?

Cevap:

Evet, şehrimizde yayın yapan yerel televizyon var. Kanal 52

Kısa Cevap:

Evet, var. Kanal 52

Uygulama: .....

Soru 3:

Anneniz gazetedeki hangi sayfaları okur?

Cevap:

Annem daha çok yemek tariflerini ve moda haberlerini okur.

Kısa Cevap:

Yemek tariflerini ve moda haberlerini

Uygulama: .....

Soru 4:

Film artisti olmak ister misiniz?

Cevap:

Evet, çok meşhur bir artist olmak isterim.

Kısa Cevap:

Evet, isterim.

Uygulama: .....

DİNLEME

1. Aşağıdaki parçayı dinleyiniz.

RADYONUN DOĞUŞU

Bugün radyonun ne kadar büyük bir icat olduğunu düşünmeyiz. Fakat 100 yıl önce, 21 yaşındaki İtalyalı bir genç, radyodan ilk sesi verdiği zaman, kimse kulaklarına inanamadı.

İtalya'nın Bologna şehrinde, Guglielmo Marconi adlı bir genç 1895 yılında, bir kilometre uzaklıktaki kardeşine sinyal gönderdi. Kardeşi sinyali aldığı zaman, silâhıyla havaya iki el ateş etti.

İtalyan hükümeti, bu genç mucidin buluşuyla hiç ilgilenmedi. Genç mucidin İrlandalı annesi oğlunu sonuna kadar destekledi. Onu İngiltere'ye gönderdi. Genç mucit İngiltere'de üst düzey yetkilere sahip bir akrabasının yanına yerleşti.

Marconi İngiltere'de iki bilim adamı ile beraber çalıştı. 1897 yılında Marconi bir telsiz telgraf şirketi kurdu. Burada yaptığı çalışmalarla daha uzak mesafelere radyo sinyalleri gönderdi. Marconi 1899 yılında, ilk telsiz telgraf sinyalini İngiliz kanalından Fransa'ya gönderdi.

Marconi, radyo dalgalarının bütün yerküreyi saracağına inanıyordu. 12 Aralık 1901 yılında radyo dalgaları Atlas Okyanusu'nu geçmeyi başardı. Bu gelişme bütün dünyayı şaşırttı. Marconi'nin sistemi çok geçmeden, İngiliz ve İtalyan donanmaları tarafından kullanılmaya başlandı. Marconi yaptığı bu çalışmalardan dolayı çok zengin oldu.

Marconi 1937 yılında öldü. Bütün radyo istasyonları iki dakika sinyal göndermeyerek ona saygı duruşunda bulundu.

2. Aşağıdaki soruları dinlediğiniz parçaya göre cevaplayınız.

- Radyoyu 21 yaşındaki İngiliz bir genç bulmuştur.
- İtalyan hükümeti Marconi'nin buluşuyla hiç ilgilenmedi.
- Marconi İngiltere'de iki bilim adamı ile beraber çalıştı.
- 12 Aralık 1801 yılında radyo dalgaları Atlas Okyanusu'nu geçmeyi başardı.
- Marconi çok yoksul bir insandı.

KONUŞMA

1. Aşağıdaki diyalogu uygulayınız.

Hakan : Tarık sana göre en popüler basın yayın aracı hangisidir?

Tarık : Bana göre internettir.

Hakan : Neden?

Tarık : Çünkü internetle anında haberleşebilir ve her türlü bilgiye ulaşabilirsin.

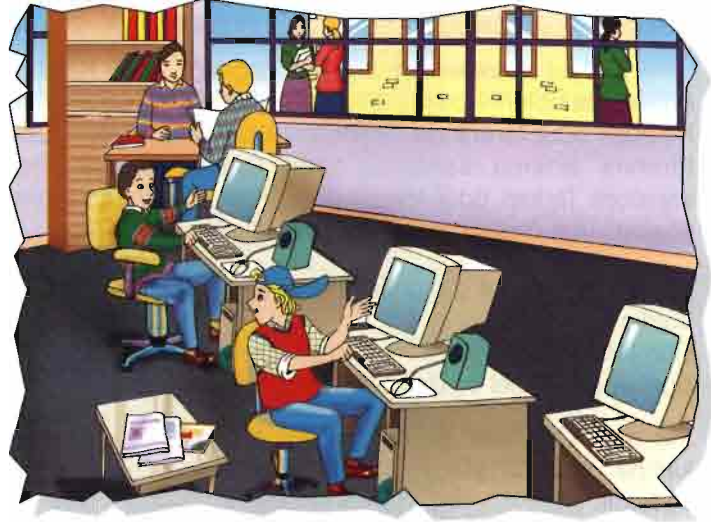
Hakan : Sana katılmıyorum. Bana göre en etkili basın yayın aracı televizyondur.

Tarık : Neden?

Hakan : Çünkü herkesin internete bağlanma imkânı yok. Ayrıca internet paralı. Televizyon yayınları ise hem parasız hem de internete göre çok daha yaygın.

Tarık : Bir de öğretmenimizin fikrini alalım mı?

Hakan : Neden olmasın?

2. Siz de sıra arkadaşınızla en önemli basın yayın aracının hangisi olduğunu tartışınız.

3. Radyo ile televizyonu karşılaştırınız.

4. Halk üzerinde televizyon mu, gazete mi daha etkilidir? Arkadaşlarınızla tartışınız.

DEYİM

Aşağıdaki deyimleri okuyunuz.

a. Telgraf çekmek: Telgrafla haber göndermek.

Örnek:

✓ Arkadaşımın düğününe gidemediğim için telgraf çektim.

b. Canlı yayın: Anında yapılan yayın. Radyo ve televizyon programlarının doğrudan doğruya verilmesi.

Örnek:

✓ Hüseyin bu akşam canlı yayına katılacak.

c. Kalemle geçinmek: Hayatını yazarak kazanmak.

Örnek:

✓ Ülkede kalemle geçinen yazarlar azaldı.

d. Kalem almak: Bir konuyu yazmak, duygu ve düşüncelerini yazıyla ifade etmek.

Örnek:

✓ Bir romanı kalem almak o kadar kolay bir iş değildir.

ALİŞTIRMALAR

Aşağıdaki cümleleri yukarıdaki deyimlerden uygun olanıyla tamamlayınız.

a. Ali üniversiteyi kazanınca ailesine .....

b. Şampiyonlar Ligi finali yarın akşam televizyonda .....

c. Fehmi Bey ..... güçlü bir yazardır.

d. Gazeteci yazar Taha Akyol bu konuyu çok iyi .....

DİL BİLGİSİ

CÜMLENİN ÖĞELERİ ALTIN KELEBEK ÖDÜL TÖRENİ

Hürriyet gazetesinin her yıl dağıttığı Altın Kelebek ödülleri sahiplerini buldu. 21 Aralık gecesi yapılan 29. Altın Kelebek ödül töreninde birçok ünlü sanatçı bulundu. Ödül törenini sinema sanatçısı Cem Davran sundu. Pop sanatçısı Tarkan ödül töreninden önce en yeni şarkılarını söyledi. Jüri üyeleri tarafından tam 30 ödül dağıtıldı.

Cümle: Duygu ve düşüncelerimizi anlatan kelime dizisine cümle denir.

Cümlede yüklem, özne, nesne ve tümleş olmak üzere dört öge vardır. Temel öğeler özne ve yüklemdir.

Yüklem: Cümlede iş, oluş, yargı bildiren kelime veya kelime grubuna yüklem denir. Yüklem cümlenin temel ögesidir.

Örnek
Çocuk televizyonu açtı. Bütün çiçekler güzeldir.
Yüklem Yüklem

Özne: Cümlede işi yapan, insan, hayvan, bitki ya da canlı cansız bütün varlıklara özne denir.

Örnek
Babam mağazadan televizyon satın aldı.
Özne Yüklem

✓ Bazı cümlelerde özne gizlidir.

Örnek
Okula biraz geç geldim. (Bu cümlede "ben" gizli öznedir).

Nesne: Öznenin yaptığı işten etkilenen kelimelere nesne denir.

✓ İsmi "-i, -ı, -u, -ü" belirtme hâl eklerini alan nesnelere "belirtili nesne" denir. Belirtili nesneyi bulabilmek için yükleme "kimi, neyi" sorularını sormak gerekir.

Örnek
Ben çizgi filmleri çok severim.
Özne Belirtili nesne Yüklem

✓ İsmi belirtme ekini almamış olan nesnelere "belirtisiz nesne" denir.

Örnek
Çocuk radyo dinliyor.
Özne Belirtisiz nesne Yüklem

Tümleş: Yüklemi tümleyen ya da kuvvetlendiren sözcüklere tümleş denir.

✓ İsmi "-e, -de, -den" ekleriyle çekimlenmiş tümleşlere "dolaylı tümleş" denir. Dolaylı tümleş, yönelme, kalma ve çıkma bildirir. Dolaylı tümleşci bulabilmek için yükleme "neye, nereye, nerede, nereden; kime kimde, kimden" sorularını sormak gerekir.

Örnek
Ahmet sinemaya gitti. (Nereye gitti?)
Özne D.Tümleş Yüklem

Örnek
Babam pastahaneden geliyor. (Nereden geliyor?)
Özne D.Tümleş Yüklem

✓ Zarf tümleşleri, yüklemi zaman, durum, nicelik ilgileri ile tamamlayan kelimelerdir. Zarf tümleşini bulabilmek için yükleme "ne zaman, nasıl, ne kadar" sorularından uygun olanını sormak gerekir.

Örnek
Ankara'dan dün geldim. (Ne zaman?)
D.Tümleş Z.Tümleş Yüklem

ALİŞTIRMALAR

Aşağıdaki cümlelerde fiillere sorulan soruların cevabını yazınız.

- Dedem radyo dinliyor.
Kim? ..... Ne? .....
- Annem pencereleri siliyor.
Kim? ..... Neyi? .....
- Yarın akşam Hüseyin ile sinemaya gideceğiz.
Kim? ..... Nereye? .....
- Çocuklar ağaçların altında top oynuyorlar.
Nerede? ..... Ne? .....

FIİLLERDE ÇATI

Etken fiiller:

Öznesi belli olan fiil çatısıdır. Bu cümlelerde öznelere, fiillerin anlattığı işi, oluşu yapan ögedir.

- Örnek**
- ✓ Kardeşim, çizgi filmleri çok **severim**.
  - ✓ Ödül törenini sinema sanatçısı Cem Davran **sundu**.
  - ✓ Tarkan en yeni şarkılarını **söyledi**.
  - ✓ İbrahim Tatlıses yeni kasedini **çıkardı**.

Edilgen fiiller:

Öznesi belli olmayan fiil çatısıdır. Etken çatılı cümlelerde özne bizzat işi yapan ögedir. Oysa edilgen çatılı cümlelerde özne, fiilde anlatılan işten veya oluştan etkilenen ögedir. Edilgen çatılı fiillerde özne belli değildir. İşin kim veya ne tarafından yapıldığı belli değildir.

- Örnek**
- ✓ Radyo bundan 100 yıl önce **icat edildi**.
  - ✓ En iyi Türk Halk Müziği sanatçısının "Kubat" olduğu **açıklandı**.
  - ✓ Futbol karşılaşması televizyondan canlı olarak **yayınlandı**.

Edilgen çatı, fiillere "-l" ve "-n" ekleri getirilerek yapılır.

- ✓ Yılın en iyi yarışma programı "Kim 500 Milyar İster" seçildi.

Örnek

- ✓ yazmak → yaz-il-mak seyretmek → seyred-il-mek
- ✓ okumak → oku-n-mak izlemek → izle-n-mek

İşteş fiiller:

Bir işin, bir hareketin birden fazla kişi tarafından karşılıklı olarak yapıldığını gösteren çatıdır.

İşteş çatı, fiil kök ya da gövdelerine "-ş (-iş, -iş, -uş, -üş)" eki getirilerek yapılır. İşteş fiillerde bir işi "birlikte yapma" ve "karşılıklı yapma" anlamları vardır.

Örnek

- ✓ İki gazeteci caddede karşılaştı.
- ✓ Ahmet ile Tamer selâmlaştı.
- ✓ 29. Altın Kelebek ödül töreninde birçok ünlü sanatçı buluştu.
- ✓ Ödül töreninde uzun süreden beri birbirini görmeyen sanatçılar kucaklaştı.

Dönüşlü fiiller:

İşi yapanın da işten etkilenenin de aynı olduğu fiil çatısıdır. Dönüşlü fiillerde özne canlı varlıktır. Dönüşlü fiil çatısı, bir fiilin kök ya da gövdelerine "-n", "-l", "-ş" eklerinden biri getirilerek yapılır.

Örnek

- ✓ Yazar Çetin Altan yaşlandı.
- ✓ Ahmet giyindi.

ALİŞTİRMALAR

- Cümlelerdeki altı çizili fiilleri edilgen yapınız.**
  - Çocuk televizyonu açtı. ....
  - Gazeteciler başbakana sorular sordu. ....
  - Marconi 100 yıl önce radyoyu icat etti. ....
  - Jüri üyeleri tam 30 dalda ödül dağıttı. ....
  - Misafirler çay içtiler. ....
- Aşağıdaki cümleleri işteş çatılı fiillerle tamamlayınız.**
  - Gazeteciler olay yerine ..... (koşmak)
  - Salondaki bütün misafirler ..... (gülmek)
  - Yazar Mehmet Erdoğan'la dün ..... (görmek)
  - Kadınlar televizyondaki acı habere ..... (ağlamak)
  - Ali ile Ahmet ..... (kucaklamak)
- Cümlelerdeki boşlukları edilgen fiillerle tamamlayınız.**
  - Titanik filmi çok beğen.....
  - Haberler radyodan dinle.....
  - Yılmaz Erdoğan'ın yeni filmi seyred.....
  - Ahmet Altan'ın yeni romanı oku.....
  - Zara, Türk Halk Müziğinin en iyi kadın solisti seç.....

MÜZİK KUTUSU

1. Aşağıdaki boşlukları dinlediğiniz şarkıya göre doldurunuz.

TELGRAFIN TELLERİ

..... tellerine kuşlar mı konar?
Herkes sevdiğine, yarım, ... mi yanar?

Yanıma gel, yanıma da, yanı yanı başıma.
Şu ..... neler geldi, cahil başıma.

Telgrafın tellerini arşınlamalı,
Yar üstüne yar seveni kursunlamalı.

Yanıma gel, yanıma da, yanı yanı başıma.
Şu gençlikte neler geldi, cahil başıma.

Telgrafın ..... semaya bakar,
O senin mahmur gözlerin çok canlar yakar.

Yanıma gel, yanıma da, yanı yanı .....
Şu gençlikte neler geldi, cahil başıma.

2. Aşağıdaki kelimelerden hangileri şarkıda yer almamaktadır? (✓) işareti koyunuz.

- tel telgraf televizyon telefon teleferik

DEĞERLENDİRME

1. Aşağıdaki resimlerde gördüğünüz olayları birkaç cümle ile özetleyiniz.

2. Aşağıdaki test sorularını cevaplayınız.

- a. Aşağıdakilerden hangisi basın yayın organlarının zararlılarından?
- A. Doğru haber C. Yanlış yönlendirme
B. Eğlendirme D. Gelişmelerden haberdar etme
- b. Aşağıdakilerden hangisi radyo programı olamaz?
- A. Müzik B. Tiyatro C. Çizgi film D. Spor
- c. Aşağıdaki mesleklerden hangisi basınla ilgili değildir?
- A. Yazar B. Mimar C. Sunucu D. Muhabir
- d. Aşağıdakilerden hangisi tanıtım için yapılan bir televizyon programıdır?
- A. Haber B. Tartışma C. Reklâm D. Yarışma
- e. Olay yerinden canlı olarak yapılan televizyon yayınına ne ad verilir?
- A. Naklen B. Deneme C. Banttan D. Test

3. Aşağıdaki kelimeleri eşleştiriniz.

- a. Komedi filmi
- b. Sanal gazete
- c. Makale
- d. Sanal sohbet
- e. Manşet
1. İnternet
2. Televizyon
3. Gazete

4. Aşağıdaki konularla ilgili televizyon programı yazınız.

- a. Haber programı
- b. Belgesel
- c. Spor
- d. Çocuk
- e. Kültür sanat
- f. Film
- g. Magazin
- h. Müzik

İMLÂ, NOKTALAMA

NOKTA İŞARETİ (.)

a. Tamamlanmış cümlelerin sonuna konur.

Örnek

✓ Oskar ödülleri dün dağıtıldı.

b. Kısaltmaların sonunda kullanılır.

Örnek

✓ T. B. M. M.

c. Sıra gösteren sayılardan sonra konur.

Örnek

✓ 3. sokak, 1. sınıf

d. Tarihlerin yazılışında gün, ay ve yılı gösteren sayıları birbirinden ayırmak için kullanılır.

Örnek

✓ 12.03.1972

e. Saat ve dakika gösteren sayıları ayırmak için kullanılır.

Örnek

✓ 8.30, 13.05

BUNLARI BİLİYOR MUYDUNUZ?

2002'İN EN KOMİK HABERLERİ

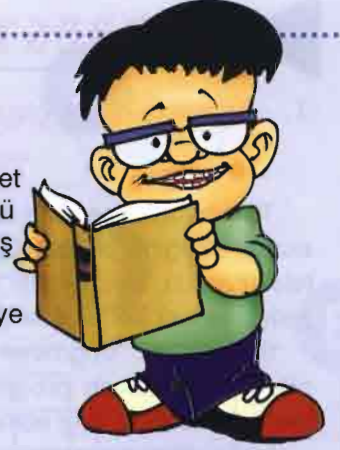
Motosikletli Çocuk

- ✓ Almanya'da motosikletini yolcu taşıma sepetinde oturarak kullanan bir sarhoş yakalandı. Sarhoş baba, 7 yaşındaki oğlunu ise motosikletin selesine oturtmuştu.

Hayalet Yerine Karısını Dövdü

- ✓ 83'lük bir İtalyan, koridorda hayalet dövdüğünü sandı. Oysa dövdüğü hayalet değil, gece kıyafeti giymiş 73 yaşındaki kendi karısıydı.
- ✓ Bir İngiliz, ölen karısını hediye kâğıdına sarıp, bahçesine gömdü.

Karanlıktan Korkan Gece Bekçisi

- ✓ Gece bekçisi olarak çalışan 20 yaşındaki bir Alman genci, her vardiyada bir soygun hikâyesi uydurdu ve kendisine bir refakatçi sağladı. Gencin neden böyle yalanlar uydurduğu daha sonra ortaya çıktı: Alman genci karanlıktan korkuyordu.

İlk Yardım

- ✓ Almanya'da bir baba acil yardım servisini arayarak "İmdat! Bebeğim açlıktan ölmek üzere" dedi. Babanın, biberon mamasını nasıl hazırlayacağını bilmediği ortaya çıktı.

Çocukları Göz Yaşartıcı Spreyle Sakinleştirdi

- ✓ 65 yaşındaki bir Alman dadı, aşırı yorgun düşünce, baktığı yaramazları göz yaşartıcı spreyle sakınleştirdi.
- ✓ İngiltere Kraliyet Posta Servisi, İngiliz vatandaşları uyardı: "Pul yapışkanlarının içinde şeker vardır, şişmanlatır."

ÖDEV

1. İzlediğiniz programlardan sizi etkileyenlerden bazılarını yazınız.
  - a.
  - b.
2. İzlediğiniz bir filmi özetleyiniz.
3. Haftalık televizyon programları rehberinden bir tane alınız ve bu dergiden bir hafta boyunca izlemek istediğiniz programları aşağıdaki tabloya yazınız.

Günler	Program Adı	Program Konusu	Yayın Saati	Toplam Süre
Pazartesi	1.	.....	.....	.....
	2.	.....	.....	.....
Salı	1.	.....	.....	.....
	2.	.....	.....	.....
Çarşamba	1.	.....	.....	.....
	2.	.....	.....	.....
Perşembe	1.	.....	.....	.....
	2.	.....	.....	.....
Cuma	1.	.....	.....	.....
	2.	.....	.....	.....
Cumartesi	1.	.....	.....	.....
	2.	.....	.....	.....
Pazar	1.	.....	.....	.....
	2.	.....	.....	.....

SERBEST OKUMA

1. Aşağıdaki parçayı okuyunuz.

TELEVİZYON

Televizyon bize dünyada olup biteni haber verir. Haberleri sıcaklığı sıcaklığına ondan öğreniriz. Yorgun bir günün sonunda, televizyonda izlediğimiz bir komediyle dinlenir; dinlediğimiz şarkılarla türkülerle eğleniriz.

Sadece bir düğmeye dokunarak aynı anda, hatta farklı dillerde yayınlanan programlardan farklı kültürleri tanıyabilme, her türlü konuda bilgi edinebilme imkânına sahibiz.

İnsanoğlunun yirminci yüzyılda icat ettiği en önemli aletlerden biri, kuşkusuz televizyondur. Televizyon sesli, görüntülü, renkli güzel bir bilgi aracıdır. Binlerce kilometre uzaklıktaki olimpiyat oyunları, Afrika'daki bir volkanik patlama, insanları çok korkutan deprem, sempozyumlar, açık oturumlar vb. bir tuşa dokununca karşınıza gelmektedir.

Televizyon aile bireylerinin birlikte vakit geçirebileceği ekonomik ve keyif verici bir eğlence aracıdır. Maç yayını, konser, güzel bir film ya da ilgiyle seyredilen bir dizi film aile bireylerini bir araya getirebilir. İnsanların giderek birbirinden uzaklaşmakta olduğu bir dünyada bunun küçümsenmeyecek bir şey olduğu açıktır.

Ancak eve gelir gelmez kendimizi televizyonun karşısına atmak, bulduğu her şeyi ağzına atan obur insanlar gibi her programı izlemek, hem ruh hem de insan sağlığı açısından zararlıdır. Televizyon kontrolsüz bir şekilde seyredilirse; çocukları yalnızlığa, tembelliğe, karamsarlığa ve şiddete yöneltmektedir. Sunduğu örneklerle, çocukların gerçek ile gerçek dışı olayları ayırt edemez hâle gelmelerine sebep olmaktadır.

Televizyon seyretme, zamanla kişinin bedensel, zihinsel ve ruhsal gelişimini sağlayacak faaliyetlerin yerini almaktadır. Araştırmalar, televizyon seyretme süresi ile şişmanlık arasında doğrudan bir ilişki olduğunu göstermiştir.

Televizyon izlerken kişisel ilgi ve ihtiyaçlarımıza göre program seçmeliyiz. En önemlisi de televizyona tutsak olmamalıyız.

2. Okuduğunuz parçaya göre aşağıdaki cümlelerden doğru olanın başına "D"; yanlış olanın başına "Y" yazınız.

- Televizyon sadece bir eğlence aracıdır.
- İnsanoğlunun 20. yüzyılda icat ettiği en önemli alet televizyondur.
- Televizyon, aile bireylerinin birlikte vakit geçirebileceği ekonomik ve keyif verici bir eğlence aracıdır.
- Televizyon kontrolsüz bir şekilde seyredilirse zararlı olur.
- Televizyon izlerken ilgi ve ihtiyaçlarımızı göz önünde bulundurmamız gerekir.

TERCÜME

Aşağıdaki cümleleri kendi dilinize çeviriniz.

- Televizyonun esiri olmamalıyız.
- Televizyon, bize dünyada olup biteni haber verir.
- Her programı izlemek ruh sağlığı açısından zararlıdır.
- Televizyon izlerken ilgi ve ihtiyaçlarımıza göre program seçmeliyiz.

▶ OYUN

Dairelerin içindeki harfleri boş kutulara yerleştirin. Lâbirenti takip ederek yerleştirdiğiniz harfleri soldan sağa doğru okuyun.

Pratik Türkçe

Sinemanın Büyülü Dünyası

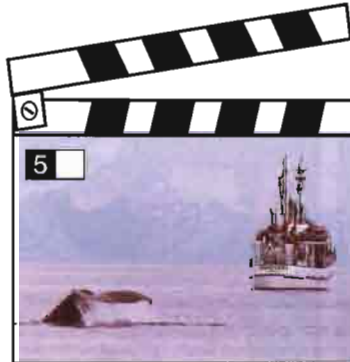
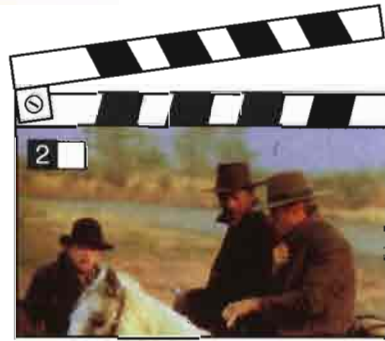
DERSE HAZIRLIK

1. Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

- Boş zamanlarınızda sinemaya gider misiniz?
- Hangi tür filmlerden hoşlanırsınız?
- İzlediğiniz en güzel filmi söyleyiniz?
- En beğendiğiniz film yıldızı kimdir?
- Tiyatro ile sinema arasındaki farklar nelerdir?
- İzlediğiniz filmlerin etkisinde kalır mısınız?

2. Aşağıdaki resimler hangi tür filmlere ait olabilir?

- Bilim kurgu
- Çizgi film
- Korku filmi
- Komedi
- Kovboy
- Belgesel

KELİMELER

1. Aşağıdaki filmleri türleriyle eşleştiriniz.

a. Robinson Kruzo	1. Belgesel
b. Yıldız Savaşları	2. Macera
c. Romeo ve Juliet	3. Aksiyon
d. Maske	4. Komedi
e. Hayvanlar Âlemi	5. Romantik

2. Aşağıdaki terimlerden doğru olanın karşısına "D"; yanlış olanın karşısına "Y" yazınız.

Aktör : Sinemada filmi yansıttığı perde.

Sinema : Film seyredilen yer.

Kamera : Filmi yöneten insan.

Sahne : Bir filmin bölümlerinden her biri.

Rol : Filmde her oyuncuya düşen görev.

Gişe : Film biletlerinin basıldığı yer.

Beyaz perde: Oyuncuların oynadıkları oyunun metni.

OKUMA-ANLAMA

1. Aşağıdaki parçayı okuyunuz.

S İ N E M A

Şimşek hızıyla uçan Süpermen, gökdelenleri elleriyle sarsan King Kong, kendilerini her yere ışınlayabilen uzaylılar, fil kadar büyük örümcekler ve daha nice inanılmaz şeyi ya rüyada görebiliriz ya sinemada. Çünkü sinema, bilgisayar ve makyaj hileleriyle, koca bir şeyi ufacık gösteren veya ufacık bir şeyi kocaman gösteren gelişmiş teknik aletlere sahip olan, sınır tanımayan bir sanattır.

Bir cisme bakıp gözünüzü kapatırsanız, cismin görüntüsünün hemen kaybolmadığını görürsünüz. Gözünüz kapalıyken de cismi çok kısa bir süre daha görmeye devam ettiğinizi fark edersiniz. Çünkü beyin, gözün ilettiği görüntüyü bir süre saklar. Sinema da görme duyusunun bu ilginç özelliğinden yararlanır.

Perdeye yansıyan görüntü, art arda çekilmiş fotoğraflardan oluşur. Bu görüntülerin hareket ediyormuş gibi görülmesinin sebebi fotoğrafların hızlı bir şekilde peş peşe gösterilmesidir.

Sinemanın ilk yıllarında çekilen filmlerden biri, bir trenin gara girişini gösteren kısacık bir filmi. Söylenenlere bakılırsa, bu filmi izleyenler, trenin üstlerine geldiğini sanıp dehşet içinde kaçmışlar.

Bugün herkes, beyaz perdede gördüklerinin önceden filme çekilmiş görüntüler olduğunu ve rol gereği

ölen bir oyuncunun başka bir filmde yeniden karşılarna çıkacağını bilir. Buna rağmen, sinemanın ilk izleyicileri gibi dehşete düşme de, herkes filmlerden etkilenir. Karartılmış bir sinema salonunda beyaz perdeye yansıtılan görüntüleri unutup, kendini anlatılan öykünün, oynanan senaryonun içinde bulur.

IMAX sinemalarında ise insan, kendini filmin bir parçası gibi hisseder. Kahramanlarla birlikte hareket ediyormuş gibi olur. Uçakların, arabaların, hızla koşuşan hayvanların üzerine geldiğini sanıp dehşete düşer. Bu, göze takılan özel bir gözlük sayesinde olur. Bu sinemalarda gösterilen filmler genellikle belgesel nitelikli filmlerdir. Bu filmlerin çekiminde kullanılan teknik aletler de normalden çok daha büyük ve gelişmiş aletlerdir. IMAX sinemaları, üç boyutlu görüntüsü ve dev büyüklükte perdesi ile sinema dünyasının ne büyük gelişmelere açık olduğunun da bir göstergesidir.

2. Okuduğunuz parçaya göre aşağıdaki cümlelerden doğru olanın başına "D"; yanlış olanın başına "Y" yazınız.

- IMAX sinemaları üç boyutlu görüntü verirler.
- Sinema, işitme duyumuzun ilginç bir özelliğinden yararlanır.
- Sinema küçük şeyleri büyük gösterebilecek aletlere sahiptir.
- Perdeye yansıtılan görüntü, art arda çizilmiş fotoğraflardan oluşur.
- İlk filmleri seyredenler dehşete düşmüşlerdir.

3. Aşağıdaki soruları okuduğunuz parçaya göre cevaplayınız.

- İlk çekilen filmler insanları nasıl etkilemiştir?
.....
- Filmlerde kahramanların veya objelerin gereğinden fazla büyük gösterilmesi nasıl oluyor?
.....
- IMAX sinemalarını diğer sinemalardan ayıran özellikler nelerdir?
.....
- IMAX sinemalarında insan kendini nasıl hisseder?
.....
- Film yapımında insanın hangi özelliğinden faydalanılmıştır?
.....

ÖRNEKLEME

Aşağıdaki soruları tekrarlayınız ve uygulayınız.

Soru 1:

En çok hangi tür filmlerden hoşlanırsınız?

Cevap:

En çok komedi filmlerinden hoşlanırım.

Kısa Cevap:

Komedi

Uygulama: .....

Soru 3:

En son hangi filmi seyrettiniz?

Cevap:

En son "Akıl Oyunları" adlı filmi seyrettim.

Kısa Cevap:

Akıl Oyunları

Uygulama: .....

Soru 2:

Korku filmlerinden hoşlanırmısın?

Cevap:

Korku filmlerinden nefret ederim.

Kısa Cevap:

Hayır, hoşlanmam.

Uygulama: .....

Soru 4:

En beğendiğiniz aktör kim?

Cevap:

En beğendiğim aktör Şener Şen'dir.

Kısa Cevap:

Şener Şen'dir

Uygulama: .....

KONUŞMA

1. Aşağıdaki diyalogu uygulayınız.

Pınar : İyi akşamlar Hakan. Nasılsın?

Hakan : Teşekkür ederim. İyiyim.

Pınar : Bu hafta sonu sinemaya gitmeye ne dersin?

Hakan : İyi fikir; ama öncelikle filmleri öğrenmek istiyorum.

Pınar : Birkaç film var. Ama ben "Abuzer Kadayıf" filmine gitmeyi öneriyorum.

Hakan : Filmin konusu ve türü neymiş?

Pınar : "Abuzer Kadayıf", çok hızlı, tempolu ve baştan sona kahkaha dolu bir komedi filmi. Film, karısı sokak çocukları tarafından öldürülen bir sosyoloğun, sokaklarda yaşayan bu çocukları hayata kazandırma mücadelesini anlatıyormuş.

Hakan : Peki oyuncuları kimler?

Pınar : Başrolde ünlü komedyen Metin Akpınar oynuyor. Diğer oyuncular ise Talat Bulut, Aziz Üstel, Cenk Koray ve Sibel Turnagöl.

Hakan : Tamam. Cumartesi günü sinemada buluşalım.

2. Televizyon, sinemayı olumlu yönde mi, olumsuz yönde mi etkilemiştir?
3. Televizyonda her türlü programı izlemek doğru mudur? Arkadaşlarınızla tartışınız.
4. Siz de en son seyrettiğiniz bir filmi arkadaşlarınıza anlatınız.

Filmin adı : .....

Filmin türü : .....

Başrol oyuncular : .....

Filmin konusu : .....

Filmde kullanılan teknoloji : .....

Film hakkındaki düşünceleriniz. Film beğendiniz mi? Arkadaşlarınıza tavsiye eder misiniz?

.....

.....

.....

.....

.....

DİNLEME

1. Aşağıdaki parçayı dinleyiniz.

74.OSKAR ÖDÜLLERİ

Adaylar açıklandı. Nefesler tutuldu... Şimdi herkes tören gecesini bekliyor. Sinema dünyasını bir kez daha Oskar heyecanı sardı. Bazıları sinemayı sanat olmaktan çıkarıp bir tüketim aracı hâline getirmekle suçlansa da Oskar heykelciği sinema ile ilgilenen herkesin hayallerini süslüyor.

24 Mart 2002 akşamı 74. Oskar ödülleri açıklandı. Önümüzdeki ay ülkemizde gösterime girmesi beklenen "Canavarın Topu" filminin kadın oyuncusu Halle Berry, en iyi kadın oyuncu seçildi. En iyi erkek oyuncu dalında ise "İlk gün" filminden Denzel Washington birinci oldu. En iyi yönetmen dalında birinciliği alan Ron Howard'ın yönettiği "Akıl Oyunları" en iyi film seçildi. "Akıl Oyunları" filmi en iyi yardımcı kadın oyuncu ve en iyi uyarlama senaryo dallarında da ödül kazanıp Oskar'ları dörtledi ve gecenin galibi oldu. Rakibi "Yüzüklerin Efendisi" ise en iyi görüntü yönetmenliği, müzik ve görsel efekt ödülleriyle avutuldu. Gecenin sürprizi ise beş dalda aday gösterilen "Amelie"nin eli boş dönmesi ve bir Bosna Hersek filmi olan "Tarafsız Bölge"nin en iyi yabancı film Oskar'ını almasıydı.

İşte bu yılın birincileri:

- ✓ En iyi film: Ron Howard (Akıl Oyunları)
- ✓ En iyi yönetmen: Ron Howard (Akıl Oyunları)
- ✓ En iyi erkek oyuncu: Denzel Washington (İlk gün)
- ✓ En iyi kadın oyuncu: Halle Berry (Canavarın Topu)
- ✓ En iyi yabancı film: Tarafsız Bölge
- ✓ En iyi uyarlama senaryo: Akıl Oyunları
- ✓ En iyi sanat yönetmeni: Kırmızı Değirmen
- ✓ En iyi çizgi film: Shrek
- ✓ En iyi görsel efekt: Yüzüklerin Efendisi
- ✓ Yaşam boyu başarı: Robert Redford

2. Aşağıdaki tabloyu dinlediğiniz parçaya göre doldurunuz.

Filmin Adı	En iyi yönetmen	En iyi erkek oyuncu	En iyi çizgi film	En iyi film	En iyi sanat yönetmeni	En iyi yabancı film
Tarafsız Bölge						
Ron Howard						
Akıl Oyunları						
Shrek						
Yüzüklerin Efendisi						
Denzel Washington						
Kırmızı Değirmen						

BUNLARI BİLİYOR MUYDUNUZ?

- ✓ Dünyada yayınlanan ilk film 1885-1887 yılları arasında Newyork'taki Sağırlar Enstitüsü'nün duvarında, hareketli görüntüler halinde Lous Aime, Augustin Le Prince tarafından oynatılan filmidir.
- ✓ Sinemalarda gösterilen en uzun film Ranzer Werner Fassbinder'in 15 saat 21 dakika süren Berlin Alexsanderplatz adlı filmidir.
- ✓ Dünyanın en büyük sineması, Newyork'ta 27 Aralık 1932'de açılan Radid Music Hall'dir.
- ✓ İngiliz film sever Gwilym Hunges, 1953'ten Mart 1991'e kadar 20064 film seyretmiştir.
- ✓ En çok sinema filmi çevrilen ülke Hindistan'dır. 1979'dan bu yana her yıl çevrilen film sayısı 700'ün altına düşmemiştir.
- ✓ İlk televizyon yayını, 27 Haziran 1926'da İskoç John Logie Baird tarafından yapıldı.
- ✓ Japon yapımı Tora-san adlı komedi dizisi, Ağustos 1969'dan bu yana devam etmektedir.

▶ DEYİM

Aşağıdaki deyimleri okuyunuz.

- a. **Gösterime girmek:** Sine-
ma, tiyatro, konser gibi sa-
nat dallarındaki gösterilerin
başlaması.

Örnek:

- ✓ Oskar ödülünü alan film-
lerin ne zaman **gösterime**
gireceğini biliyor musun?

- c. **Ders vermek:** Öğretmek,
yetiştirmek. Yol gösterici
sözler söylemek.

Örnek:

- ✓ Bu belgesel bizlere **ders**
veriyor.

- b. **Dilinden düşmemek:** Aynı
şeyi sık sık tekrarlamak.
Devamlı ondan bahsetmek.

Örnek:

- ✓ "Shrek" filmi çocukların
dilinden düşmüyor.

- d. **Dolup taşmak:** Bol bol
olmak. Fazlıca olmak. Ge-
reğinden çok olmak.

Örnek:

- ✓ Herkes tiyatroya gidiyor.
Şehir tiyatrosu **dolup taşı-**
yor.

ALİŞTIRMALAR

Aşağıdaki boşlukları yukarıdaki deyimlerden uygun olanı ile doldurunuz.

- a. Çocuk devamlı Pokemon'dan bahsediyor. Bu filmi .....
b. Bu film çok etkileyici. Âdeta bize .....
c. .... yeni filmlerden
haber var mı?
d. Eşkiya filmi çok ilgi çekiyor. Şehrimizdeki halk
sineması .....

▶ İMLÂ, NOKTALAMA

VİRGÜL (,)

- a. Cümlede eş görevli kelime ve kelime gruplarının
arasına konur.

Örnek:

- ✓ Her canlı doğar, büyür, yaşar, ölür.

- b. Cümle içindeki ara sözleri ve ara cümleleri ayırmak için
kullanılır.

Örnek:

- ✓ Ben yazın, sıcağın olmalı, çalışmam.

- c. Kendisinden sonraki cümleye bağlı olarak hayır, yok,
evet, öyle, elbette gibi kelimelerden sonra kullanılır.

Örnek:

- ✓ Evet, adım adım ilerliyoruz. / Elbette, iyi olur.

Örnek:

- ✓ Sevgili kardeşim, / Millî Eğitim Bakanlığına,

- d. Yazışmalarda, yer adlarını tarihlerden ayırmak için
kullanılır.

Örnek:

- ✓ Ordu, 20 Temmuz 2002

- e. Sayıların yazılışında, kesirleri ayırmak için kullanılır.

Örnek:

- ✓ 5,6

- ✓ 99,9

DİL BİLGİSİ

ZARFLAR

CHARLIE CHAPLIN (1889-1977)

Charlie Chaplin kuşkusuz bütün dünyada çok sevilmiştir. Melon şapkası, bastonu, kocaman ayakkabıları ve bol pantolonuyla "Şarlo" adlı küçük adamı herkes tanır.

Charlie Chaplin Londra'da doğdu. Annesi ile babası müzikhol oyuncularındı. O da danslı bir güldürüde, daha çok küçükken kendini gösterdi. Bir yapımcı tarafından beğenilince, komedi oyuncusu olarak Hollywood'a gitti. Çok geçmeden kendi filmlerini yapmaya başladı. Bunların senaryo yazarı, yönetmeni ve oyuncusu kendisiydi. Yumurcak, Altına Hücum, Asrı Zamanlar, Şarlo Diktatör gibi filmlerinde başarılı bir şekilde oynadı. Sevimli serseri "Şarlo", yalnızca gülünç bir tip değildi. Modern, bencil ve acımasız bir toplumun aşağıladığı insanın onurunu da gülünç bir biçimde simgeliyordu. C. Chaplin bütün dünyada çok sevildi ve herkesin saygısını kazandı. İngiltere kralı ona soyluluk unvanı, Fransa L'egion d'Honneur nişanı, Hollywood da yapıtlarının tümü için Oskar ödülü verdi.

Zarf: Fiilleri; zaman, durum, yer-yön, miktar yönüyle etkileyen kelimelere denir.

Örnek

- ✓ Bu filmi **daha önce** seyretmiştim.
Zarf Fiil
- ✓ O, her zaman **dikkatli** konuşur.
Zarf Fiil
- ✓ Öğrenci **ağlayarak dışarı** çıktı.
Zarf Zarf Fiil
- ✓ Yemeği **fazla** kaçırdım.
Zarf Fiil

Özellikleri

- a. Fiilleri nitelik yönünden etkiler. Fiile sorulan "nasıl" sorusuna cevap verirler. Bu tür zarflara durum (hâl) zarfları denir.

Örnek

- ✓ Adam çok **hızlı** koşardı.
- ✓ Nasıl koşardı? (**Hızlı** koşardı).
- b. Fiilleri zaman yönünden etkiler. Fiile sorulan "ne zaman" sorusuna cevap verirler. Bu tür zarflara Zaman zarfları denir.

Örnek

- ✓ Oskar ödülleri **mart ayında** dağıtılacak.
- ✓ **Ne zaman** dağıtılacak? (Mart ayında dağıtılacak).

AUŞTIRMALAR

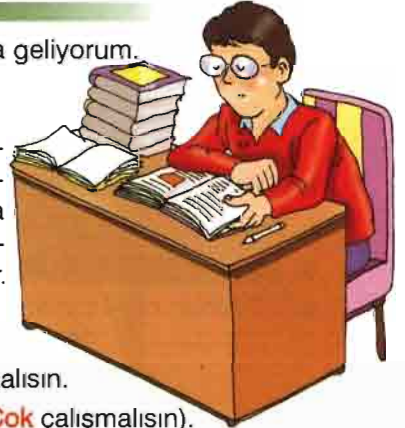
1. **Aşağıdaki cümlelerde geçen zarfları bulunuz ve ne tür zarf olduklarını belirtiniz.**

a.	Çok hızlı konuşuyorsun.	
b.	Sevimli bir çocuk içeri girdi.	
c.	Öğretmen yavaşça yerinden kalktı.	
d.	Size ne zaman gelelim?	
e.	Anlatılanları sessizce dinliyorduk.	
f.	Ahmet'e söyle, aşağı gelsin.	
g.	Film ne kadar sürer?	

- c. Fiilleri yer-yön bakımından etkiler. Fiile sorulan "nereye" sorusuna cevap verirler. Bu tür zarflara "yer-yön" zarfları denir. Belli başlı yer yön zarfları şunlardır: aşağı, yukarı, içeri, dışarı, ileri, geri, beri...

Örnek

- ✓ **Yukarı** çık. Ben biraz sonra geliyorum.
Nereye çık? (Yukarı çık).
- d. Fiilleri azlık-çokluk yönünden etkiler. Fiile sorulan "ne kadar" sorusuna cevap verirler. Bu tür zarflara "miktar zarfları" denir.

Örnek

- ✓ Kazanmak için çok çalışmalısın.
Ne kadar çalışmalısın? (**Çok** çalışmalısın).
- e. Fiilleri soru yoluyla etkiler. Bu tür zarflara "soru zarfları" denir.

Örnek

- ✓ Ankara'da **ne kadar** kaldınız?
- ✓ Dersler **ne zaman** bitecek?
- ✓ **Ne biçim** konuşuyorsun?

2. **Aşağıdaki soruların zarf türleriyle eşleştiriniz.**

Ne zaman?	Durum zarfı
Nasıl?	Miktar Zarfı
Nereye?	Yer-yön zarfı
Ne kadar?	Zaman zarfı

▶ DEĞERLENDİRME

1. Aşağıdaki resimler hangi tür filmlere aittir? Konuları nedir? Altına yazınız.

a. _____

b. _____

c. _____

d. _____

2. Aşağıdaki boşlukları uygun kelimelerle doldurunuz.

- a. Filmin üç boyutlu olarak gösterildiği ve normal ölçülerden çok daha büyük olan sinemalara ..... denir.
- b. Film çekme makinesine ..... denir.
- c. Filmde oyunculara düşen göreve ..... denir.
- d. Filmin gösterildiği perdeye ..... denir.
- e. Oyunun nasıl oynanacağını belirlediği yazılı esere ..... denir.

3. Aşağıdaki aktörlerin isimlerini yazınız.

- a. _____
- b. _____
- c. _____
- d. _____
- e. _____

4. Şehrinizde sinema var mı? Varsa vizyondaki filmlerin adlarını ve türlerini yazınız.

- a. _____
- b. _____
- c. _____
- d. _____

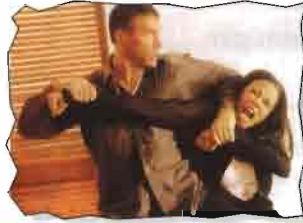
5. Aşağıdaki filmlerin dilinizdeki adlarını yazınız. Bunlardan hangilerini seyrettiniz?

a. _____

b. _____

c. _____

d. _____

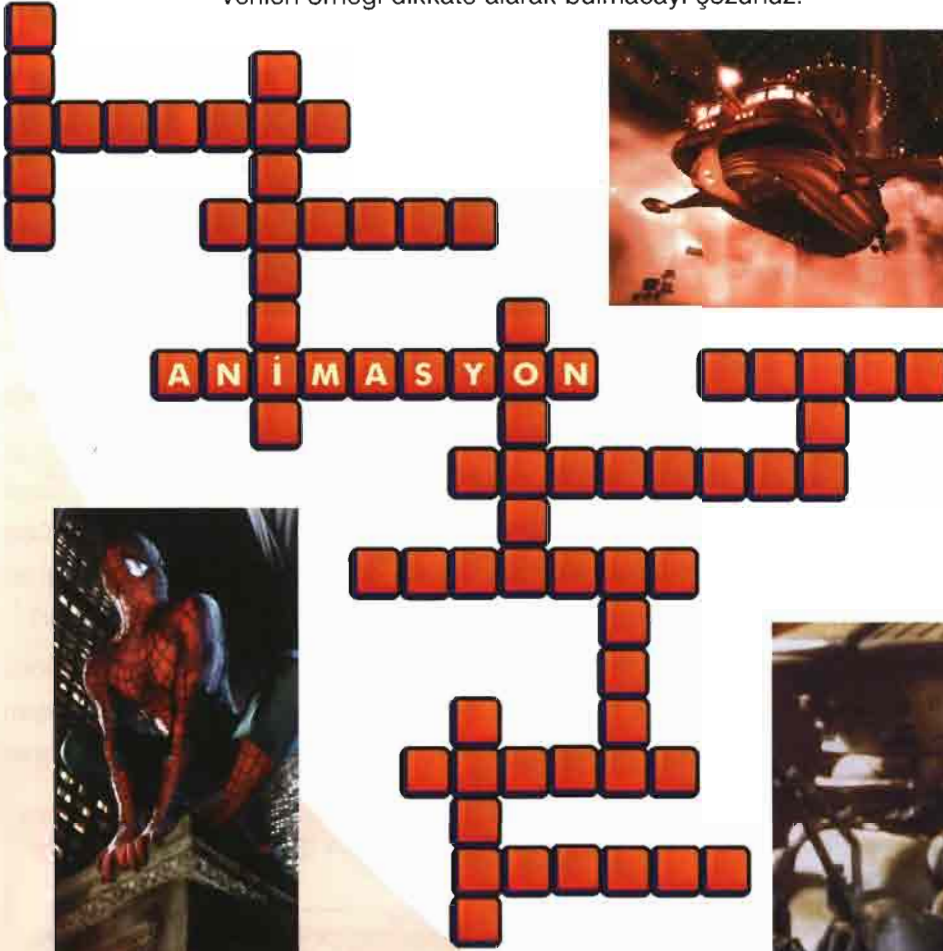
e. _____

6. Aşağıdaki diyalogları uygun kelimelerle tamamlayınız.

- a. A: Sen en çok hangi ..... seviyorsun?
B: Ben en çok "Yüzüklerin Efendisi"ni seviyorum.
- b. A: .....lerden en çok hangisini beğeniyorsun?
B: İndiana Johnson'ı beğeniyorum.
- c. A: "Titanik" filminin ..... kimdir?
B: James Cameron'dur.
- d. A: Filmler neyle kaydediliyor?
B: ..... ile kaydediliyor.
- e. A: Filmlerde oynanacak metni kim yazar?
B: ..... yazar.

▶ OYUN

Verilen örneđi dikkate alarak bulmacayı çözüünüz.

KELİMELER

AKSİYON
 DRAMA
 ROMANTİK
 ANİMASYON
 KOMEDİ
 BELGESEL
 MACERA
 MÜZİKAL
 ROL
 KORKU
 AKTÖR
 KAMERA
 MASKE
 KOVBOY

ÖDEV

1. Televizyonda izlediğiniz bir filmi kısaca özetleyiniz.
2. Seyrettiğiniz filmlerin listesini yapınız. Bunların ne tür filmler olduklarını yazınız.

Filmin Adı	Filmin Türü

▶ SERBEST OKUMA

1. Aşağıdaki parçayı okuyunuz.

AKIL OYUNLARI

Yönetmen : Ron Howard

Senaryo : Akiva Goldman

Yapımcı : Brian Grazer

Oyuncular : Russell Crowe, Ed Harris, Jennifer Connelly, Adam Goldberg...

Müzik : James Horner

8 Mart tarihinde 4 dalda Altın Küre ödülü alan, Oscar'da ise 8 dalda adaylığı bulunan "Akıl Oyunları", 1994 yılında Nobel Ödülünü alan bir matematik dâhisi, John Forbes'in dramatik hikâyesini sahneye yansıtıyor.

John Nash, çok zeki, yakışıklı ve matematik bölümünün en parlak öğrencisidir. Ancak bir süre sonra hayal dünyasına sürüklenir. Kendi isteği dışında zorla tedavi edilmek istenir. Davranışları giderek tutarsız bir hâl alır. Güzel karısı onu çaresizlikten terk eder. Gidecek hiçbir yeri yoktur. Sokaklarda acımasızca dolaşır. Çocukların alay ettiği bu adama karısı Alicia ve matematik topluluğu göz kulak olmaya çalışır. Kim der ki bu adam bir matematik dâhisidir?

Ron Howard'ın perdeye yansıttığı öykü, yaşanmış olaydan ortaya çıkıyor. Perde de dünkü ve bugünkü matematik dâhisini izliyoruz. Yapımcı Graser: "Delilikle dâhilik arasındaki ince çizginin her iki yanını da yaşayan John'un aslında en büyük başarısı şizofreniyi yenmesi değil. Asıl zafer, aklının, ruhunun ve zekâsının şizofreninin karşısında ayakta kalabilmesi" diyor.

Gençliğinden beri yalnızlığı seven, atılgan, küstah ve kimsenin çözemediği matematik denklemlerini çözen, espri anlayışı kıt John Nash'ı perdede Russell Crowe canlandırıyor.

"Akıl oyunları" 8 dalda Oscar'a aday gösterilmesinin yanı sıra şu ana kadar birçok ödülün sahibi oldu. Altın Küre'de en iyi film, en iyi erkek oyuncu ödüllerini aldı.

"Akıl Oyunları" filmi 74. Oscar töreninde 4 dalda ödül kazandı. Bu ödüller; "En iyi film, en iyi yönetmen, en iyi uyarlama senaryo ve en iyi yardımcı kadın oyuncu ödülü" şeklinde oldu.

2. Aşağıdaki soruları okuduğunuz parçaya göre cevaplayınız.

a. Akıl Oyunları filminin konusu nedir?

.....
.....

b. Akıl Oyunları filminin yönetmeni kimdir?

.....
.....

c. Akıl Oyunları filmi, 74. Oscar töreninde hangi dallarda ödül aldı?

.....
.....

▶ TERCÜME

Aşağıdaki cümleleri kendi dilinize çeviriniz.

a. En çok macera filmlerinden hoşlanıyorum.

.....

b. Kadınlar dizi filmlerden çok hoşlanırlar.

.....

c. En beğendiğim film yıldızı "Şener Şen"dir.

.....

d. Bu hafta sinemalarda yeni filmler vizyona giriyor.

.....

MÜZİK KUTUSU

1. Aşağıdaki boşlukları dinlediğiniz şarkıya göre doldurunuz.

TELEVİZYON

Yandım ..... elinden,
Öldüm televizyonun elinden,
Akşamları ..... dönen de...
Usanırım şirin canımdan.

O gün televizyondan gelip,
Oğlan okumaktan vaz gelip,
..... düşmüş bir yana,
Defteri ellerde kalıp,

Kitapları düşmüş bir yana vallah.
Defteri ellerde kalıp,
Yandım televizyonun elinden,
Öldüm televizyonun elinden.

Oğlan işten tez gelip,
Televizyonu karşısına alıp,
Hiçbir şeyden haberi yok.
Yüreğimi derde salıp...

2. Dinlediğiniz şarkıya göre aşağıdaki boşluklara uygun fiiller yazınız.

- Akşamları yorgun .....
- Defteri ellerde .....
- Televizyonu karşısına .....
- Yüreğini derde .....
- Şirin canından .....

Pratik Türkçe

Doğal Afetlerin Ürkütücü Yüzü

DERSE HAZIRLIK

1. Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

- a. Ülkenizde deprem oluyor mu? Hiç deprem yaşadınız mı? c. Depremden nasıl korunulacağını biliyor musunuz?
b. Ülkenizde en çok yaşanan doğal afetler hangileridir? d. Gök gürültüsünden korkar mısınız?

2. Aşağıdaki karikatürler hakkında konuşunuz. Verilen cümlelerle karikatürleri eşleştiriniz.

- a. Odanın içinde iseniz kapıyı açın. c. Evi boşaltırken başınızı herhangi bir şeyle koruyun.
b. Birinci kattaysanız ve kapıyı açamıyorsanız zemine d. Asansörde iseniz düğmeye basın ve hemen asansörden inin.
bir yatak atın ve sonra üzerine atlayın.

KELİMELER

1. Aşağıdaki kelimelerle resimleri eşleştiriniz.

- a. deprem c. tsunami e. çığ g. kuraklık
b. erozyon d. sel f. yanardağ

1.

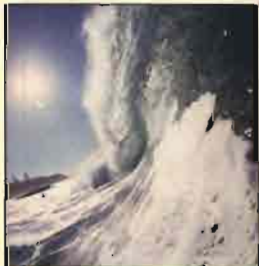
2.

3.

4.

5.

6.

7.

2. Aşağıdaki kelimeleri eşleştiriniz.

1. a. sel 1. toprak kayması
b. yanardağ 2. sürüklenmek
c. deprem 3. şiddetli fırtına
d. erozyon 4. püskürmek
e. hortum 5. sarsılmak
2. a. fırtına 1. hava
b. kasırga 2. kara
c. sel 3. deniz
d. tsunami
e. erozyon

OKUMA-ANLAMA

1. Aşağıdaki parçayı okuyunuz

TOKYO DEPREMİ

Depremler, doğa olayları içinde en zarar verici etkiye sahip olan ve insanları en çok tehdit edenlerden biridir. Yapılan tespitlere göre dünya üzerinde yaklaşık iki dakikada bir deprem olmaktadır. Hesaplanacak olursa, bir sene içinde dünyada meydana gelen deprem sayısının milyonları bulduğu ortaya çıkar. Bunların ortalama üç yüz bin tanesi hissedilecek kadar kuvvetli, yirmi tanesi ise bir şehri yıkacak güçte depremlerdir. Fakat her zaman kalabalık nüfuslu bölgelere rastlamadıkları için büyük bir zararla sonuçlanmazlar. Her yıl oluşan depremlerin, yaklaşık olarak yalnızca beş tanesi yıkıma ve ölüme sebebiyet vermektedir.

1923 Tokyo depremi tarihin en büyük felâketlerinden birisidir. Zararları ve kapsadığı alan bakımından 17 Ağustos Marmara depremine benzemektedir. İşte Tokyo depreminin hikâyesi:

Günlerden 1 Eylül pazartesiydi. İnsanlar, haftaya aşırı sıcak bir hava ve fırtına ile başladılar. Felâket ise öğlene doğru geldi. Deprem Yokohoma ve Tokyo'yu tam 11:58'de vurdu. Depremi merkez üssü Tokyo'nun hemen güneyindeki Tokyo körfeziydi. Tokyo bilindiği gibi bir ticaret ve endüstri şehri. Yokohoma ise, Tokyo'nun hemen yanındaki güzel bir tatil beldesi. Her iki şehirde yüz binlerce ev yıkıldı. Yüz bin civarında insan öldü. Kırk bin insan da kayboldu.

Depremi şiddeti Richter ölçeğine göre 8.3 olarak kaydedildi. Deprem gerçekten oldukça büyüktü. Can kaybının bu kadar çok olmasının sebebi ise depremlerle birlikte yüzlerce noktada başlayan yangınlardı. İnsanların yarından fazlası yanarak öldü. Japon yetkililere göre bu kadar çok yangının çıkmasının sebebi depremin öğle yemeği vaktinde olmasıydı. En az yüz bin kişi zamanın kurbanı olmuştu. O an öğle yemeği için bütün mutfaklarda ocakların yandığı bir andı. Depremdeki can kaybının artmasının diğer bir sebebi de körfezdeki Japon donanmasına ait gemilerin ve petrol tesislerinin de büyük bir şiddetle ateş almasıydı. Yangınlar ve enkaz, halkın bütün kaçış yollarını kapatmıştı. Sahile kaçanların önüne ise balıkçı barınakları ve lokantalardaki yangınlar çıkmıştı. Depremden hemen sonra artçı şoklar devam etti.

Depremde Japon donanması ve sanayisi büyük bir yara aldı.

2. Okuduğunuz parçaya göre aşağıdaki cümlelerden doğru olanın başına "D"; yanlış olanın başına "Y" yazınız.

- Depremler insanları en çok tehdit eden ve insanlara en çok zarar veren afetlerdendir.
- Depremler bazen bir şehri bile yok edilebilmektedir.
- 1923 Tokyo depreminde 200 bin kişi ölmüştür.
- 1 Eylül sabahı hava çok yağmurluydu.
- Deprem öğle yemeği vaktinde meydana gelmişti.
- Depremi merkez üssü Yokohoma şehriydi.
- Depremi şiddeti Richter ölçeğine göre 9.3 şiddetindeydi.
- Depremdeki ölü sayısını artıran etkenlerden biri de yangınlardı.

3. Aşağıdaki soruları okuduğunuz parçaya göre cevaplayınız.

- Yeryüzünde bir yılda hissedilebilecek şiddette kaç deprem olmaktadır?
.....
- Tokyo depremi kaç yılında meydana geldi?
.....
- Depremi merkez üssü neresiydi?
.....
- Deprem kaç şiddetinde oldu?
.....
- Depremde kaç bin insan öldü?
.....

ÖRNEKLEME

Aşağıdaki soruları tekrarlayınız ve uygulayınız.

Soru 1:

Hiç deprem anını yaşadınız mı?
Neler hissettiniz?

Cevap:

17 Ağustos depremini yaşadım
çok korktum.

Kısa Cevap:

Evet. Çok korktum.

Uygulama: .....

Soru 3:

Sel baskını doğal bir afet midir?

Cevap:

Evet, sel baskını doğal bir afettir.

Kısa Cevap:

Evet

Uygulama: .....

Soru 2:

Depremler önceden bilinebilir
mi?

Cevap:

Hayır, depremler önceden bili-
nemez.

Kısa Cevap:

Hayır, imkansız.

Uygulama: .....

Soru 4:

Tsunami nerede meydana gelir?

Cevap:

Denizde meydana gelir.

Kısa Cevap:

Denizde

Uygulama: .....

DİNLEME

1. Aşağıdaki parçayı dinleyiniz.

17 AĞUSTOS DEPREMİ

Sıcak bir ağustos gecesi idi. Günün yorgunluğundan ve sıcaklığın verdiği bitkinlikten dolayı uyumaya çalışıyordum. Gecenin yarısıydı.

Aman Allahım! O da ne!...

Gök gürültüsüne benzeyen ve kulakları patlatacak kadar şiddetli bir ses. Arkasından korkunç bir sallantı. Panikle yataktan fırlıyorum. Ama ayakta durmak imkânsız. Uykunun da verdiği mahmurlukla ne yapacağımı şaşıyorum. Emekleyerek yattığım yerden kalkıyorum ve duvardan tutunarak kapıya yaklaşıyorum. Nihayet hayatımın en uzun 45 saniyesi sona eriyor. Bu kısa sürede bütün hayatım bir film şeridi gibi gözümün önünden geçiyor.

Etrafımda kırılan, çatlayan bir şeyler var mı, diye bakıyorum. Şimdilik bina ayakta. Ama daha ne kadar dayanabilir bilinmez.

Annem ve babamla birlikte yıkılan eşyaların üzerinden atlayarak dışarı çıkmayı başarıyoruz. Toz, duman, bağırsağın, ağlayan insanlar. Çevrede büyük bir panik var. O sırada taksiden radyo haberlerini dinliyoruz. Depremden henüz 5-10 dakika geçmişti. Sunucu: "Deprem çok şiddetli oldu. Ama şu anda ölü ve yaralı yok." dedi. Bu habere şaşırıp kaldım. Çünkü deprem ilçemizi yerle bir etmişti. Ama sunucu bu hatasını çabuk telâfi etti. Daha sonraki haberlerde depremin ne kadar korkunç ve geniş bir çevrede meydana geldiği anlaşıldı.

Günün ilk ışıkları ile birlikte endişemiz bir kat daha artmıştı. Yıkılmış binalar, üst üste çökmüş apartmanlar, alevler içinde kalmış enkazlar ve enkazların altından gelen imdat sesleri ile çığlıklar... Ne yapacağız şimdi? Ne yapabiliriz ki? Sevdiklerimiz, akrabalarımız, komşularımız betonların altında. Kimsenin birbirinden haberi yok. Herkes şaşkın. İnsanlar şok geçiriyor. Arkasından, petrol rafinerisinde yangın çıktığı haberi geliyor. Depremden kurtulanlar arabalarla ilçeyi terk ediyorlar.

Türkiye, 17 Ağustos günü sabaha karşı dünya tarihindeki en yıkıcı depremlerden birini yaşadı.

Yaşadıklarım hâlâ aklımda. Bu görüntüleri hiçbir zaman unutamayacağım.

2. Aşağıdaki soruları dinlediğiniz parçaya göre cevaplayınız.

a. Deprem kaç saniye sürmüştür?

.....

b. Deprem yıkıcı mıydı?

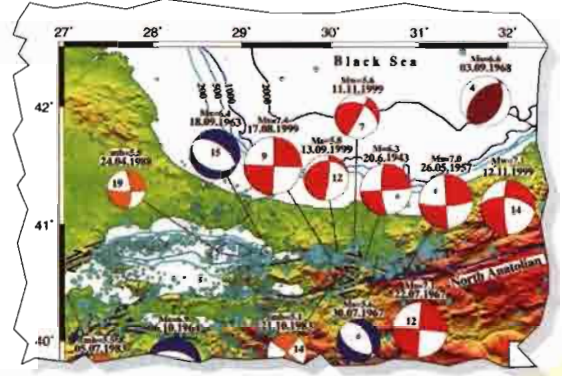
.....

c. Bazı insanlar ilçeyi neden terk ediyordu?

.....

KONUŞMA

1. Depremden hemen sonra yapılması gereken en önemli şeyler nelerdir?
2. Çığ nerede ve nasıl meydana gelir?
3. Doğal afetler insanlar tarafından engellenebilir mi?

DEYİM

Aşağıdaki deyimleri okuyunuz.

- a. **Dili tutulmak:** Korku, sevinç, şaşkınlık dolayısıyla birdenbire konuşamaz olmak.

Örnek:

- ✓ Gece yarısı meydana gelen depremden sonra çocuğun **dili tutuldu**.
- ✓ Mahalledeki yangını görünce az daha **dilim tutulacaktı**.

- b. **Felâketi bölüşmek:** Acıları, üzüntüleri birlikte duymak. Bir acıyı paylaşmak.

Örnek:

- ✓ **Felâketimizi** başkalarıyla **bölüşmek** acımızı azaltır.
- ✓ Ülkemizde meydana gelen **felâketleri** toplum olarak **bölüşmeliyiz**.

- c. **Kara haber:** Çok acılı, kötü haber. Ölüm ya da felâket haberi.

Örnek:

- ✓ Atalarımız **kara haber** tez yayılır demişler.
- ✓ **Kara haber** üç saat sonra bütün yurttan duyuldu.

- d. **Felâket yağmak:** Peş peşe sıkıntı gelmek.

Örnek:

- ✓ Bu yıl ülkemize peş peşe **felâket yağıyor**.
- ✓ Babam bu yıl üzerimize **felâket yağacak** dedi.

ALİŞTIRMALAR

Aşağıdaki boşlukları uygun deyimlerle tamamlayınız.

- a. Bu yıl ülkemizde şiddetli depremler oldu. Mart ayında güney bölgelerinde taşkın seller yaşandı. Şimdi de sıcaklıklar. Yanıyoruz. Âdetâ başımıza .....
- b. Amcamın oğlu tatile gelmişti. Ailesiyle birlikte yaylaya pikniğe gitmişler. Amcamın oğlu bir ara çevrede gezintiye çıkmış. O sırada şiddetli yağmur yağmaya ve şimşek çakmaya başlamış. Yağmur gittikçe şiddetlenmiş. Geri dönmeyen çocuklarını merak eden aile onu aramaya başlamış. Bir de ne görsünler çocuk yerde cansız yatıyor. Herkes çığlık atmaya başlamış. .... bütün akrabalar arasında şok yarattı.
- c. Akşam üzeri işten çıkmış eve doğru yürüyordum. Bir yandan akşamki maçı hayal ediyordum, bir yandan da çekirdek yiyordum. Eve yaklaştım. Apartmanımızın önünde bir kalabalık vardı. O da ne! Apartmanımız yanıyor. Olay karşısında donup kalmıştım. Korkudan .....
- d. İlçemizde dün sabah 6.8 şiddetinde bir deprem meydana geldi. Neyse ki ailemizden ölen olmadı. Ama evimiz yaşanmaz hâle geldi. Bursa'dan akrabalarımız telefon açtılar. Yarın, geçici bir süre için Bursa'ya taşınacağız. Akrabalarımıza çok teşekkür ediyorum. Çünkü onlar bizimle bu .....

İMLÂ, NOKTALAMA

“Mİ” SORU EKİNİN YAZIMI

“mı, mi, mu, mü” soru eki kendinden önce gelen kelimedenden ayrı, kendisinden sonra gelen eklerle bitişik yazılır.

Örnek:

- ✓ Haberler başladı mı?   ✓ Çay alır mıydın?
- ✓ Hava soğuk mu?

SES TÜREMESİ

Türkçeye başka dillerden giren bazı kelimeler, ünlü ile başlayan bir ek aldıklarında, kelimenin sonundaki ikinci ünlü yeniden ortaya çıkar.

Örnek:

- ✓ his etmek → hissetmek
- ✓ af etmek → affetmek
- ✓ zan etmek → zannetmek

NOKTALI VİRGÜL (;)

a. Cümle içerisinde virgülle birbirinden ayrılan tür ya da takımların arasında kullanılır.

Örnek:

- ✓ Akdeniz ve Ege bölgesinde zeytin, incir, turunçgiller; tütün, pamuk ve diğer endüstri bitkileri yetişir.
- b. Birbirine ama, fakat, çünkü... v.b gibi bağlaçlarla bağlanan cümlelerde bu bağlaçlardan önce konur.

Örnek:

- ✓ Çok çalıştı; ama karşılığını alamadı.

c. Ögeler arasında virgül bulunan sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için kullanılır.

Örnek:

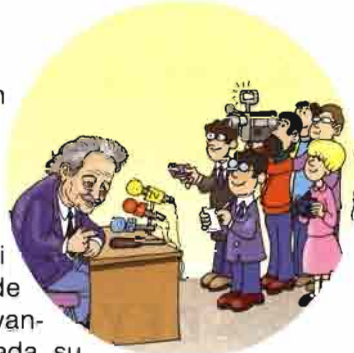
- ✓ At ölür meydan kalır; yiğit ölür, şan kalır.

DİL BİLGİSİ

KURALLI BİRLEŞİK FİİLLER

DEPREMLER ÖNCEDEN BİLİNEBİLİR Mİ?

Bir depremin önceden belirlenebilmesi, o depremin nerede, ne zaman ve ne büyüklükte olacağını bilenebilmesi demektir. Belirleme, bilim adamlarının uzun süreli bilimsel çalışmalarından elde ettikleri bilimsel verilere dayandırılan bir olgudur. "Yarın burada şu büyüklükte deprem olacak." diyebilmek, ancak onlarca bilim adamının onlarca sene, milyonlarca dolarlık harcamayı gerektiren araştırmalarının sonucu mümkün olabilir. Burada şunu da vurgulamak gerekir ki, bu kadar bilim adamının bu kadar senelik araştırmaları da bir depremin önceden belirlenebilmesi için yeterli olmayabilir. 1979 Ağustosunda San Fransisco'nun 100 km. kadar güneyinde meydana gelen orta büyüklükte bir deprem, bölgede yapılan tüm yatırımlara ve senelerce süren gözlemlere rağmen önceden belirlenememiştir. Deprem bilim adamlarının hiç beklemedikleri bir zamanda oluverdi.

KURALLI BİRLEŞİK FİİLLER

1. Yeterlik Fiili
2. Tezlik Fiili
3. Süzerlik Fiili
4. Yaklaşma Fiili

İki ya da daha çok kelimenin birleşip kaynaşmasından oluşan yeni anlamdaki fiillerdir.

YETERLİK FİİLİ

Bir fiilin kök ya da gövdesine “-a, (-e)” ekiyle birlikte “bilmek” fiili getirilerek yapılır. Yeterlik fiili eklendiği kelimeye gücü yetme, rica ve ihtimal anlamları katar. Bu fiilin olumsuzu “-ma, (-me)” ekiyle yapılır ve yetersizlik anlamı verir.

Örnek:

- ✓ Pencereleri **açabilir** misiniz? (Rica)
- ✓ Yarın kar **yağabilir**. (İhtimal)
- ✓ Ben bu bavulu **taşıyabilirim**. (Gücü yetme)

Yeterlik Fiilin Olumsuzu:

Yeterlik fiilin iki türlü olumsuzu vardır:

- a. Birinci şekil olumsuzda işi kesinlikle yapamama veya becerememe vardır.

T	Yürüyemem	Yürüyemezsin	Yürüyemez
Ç	Yürüyemeyiz	Yürüyemezsiniz	Yürüyemezler

- b. İkinci şekil olumsuzda ise eylemin yapılmasının isteğe, keyfe, seçime bağlı olduğu anlamı vardır.

T	Yürümeyebilirim	Yürümeyebilirsin	Yürümeyebilir
Ç	Yürümeyebiliriz	Yürümeyebilirsiniz	Yürümeyebilirler

Örnek

- ✓ Depremi engelleyemeyiz ama yaşantımızı ona göre **düzenleyebiliriz.** (Geniş zaman / Olumlu)
- ✓ Sana yardımcı **olamayacağım.** (Gelecek zaman / Olumsuz)
- ✓ Dün kitap **okuyabildiniz mi?** (Di'li geçmiş zaman / Olumlu soru)
- ✓ Borcumu bir **ödeyebilsem.** (Dilek şart kipi / Olumlu)
- ✓ Öğrenciler yağmur yağdığı için pikniğe **gidememişler.** (Miş'li geçmiş zaman / Olumsuz)
- ✓ Akşamları rahat uyuyabiliyor musunuz? (Şimdiki zaman / Olumlu soru)

Yeterlik Fiilinin Soru Şekli:

Genellikle izin isteme ve rica anlamlarında kullanılır:

Örnek

- ✓ Dışarıya **çıkabilir miyim?** (İzin isteme)
- ✓ Pencereyi **açabilir misin?** (Rica)

TEZLİK FİİLİ

Tezlik fiili, bir işin çabuk ve kolay yapıldığını belirtir. Ayrıca emir anlamı da verir. Fiil kök ve gövdesine “-ı, (-i, -u, -ü) + vermek” getirilerek yapılır.

Tezlik Fiilinin Olumsuzu:

İki şekilde de yapılabilir:

- a. Fiile tez ya da kolay yapmamak anlamları verir:
Örnek: gidivermedi, konuşuvermedi
- b. Fiile beklenmezlik, vazgeçme anlamları verir:
Örnek: kalkmayiverdi, içmeyiverdi

Örnek

- ✓ Kamyon birdenbire yoldan **çıkıverdi.** (Çabukluk)
- ✓ Lütfen tahtayı **siliverin.** (Emir)
- ✓ Paraları bu adrese **yatırverir misiniz?** (Soru)

SÜRERLİK FİİLİ

Sürerlik fiili, yapılan işin sürekli ve devamlı olduğunu belirtir. Sürerlik fiili fiil kök ya da gövdelerine “-a, (-e) + durmak”, “-a, (-e) + kalmak”, “-a, (-e) + gelmek” getirilerek yapılır.

Örnek

- ✓ Sen çocuğa **bakadur,** ben hemen geliyorum.
- ✓ Kadın, askere giden oğlunun arkasından **bakakaldı**
- ✓ Deprem efsaneleri eskiden beri **anlatılagelmiştir.**

ALİŞTIRMALAR

1. **Aşağıdaki cevaplara uygun sorular sorunuz.**
  - a. A: .....?
B: Hayvanlar depremi önceden hissedebilirler.
  - b. A: .....?
B: Hayır, sana kesinlikle yardım edemem.
2. **Aşağıdaki diyalogları tamamlayınız.**
  - a. A: Bizimle her gün kavga ediyor.
B: Siz de onunla oyna.....
(Tezlik fiili - Önemsememe)
  - b. A: Kaza nasıl oldu?
B: Biz de hiçbir şey anlamadık. Araba kırmızı ışıkta aniden geç..... (Tezlik fiili)
  - c. A: Kaç dil konuşabilirsin?
B: ..... (Olumlu)

TERCÜME

Aşağıdaki cümleleri kendi dilinize çeviriniz.

- a. 1923 Tokyo depremi tarihin en büyük felâketlerinden birisidir.
.....
- b. Depremi engelleyemeyiz ama yaşantımızı ona göre düzenleyebiliriz.
.....
- c. Çığ, kış mevsiminin en tehlikeli doğal afetlerindedir.
.....

DEĞERLENDİRME

1. Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

- En tehlikeli doğal afetler hangileridir?
.....
- Volkanlar nerede meydana gelir?
.....
- Çiğ hangi mevsimde görülen bir doğal afettir?
.....
- Doğal afetler engellenebilir mi?
.....
- Doğal afetler öldürücü müdür?
.....

2. Aşağıdaki tanımların karşısına anlatılmak istenen doğal afetin adını yazınız.

- Evimiz birden sallanmaya başladı. Eşyalar sağa sola gidip geliyordu. Ne yapacağımızı şaşırдық.
.....
- O gün hava çok açıktı. Kayak yapmak için gittik. Her şey çok sakindi. Büyük bir gürültüyle irkildik.
.....
- Her şey sular altındaydı. Kimse bir şey yapamıyor sadece evlerinin çatılarında kurtarma ekibini bekliyordu.
.....
- İlk önce hafif bir duman çıkar. Daha sonra şiddetli patlamalar duyulur. Eğer gecikilirse, lâvlardan kurtulma veya kurtarılmaya ihtimali çok zayıftır.
.....

3. Aşağıdaki diyalogu sıralayınız.

- Evet. Deprem anında yapılması gerekenler hakkında biraz bilgim vardı.
- Sağ olun. Mehmet Ak.
- Bize deprem anında yaptıklarınızı anlatabilir misiniz?
- Geçmiş olsun. Adınızı öğrenebilir miyim?
- Mehmet Bey gördüğüm kadarıyla siz depremi hafif atlatmışsınız.

4. Aşağıdaki karışık kelimelerden anlamlı cümleler kurunuz.

- şiddeti / kaydedildi / 7.4 / depremin / olarak
.....
- şeyler / hazırlıklı olmak için / yapılacak / var / depreme / çok
.....
- olursanız / o kadar / ne kadar / etkilenirsiniz / az / hazırlıklı / depreme / depremden
.....
- düzenleyebiliriz / engelleyemeyiz / ona / ama / depremi / göre / yaşantımızı
.....
- sonra / devam etti / depremden / şoklar / artçı
.....

5. Aşağıdaki resimlerde gördüklerinizi anlatınız.

ÖDEV

- İtalya'nın Pompei şehrindeki volkanik patlama ile ilgili bir araştırma yazısı yazınız.
- Ülkenizde bu yıl meydana gelen doğal bir afet var mı? Bu konuda bir paragraf yazınız.

BUNLARI BİLİYOR MUYDUNUZ?

- ✓ **Dünyada kaydedilen en büyük deprem hangisidir?**
1900'den bu yana kaydedilen en büyük deprem, 22 Mayıs 1960'ta Şili'de olmuştur. 5000 kişi yaşamını yitirmiştir. (Şiddeti 9.5'dir.)
- ✓ **Yeryüzünde en az deprem olan kıta hangisidir?**
Depremi en az olan kıta Antarktika'dır.
- ✓ **Richter ölçeği nerede satılır?**
Satılmaz. Richter ölçeği bir alet değildir, depremin şiddetini tanımlayan matematiksel bir formüldür.
- ✓ **Artçı deprem nedir?**
Ana depremi izleyen daha küçük sarsıntılar dizisidir.
- ✓ **Türkiye'de kaydedilen en büyük deprem hangisidir?**
Türkiye'de kaydedilen en büyük deprem 26 Aralık 1939'da Erzincan'da olmuştur. Gece yarısı olan depremde yaklaşık 33.000 kişi ölmüştür.
- ✓ **El Nino**
1997-1998 yıllarında tüm dünyayı etkisi altına alan "El Nino" birçok şehrin sular altında kalmasına, dünya genelinde 20 milyar dolara yakın maddî zarara yol açmıştır. Su insanlar için vazgeçilmez bir öneme sahip olsa da kimi zaman sebep olduğu seller büyük zarara yol açabilir.

▶ OYUN**KELİME****BULMACA**

Yandaki kelimeler bulmaca karelerine karışık olarak yerleştirilmiştir. Bunları tek tek bularak üzerine çiziniz.

Kalan harfleri soldan sağa doğru sırasıyla okursanız, bulmacamızın şifresini bulmuş olacaksınız.

KELİMELER

İKLİM	YAĞMUR	BULUT
SİS	HAVA	ŞİMŞEK
YILDIRIM	AKARSU	DERE
GÖL	IRMAK	NEHİR
ÇAY	ARTEZYEN	ÇEŞME
KUYU	KAYNAK	PINAR
DENİZ	OKYANUS	BOĞAZ
BARAJ	ILICA	KAPLICA
İÇME	DAMLA	SEL
YAĞIŞ	KAR	DOLU
METEOROLOJİ	RÜZGÂR	FIRTINA
GÜNEŞ	BASINÇ	SICAKLIK
SAĞANAK	GÖZYÜZÜ	KIŞ

SERBEST OKUMA

1. Aşağıdaki parçayı okuyunuz.

SEL

Gök gürültüsünün ve yağmurun sesiyle uyandım. Saat sabah 3:43'ü gösteriyordu. Gök gürültüsünün sesi, gökyüzü yıkılacakmış gibi şiddetli ve korkutucuydu. Fakat, bu benim yeniden uykuya dalmamı engellemedi. Saat 5:16'da babam odama girdi.

– Ali Ali! Kalk! Sel geldi! Bodrum katını sel bastı! diye bağıyordu.

Hâlâ uykum vardı, kalkmak istemiyordum, ama beni omuzlarımdan sarsmaya başladı. O zaman kalktım.

Su, on santim yükselmişti. Annemle hemen eşyaları üst kata taşımaya başladık. Ayaklarım çıplak olduğu için çok üşüyordu.

Annemle babam oldukça sinirliydi. Yarım saat içinde suyun yüksekliği otuz santim olmuştu. İşler kötüye gidiyordu.

Bir saat içinde taşıyabildiğimiz her şeyi üst kata taşıdık. Bilgisayarı, büyük ekran televizyonu ve en değerli eşyalarımızı üst kata çıkardık. Fakat, piyanomuz, kanepemiz, çamaşır makinemiz, su ısıtıcımız orada kalmıştı.

Komşularımıza telefon etmek üzere üst kata koştum, ama telefon çalışmıyordu. Annem komşulara haber vermek üzere koşturdu, ama çok geçmeden yapabileceğimiz hiçbir şey olmadığını söyleyerek geri döndü.

İşin en kötü yanı buydu. Evinizin mahvolduğunu bilmek zaten çok kötü bir duygu, ama yapacağınız hiçbir şey olmadığını anladığınızda durum daha da vahimleşiyor. Pek çok kişi bu çaresizlik duygusunun ne olduğunu bilmez. Korkunç bir şey.

Hep birlikte ön bahçeye çıktık. Dışarıdaki su da giderek yükseliyordu. Ön kapıdan içeriye girmesine on santim kalmıştı. Annemle babam bunu görünce hemen içeriye girdiler. Annem küçük bir çantaya elbiselerimi ve değerli eşyalarımı yerleştirmemi söyledi. Sanki boğazım düğümlenmişti. Başımıza gelen şeyi anlıyordum artık.

CD'lerimi ve birkaç parça elbisemi bir çantaya yerleştirdim. Annem el halılarını ve porselen takımlarını topladı. Her şeyi dışarıya taşıyıp, yüksek bir yere yerleştirdik. Babam yalnızca birkaç parça elbise alacak kadar zaman bulabilmişti.

Biz çıkmaya hazır olduğumuzda, sular ön kapımıza kadar yükselmişti. Caddemizde kurtarma botları gezmeye başlamıştı. Bodrum katımız yüzme havuzu gibi olmuştu. Suların iki metreye çıktığını sonradan öğrenecektik. Annemle babam ağlamıyor, yalnızca dua ediyorlardı. Yarım saat sonra dualarımız kabul oldu. Sonunda yağmur durdu.

Durum artık sokağa çıkabileceğimiz kadar güvenli hâle gelince, mahalledeki herkes sokağın köşesinde toplandı. O gün başımıza gelen en olumlu şey o toplanmaydı. Herkes birbirine kenetlenmişti. Yalnızca yüzlerini tanıdığımız insanlarla arkadaş olmuştuk. Herkes birbirini yatıştırmaya çalışıyordu.

Bir ay boyunca, bir arkadaşımızın evinde yaşamak zorunda kaldık. Yemeğimizi orada yiyor, orada duş alıyor, çamaşırlarımızı orada yıkıyorduk.

Bu sel bana çaresizliğin, ailenin, arkadaşlığın, dostluğun ne olduğunu öğretti. Artık, doğal afetlere maruz kalmış insanları gördüğüm veya televizyondan seyrettiğim zaman onlar için üzülüyorum. Çektiğim acıları hatırlıyorum.

2. Aşağıdaki soruları okuduğunuz parçaya göre cevaplayınız.

- Babası gece Ali'yi niçin uyandırıyor?
.....
- Ali ve annesi eşyaları neden üst kata taşıyorlar?
.....
- Ali neden telefon edemiyor?
.....
- Ali çantasına neler alıyor?
.....
- Sel, Ali ve ailesine hangi olayı yeniden hatırlatıyor?
.....

MÜZİK KUTUSU

1. Aşağıdaki boşlukları dinlediğiniz şiire göre doldurunuz.

DEPREM

Böyle afat kara yerler başına,
Sanki yer yerinden ..... gibi.
Ulusça kapıldık can telâsına,
Katlimize ferman verilmiş gibi.

17 Ağustos sabaha karşı,
..... inletti küreyi arşı.
Ne tabiat, ne kefen, ne mezar taşı,
Siyah poşetlere sarılmış gibi.

Sakarya, İstanbul, Yalova, İzmir, Gölcük'te,
Nice canlar ..... kaldı açıkta.
Baba dışarıda, ana göçükte,
Sanki birbirine ..... gibi.

Dağlar isyan eder, dayanamaz buna,
..... sarılmış yavrularına.
Marmara Denizi boyandı kana,
Yığın yığın kurban vermiş gibi.
Bu nasıl ilâhî, bu nasıl ferman?
Dizilmiş tabutlar karalı kervan.
Kalkıp yürümeye yok dizde .....
Bağrını döverek yorulmuş gibi.
Geçmez Mahmut Erdal bu kara günler.
Kimi ağlar sizler, kimisi inler.
Nice ..... nice gelinler...
..... yığınınına sarılmış gibi.

2. Dinlediğiniz şiire göre aşağıdaki karışık kelimelerden anlamlı cümleler kurunuz.

a. telâsına / kapıldık / ulusça / can

c. inletti / arşı / küreyi / çığlıklar

b. boyandı / Denizi / Marmara / kana

Pratik Türkçe

Yeteneklerimizin Farkında mıyız?

DERSE HAZIRLIK

1. Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

- Özel yetenekleriniz nelerdir?
- Ders dışında katıldığınız bir etkinlik var mı?
- Sınıfınızda en güzel resim çizen arkadaşınız kim?
- Başarısız olduğunuz konular nelerdir?
- Sınıfınızda en yetenekli arkadaşınız kimdir? Onun ilginç yetenekleri nelerdir?

2. Aşağıdaki resimler hakkında konuşunuz.

KELİMELER

1. Aşağıdaki kelimelerle resimleri eşleştiriniz.

- Karikatür çizmek
- Şarkı söylemek
- Spor yapmak
- Satranç oynamak
- Resim yapmak

OKUMA-ANLAMA

1. Aşağıdaki parçayı okuyunuz.

SPARKY

Sparky için okul çok zordu. İlköğretim okulunda bütün dersleri kötüydü. Lisede ise fizikten sıfır almıştı. Lâtince, matematik ve İngilizce derslerinde de durum aynıydı. Sporda da iyi olduğu söylenemezdi. Okulun golf takımına girmeyi başarmıştı. Ama sezonun en önemli maçını berbat etmişti. Bu maç için yapılan telâfi maçında da çok kötü oynamıştı.

Sparky gençliği boyunca sosyal ilişkilerini düzenleyememişti. Aslında okuldaki çocukların ondan hoşlanmadıklarını söyleyemeyiz. Sınıf arkadaşları onun farkında bile değillerdi. Eğer sınıf arkadaşlarından birisi ona ders dışında merhaba dese o buna çok şaşırırdı.

Sparky kaybetmeye mahkûmdu. Bunu hem kendisi, hem de bütün sınıf arkadaşları biliyordu. O da buna alışmıştı. Aslında o çok alçak gönüllü bir çocuktur.

Ancak Sparky için çok önemli bir şey vardı: Çizmek. O sanat yeteneği ile gurur duyuyordu. Tabii kimse bunu takdir etmiyordu. Lisedeki son yılında, yılın için bazı karikatürler çizdi. Çizdiği karikatürler kabul edilmedi. Buna rağmen Sparky yeteneğinden o kadar emindi ki, profesyonel olarak çizim yapmaya karar verdi.

Liseyi bitirdikten sonra Walt Disney stüdyolarına bir mektup yazdı. Ona bir karikatür konusu verdiler. Hem bu konuda bir karikatür çizmesini, hem de başka çizim örnekleri göndermesini istediler. Sparky istenen karikatürü çizdi. Hem bunu, hem de göndereceği diğer şeyleri özenle hazırladı. Nihayet Disney stüdyolarından bir cevap geldi. Bir kez daha reddedilmişti. Hayatında bir kez daha başarısız olmuştu.

Bunun üzerine, kendi hayat hikâyesini çizgi roman haline getirmeye karar verdi.

Kendini küçük, beceriksiz ve sürekli başarısız olan bir erkek çocuğu olarak çizdi. Bu karakter çok geçmeden dünya çapında meşhur oldu. Okulda sürekli başarısız olan ve yaptığı her şey geri çevrilen Sparky aslında Charles Schultz'du.

2. Okuduğunuz parçaya göre aşağıdaki cümlelerden doğru olanın başına "D"; yanlış olanın başına "Y" yazınız.

- Sparky derslerde çok başarısız bir öğrenciydi.
- Sparky kabiliyetsiz bir çocuktur.
- Sparky çok güzel golf oynuyordu.
- Sparky arkadaşları tarafından hiç sevilmiyordu.
- Sparky çok aktif bir öğrenciydi.
- Sparky kendi hayat hikâyesini roman haline getirmeye karar verdi.

3. Aşağıdaki soruları okuduğunuz parçaya göre cevaplayınız.

- Sparky sporda başarılı mıydı?
.....
- Sparky aktif bir öğrenci miydi?
.....
- Sparky'nin kabiliyetli olduğu alan nedir?
.....
- Sparky nasıl meşhur bir insan olmuştur?
.....

4. Aşağıdaki cümleleri dikkatle okuyunuz. Cümlelerin hangi bölümü parçada anlatılanlarla ilgiliyse altını çiziniz.

- Sparky için okul çok (kolaydı / zordu / zevклиydi).
- Sparky okulun golf takımına girmeyi (başarmıştı / başaramamıştı / seçilmişti).
- Sparky çok (sosyal / sakin / yaramaz) bir öğrenciydi.
- Sparky (sanat / spor / müzik) yeteneği ile gurur duyuyordu.
- Sparky (amatör / profesyonel / ressam) olarak resim çizmeye karar verdi.

ÖRNEKLEME

Aşağıdaki soruları tekrarlayınız ve uygulayınız.

Soru 1:

Özel kabiliyetleriniz nelerdir?

Cevap:

Resim çizmek, futbol oynamak, kompozisyon yazmak.

Kısa Cevap:

Resim çizmek

Uygulama: .....

Soru 3:

Ahmet resim çizmekten hoşlanır mı?

Cevap:

Hayır, hoşlanmaz. O resim çizmekte zorlanır.

Kısa Cevap:

Hayır, hoşlanmaz.

Uygulama: .....

Soru 2:

Ne olmak istiyorsun?

Cevap:

Müziyen olmak istiyorum.

Kısa Cevap:

Müziyen

Uygulama: .....

Soru 4:

Tarkan, hangi derslerde daha başarılı?

Cevap:

Tarkan, sayısal derslerde daha başarılı.

Kısa Cevap:

Sayısal derslerde

Uygulama: .....

DİNLEME

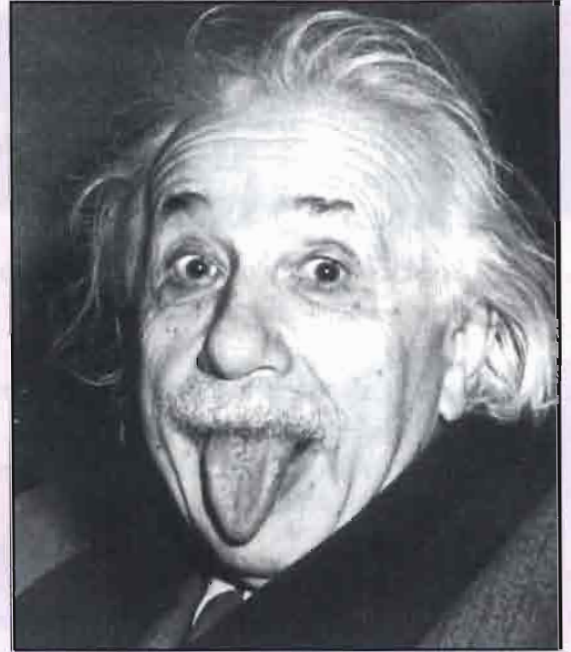
1. Aşağıdaki parçayı dinleyiniz.

KABİLİYETSİZ DÂHİ

Einstein, çocukluğunda hiçbir üstünlük gösterememiş, kimse onun ileride ünlü bir bilgin olacağını anlayamamıştı. Elli yıl önce kalın kafalı, geri zekâlı sanılan bu utangaç çocuk, büyüyünce dünyanın en büyük bilgini, yüzyılların pek az yetiştirdiği düşünürü olduğunu göstermişti. Halbuki konuşmayı bile güçlkle öğrenebilmiş; onun kabiliyetsizliğinden bıkan öğretmenleri, onu yanlarından uzaklaştırmanın çaresini araştırmıştı. Annesi babası onun anormal bir çocuk olacağından korkmuşlardı. Birkaç yıl içinde, uykudan uyanır gibi silkinen ve çalışmaya başlayan Einstein, dünyanın en meşhur adamı olduğunu görünce şaşırıp kalmıştı.

Aslında Einstein'ı hemen hepimiz biliriz. Bilim dünyasına, dolayısıyla insanlığa birçok katkısı olan bu bilim adamı, asıl ününe izafiyet teorisiyle ulaşmıştır. Bu teori "zaman" kavramının kişiden kişiye değişebileceğini anlatmaktadır. Einstein, dünyada on kişinin ancak anlayabileceğini iddia ettiği bu teoriyi şu örnekle anlatır: "Bir erkek, sevdiği güzel bir kızla bir yerde bir saat otursa, o kızın yanında ancak beş dakika kaldığını zanneder, ancak kızgın soba üzerinde beş dakika kalan bir adam, bir saatten beri orada kaldığını iddia eder."

Einstein'ın insanları etkileyen en önemli özelliği teorilerinden ziyade, çok başarısız bir öğrenciyken daha sonraki hayatında dünyaca ünlü bir insan olmasıydı. Neredeyse geri zekâlı muamelesi gören Einstein öyle çalışmış ki mesleğinde zirveye ulaşarak haklı bir üne kavuşmuştur.

2. Aşağıdaki soruları dinlediğiniz parçaya göre cevaplayınız.

a. Einstein küçüklüğünde nasıl bir çocuktu?

.....

b. Einstein'ın ünlü teorisi nedir?

.....

c. Einstein nasıl başarılı olmuştur?

.....

KONUŞMA

1. Aşağıdaki diyalogu okuyunuz.

Bülent : Hasan ne olmak istiyorsun?

Hasan : Bilgisayar mühendisi olmak istiyorum.

Bülent : Neden bilgisayar mühendisi olmak istiyorsun?

Hasan : Çünkü daha çok sayısal derslere kabiliyetim var.
Peki senin idealinde hangi meslek var?

Bülent : Ben de ressam olmak istiyorum.

Hasan : Çok ilginç bir meslek doğrusu!

Bülent : Niçin?

Hasan : Çünkü resim çizmek bana çok zor geliyor da.

Bülent : Ama resim çizmek benim özel zevklerimden.
Öğretmenim ve arkadaşlarım resimlerimi çok beğeniyorlar.
Onlar benim gelecekte çok ünlü bir ressam olabileceğimi söylüyorlar.

2. Siz de arkadaşlarınızla özel kabiliyetleriniz hakkında diyaloglar kurunuz.

3. Yetenekler insanda doğuştan mıdır? Yoksa sonradan mı öğrenilir? Arkadaşlarınızla tartışınız.

DEYİM

Aşağıdaki deyimleri okuyunuz.

a. Gurur duymak: Gururlanmak.

Örnek:

- ✓ Sparky sanat yeteneği ile gurur duyuyordu
- ✓ Öğretmen çalışkan öğrencisiyle gurur duyuyordu

b. Ağzıyla kuş tutmak: Olağanüstü çaba göstermek, imkânsız başarmak.

Örnek:

- ✓ Sparky ağzıyla kuş tutsa öğretmeninin gözüne giremiyordu.
- ✓ Ahmet ağzıyla kuş tutsa sınıfını geçemez.

c. Yerde saymak: Hep olduğu yerde kalmak, ilerleyememek.

Örnek:

- ✓ Herkes öğrenirken Sparky yerde sayıyordu
- ✓ Bizim takım yerde sayıyor

d. Göz boyamak: Gösteriş yaparak aldatmak, hileye düşürmek.

Örnek:

- ✓ Ahmet çizdiği karikatürle öğretmeninin gözünü boyamayı düşünüyor.
- ✓ Onun ders çalışıyor gibi göründüğüne bakma o sadece göz boyamak için kitabın başına geçmiş.

ALİŞTİRMALAR

Aşağıdaki açıklamalara uygun deyimleri yazınız.

a. ....

Olağanüstü çaba göstermek, imkânsız başarmak.

b. ....

Hep olduğu yerde kalmak. İlerleyememek.

c. ....

Gururlanmak.

d. ....

Kandırmak, olduğundan farklı göstermek.

İMLÂ, NOKTALAMA

İKİ NOKTA (:)

- a. Kendisinden sonra açıklama yapılacak cümlelerin sonuna konur.

Örnek

- ✓ Kendimi size tanıtayım: Ben bu okulun matematik olimpiyatına hazırlanan öğrencisiyim.
- ✓ Sparky için çok önemli bir şey vardı: Çizmek.

- b. Örneklerle açıklanacak cümlelerin sonuna konur.

Örnek

- ✓ Babam bize her akşam bir şeyler okur: Masal, hikâye, anı...
- ✓ Hamza yeteneklerini sıraladı: Karikatür çizmek, resim yapmak, şiir yazmak...

- c. Bir yerden, ya da bir kimseden aktarılan bir sözün yazılacağını göstermek için kullanılır.

Örnek

- ✓ Babaannem: "Bu çocuk gelecekte çok başarılı bir insan olacak." dendi.
- ✓ Öğretmen, Ali'ye seslendi: "Lütfen tahtadakileri yaz."

- DA (-DE)

- a. İsimlerin sonuna gelerek bulunma (kalma) hâli bildiren "-da (-de)" bir ektir. Bu ek önündeki kelimeye bitişik yazılır.

Örnek

- ✓ Sparky lise**de** matematikten sıfır almıştı.
- ✓ Yanın**da** kalem var mı?

- b. Kelimeler arasında bağ kuran "-da (de)" ek değil, bir kelimedir. "Dahi, bile" anlamı veren bu "de" bağlaçtır ve ayrı yazılır.

Örnek

- ✓ Bunu kızı **da** oğlu **da** biliyor.
- ✓ Andersen oyuncu, şarkıcı ya **da** dansçı olmak istiyordu.

DİL BİLGİSİ

EK FİİL

SİRKTE

Bir akşam, babamla sirkte gittik. Hava çok soğuktu. Hemen hemen kimseler yok gibiydi. Böyle olduğu halde zavallı küçük palyaço bu kadar az bir insanı eğlendirmek için çalışıyordu. Tehlikeli sıçrayışlar yapıyor, kendini atların kuyruğuna bağlıyor, ellerinin üzerinde ayakları havada olduğu halde yürüyordu.

Sirkte iki çocuk çalışıyordu. Çocuklardan küçüğü sirk sahibinin oğluymuş. Geçen yıl Ankara'daki sirkte, atlı gösteriler yapan çocukmuş. On dört yaşındaki bu çocuğun saçları siyah, yüzü yuvarlak ve boyu uzunmuş. Bu çocuk çok yetenekliymiş. Yapmadığı iş yokmuş. Yani o çocuk olmasaymış bu sirk iyi çalışmazmış.

Ek fiil: İsim soylu kelimelerin yüklem görevinde kullanılmalarını sağlayan yardımcı fiile ek fiil denir. Ek fiil "-imek" tir. "-i" kök, "-mek" de mastar ektir.

Örnek

- ✓ Sparky tembel bir **öğrenciymiş**.
- ✓ Sirk sahibinin oğlu çok **yetenekliymiş**.
- ✓ Çocuklardan küçüğü sirk sahibinin **oğluymuş**.

* Ek fiilin olumsuzu "**değil**" kelimesiyle yapılır.

Örnek

- ✓ Öğretmen-im → Öğretmen **değil**-im.

* Ünlü ile biten kelimelerden sonra ek fiil ile kelime arasına "**-y**" ünsüzü girer.

Örnek

- ✓ Mutlu imiş → Mutlu-**y**-muş
- ✓ Gibi idi → Gibi-**y**-di

1. Geniş Zaman

T -im -sin -dir

Ç -iz -sınız -dirlir

Her zaman yapılabilecek durumları anlatır. Ek fiilin geniş zaman kipi aynı zamanda şimdiki zaman anlamı da verir.

Örnek

- ✓ Bugün çok **sevinçliyim**.
- ✓ Sparky okulda çok **mutlu değildir**.
- ✓ Serkan çalışkan bir **öğrencidir**.

Not: Geniş zaman kipinin üçüncü tekil ve çoğul şahıslarında "-dır" eki çoğu zaman kullanılmaz.

Örnek

- ✓ "**Ahmet evdedir**." cümlesi yerine "**Ahmet evde**." deriz.

2. Dİ'li Geçmiş Zaman

Tekil	-idim	-idin	-idi
Çoğul	-idik	-idiniz	-idiler

Örnek

- ✓ Sparky için okul çok **zordu**
- ✓ Sparky'nin bütün dersleri **kötüydü**
- ✓ Arkadaşları Sparky'nin farkında bile **değillerdi**

3. Miş'li Geçmiş Zaman

Tekil	-imişim	-imişsin	-imiş
Çoğul	-imişiz	-imişsiniz	-imişler

Geçmişte olan, başkalarından duyulan ya da bilinmeyen durumları anlatır.

Örnek

- ✓ Sparky aslında resim yeteneği olan bir **çocukmuş**.
- ✓ Ali'nin olanlardan haberi **yokmuş**.
- ✓ Sparky çalışkan bir öğrenci **değilmiş**

4. Dilek Şart Kipi

Tekil	-isem	-isen	-ise
Çoğul	-isek	-iseniz	-iseler

Bu fiil bazen karşılaştırma ve benzerlik anlamı verir. "-ise" ekindeki "-i" genellikle kullanım sırasında kaybolur.

Örnek

- ✓ Ahmet çok şişman, **bense** çok zayıfım.
- ✓ Öğrenciler sınıfta **değillerse** ders yapmayacağız.

EK FİİLİN BİRLEŞİK ZAMANLARDA KULLANIMI

Ek fiil çekimli fiillere de gelerek birleşik zamanlı fiillerin çekiminde kullanılır. "-dı" eki hikâye birleşik zamanı, "-mış" eki rivayet birleşik zamanı, "-sa" eki şart birleşik zamanı kurar.

Örnek

- ✓ Öğrenciler kamptan **geliyorlarmış**
- ✓ Sparky matematik dersinde sıfır **almıştı**
- ✓ Ders çalışmayı sevmiyorsan başarılı **olamazsın**

ÇEKİM TABLOSU

Hikâye Birleşik Zamanı	Rivayet Birleşik Zamanı	Şart Birleşik Zamanı
Yazıyordum	Yazıyormuşum	Yazıyorsam
Yazıyordun	Yazıyormuşsun	Yazıyorsan
Yazıyordun	Yazıyormuşsun	Yazıyorsan
Yazıyorduk	Yazıyormuşuz	Yazıyorsak
Yazıyordunuz	Yazıyormuşsunuz	Yazıyorsanız
Yazıyorlardı	Yazıyorlarmış	Yazıyorlarsa

GENEL ÇEKİM TABLOSU

Geniş Zaman	Dİ'li Geçmiş Zaman	Miş'li Geçmiş Zaman	Dilek Şart Kipi
Öğrenciyim	Öğrenciydim	Öğrenciymişim	Öğrenciysem
Öğrencisin	Öğrenciydin	Öğrenciymişsin	Öğrenciyisen
Öğrenci (dir)	Öğrenciydi	Öğrenciymiş	Öğrenciyse
Öğrenciyiz	Öğrenciydik	Öğrenciymişiz	Öğrenciysek
Öğrencisiniz	Öğrenciydiniz	Öğrenciymişsiniz	Öğrenciyerseniz
Öğrenciler	Öğrencilerdi	Öğrenciymişler	Öğrenciyseiler

TERCÜME

Aşağıdaki cümleleri kendi dilinize çeviriniz.

- Sparky okulun golf takımında oynuyordu.
.....
- Sparky arkadaşları tarafından seilmeyen bir öğrenci değildi.
.....
- Sparky resim yeteneğine çok güveniyordu.
.....

DEĞERLENDİRME

1. Aşağıdaki kelimeleri uygun resimlerin altına yazınız.

- a. Sosyal bir öğrenci   c. Tembel bir öğrenci   e. Sakin bir öğrenci   g. Yardımsever bir öğrenci
b. Yaramaz bir öğrenci   d. Saygılı bir öğrenci   f. Çalışkan bir öğrenci   h. Saygısız bir öğrenci

2. Aşağıdaki karışık kelimelerden anlamlı cümleler kurunuz.

- a. fizikten / almıştı / sıfır / Sparky
.....
b. Sparky / alışmıştı / başarısızlığa
.....
c. kimse / Sparky'nin / takdir / etmiyordu / resimlerini
.....
d. Sparky / yazdı / Walt Disney / bir mektup / stüdyolarına
.....

3. Aşağıdaki cevaplara uygun sorular yazınız.

- a. ....?
Sparky'nin dersleri çok kötüydü.
b. ....?
Hayır, onun resimleri beğenilmedi.
c. ....?
Evet, Sparky yeteneğinden çok emindi.
d. ....?
Sparky kendi hayat hikâyesini yazmaya karar verdi.

4. Aşağıdaki anketi sınıfınıza göre doldurunuz.

- a. Sınıfınızın en çalışkan öğrencisi kim?
.....
b. Sınıfınızın en sosyal öğrencisi kim?
.....
c. Sınıfınızın en sportmen öğrencisi kim?
.....
d. Sınıfınızın en güzel konuşan öğrencisi kim?
.....
e. Sınıfınızın en güzel resim çizen öğrencisi kim?
.....
f. Sınıfınızın en güzel giyinen öğrencisi kim?
.....
g. Sınıfınızın en güzel futbol oynayan öğrencisi kim?
.....
h. Sınıfınızın en çok kitap okuyan öğrencisi kim?
.....
i. Sınıfınızın en cömert öğrencisi kim?
.....
l. Sınıfınızın en yakışıklı öğrencisi kim?
.....

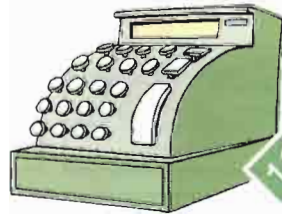
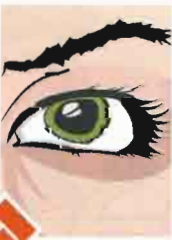
BUNLARI BİLİYOR MUYDUNUZ?

- ✓ Einstein'ın 3 yaşında konuşmaya başladığını, 9 yaşındayken her şeyi tam olarak söyleyemediğini, hocasının anne ve babasına; "Oğlunuz ne olursa olsun hiçbir zaman başarılı olamayacak." dediğini; bir diğer hocasının öteki öğrencilere kötü örnek oluyor diyerek okulu bırakmasını istediğini; matematik öğretmeninin de ona "tembel köpek" lâkabını taktığını,
- ✓ Newton'un çekingenliği yüzünden diferansiyel ve entegral hesabını 38 yıl sonra yayınladığını... Yine Newton'un geçimsiz ve kuşkulu kişiliği yüzünden okul arkadaşları tarafından hep hırpalandığını ve hor görüldüğünü...
- ✓ Hawking'in felç nedeniyle konuşma ve hareket yeteneğini kaybettiğini ve hayatını bir tekerlekli sandalye üzerinde sürdürdüğünü, insanlarla tek iletişiminin bir bilgisayar olduğunu ve Hawking'in Einstein ve Newton'dan sonra en iyi teorik fizikçi olduğunu...
- ✓ Galileo'nun Dünya için yuvarlak dediğini... Bu sözünden dolayı idam edildiğini... Biliyor muydunuz?

YOYUN

Aşağıdaki resimde gördüklerinizin baş harflerini numara sırasına göre boşluklara yazınız ve şifreli kelimeyi bulunuz.

SERBEST OKUMA

1. Aşağıdaki parçayı okuyunuz.

ÇİRKİN ÖRDEK YAVRUSUNUN YAZARI

Hans Christian Andersen, Danimarkalı bir masal yazardır. "Çirkin Ördek Yavrusu" ve "Küçük Denizkızı" gibi ünlü çocuk hikâyeleri onundur.

Andersen, küçükken çok az okula gidebildi. Ama zengin bir düşünce dünyası vardı. Babasıyla büyük annesinin anlattığı masalları dinlemeye bayılırdı. On dört yaşındayken Odense'deki evinden ayrıldı ve Kopenhag'a gitti. Oyuncu, şarkıcı ya da dansçı olmak istiyordu. Ama bu alanlarda fazla yeteneği yoktu. Sonunda okulunu bitirdi ve yazar oldu. 1835'te çıkan ilk romanı beğenilince birkaç roman daha yazdı. Şiir, oyun ve gezi kitapları yazmayı da denedi.

Ama Andersen, asıl masallarıyla ün kazandı. İlk dört masalını yazdığında 30 yaşındaydı. Öldüğünde 168 masalı vardı. Bu masalların bütün dünyada büyük küçük binlerce okuru vardır. Kopenhag'a gidenler kentin limanında "Küçük Denizkızı"nın heykelini görebilirler. Danimarkalılar bu heykeli Andersen'in anısına dikmiştir.

2. Aşağıdaki soruları okuduğunuz parçaya göre cevaplayınız.

a. Hans Christian Andersen kimdir?

.....

b. Andersen'in en güçlü hikâyeleri nelerdir?

.....

c. Andersen ne olmak istiyordu?

.....

d. Andersen, asıl ne ile meşhur oldu?

.....

ÖDEV

1. Özel yetenekleriniz hakkında kısa bir yazı yazınız.

MÜZİK KUTUSU

1. Aşağıdaki boşlukları dinlediğiniz şarkıya göre doldurunuz.

KILIM

Sevdiğine sözü olan, bir ..... dokur.
Kilimin dilinden ancak, anlayan .....
Sırlarımı sordum sana, sevgimi verdim.
Şu ..... kilim yaptım, yoluna serdim.

Ayıptır, günahtır diye kilit vurdum dilime,
Aşkı dokudum kilime, anlıyor musun?
Yetinmedim, ... yaktım.
Gayri bu canımdan bıktım.
Hani senin olacaktım, dinliyor musun?

Kilim, kalbin aynasıdır, gönlün sesidir.
Her nakışı bir ..... ifadesidir.
Kilim sevgiliye çağrı, aşka davettir.
Kimi ..... şikâyetir, kimisi hasrettir.

Ben şu gönül tezgâhında kilim dokudum.
Erenlerin dergâhında aşkı okudum.
Töremizde kilim demek, ... demektir.
Kilim sevdadır, ..., derttir, istektir...

2. Aşağıdaki test sorularını dinlediğiniz şarkıya göre cevaplayınız.

a. Aşağıdaki kelimelerden hangisi şarkı ile ilgili değildir?

- A. kilim
B. kilit
C. kalp
D. kibrit

b. Aşağıdaki cümle hangi kelimeyle tamamlanamaz?
Kilim .....

- A. sevdadır
B. şikâyetir
C. istektir
D. özlemdir

Pratik Türkçe

DERSE HAZIRLIK

1. Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

- Elektronik posta adresiniz var mı?
- İletişim araçlarından en çok hangisini kullanıyorsunuz?
- Sizce en hızlı iletişim aracı hangisidir?
- İlk insanların nasıl haberleştiklerini biliyor musunuz?
- Mektup arkadaşınız var mı?

2. Telefonla nasıl konuşulmalıdır? Aşağıdaki cümleleri sıralayınız.

- Telefon eden kişi kendini tanıtır. Kiminle konuştuğunu sorar.
- Teşekkür edip telefon kapatılır.
- Önce ahize kaldırılır, sinyal sesi beklenir.
- Konuşmanın amacı kısa cümlelerle gerçekleştirilir.
- Karşı taraf açınca "alo" denir.

3. Aşağıdaki iletişim araçlarını geçmişten günümüze doğru sıralayınız.

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

KELİMELER

1. Aşağıdaki kelimeleri eşleştiriniz.

a. mektup	1. haberler
b. telefon	2. posta kodu
c. radyo	3. elektronik posta
d. internet	4. kontör

2. Birinci kelimeyle ilgili olmayan kelimeye (✓) işareti koyunuz.

a. mektup	☐ belge	☐ kartpostal	☐ açık oturum	☐ telgraf
b. telefon	☐ jeton	☐ sanal sohbet	☐ ahize	☐ kontör
c. gazete	☐ okumak	☐ spor	☐ elektronik posta	☐ reklâmlar
d. haberleşme	☐ gazete	☐ radyo	☐ televizyon	☐ müze

OKUMA-ANLAMA

1. Aşağıdaki parçayı okuyunuz.

YIRMI BİRİNCİ YÜZYILDA İLETİŞİM

Teknoloji dur durak bilmiyor. Nereye kadar gideceğini de kimse tahmin edemiyor. İnsanlar değişik çağlarda bilgiye ulaşmak için yüzlerce iletişim yolu denedi. Fakat insanlar hiçbir zaman bulduklarıyla yetinmedi. Eskiden dumanla, güvercinle, köpekle haberleşen insanlar; bugün radyo, televizyon ve telefonla haberleşiyor. Şimdi de internet en gözde haberleşme aracı oldu. İlk çağlardan bu yana her bir yeni buluş eskisinin pabucunu dama attı.

Yeni bir yüzyılın başına geldiğimizde dünyada 350 milyon kişi internet kullanmaktadır. Yapılan araştırmalara göre internet kullananların yüzde 80'i gelişmiş ülkelerde bulunmaktadır. İletişim teknolojisindeki hızlı gelişmeler, internetin önümüzdeki yüzyılda; üretim, ticaret, eğitim, kültür, bilim ve sağlık gibi alanlarda önemli gelişmelere neden olacağını göstermektedir. Kimi uzmanlar internet sayesinde dünyada büyük bir değişimin gerçekleşeceğini, birçok problemin çözülebileceğini savunmaktadırlar. Bazı bilim adamları ise internetin önemini kabullenmekle birlikte, bu teknolojinin insan mutluluğu için gerekli olan özgürlüğün sağlanmasında tek başına yeterli olamayacağını belirtmektedirler.

Bugün milyonlarca insan ev ve iş yerinde internet kullanıyor. İnternet genel olarak tüm bilgisayar ağlarını birbirine bağlayan bir sistem olarak tanımlanabilir. İnternetin diğer iletişim araçlarından farkı, onların bütün özelliklerinin bir arada kullanılabilmesidir. İnternet; telgraf, mektup, gazete ve dergilerin yerini almaktadır. İnternetin en önemli özelliklerinden biri de iletişimde gösterdiği inanılmaz kolaylıktır. Kişinin, kendi isteğine ve kararına göre günün 24 saati, dilediği bilgilere ve merkezlere ulaşabilme imkanı, insanoğlunun bugüne kadar ele geçirdiği en önemli fırsatlardan biridir. Sohbet odalarındaki tartışmalar, fikir alışverişine ve fikirlerin paylaşılmasına kolaylık sağlamaktadır.

Uzmanlara göre, günümüzde bilgisayar teknolojisinin, sadece yüzde 10'u kullanılmaktadır. Bu da gösteriyor ki, çok yakın bir gelecekte internet insan hayatına çok daha fazla girecektir.

21. yüzyılda iletişim artık yalnız basın yayının ve bazı gazetecilerin konusu olmaktan çıkmış, bütün insanlığın hizmetine girmiştir. Bugüne kadar hayatımızı değiştiren radyo, televizyon, telefon gibi buluşlara yenilerinin eklenmesiyle insanlar arası iletişim hayatı değiştirmeye devam edecektir.

2. Okuduğunuz parçaya göre aşağıdaki cümlelerden doğru olanın başına "D"; yanlış olanın başına "Y" yazınız.

- İlk çağlardan itibaren insanlar çok çeşitli iletişim yolları denemişlerdir.
- İnternet 1900'lü yıllardan itibaren en yaygın iletişim aracı olmuştur.
- İnsanlar ilk çağlarda duman, güvercin, köpek gibi ilkel iletişim araçları kullanıyorlardı.
21. Yüzyılda internet üretim, ticaret, eğitim, kültür, sağlık gibi alanlarda çok etkili olacaktır.
- Bazı bilim adamları internetin insanı mutsuz ettiğini savunmaktadırlar.
- Uzmanlara göre günümüzde internet teknolojisinin % 90'ı kullanılmaktadır.
- Günümüzde iletişim bütün insanlığın hizmetine girmiştir.

3. Aşağıdaki cümlelerde altı çizili kelimelerin yerine uygun kelimeler yazınız.

- Teknoloji dur durak bilmiyor. Nereye kadar gideceğini de kimse **kestiremiyor**. (.....)
- İnsanlar hiçbir zaman bulduklarıyla **kanaat edemedi**. (.....)
- İlk çağlardan bu yana her bir yeni buluş eskisini **gözden düşürdü**. (.....)
21. **Asırda** (.....) iletişim bazı gazetecilerin konusu olmaktan çıkmış, bütün insanlığın **kullanımına** (.....) girmiştir.
- İnternet önümüzdeki yüzyılda bilim, kültür, sağlık gibi **sahalarda** (.....) önemli gelişmelere neden olacaktır.

ÖRNEKLEME

Aşağıdaki soruları tekrarlayınız ve uygulayınız.

Soru 1:

Telefon numaranız kaç?

Cevap:

Telefon numaram 0 216 350 51 52

Kısa Cevap:

0 216 350 51 52

Uygulama: .....

Soru 3:

Elektronik posta adresiniz var mı?

Cevap:

Evet, var. zambak@zambak.com

Kısa Cevap:

zambak@zambak.com

Uygulama: .....

Soru 2:

Niçin interneti tercih ediyorsun?

Cevap:

Çok hızlı haberleşebiliyorum.

Kısa Cevap:

Çok hızlı

Uygulama: .....

Soru 4:

Niçin mektup yazmayı tercih etmiyorsun?

Cevap:

Çünkü mektup internete göre çok yavaş bir iletişim aracı.

Kısa Cevap:

Çünkü çok yavaş.

Uygulama: .....

DİNLEME

1. Aşağıdaki parçayı dinleyiniz.

ELEKTRONİK POSTA RİSKİ

Telefonlar günlük hayatımızın vazgeçilmez bir parçası olduğunda hem sevinmiş hem de üzülmüştük. Üzülmüştük çünkü mektuplar hayatımızdan yavaş yavaş silinip gidiyordu. Sonra elektronik postalar çıktı.

Şimdi artık dostlarımıza hem yazabiliyor, hem de yazdıklarımızın birkaç dakika sonra ellerine ulaşacağını bilerek mutlu oluyoruz. Ama elektronik postada da hata yapma riski var. Nasıl mı?

Newyork sokaklarının karla kaplandığı günlerde ikisi de Amerika'nın değişik bölgelerinde iş gezilerinde olan karı koca, yaz sıcaklığının yaşandığı Florida'da buluşup birkaç gün geçirmeye karar verirler. Kocasını Florida'ya eşinden bir gün önce gider ve ertesi gün için yer ayırır. Bu konuda hanımına bir elektronik posta gönderir. Fakat hanımının elektronik posta adresini bir harf yanlış yazdığı için,

mesaj hanımı yerine bir gün önce ölen yaşlı bir adamın eşine gider.

İhtiyar kadın, bilgisayar ekranında mesajı okuyunca korkunç bir çığlık atar ve yere düşer. Zaten çok üzgün olan kadının bu çığlığı üzerine ev halkı odaya dolar. Hemen herkes yerde yatan yaşlı kadına yardım etmeye çalışır. Kadıncağz bir süre sonra kendine gelir ve ne olduğunu soranlara bilgisayar ekranını gösterir.

Ekrandaki mesaj aynen şöyledir:

"Sevgili karıcığım. Bugün yerime ulaştım. Önce, yarın senin gelişine ilgili bütün işlemleri tamamladım. Sonra da bana ayrılan yerime yerleştim. Burası gerçekten de dedikleri gibi çok sıcak... Seni hasretle bekliyorum! Kocan..."

2. Aşağıdaki soruları dinlediğiniz parçaya göre cevaplayınız.

a. Parçada hangi iletişim araçlarından bahsediliyor?

.....

c. Yaşlı kadın, neden çığlık atarak yere düşüyor?

.....

b. Günümüzde mektuplar neden eski önemini yitirmiştir?

.....

d. Yaşlı kadına gelen elektronik postada ne yazmaktadır?

.....

KONUŞMA

1. Aşağıdaki diyalogu uygulayınız.

Murat : Alo. İyi akşamlar! Ben Murat. Ayşe ile görüşmek istiyordum.

Ayşe : Alo ben Ayşe. Nasılsın, iyi misin?

Murat : Teşekkür ederim. İyiyim. Seni rahatsız ettim. Nezleydim. Okula gelemedim. Öğretmenimizin ne ödev verdiğini bilemiyorum. Sana sordum dedim.

Ayşe : Öğretmenimiz ödev vermedi. İletişim ünitesine devam edeceğiz.

Murat : Çok teşekkür ederim. Sana iyi akşamlar.

Ayşe : Bir şey değil. Kendine iyi bak.

2. Sıra arkadaşınızla bir telefon görüşmesi diyalogu yapın. (Arkadaşınızın bayramını tebrik edin.)

3. Arkadaşlarınızla internetin faydalı mı zararlı mı olduğunu tartışınız.

4. Telefonla haberleşme sırasında yapılan yanlışlıkları sınıfça tartışınız.

DEYİM

Aşağıdaki deyimleri okuyunuz.

a. Pabucu dama atılmak: Elde bulunandan daha değerlisine sahip olununca öncekini bir kenara bırakmak.

Örnek:

- ✓ İnternet bulununca mektubun pabucu dama atıldı.
- ✓ Televizyon çıkınca radyonun pabucu dama atıldı.

c. Telefon açmak: Birini telefonla aramak ve bir şey söylemek.

Örnek:

- ✓ Siz gelmeyin, ben telefon açar, gelirim.
- ✓ Kardeşime telefon açıp nasıl olduğunu sordum.

b. Mektup atmak: Mektubu postaya vermek.

Örnek:

- ✓ Yazdığım mektubu atmaya unutmuşum.
- ✓ Şu mektubu atmaya unutma.

d. Telefon rehberi: Telefon numaralarının sahiplerini alfabetik sıraya göre gösteren kitap.

Örnek:

- ✓ Ahmet'in telefonunu hatırlamıyorum. Telefon rehberine bir bakayım.
- ✓ Şu numarayı telefon rehberine yazar mısınız?

ALİŞTIRMALAR

Aşağıdaki cümleleri uygun deyimlerle tamamlayınız.

- a. Şu numarayı ..... 'e yazar mısınız?
b. Verdiğim mektubu ..... 'ı unutma.

- c. Ahmet'e ..... da bize gelsin.
d. Televizyon çıkınca radyonun ..... atıldı.

DİL BİLGİSİ

HİKÂYE BİRLEŞİK ZAMANI

TELEFONUN HİKÂYESİ

Telefon, Aleksander Graham Bell'in ellerinde kendine bir ses bulmuştu. Bell, sevdiği kız uğruna telefonu icat etmek için yola koyulmuştu. Bell'in sevdiği kız sağırdı ve o da sağırların işini kolaylaştıracak bir makine yapmak istiyordu. Sesi önce elektrik akımına, elektrik akımını da devrenin öteki ucunda sese dönüştürmeyi plânliyordu.

"Bu konuşuyor."

Bell'in telefonu bulması bir rastlantıdan ibaretti. Pantolonuna yanlışlıkla döktüğü pilin asidi sayesinde kendisinden yardım istediği asistanına sesini ulaştırabilmişti. Ağızlıktan söylediği "Bay Watson buraya gelin. Sizi görmek istiyorum." sözü üzerine binanın başka tarafında olan asistanı, Bell'in yanına gider. Takvimler 2 Haziran 1875'i gösterirken telefon icat edilmiş olur. Rastlantı ve aşk muhteşem bir başarıyı da beraberinde getirmişti. Sevgiliye sesini duyurabilme isteği, insanlık tarihinde önemli değişimlere neden olurken insanların yaşama biçimlerini de değiştirecekti.

Tanım: Konuşan kimsenin geçmiş zamanda gördüğü veya yaptığı eylemleri şimdi hikâye etmek, yani anlatmak için kullandığı biçimdir. En çok kullanılan hikâye birleşik zamanları şunlardır:

1. Şimdiki zamanın hikâyesi
2. Miş'li geçmiş zamanın hikâyesi
3. Gelecek zamanın hikâyesi
4. Geniş zamanın hikâyesi
5. Gereklik kipinin hikâyesi
6. Dilek-şart kipinin hikâyesi

ŞİMDİKİ ZAMANIN HİKÂYESİ

Anlamı: Konuşan kimsenin geçmişte gördüğü şimdiki zamanla ilgili eylemi, şimdi hikâye etme, anlatma biçimidir.

Yapılışı: Fiil+Şimdiki zaman eki+Ek fiilin di'li geçmiş zaman eki (her zaman -du şekli)+Şahıs eki

✓ Oku+yor+duk

Olumlu şekli		
T Okuyordum	Okuyordun	Okuyordu
Ç Okuyorduk	Okuyordunuz	Okuyorlardı
Olumsuz şekli		
T Okumuyordum	Okumuyordun	Okumuyordu
Ç Okumuyorduk	Okumuyordunuz	Okumuyorlardı
Soru şekli		
T Okuyor muydum?	Okuyor muydun?	Okuyor muydu?
Ç Okuyor muyduk?	Okuyor muydunuz?	Okuyorlar mıydı?

MİŞ'Lİ GEÇMİŞ ZAMANIN HİKÂYESİ

Anlamı: Konuşan kimsenin miş'li geçmiş zamanla ilgili bir eylemi şimdi hikâye etme, anlatma biçimidir.

Yapılışı: Fiil+Miş'li geçmiş zaman eki+Ek fiilin di'li geçmiş zaman eki+Şahıs eki

Olumlu şekli

✓ Yap+mış+tı+m

T Yapmıştım	Yapmıştın	Yapmıştı
Ç Yapmıştık	Yapmıştınız	Yapmışlardı
Olumsuz şekli		
T Yapmamıştım	Yapmamıştın	Yapmamıştı
Ç Yapmamıştık	Yapmamıştınız	Yapmamışlardı

Soru şekli

T Yapmış mıydım?	Yapmış mıydın?	Yapmış mıydı?
Ç Yapmış mıydık?	Yapmış mıydınız?	Yapmışlar mıydı?

GELECEK ZAMANIN HİKÂYESİ

Anlamı: Konuşan kimsenin gelecek zamanla ilgili bir eylemi şimdi hikâye etme, anlatma biçimidir.

Yapılışı: Fiil+Gelecek zaman eki+Ek fiilin di'li geçmiş zaman eki+Şahıs eki

Olumlu şekli

✓ Gel+ecek+ti+niz

T Gelecektim	Gelecektin	Gelecekti
Ç Gelecektik	Gelecektiniz	Geleceklerdi
Olumsuz şekli		
T Gelmeyecektim	Gelmeyecektin	Gelmeyecekti
Ç Gelmeyecektik	Gelmeyecektiniz	Gelmeyeceklerdi

Soru şekli

T Gelecek miydim?	Gelecek miydin?	Gelecek miydi?
Ç Gelecek miydik?	Gelecek miydiniz?	Gelecekler miydi?

GENİŞ ZAMANIN HİKÂYESİ

Anlamı: Konuşan kimsenin geçmişte gördüğü geniş zamanla ilgili bir eylemi şimdi hikâye etme, anlatma biçimidir.

Yapılışı: Fiil+Geniş zaman eki+Ek fiilin di'li geçmiş zaman eki+Şahıs eki

Olumlu şekli

✓ Bekle+r+di+niz

T Beklerdim	Beklerdin	Beklerdi
Ç Beklerdik	Beklerdiniz	Beklerlerdi
Olumsuz şekli		
T Beklemezdim	Beklemezdin	Beklemezdi
Ç Beklemezdik	Beklemezdiniz	Beklemezlerdi

Soru şekli

T Bekler miydim?	Bekler miydin?	Bekler miydi?
Ç Bekler miydik?	Bekler miydiniz?	Beklerler miydi?

GEREKLIK KİPİNİN HİKÂYESİ

Anlamı: Konuşan kimsenin geçmiş zamanda yapılması gerekli olan bir eylemi, şimdi hikâye etme, anlatma biçimidir.

Yapılışı: Fiil+Gereklik kipi+y+Ek fiilin di'li geçmiş zaman eki+Şahıs eki

Olumlu şekli

✓ Al+malı+y+dı+lar

T	Almalıydım	Almalıydın	Almalıydı
Ç	Almalıydık	Almalıydınız	Almalıydılar

Olumsuz şekli

T	Almamalıydım	Almamalıydın	Almamalıydı
Ç	Almamalıydık	Almamalıydınız	Almamalıydılar

Soru şekli

T	Almalı mıydım?	Almalı mıydın?	Almalı mıydı?
Ç	Almalı mıydık?	Almalı mıydınız?	Almalı mıydılar?

DİLEK-ŞART KİPİNİN HİKÂYESİ

Anlamı: Konuşan kimsenin geçmiş zamandaki dilekleri yani yapılması ya da yapılmaması kendi elinde olmayan istekleri şimdi hikâye etme, anlatma biçimidir.

Yapılışı: Fiil+Dilek şart kipi+y+Ek fiilin di'li geçmiş zaman eki+Şahıs eki

Olumlu şekli

✓ Konuş+sa+y+dı+nız

T	Konuşsaydım	Konuşsaydın	Konuşsaydı
Ç	Konuşsaydık	Konuşsaydınız	Konuşsaydılar

Olumsuz şekli

T	Konuşmasaydım	Konuşmasaydın	Konuşmasaydı
Ç	Konuşmasaydık	Konuşmasaydınız	Konuşmasaydılar

Soru şekli

T	Konuşsa mıydım?	Konuşsa mıydın?	Konuşsa mıydı?
Ç	Konuşsa mıydık?	Konuşsa mıydınız?	Konuşsalar mıydı?

Bu şekil, soru sormaktan ziyade, gerçekleştirilmeyen bir eylemin şüphelerini belirtir. Konuşsa mıydık? (Biz olay anında konuşmadık ama iyi mi oldu kötü mü oldu bilmiyoruz. Akılda hâlâ bir şüphe var...)

ALİŞTIRMALAR

1. Aşağıdaki soruları örnekteki gibi cevaplayınız.

Önek: Tiyatroya gittin mi? Gittim ama keşke **gitmeseydim**.

- Pikniğe gittin mi?
.....
- Bu müziği dinledin mi?
.....
- Ahmet'e telefon ettin mi?
.....
- Bu otobüste yolculuk yaptın mı?
.....
- Bu lokantada hiç yemek yediniz mi?
.....

2. Aşağıdaki boşlukları hikâye birleşik zamanı ekleriyle doldurunuz.

- Ben bu filmi iki yıl önce izle.....
(Miş'li geçmiş zamanın hikâyesi)
- Dün akşam size gel ..... ama gelemedim.
(Gelecek zamanın hikâyesi)
- Dün akşamki maçı mutlaka izle.....
(Gereklik kipinin hikâyesi)
- Paltonu giy..... hastalanmazdın.
(Dilek şart kipinin hikâyesi)
- Dün öğleden sonra arkadaşlarla futbol oynu.....
(Şimdiki zamanın hikâyesi)

MÜZİK KUTUSU

1. Aşağıdaki boşlukları dinlediğiniz şarkıya göre doldurunuz.

ALO ORDA MISIN?

Gönlümde bin bir yeri var.
Her yerin ..... var.
Bir yerinde biri var ama...
Şu kalbimi dağ mı sanar?

..... yok seni sordum.
Daha dün yakınlarına.
Bilemem ben yerini senin.
..... kaldı bana.

..... orda mısın? Rahatta mısın?
Bir başına uzakta mısın?
Sendeki bu yeri bilirim ama.
Hadi ..... aç da konuşalım ama.

2. Aşağıdaki kelimelerden hangileri şarkıda yer almaktadır? (✓) işareti koyunuz.

☐ gönül	☐ kalp	☐ yürek
☐ dağ	☐ numara	☐ telefon
☐ orman	☐ dün	☐ bugün

DEĞERLENDİRME

1. Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

- Hangi iletişim araçlarından yazılı olarak faydalanırsınız?
.....
- Hangi iletişim araçlarından işitsel olarak faydalanırsınız?
.....
- Özel görüşmelerde hangi iletişim araçlarını kullanırsınız?
.....
- Haberleşmede hangi iletişim araçlarından faydalanırsınız?
.....
- Kitle iletişim araçlarıyla haberlerin bize ulaşmasını sağlayan görevliler kimlerdir?
.....

2. Aşağıdaki karışık kelimelerden anlamlı cümleler kurunuz.

- ürkmek / teknoloji / insanoğlu / gelişmesinden
.....
- kapsamak / bütün / internet / haberleşme / özellikleri / araçlar
.....
- çok hızlı / hem/ hem de / sohbet etmek / ucuz / internette
.....
- edebilirsiniz / görüntülü / internette / sohbet
.....

3. Aşağıdaki diyalogu sıralayınız.

- Elinizde adres var mı?
- Buyurun.
- Dilset Yayın Evini nasıl bulabilirim?
- Evet, buyurun.
- Size bir şey sorabilir miyim?
- 522/B numaralı otobüse bininiz. Altunizade durağında ininiz. 200 metre sonra solda üç katlı bina var. Dilset Yayınları orada.

4. Aşağıdaki kelimeleri eşleştiriniz.

a. bilgisayar	1. mektup
b. kanal	2. duman
c. ateş	3. radyo
d. frekans	4. televizyon
e. zarf	5. internet

5. Aşağıdaki test sorularını cevaplayınız.

- Aşağıdakilerden hangisi en gelişmiş haberleşme ağıdır?
A. Telefon
B. İnternet
C. Radyo
D. Mektup
- Haberleşme alanındaki gelişmelerin en doğru sıralaması aşağıdakilerden hangisidir?
A. duman / televizyon / telgraf / radyo
B. radyo / televizyon / telgraf / internet
C. internet / televizyon / radyo / duman
D. duman / güvercin / telgraf / radyo
- Aşağıdakilerden hangisi telefonla görüşmek için kullandığımız araçlardan biri değildir?
A. Jeton
B. Zarf
C. Telefon kartı
D. Ahize
- İnternetin en doğru tanımı aşağıdakilerden hangisidir?
A. Telefonun bilgisayar ile kullanılması
B. Telgraf hatlarının kullanılması
C. Tüm bilgisayar hatlarının birbirine bağlanması
D. Televizyon kanallarının bağlanması
- Haberleşmede kullanılmak üzere uzaya yerleştirilen araçlara ne denir?
A. Gezegen
B. Uydu
C. Yıldız
D. Roket
- Bir zamanların popüler güvercin sistemi, atlı postaları, telgraf, sonra telefon, radyo ve en sonunda televizyon, ilk uydunun kullanılması insanlık tarihinde çok büyük olaylardı.
Sinevizyon, görüntülü telefonlar, bilgisayar sistemleri 20. yüzyılın sonuna doğru bilgiye daha çabuk ve doğru ulaşmak istemenin birer sonucuydu.
Yukarıdaki paragrafın ana fikri aşağıdakilerden hangisi olabilir?
A. İlk uydunun kullanılması ve insanlık
B. Büyük olayların sonu
C. İnsanoğlunun bilgiye çabuk ve hızlı ulaşma isteği
D. Yirminci yüzyılda iletişim ve sonuçları

BUNLARI BİLİYOR MUYDUNUZ?

- ✓ Dünyada en çok dinlenen radyo İngiliz kuruluşu olan BBC World'dur. Bu radyo 38 dilde yayın yapmakta ve 120 milyon kişi tarafından düzenli olarak dinlenmektedir.
- ✓ İlk televizyon yayını, 22 Haziran 1926'da İskoç John Logre Baird tarafından yapıldı.
- ✓ Pepsi Cola şirketi, Mart 1988'de dört televizyon reklâmı için Micheal Jackson'a 7 milyon dolar ödedi.
- ✓ Alman Heino Monster dünyanın en küçük dergisini çıkarmıştır. Mahalle dedikodularını yazdığı haftalık dergi 3,5 x 2 santimetre boyutlarındaydı.
- ✓ En çok ziyaret edilen kişisel internet sayfası.

Kim : Mahir Çağrı

Ne zaman: 12 Nisan 2000

Nerede : Türkiye

Rekor : 1 günde yaklaşık olarak 50 bin ziyaretçi çekti.

Guinness Rekorlar Kitabı'na girmiş tek Türk, Mahir Çağrı'dır. Onu hepimiz tanıyoruz... Mahir'in 1999 yılı Kasım ayında yayınlanmaya başlanan kişisel sitesi, öyle bir ziyaretçi çekme başarısı gösterdi ki, daha uzunca bir süre bu rekoru kimselerin kıramayacağı sanılıyor. Guinness Rekorlar Kitabı kayıtlarına göre Kasım 1999 ile 12 Nisan 2000 tarihleri arasında Mahir'in kişisel sitesini tam 3 milyon 173 bin 973 kişi ziyaret etti.

ÖDEV

1. *Uzaktaki bir arkadaşınıza elektronik posta gönderiniz. (Onun yaş gününü kutlayınız.)*
2. *İlk zamanlardan günümüze kadar olan haberleşme araçlarının resimlerini bir kartona yapıştırarak haklarında kısa bilgiler yazınız.*

İMLÂ, NOKTALAMA

ÜÇ NOKTA (...)

- a. Herhangi bir sebeple bitirilmemiş cümlelerin sonuna konur.

Örnek

- ✓ Sen yarın oraya git de... / Öyle güzel evleri var ki...

- b. Herhangi bir sebepten dolayı açıklanmak istenmeyen kelime ve bölümlerin yerine konur.

Örnek

- ✓ Ben bu olayı ...'den işittim

- c. Alıntılarda atlanan yerleri belirtmek için kullanılır.

Örnek

- ✓ Çocuğu pazarda görünce çok şaşırdım. Benim bir şey söylememe fırsat vermeden o sordu...

- d. Örneklerin sürdürülebileceğini göstermek için kullanılır.

Örnek

- ✓ Marketten bir şeyler aldım: peynir, zeytin, elma, muz...

İLE EKİNİN YAZIMI

- a. Ünsüzle biten bir sözcükle bitişik yazılırsa; başındaki "-i" sesi düşer.

Örnek

- ✓ dil → ile dille ✓ telefon → ile telefonla

- b. Ünlüyle biten bir sözcükle birleşirse, başındaki "-i" sesi yerine "-y" sesi gelir.

Örnek

- ✓ yazı → ile yazıyla ✓ silgi → ile silgiyle

ÜNLÜ DARALMASI

"-a, -e" sesleriyle biten fiil köklerinden sonra şimdiki zaman eki "-yor" gelirse buradaki "-a, -e" sesi "-ı, -i, -u, -ü" ünlülerine dönüşür.

Örnek

- ✓ dinle-mek dinli-yor ✓ özle-mek özlü-yor

SERBEST OKUMA

1. Aşağıdaki parçayı okuyunuz.

ELEKTRONİK POSTA VE AT (@) İŞARETİ

E-mektup olarak kısaltılan elektronik mektup, bilgisayarımızı diğer ağ kullanıcılarına mesaj yollamak için kullanmanın bir yöntemidir. İletişim kurmak için oldukça iyi bir yoldur. Yazdığınız mektubu en uzak bir ülkeye bile birkaç dakikada gönderebilirsiniz. Ayrıca uluslar arası telefon görüşmeleri gibi pahalı değildir.

İnternetin hayatımıza girmesiyle birlikte en sık kullandığımız işaret, at (@) işareti oldu. Amatör kullanıcılar, şirketler, ünlüler, politikacılar hemen hemen herkes bir elektronik posta adresi olarak isminin arkasına “@” işaretini yerleştirdi. Bu işaret modernliğin, hızın, internete bağlı olmanın sembolü oldu. Peki bizim İngilizce’den çevirerek “at işareti” dediğimiz bu sembolün neredeyse 500 yıllık bir tarihi olduğunu biliyor musunuz?

Bu işaret ilk defa 1971 yılında Ray Tomlinson tarafından kullanıldı. Bilgisayar mühendisi Tomlinson kendisine gönderdiği ilk elektronik mesajı, kısaca ifade etmek için “@” işaretini seçti. Peki neden “@”?

“Klavyede kimsenin adında kullanılmayan ve karışıklığa yol açmayacak bir işaret aradım.” diyen Tomlinson “@” işaretini bu yüzden kullandığını belirtiyor. Dil bilimciler bu işaretin ilk olarak Orta çağın başlarında el yazmaları üzerinde çalışan keşişler tarafından kullanıldığını iddia etmektedirler. Keşişlerin bu işareti; “içinde”, “tarafında”, “yanında” anlamlarına gelen Latince kelime “at” ı temsil ediyordu.

Bazı dil bilimcilere göre de bu işaret 18. yüzyılda ticarete kullanılan bir semboldü. “5 elma @ 10 peni” dendiğinde 5 tane elmanın 10 peniye satıldığı ifade ediliyordu.

Bugünlerde “@” işareti ile ilgili olarak en büyük problem bu işaretin okunuşunda yaşanıyor. Evrensel bir işaret haline gelen “@” ın ortak bir ismi yok. Bu işarete Portekizliler “arroba”, Fransızlar “arobase”, Amerikalılar ve İngilizler “at-sign” diyorlar. Türkçede ise pek yaygın bir kullanımı olmamakla birlikte “@” işareti “güzel a” olarak tanımlanıyor. Ancak en sık kullanılan ifade İngilizceden çevrilen “at işareti” ifadesidir.

Ucu kıvrık bir “a” olan bu işaret bazı ülkelerde farklı hayvanlara benzetiliyor. Almanlar, Hollandalılar, Macarlar ve Güney Afrikalılar bu işareti maymun kuyruğuna benzetirken; Fransızlar salyangoza, Danimarkalılar fil hortumuna, Çinliler küçük bir fareye, Finlandiyalılar ise kıvrılmış yatan bir kediye benzetmektedirler.

2. Aşağıdaki soruları okuduğunuz parçaya göre cevaplayınız.

a. Elektronik mektup nedir?	c. İnternet işareti kaç yılında kim tarafından kullanılmıştır? .....
b. İnternetin hayatımıza girmesiyle en çok kullanılan işaret hangisidir?	d. İnternet işareti hangi hayvanlara benzetilmektedir? .....

TERCÜME

Aşağıdaki cümleleri kendi dilinize çeviriniz.

a. Alexsander Graham Bell'in telefonu bulması bir rastlantıdan ibarettir.	c. 21. Yüzyılda internet, üretim, ticaret, eğitim, kültür, sağlık gibi alanlarda çok etkili olacaktır. .....
b. Uzmanlara göre, günümüzde bilgisayar teknolojisinin, sadece yüzde 10'u kullanılmaktadır.	d. İnsanlar, değişik çağlarda bilgiye ulaşmak için yüzlerce iletişim yolu denedi. .....

OYUN

KELİME AVI

Aşağıdaki kelimeleri yandaki tablodan bulunuz.

KELİMELER

TEST	BELGESEL	MEDYA
HABER	SPIKER	YARIŞMA
DENEME	FİLM	YAZAR
MÜZİK	SUNUCU	SANATÇI
NAKLEN	SİNEMA	DERGİ
TİYATRO	MUHABİR	MAGAZİN
BASIN	REKLÂM	SPOR
TARTIŞMA	EKİP	

Pratik Türkçe

DERSE HAZIRLIK

1. Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

- İlkokul yıllarınızı hatırlıyor musunuz?
- İnsanın en heyecanlı olduğu dönem hangisidir?
- İnsan en çok hangi dönemde hastalanır?
- Yaşlılıktan korkuyor musunuz?
- Gençler ile yaşlılar neden anlaşamazlar? Anlaşmazlıkların sebepleri neler olabilir?
- Ülkenizde insanlar genellikle kaç yaşlarında evlenirler?

2. İnsan hayatının evreleri ile mevsimleri eşleştiriniz. Hangi yönlerden benzerlikler olduğunu söyleyiniz.

- a. çocukluk   b. gençlik   c. olgunluk   d. yaşlılık

İlkbahar

Sonbahar

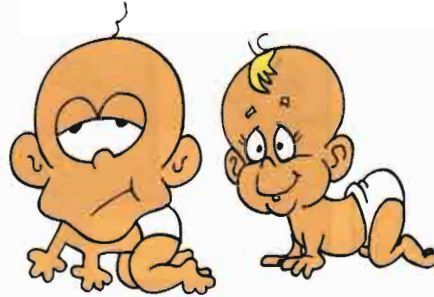
Yaz

Kış

KELİMELER

1. Aşağıdaki kelimelerle resimleri eşleştiriniz.

- a. Bebeklik   b. Çocukluk   c. Gençlik   d. Yetişkinlik   e. Olgunluk   f. Yaşlılık

OKUMA-ANLAMA

1. Aşağıdaki parçayı okuyunuz.

Sevgili anneciğim ve babacığımı

PULSUZ DİLEKÇE

Bütün duygu ve düşüncelerimi dile getirebilseydim, size şunları söylemek isterdim:

Sürekli bir büyüme ve değişme içindeyim. Sizin çocuğunuz olsam da sizden aynı bir kişilik geliştiriyorum.

Beni tanımaya ve anlamaya çalışın. Deneme ile öğrenirim. Bana ayak uydurmakta güçlük çekebilirsiniz. Oyunda, arkadaşlıkta ve uğraşlarımda özgürlük tanıyın. Beni her yerde, her zaman koruyup kollamayın. Davranışlarımda sonuçlarını kendim görürsem daha iyi öğrenirim. Bırakın kendi işimi kendim öğreneyim. Büyüdüğümü başka nasıl anlarım?

Büyümeyi çok istiyorsam da ara sıra yaşımdan küçük davranmaktan kendimi alamıyorum. Bunu önemsemeyin. Ama siz beni şımartmayın. Hep çocuk kalmak isterim. Her istediğimi elde edemeyeceğimi biliyorum. Ancak, siz verdikçe almadan edemiyorum. Bana yerli yersiz söz de vermeyin. Sözünüzü tutmayınca sizlere güvenim azalıyor.

Bana kesin ve kararlı davranmaktan çekinmeyin. Yoldan saptığımı görünce beni sınırlayın. Koyduğunuz kurallar ve yasakların hepsini beğendiğimi söyleyemem. Ancak, hiç kısıtlamayınca ne yapacağımı şaşırıyorum. Tutarsız davrandığınızı görünce hem bocalıyor, hem de bundan yararlanmadan edemiyorum.

Öğütlerinizden çok davranışlarınızdan etkilendiğimi unutmayın. Beni eğitirken ara sıra yanlışlar yapabilirsiniz. Bunları çabuk unuturum. Ancak birbirinize saygı ve sevginizin azaldığını görmek beni yaralar ve sürekli tedirgin eder.

Çok konuşup çok bağırmayın. Yüksek sesle söylenenleri pek duymam. Yumuşak ve kesin sözler bende daha iyi iz bırakır. "Ben senin yaşında iken..." diye başlayan söylevleri hep kulak ardına atarım.

Küçük yanlışlarıma büyük suçmuş gibi başıma kakmayın. Bana yanlışla payı bırakın. Beni, korkutup sindirerek, suçluluk duygusu aşılayarak uslandırmaya çalışmayın. Yaramazlıklarım için kötü çocukmuşum gibi yarğalamayın.

Yanlış davranışım üzerinde durup düzeltin. Ceza vermeden önce beni dinleyin. Suçumu aşmadığı sürece cezama katlanabilirim.

Beni dinleyin. Öğrenmeye en yatkın olduğum anlar, soru sorduğum anlardır. Açıklamalarınız kısa ve öz olsun. Beni yeteneklerimin üzerinde işlere zorlamayın. Ama başarabileceğim işleri yapınami bekleyin. Bana güvendiğinizi belli edin. Beni destekleyin, hiç değilse çabamı övün. Beni başkalarıyla karşılaştırmayın, umutsuzluğa kapılırim.

Benden yaşımın üstünde olgunluk beklemeysin. Bütün kuralları birden öğretmeye kalkmayın; bana süre tanıyın. Yüzde yüz dürüst davranmadığımı görünce ürkümeyin. Beni köşeye sıkıştırmayın; yalana sığınmak zorunda kalırım. Sizi çok bunaltsam bile soğukkanlılığınızı yitirmeyin. Kızgınlığınızı haklı görebilirim, ama beni aşağılamayın. Hele başkalarının yanında onurumu kırmayın. Unutmayın ki ben de sizi yabancıların önünde güç durumlara düşürebilirim.

Bana haksızlık ettiğinizi anlayınca açıklamaktan çekinmeyin. Özür dileyişiniz size olan sevgimi azaltmaz; tersine, beni size daha çok yaklaştırır. Aslında ben sizleri olduğunuzdan daha iyi ve daha değerli görüyorum. Bana kendinizi yanıltmaz ve erişilmez göstermeye çabalamayın. Yanıldığınızı görünce üzüntüm büyük olur.

Biliyorum, ara sıra sizi üzüyor, belki de sizi düş kırıklığına uğrattıyorum. Bana verdiklerinizin yanında benden istediklerinizin çok olmadığını da biliyorum. Yukarıda sıraladığım istekler size çok geldiyse birçoğundan vazgeçebilirim; yeter ki beni ben olarak seveceğinize olan inancım sarsılmasın.

Benden "örnek çocuk" olmamı istemezseniz, ben de sizden kusursuz ana-baba olmanızı beklemem. Sevecen ve anlayışlı olmanız bana yeter.

Sizin çocuğunuz olarak doğmak elimde değildi. Ama seçme hakkım olsaydı, sizden başka kimsenin çocuğu olmak istemezdim.

Sevgiler

Çocuğunuz ATALAY YÖRÜKOĞLU

2. Okuduğunuz parçaya göre aşağıdaki cümlelerden doğru olanın başına "D"; yanlış olanın başına "Y" yazınız.

- ( ) Çocuklar, öğütlerden çok davranışlardan etkilenmektedir.
- ( ) Her çocuk anne ve babasının kişiliğini aynen taşır.
- ( ) Çocuklar yüksek sesle konuşulanları duyar.
- ( ) Çocuklara asla ceza verilmemelidir.
- ( ) Çocukları yetenekleri üzerinde çalışmaya zorlamak gerekir.

3. Aşağıdaki soruları okuduğunuz parçaya göre cevaplayınız.

- Size yerli yersiz verilen söz nelere yol açabilir?
.....
- Siz ceza almadan önce ne istersiniz?
.....
- Siz anne-babanıza mektup yazacak olsaydınız neler isterdiniz?
.....
- Pulsuz dilekçenin hangi bölümlerine katılıyorsunuz, hangi bölümlerine katılmıyorsunuz, niçin?
.....
- Anne-babanızla en sık yaşadığınız sorunlar nelerdir?
.....

ÖRNEKLEME

Aşağıdaki soruları tekrarlayınız ve uygulayınız.

Soru 1:

En çok hangi döneminizi özleyorsunuz?

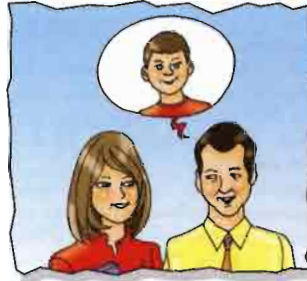
Cevap:

En çok çocukluk dönemimi özleyorum.

Kısa Cevap:

Çocukluk

Uygulama: .....

Soru 3:

İnsan niçin yaşlanmaktan korkar?

Cevap:

Çünkü yaşlanınca insanın güzelliği ve gücü yok olur.

Kısa Cevap:

Güzellik ve güç gider.

Uygulama: .....

Soru 2:

Yaşlılığı hiç düşündünüz mü?

Cevap:

Evet, her gün düşünürüm.

Kısa Cevap:

Evet

Uygulama: .....

Soru 4:

Neden kuşaklar arası çatışmalar olur?

Cevap:

Çünkü her kuşağın beklentisi farklıdır.

Kısa Cevap:

Beklentiler farklıdır.

Uygulama: .....

DİNLEME

1. Aşağıdaki parçayı dinleyiniz.

20 MİLYONLUK VAKİT

Adam yorgun argın eve döndüğünde oğlunu kapının önünde beklerken bulmuş. Çocuk, babasına: "Baba bir saatte ne kadar para kazanıyorsun?" diye sormuş. Zaten yorgun gelen adam: "Git başımdan. Ne kadar kazandığımdan sana ne!" diye cevap vermiş. Bunun üzerine çocuk: "Lütfen baba bilmek istiyorum", diye ısrar etmiş. Adam, illa bilmek istiyorsan 20 milyon demiş. Bunun üzerine çocuk 10 milyon borç istemiş. Adam iyice sinirlenerek: "Beni saçma sapan oyunlarına alet etme! Sana verecek param yok, derhal odana git ve uyu!" demiş. Çocuk odasına çıkıp kapısını kapatmış. Adam sinirli sinirli, bu çocuk beni deli edecek demiş. Bir saat sonra adam biraz sakinleşmiş. Çocuğa parayı neden istediğini bile sormadığını düşünmüş. Belki de çok önemli bir şey için lâzımdı, diye düşünmüş. Yukarı, çocuğun odasına çıkmış ve kapıyı açmış. Yatağında olan çocuğa: "Uyuyor musun?" diye sormuş. Çocuk: "Hayır" diye cevap vermiş. "Al bakalım 10 milyonu demiş. Sana sert davrandığım için üzgünüm ama uzun ve yorucu bir gün geçirdim." demiş. Çocuk sevinçle haykırarak "Teşekkürler babacığım!" demiş. Yastığın altından diğer buruşuk paraları çıkarmış. Adamın yüzüne bakmış ve yavaşça paraları saymış. Bunu gören adam sinirlenerek: "Param olduğu halde neden benden para istiyorsun?" demiş. Çocuk: "Ama yeterince yoktu." demiş ve paraları babasına uzatarak: "İşte 20 milyon lira. Bir saatini bana ayırabilir misin?" demiş.

2. Aşağıdaki soruları dinlediğiniz parçaya göre cevaplayınız.

- Babanın çocuğa davranışını doğru buluyor musunuz?
.....
- Çocuk babasından ne istiyor?
.....
- Çocuğun babasından beklediği asıl şey nedir?
.....
- Çocuk niçin babasından para istiyor?
.....
- Çocuğun davranışını nasıl değerlendiriyorsunuz?
.....
- Sizin buna benzer anılarınız var mı?
.....

KONUŞMA

1. Aşağıdaki diyalogları okuyunuz. Bu diyalogların size bir şey çağrıştırıp çağrıştırmadığını söyleyiniz.

1. **Olay** (Eviden dışarı çıkmak üzeresiniz...)

Baba : Nereye gidiyorsun?

Oğul : Dışarıya!

Baba : Dışarıya nereye?

Oğul : Dışarıya işte!

Baba : Dışarıda ne yapacaksın?

Oğul : Hiç!

2. **Olay** (Pop müzik dinliyorsunuz...)

Baba : Oğlum bu müzikten ne anlıyorsun?

Oğul : Aman baba! Sen de hiçbir şeyden anlamıyorsun?

Baba : Oğlum daha güzel ve kaliteli müzikler var.

Oğul : Baba senin klâsik müziklerinin modası çoktan geçti.

3. **Olay** (Okuldan eve geldiğinizde...)

Anne : Türkçe sınavın nasıl geçti?

Kız : Sınav hakkında konuşmak istemiyorum. (Boş ver!)

2. Sizce bugün nesiller arasında sorunlar var mıdır? Bunun sebepleri neler olabilir?

3. Büyüklerimizle nasıl konuşmalıyız?

4. Büyüklerinizin size karşı yaklaşımlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

5. Anne ve babanız sizi anlamaya çalışıyor mu?

6. Siz anne baba olsaydınız çocuklarınıza nasıl davranırdınız?

7. Nasıl bir kişiliğe sahipsiniz?

(uyumlu, kavgacı, çekingen, girişken, çalışkan, tembel, üretken, duygusal, dürüst, güvenilir, isyankâr vb.)

8. İnsan her konuda özgür olmalı mıdır?

DEYİM

Aşağıdaki deyimleri okuyunuz.

a. **Göz yummak**: Gördüğü halde görmezlikten gelmek.

Örnek:

✓ Ali Bey oğlunun yaramazlıklarına göz yumuyor.

c. **Ağır başlı**: İşlerini düşünme taşına yapan, kendini hafifliklere kaptırmayan, ciddi (kişi).

Örnek:

✓ Gökhan Bey ağır başlı bir öğretmendir.

b. **Açık yürekli**: Düşündüğünü olduğu gibi söyleyen, gizli yönü olmayan, içi temiz (kişi).

Örnek:

✓ Salih açık yürekli bir arkadaşıştır.

d. **Bir ayağı çukurda olmak**: Çok yaşlanmış, ölümü çok yaklaşmış olmak.

Örnek:

✓ Artık dedemin bir ayağı çukurda.

ALİŞTİRMALAR

Aşağıdaki deyimleri cümlelerde kullanınız.

a. Ağır başlı

c. Bir ayağı çukurda olmak

b. Açık yürekli

d. Göz yummak

DİL BİLGİSİ

RİVAYET BİRLEŞİK ZAMANI

GAZETECİ ÇOCUK

Ali'nin babası üç yıl önce ölmüş. Şimdi annesine ve kardeşlerine Ali bakıyormuş. Ali sabahları gazete satıyormuş. Öğleden sonra da Eminönü'nde ayakkabı boyacılığı yapıyormuş. Ali günde bazen 5 milyon, bazen de 10 milyon lira kazanıyormuş.

O yakında İş ve İşçi Bulma Kurumuna başvuracakmış. Ailesine daha iyi bakabilmek için sürekli çalışacağı bir iş bulmak istiyormuş. O meslek lisesi mezunu olduğu için elektrik ve elektronik işlerinden anlıyormuş.

Tanım: Konuşan kimsenin bildirme, ya da dilek kipleriyle ilgili fiilleri haberi yokmuş, başkasından işitmiş, ya da küçümser gibi anlatma biçimidir. Rivayet birleşik zamanları şunlardır:

1. Şimdiki zamanın rivayeti
2. Gelecek zamanın rivayeti
3. Duyulan geçmiş zamanın rivayeti
4. Geniş zamanın rivayeti
5. Gereklik kipinin rivayeti
6. Dilek-şart kipinin rivayeti
7. İstek kipinin rivayeti

ŞİMDİKİ ZAMANIN RİVAYETİ

Anlamı: Konuşan kimsenin bir fiili:

- a. Şimdiki zamanda habersiz olarak ya da başkasından duymuş gibi;
- b. Geçmiş zamanda habersiz olarak ya da başkasından duymuş gibi anlatma biçimidir.

Örnek:

- ✓ Burak, çikolatayı çok **seviyormuş**. (Başkasından duymuş.)
- ✓ Kabak yemeğini çok **seviyormuşum**. (Habersiz, başkasından duymuş.)

Yapılışı: Fiil+Şimdiki zaman eki+Ek fiilin miş'li geçmiş zaman eki+Şahıs eki

Olumlu şekli

✓ Bak+ıyor+muş

T	Bakıyormuşum	Bakıyormuşsun	Bakıyormuş
Ç	Bakıyormuşuz	Bakıyormuşsunuz	Bakıyorlarmış

Olumsuz şekli

T	Bakmıyormuşum	Bakmıyormuşsun	Bakmıyormuş
Ç	Bakmıyormuşuz	Bakmıyormuşsunuz	Bakmıyorlarmış

Soru şekli

T	Bakıyor muymuşum?	Bakıyor muymuşsun?	Bakıyor muymuş?
Ç	Bakıyor muymuşuz?	Bakıyor muymuşsunuz?	Bakıyorlar mıymiş?

GELECEK ZAMANIN RİVAYETİ

Yapılışı: Fiil+Gelecek zaman eki+Ek fiilin -miş'li geçmiş zaman eki+Şahıs eki

Olumlu şekli

✓ İste+yecek+ler+miş

T	İsteyecekmışim	İsteyecekmışsin	İsteyecekmış
Ç	İsteyecekmışiz	İsteyecekmışsiniz	İsteyeceklermiş

Olumsuz şekli

T	İstemeyecekmışim	İstemeyecekmışsin	İstemeyecekmış
Ç	İstemeyecekmışiz	İstemeyecekmışsiniz	İstemeyeceklermiş

Soru şekli

T	İsteyecek miymişim?	İsteyecek miymişsin?	İsteyecek miymiş?
Ç	İsteyecek miymişiz?	İsteyecek miymişsiniz?	İsteyecekler miymiş?

DUYULAN GEÇMİŞ ZAMANIN RİVAYETİ

Yapılışı: Fiil+Duyulan geçmiş zaman eki+Ek fiilin miş'li geçmiş zaman eki+Şahıs eki

Olumlu şekli

✓ Gel+miş+miş+iz

T	Gelmişmişim	Gelmişmişsin	Gelmişmiş
Ç	Gelmişmişiz	Gelmişmişsiniz	Gelmişmişler

Olumsuz şekli

T	Gelmemişmişim	Gelmemişmişsin	Gelmemişmiş
Ç	Gelmemişmişiz	Gelmemişmişsiniz	Gelmemişmişler

GENİŞ ZAMANIN RİVAYETİ

Yapılışı: Fiil+Geniş Zaman eki+Ek fiilin miş'li geçmiş zaman eki+Şahıs eki

Olumlu şekli

✓ Gel+ir+miş+iz

T	Gelirmişim	Gelirmişsin	Gelirmiş
Ç	Gelirmişiz	Gelirmişsiniz	Gelirlermiş

Olumsuz şekli

T	Gelmezmişim	Gelmezmişsin	Gelmezmiş
Ç	Gelmezmişiz	Gelmezmişsiniz	Gelmezlermiş

Soru şekli

T	Gelir miymişim?	Gelir miymişsin?	Gelir miymiş?
Ç	Gelir miymişiz?	Gelir miymişsiniz?	Gelirler miymiş?

GEREKLİK KİPİNİN RİVAYETİ

Yapılışı: Fiil+Gereklik kipi eki+Ek fiilin miş'li geçmiş zaman eki+Şahıs eki

Olumlu şekli

✓ Yaz+malı+y+miş+sin

T	Yazmalıymışım	Yazmalıymışsin	Yazmalıymış
Ç	Yazmalıymışiz	Yazmalıymışsiniz	Yazmalılarmış

Olumsuz şekli

T	Yazmamalıymışım	Yazmamalıymışsin	Yazmamalıymış
Ç	Yazmamalıymışiz	Yazmamalıymışsiniz	Yazmamalılarmış

Soru şekli

T	Yazmalı mıymişim?	Yazmalı mıymişsin?	Yazmalı mıymiş?
Ç	Yazmalı mıymişiz?	Yazmalı mıymişsiniz?	Yazmalılar mıymiş?

DİLEK ŞART KİPİNİN RİVAYETİ

Yapılışı: Fiil+Dilek şart kipi+Ek fiilin miş'li geçmiş zaman eki+Şahıs eki

Olumlu şekli

✓ Oku+sa+y+miş

T Okusaymışım Okusaymışsın Okusaymış

Ç Okusaymışız Okusaymışsınız Okusalarmış

Olumsuz şekli

T Okumasaymışım Okumasaymışsın Okumasaymış

Ç Okumasaymışız Okumasaymışsınız Okumasalarmış

Soru şekli

T Okusa mıymışım? Okusa mıymışsın? Okusa mıymış?

Ç Okusa mıymışız? Okusa mıymışsınız? Okusalar mıymış?

İSTEK KİPİNİN RİVAYETİ

Yapılışı: Fiil+İstek kipi eki+Ek fiilin miş'li geçmiş zaman eki+Şahıs eki

Olumlu şekli

✓ Yaz+a+y+miş

T Yazaymışım Yazaymışsın Yazaymış

Ç Yazaymışız Yazaymışsınız Yazalarmış

Olumsuz şekli

T Yazmayaymışım Yazmayaymışsın Yazmayaymış

Ç Yazmayaymışız Yazmayaymışsınız Yazmayalarmış

Not: İstek kipinin olumlu ve olumsuz soru biçimi Türkçede çok az kullanılmaktadır.

Örnek

- ✓ Eve gireymişim hırsızları görmüşüm.
- ✓ Biraz hızlı koşaymış yarış kazanırmış.

Not: İstek kipinin rivayeti, kimi kez, dilek-şart kipinin rivayeti yerine kullanılabilir. O zaman cümlede şart ya da başlama cümlesi kurmuş olur.

Örnek

- ✓ Hava açaymış pikniğe gidecekmış.
(Hava açsaymış pikniğe gidecekmış.)

TERCÜME

Aşağıdaki cümleleri kendi dilinize çeviriniz.

- a. Yaşlılık herkesin başına gelecektir.
.....
- b. Büyüklerimize saygı, küçüklerimize sevgi göstermeliyiz.
.....
- c. Nesiller arası çatışma her dönemde olmuştur.
.....

ALİŞTİRMALAR

Aşağıda bir hafta önce meydana gelen bir olay verilmiştir. Bu olayı siz bir arkadaşınızdan öğrendiniz ve bir başka arkadaşunuza anlatacaksınız. Bunu nasıl anlatırdınız?

Olay: Hırsız Cumhuriyet Mahallesiindeki 17 numaralı eve girmiş. Hırsızın ifadelerine göre hırsız öncelikle pencereden girmek istemiş. Ancak cam elini kestiği için bacadan girmeyi denemiş. Ancak kış olduğu için bacanın sıcaklığından dolayı oradan da girememiş. Sonunda kapıyı çalmış evden biri de kapıyı açmış. Uykulu olduğu için gelenin ailesinden biri olduğunu düşünerek gidip tekrar yatmış. Ev halkı sabah kalktığında bütün eşyalarının gittiğini görmüş.

OYUN

Aşağıdaki kelimeleri tabloya yerleştiriniz.

YETİŞKİNLİK
GENÇLİK
BEBEKLİK
YAŞLILIK
OLGUNLUK
ÇOCUKLUK

DEĞERLENDİRME

1. Aşağıdaki kelimeler size neyi hatırlatıyor? Karşısına yazınız.

- a. Arkadaş : .....
- b. Kardeş : .....
- c. Dost : .....
- d. Çocukluk : .....
- e. Gençlik : .....
- f. Anne : .....
- g. Yaşlılık : .....
- h. Baba : .....

2. Okul çağındaki çocuklarda aşağıdaki sorunlar tespit edilmiştir. Aşağıdakilerden hangisi sizin de sorunuz? (✓) işareti koyunuz.

Sorunlar	var	yok	Sorunlar	var	yok
1. İlgisizlik	☐	☐	13. Okul eşyalarına zarar vermek	☐	☐
2. İçine kapanıklık	☐	☐	14. İsyankârlık	☐	☐
3. Aşırı çekingenlik	☐	☐	15. Yalan söylemek	☐	☐
4. Sebepsiz aşırı korku	☐	☐	16. Yerinde duramamak	☐	☐
5. Anneden veya evden ayrılamamak	☐	☐	17. Kavgacılık	☐	☐
6. Aşırı huzursuzluk	☐	☐	18. Saldırganlık	☐	☐
7. Arkadaş edinmemek	☐	☐	19. Ders çalışmamak	☐	☐
8. Sebepsiz sıkıntı	☐	☐	20. Evden kaçmak	☐	☐
9. Dikkati çeken şımarıklık	☐	☐	21. Suça yönelmek	☐	☐
10. Söz dinlememek	☐	☐	22. Sigara ve benzeri kötü alışkanlıklara yönelmek	☐	☐
11. Sık sık kabahat işlemek	☐	☐	23. Arkadaşlarının eşyalarına zarar vermek	☐	☐
12. Kurallara ve disipline uymamak	☐	☐	24. Tembellik	☐	☐

3. Babanızın veya annenizin size nasıl davranmasını istersiniz?

- A. Nasihatçi C. Koruyucu
- B. Otoriter D. Demokratik

4. Büyüklerinizden ne gibi beklentileriniz var?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. Ailenizde ne gibi kurallar vardır?

Örnek:

Bizim evde koltukların üzerinde zıplamak yasaktır.

.....

.....

.....

.....

.....

6. Ailenizdeki kişileri aşağıdaki sıfatları kullanarak tasvir ediniz.

Örnek: Benim kardeşim çok yaramaz bir çocuktur.

Ağabeyim ..... bir kişiliğe sahiptir.

çalışkan	karamsar	yardımsaver	korkak
yaramaz	neşeli	girişken	titiz
uyusal	tembel	komik	kavgacı
cömert	gürültücü	sorumsuz	maceraperest
açık sözlü	duygusal	içine kapanık	cesur
uyumlu	hassas	cimri	girişken

ÖDEV

1. Sizin kişisel olarak büyüklerinizle yaşadığınız sorunlarınız var mı, varsa nelerdir?
2. Hayatınızı (otobiyografinizi) yazınız.

İMLÂ NOKTALAMA

DENDEN İŞARETİ (°)

Bir yazıda maddelerin sıralamasına ait alt alta gelen aynı sözlerin ve kelime gruplarının tekrar yazılmasını önlemek amacıyla kullanılır.

Örnek

- ✓ Tıp Fakültesi
- ✓ İşletme "
- ✓ İletişim "

Örnek

- ✓ Çocuğun psiko-sosyal gelişim süreci:
  - a. 0-8 Yaş Dönemi
  - b. 9-12 " "
  - c. 13-18 " "

KELİME VURGUSU

Kelimeyi oluşturan hecelerden birinin ötekine ya da ötekilerine göre baskılı söylenmesine kelime vurgusu denir. Kelimede vurgulu hece, vurgusuz hecelere göre belirli bir uzunluk da kazanmış olur.

- a. Türkçede iki ya da daha çok heceli kelimelerde -genellikle- vurgulu hece sondadır.

Örnek

- ✓ el**ma**, ka**pı**, be**yaz**, yü**rek**, so**kak**
- b. Vurgulu hecelerden sonra bir ek geldiğinde vurgu eke kayar.

Örnek

- ✓ Kapı / kapı**lar**
- ✓ Kapıları**m** / kapıları**mdan**
- ✓ Yü**rek** / yü**rek**ten
- ✓ So**kak** / so**kak**lar

- c. İnsan ve hayvan adlarında vurgu, son hecededir.

Örnek

- ✓ Yu**suf** gitti
- ✓ Pa**muk** miyavladı.
- d. İnsan ve hayvan adlarının çağırma ve seslenme biçimlerinde vurgu ilk hecededir.

Örnek

- ✓ Yu**suf**!, Pa**muk**!, A**h**met!, A**z**man!
- e. Zarf, bağlaç, ünlem ya da pekiştirme sıfatlarında vurgu, ilk hecededir.

Örnek

- ✓ de**min**, ş**im**di, ya**rin**, ç**ün**kü, fa**kat**, ha**ydi**, ey**vah**, sa**psarı**, kı**p**kırmızı
- f. Soru eki "mi", vurguyu kendinden önceki kelimeye çeker.

Örnek

- ✓ Ge**ldi** mi? Otobüs kalkı**yor** mu?

- g. Bağlaç olan "de" ve "ki" vurguyu kendinden önceki kelimeye çeker.

Örnek

- ✓ Ha**kan** da bu konuyu anladı.
- ✓ Ay**şe** de gelecek.
- ✓ Anla**dım** ki bu konu çok zormuş.
- ✓ Ge**ldim** ki herkes kaçmış.

- h. Fiil vurgusu kip eki üzerindedir.

Örnek

- ✓ ver**di**, gele**cek**, al**malı**, oku**sa**

- i. Türkçede tek heceli kelimeler vurgusuzdur.

Örnek

- ✓ top, el, saç, kuş

CÜMLE VURGUSU

Konuşma sırasında cümlelerin anlamına göre önemi belirtmek istenen kelimenin, daha belirgin ve baskılı biçimde söylenmesine ya da cümle içinde yerinin değiştirilmesine cümle vurgusu denir. Kelime vurgusunda vurgu hecenin üzerindeyken, cümle vurgusunda, vurgu kelimedir. Cümle vurgusu, cümlelerin anlamına, türüne ve yapısına göre değişir.

- ✓ Cümlede vurgulanmak istenen kelime yüklemün önüne getirilir:

Örnek

- ✓ Murat, yarın **Bursa**'ya gidecek.
- ✓ Murat, Bursa'ya **yarın** gidecek.
- ✓ Yarın Bursa'ya **Murat** gidecek.

Birinci cümlede Murat'ın Bursa'ya gideceği vurgulanmıştır. İkinci cümlede gidiş zamanı yarın, üçüncü cümlede özellikle Murat'ın gideceği belirtilmiştir.

- ✓ Konuşma sırasında bazen kelimelerin yerleri değiştirilmeden de cümlede istenen anlam daha belirgin olarak anlatılabilir.

Örnek

- ✓ Ben dün pazara **gittim**.
- ✓ Ben dün **pazara** gittim.
- ✓ Ben **dün** pazara gittim.
- ✓ **Ben** dün pazara gittim.
- ✓ Devrik cümlelerde başta bulunan kelime daha baskılı söylenir.

Örnek

- ✓ **Gördün** mü dünkü kavgayı?
- ✓ **Keşke satmasaydın** o arabayı.
- ✓ Emir cümlelerinde vurgu cümlelerin başındadır:

Örnek

- ✓ **Söyle** bana! Duvarı sen mi çizdin?
- ✓ **Gilt** başımdan ve beni rahat bırak!

SERBEST OKUMA

1. Aşağıdaki parçayı okuyunuz.

KAÇINILMAZ GERÇEK: YAŞLILIK

Yaşlılık çoğu zaman, düşünül-
mek istenmeyen, hayata dair plân-
lara dahil edilmeyen bir dönemdir.
İnsanlar fiziksel birtakım acizlikler
içinde geçirecekleri yaşlılık döne-
mini mümkün olduğu kadar akılları-
na getirmemeye çalışırlar. Zaman
zaman konusu açıldığında ise korku
ve endişeye kapılırlar ama kısa
bir süre sonra hiçbir şey yokmuş
gibi günlük yaşamlarına devam e-
derler. Yaşlanacaklarını düşünme-
melerinin en büyük nedenlerinden
biri dünyada sonsuza dek kalma
isteğidir. Bu yüzden eninde sonun-
da karşılaşacakları bu dönemi çok
az düşünürler. Önlerinde uzun seneler
olduğunu, yaşlanmanın ve ölümün çok
ileride olacağını varsayarlar.

Kaç yaşında olursa olsun yetişkin bir insan, dönüp geride kalan hayatına baktığında aklında belli belirsiz hatıraların kaldığını görür. Çocukluk ve gençlik dönemlerinde başından geçen iyi ve kötü olayları, onu heyecandıran şeyleri, aldığı önemli kararları, ulaşmak için yıllarını verdiği çabaları onun için birer anıdan ibarettir. Bu nedenle çoğu zaman "koca bir hayatı" anlatmak, en fazla birkaç saat sürer.

Yaşlanmak, tek bir istisna bile olmadan herkes için geçerli ve kaçınılmazdır. Ancak zengin, ünlü ya da güzel kişilerin yaşlanmaları ibret verici olması açısından insanları daha çok etkiler.

Brigitte Bardot

Elisabeth Taylor

Robert Mitchum

Rita Hayworth

2. Okuduğunuz parçaya göre aşağıdaki cümlelerden doğru olanın başına "D"; yanlış olanın başına "Y" yazınız.

- ( ) Herkes mutlaka yaşlanmaktadır.
- ( ) Bazıları hiç yaşlanmazlar.
- ( ) İnsanların çoğu yaşlanmaktan mutluluk duyarlar.
- ( ) Ünlü kişilerin yaşlılığı birçok insan için ibret vericidir.
- ( ) İnsan yaşlanacağını her an düşünür.

3. Aşağıdaki cümlelerin yakın anlamlılarını yazınız.

- Birçok insan yaşlılığı düşünmek istemez.
.....
- İnsan, hayatının geçmiş dönemine baktığında bir hatıra görür.
.....
- Yaşlılık kaçınılmaz bir gerçektir.
.....

MÜZİK KUTUSU

1. Aşağıdaki boşlukları dinlediğiniz şarkıya göre doldurunuz.

ÖMRÜMÜN SONBAHARINDA

..... anılmaz oldu,
..... çalınmaz oldu.
..... sonbaharında.
..... katlansın diye,
Gören göz ..... oldu.
Ömrümün sonbaharında.
Saçlarıma düştü aklar,
Hüzünlendi .....
Ömrümün sonbaharında.

Hep yüzüme kapandı,
..... bildiğim kapılar.
Ömrümün sonbaharında.
..... yarım kaldı.
Resimler soldu şimdi.
Ömrümün sonbaharında.

Döktüğüm .....
Sel oldu aktı gitti.
Ömrümün sonbaharında.
Elimden kaçırdığım ,
..... özlerim,
Ömrümün sonbaharında.
Artık hiç dönmeyecek
..... beklerim,
Ömrümün sonbaharında.

BUNLARI BİLİYOR MUYDUNUZ ?

Yaşadıklarından neler öğrendim?

- 6 yaşında:** Annemin ve babamın birbirlerine bağırmasının beni ne denli çok korktuğunu öğrendim.
- 10 yaşında:** Bir şey içerken gülersem, içtiğim burnumdan geleceğini öğrendim.
- 12 yaşında:** Bir şeyin değerini anlamanın en iyi yolunun bir süre ondan uzak kalmak olduğunu öğrendim.
- 15 yaşında:** Şu muhakkak ki, babamın öyle pek fazla bir şey bildiği yok.
- 18 yaşında:** Gençliğimin ilk yıllarının keder, şaşkınlık, acı ve aşktan başka bir şey olmadığını öğrendim.
- 24 yaşında:** Aşkın kalbimi kırabileceğini, ama buna degecek kadar yüce olduğunu öğrendim.
- 33 yaşında:** Bir arkadaşı kaybetmenin en kestirme yolunun ona ödünç para vermek olduğunu öğrendim.
- 36 yaşında:** Başkalarının benim için ne düşündüklerini değil, benim kendi hakkımda ne düşündüğümün önemli olduğunu öğrendim.
- 38 yaşında:** Eşimin beni hâlâ sevdiğini, tabakta iki elma kaldığında küçüğünü almasından anlayabileceğimi öğrendim.
- 41 yaşında:** Bir insanın kendine olan güveninin, başarısını büyük oranda belirlediğini öğrendim.
- 44 yaşında:** Kendisini her ziyarete gidişimde annemin, beni görmekten sonsuz bir mutluluk duyduğunu öğrendim.
- 49 yaşında:** Herhangi bir işi, yaptığımdan daha iyi yapmaya çalıştığımda, o işin yaratıcılığa dönüştüğünü öğrendim.
- 50 yaşında:** Sevginin, evde öğretilmemişse, başka bir yerde öğretilmesinin çok güç olduğunu öğrendim.
- 53 yaşında:** İnsanların bana, izin verdiğim biçimde davrandıklarını öğrendim.
- 55 yaşında:** Küçük kararları aklımla, büyük kararları ise kalbimle almam gerektiğini öğrendim.
- 64 yaşında:** Mutluluğun parfüm gibi olduğunu, kendim taşımadan başkalarına veremeyeceğimi öğrendim.
- 70 yaşında:** İyi kalpli ve sevecen olmanın, mükemmel olmaktan daha önemli olduğunu öğrendim.
- 82 yaşında:** Sancılar içinde kıvransam bile başkalarına baş ağrısı olmamam gerektiğini öğrendim.
- 90 yaşında:** Öğrenmem gereken daha pek çok şey olduğunu öğrendim.

Pratik Türkçe

DERSE HAZIRLIK

1. Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

- Hangi spor türünde başarılısınız?
- En beğendiğiniz sporcu kim?
- Sizce dünyanın gelmiş geçmiş en büyük futbolcusu kimdir?
- Dünya Futbol Şampiyonası kaç yılda bir düzenlenmektedir?
- Dünya Kupasını en çok kazanan ülke hangisidir?
- Bildiğiniz ilginç spor türleri var mı?

2. Aşağıdaki karikatürler hakkında konuşunuz.

KELİMELER

1. Aşağıdaki resimlerde verilen spor hareketlerini yazınız.

b.

c.

d.

2. Aşağıdaki kelimeleri anlamlarıyla eşleştiriniz.

a. jübile yapmak	1. Spor oyunlarında takım başı.
b. bronz madalya	2. Sporun bırakılması için yapılan tören.
c. kaptan	3. Spor takımlarının kendi şehirleri dışına maç yapmaya gitmesi.
d. turnuva	4. Sporcular arasında sırayla yapılan yarışma.
e. deplasman	5. Sporda üçüncü olanlara verilen ödül.

a.

OKUMA-ANLAMA

1. Aşağıdaki parçayı okuyunuz

PELE VE FUTBOL

Bugün olduğu gibi, yarım yüzyıl önce de Brezilya'da futbol her şeyden önde geliyordu. Ne ekonomi, ne siyaset, ne de başka bir şey futboldan daha önemliydi. Özellikle ev sahipliğini üstlendiği 1950 Dünya Kupasında ülkede futbol dışında bir yaşam kalmamıştı neredeyse. Finale kadar rakiplerini farklı skorlarla yenen Brezilya, Uruguay karşısında da tartışmasız favoriydi. Ama Uruguay, 173.000 kişinin izlediği maçta, güçlü rakibini 2-1 yenerek dünya şampiyonu olunca bütün Brezilya yasa büründü. Radyo başında gözyaşlarına boğulan milyonlarca Brezilyalıdan biri, 9 yaşındaki oğlu tarafından avutulmaya çalışıldı: "Üzülme baba. Ben o kupayı sana getireceğim." Çocuk son derece ciddiye.

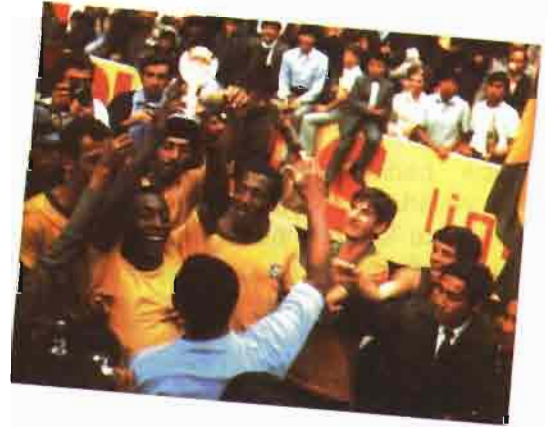
Futbol dünyasında Pele olarak tanıdığımız efsane futbolcu babasına verdiği sözü 17 yaşında yerine getirdi. Brezilya, 1958 Dünya Kupası final maçında ev sahibi İsveç'i 5-2 yenerken 3 golü de Pele atmıştı. Artık kupayı babasına götürebilirdi.

Peleli Brezilya, 1962'de Şili'de dünya şampiyonu oldu. Ama Pele'nin sakatlanarak ulusal takımı yalnız bıraktığı 1966 yılında kupa İngiltere'ye gitti.

Kupanın sürekli sahibi olmak için 3 defa kazanmak gerekiyordu. Artık futbol hayatının sonuna yaklaşan Pele, Meksika'da son kez Dünya Kupasında oynadı. Kupayı yine kazandı. Pele babasına verdiği sözden çok daha fazlasını yerine getirmişti. Babasının gözyaşlarıyla başlayan futbol hayatı, 1977'de jübilesinde tüm futbol severleri ağlatarak bitiyordu.

2. Okuduğunuz parçaya göre aşağıdaki cümlelerden doğru olanın başına "D"; yanlış olanın başına "Y" yazınız.

- 1950 yıllarında futbol, Brezilya'da en önemli konuydu.
- 1950 Dünya Futbol Şampiyonası Uruguay'da düzenlendi.
- Pele Arjantin'in dünyaca ünlü futbolcusudur.
- Pele 17 yaşında ülkesinin millî formasını giydi.
- Pele 1877 yılında jübilesini yaptı.

3. Aşağıdaki soruları okuduğunuz parçaya göre cevaplayınız.

- 1950 Dünya Futbol Şampiyonasının favorisi hangi takımdı?
.....
- 1950 Dünya Futbol Şampiyonasını hangi takım kazandı?
.....
- 1958 Dünya Kupasının sonucunda ne oldu?
.....
- Futbolseverler Pele'nin futbolu bırakmasına neden üzülüler?
.....

4. Aşağıdaki boşlukları verilen kelimelerle doldurunuz.

Pele   şampiyon   skor   kupa

- Rakiplerini farklı .....larla yenen Brezilya, Uruguay karşısında favoriydi.
- Uruguay güçlü rakibini yenerek dünya .....u oldu.
- 9 yaşındaki bir çocuk babasına, bir gün dünya .....sını Brezilya'ya kazandıracağını söyledi.
- .....li Brezilya, 1962'de Şili'de Dünya Futbol Şampiyonu oldu.

ÖRNEKLEME

Aşağıdaki soruları tekrarlayınız ve uygulayınız.

Soru 1:

Dünyada en çok seyircisi olan spor hangisidir?

Cevap:

Dünyada en çok seyircisi olan spor futboldur.

Kısa Cevap:

Futbol

Uygulama: .....

Soru 3:

Buz üzerinde yapılan spor hangisidir?

Cevap:

Buz üzerinde yapılan spor Buz Hokeyidir.

Kısa Cevap:

Buz hokeyi

Uygulama: .....

Soru 2:

Bütün spor türlerinin yer aldığı uluslararası yarışmalara ne ad verilir?

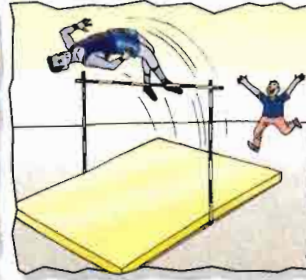
Cevap:

Olimpiyat adı verilir.

Kısa Cevap:

Olimpiyat

Uygulama: .....

Soru 4:

Sporda elde edilen en büyük dereceye ne ad verilir?

Cevap:

Sporda elde edilen en büyük dereceye "rekor" denir.

Kısa Cevap: Rekor

Uygulama: .....

DİNLEME

1. Aşağıdaki parçayı dinleyiniz.

G-O-O-O-O-O-LI

Kısacık bacaklarımla elverdiğince hızla koşuyordum. Önümde yuvarlanan siyah-beyaz renkli nesneye konsantre olmuştum. İşte önüme bir fırsat çıkmıştı. Düşlerim gerçek oluyordu. Diğerlerinin önüne geçmişim ve her şey bana bağlıydı. Arkama baktım ve diğer takım arkadaşlarımla sarı ve yeşil renkli formalarını gördüm. Topun arkasından koşan arılara benziyorlardı. Rakiplerimin yüzlerine baktım. Bazıları gerçekten de çok hızlı koşuyordu. Hepsisi de topu benden almak istiyordu, ama benimdi top, benim!

Topa büyük bir hızla vurdum. Top fırladı, ben de arkasından. Diğer oyuncular bana yaklaşıyordu. Ama kaleciyle karşı karşıyaydım. Kalecinin yüzündeki şaşkın ifadeden, topu yakalayamayacağını anladım. Saha kenarındakiler bağırıyordu. "Vur! Vur! Vur!"

Topa 8 yaşındaki bir çocuğun vurabileceği kadar hızla vurdum. Top kaleciyi geçip, kaleye girdi. Uçuyordum! İlk golümü atmıştım.

Takım arkadaşlarımla yanına koştum. Bazıları beni kutluyor, bazıları da kollarını önlerine kavuşturmuş, çatılmış kaşlarıyla bana bakıyordu. Golü onlar atmak istiyordu, ama ben atmıştım. Ha! Ha! Ha! Saha kenarından beni seyreden annemle babama baktım. Ne kadar da havalıydım! İlk golümü atmıştım. Ama kendi kaleme!

2. Aşağıdaki soruları dinlediğiniz parçaya göre cevaplayınız.

- Çocuk neye konsantre olmuş?
.....
- Topun arkasından koşan çocuklar neye benziyormuş?
.....
- Çocuk neden çok seviniyor?
.....
- Çocuk ilk golünü hangi kaleye atmış?
.....

KONUŞMA

1. Aşağıdaki diyalogu uygulayınız.

FATİH TERİM'LE RÖPORTAJ

Gazeteci : Kısaca kendinizi tanıtır mısınız?

F.Terim : Adana'da doğdum. Profesyonel futbol hayatıma 16 yaşında Adanademirspor'da başladım. Üç yıl sonra bu takımın kaptanı oldum.

Gazeteci : Galatasaray'a kaç yaşında transfer oldunuz?

F.Terim : 21 yaşında Galatasaray'a geldim. 11 yıl boyunca burada futbol oynadım. Daha sonra sırasıyla millî takım ve Galatasaray teknik direktörü oldum.

Gazeteci : Galatasaray'da hangi mevkide oynadınız?

F.Terim : Defansta oynadım. Aynı zamanda Galatasaray takımının da kaptanlığını yaptım.

Gazeteci : Galatasaray takımına teknik direktör olunca yapmak istediğiniz ilk iş neydi?

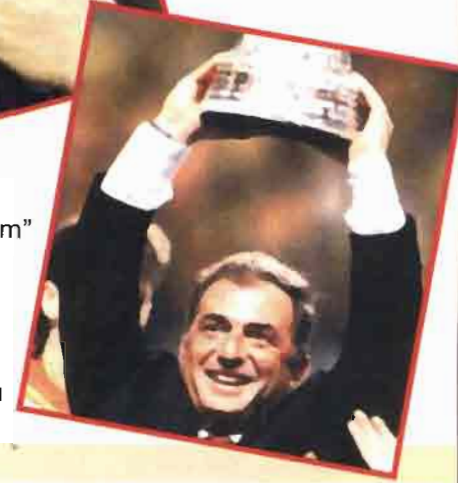
F.Terim : İlk önce takımdaki "kaybetme korkusu"nu silmek ve "kazanan bir takım" oluşturmak istedim.

Gazeteci : Sizce başarının anahtarı nedir?

F.Terim : Önce inanmak ve sonra da çalışmaktır.

Gazeteci : Galatasaray'ın UEFA kupasını kazanması hakkında ne söyleyeceksiniz?

F.Terim : 65 milyonun duası kabul oldu. Futbolcularımla iftihar ediyorum. Bu kupayı Türk halkına armağan ediyorum.

DEYİM

Aşağıdaki deyimleri okuyunuz.

a. Atlet yapılı: Vücudu gelişmiş, kuvvetli olan.

Örnek:

- ✓ Ahmet **atlet yapılı** bir arkadaşımızdır.
- ✓ Hakan **atlet yapılı** bir futbolcudur.

c. Tur atlamak: Bir üst yarışmaya katılmaya hak kazanmak.

Örnek:

- ✓ Fenerbahçe Şampiyonlar Liginde **tur atlayamadı**.
- ✓ Hamza Yerlikaya rakibini yenince **tur attı**.

b. Yıldızı parlamak: Başarı kazanmak, ün sahibi olmak, şansı açılmak.

Örnek:

- ✓ İlhan'ın bir anda **yıldızı parladı**. Ünlü bir futbolcu oldu.
- ✓ Hidayet 2001 yılında **yıldızı parlayan** basketbolculardandır.

d. Gözüne girmek: Çalışkanlığı, becerikliliği ve olumlu davranışlarıyla karşısındakinin güvenini kazanmak.

Örnek:

- ✓ Yusuf olumlu hareketleriyle teknik direktör Mustafa Denizli'nin **gözüne girdi**.
- ✓ Kaleci Fevzi teknik direktör Daum'un **gözüne giremedi**.

ALIŞTIRMALAR

Aşağıdaki deyimler hangi kelimeleri hatırlatıyor? Deyimlerle kelimeleri eşleştiriniz.

a. gözüne girmek	1. kazanmak
b. atlet yapılı	2. şöhret olmak
c. tur atlamak	3. güven vermek
d. yıldızı parlamak	4. güçlü

DİL BİLGİSİ

AKTARMA CÜMLELERİ

ŞENOL GÜNEŞ'İN BASIN TOPLANTISI

Şenol Güneş Türk Millî Takımının Japonya'da yapılacak olan Dünya Kupası finallerine iddialı bir şekilde hazırlandığını söyledi. Bu konuda bir basın toplantısı düzenleyen Güneş, millî takımın 4 hazırlık maçı oynayacağını belirtti. Şenol Güneş ideal kadroyu bu hazırlık maçlarından sonra belirleyeceğini bildirdi. Güneş, takımın gole yönelik futbol oynayacağını söyledi. Özellikle kaleci Rüştü, Alpay, Hakan Şükür ve Hasan Şaş'a çok güvendiğini açıkladı.

Şenol Güneş, Japonya'daki Dünya Kupasından sonra millî takımı çalıştırıp çalıştırmayacağı konusunda henüz karar vermediğini söyledi. Bu konudaki kararın henüz erken olduğunu, maçlardan sonra federasyon yetkilileri ile bir araya geleceğini açıkladı.

1. Emir Aktarma Cümleleri: Bu aktarma cümlelerinde karşıdaki kişiye emir verme anlamı vardır.

OLUMLU		OLUMSUZ	
Benim	Yaz-mamı	Benim	Yaz-ma-mamı
Senin	Yaz-manı	Senin	Yaz-ma-manı
Onun	Yaz-masını	Onun	Yaz-ma-masını
Bizim	Yaz-mamızı	Bizim	Yaz-ma-mamızı İSTEDİ
Sizin	Yaz-manızı	Sizin	Yaz-ma-manızı
Onların	Yaz-malarını	Onların	Yaz-ma-malarını

Örnek

- ✓ Öğretmen, topu Ali'ye **atmamı** söyledi.
- ✓ Hakem, Hakan'a sahadan **çıkmasını** söyledi.
- ✓ Antrenör futbolculara daha dikkatli **olmalarını** söyledi.

Örnek

Öğretmen : Ali yarın saçlarını kestir.

Ali : Öğretmen bana yarın saçlarımı **kestirmemi** söyledi.

Örnek

Baba : Hüseyin radyoyu tamir ettir.

Hüseyin : Babam bana radyoyu tamir **ettirmemi** söyledi.

2. Düz Aktarma Cümleleri: Düz aktarma cümlelerinde emir yoktur. Geçmiş zamanda ve gelecek zamanda bir işin başkasına aktarılmasında kullanılır.

OLUMLU		OLUMSUZ	
Benim	Gör-düğümü	Benim	Gör-mediğimi
Senin	Gör-düğünü	Senin	Gör-mediğini
Onun	Gör-düğünü	Onun	Gör-mediğini
Bizim	Gör-düğümüzü	Bizim	Gör-mediğimizi
Sizin	Gör-düğünüzü	Sizin	Gör-mediğinizi
Onların	Gör-düklerini	Onların	Gör-mediklerini

Örnek

Ali : Arkadaşlar yarın tenis oynayacağız.

Salih : Arkadaşlar, Ali yarın tenis **oynayacağımızı** söyledi.

Salih : Arkadaşlar yarın tenis **oynayacakmışız**.

Örnek

Can : Dün futbol maçı izlemeye gittim.

Ayşe : Can dün futbol maçı izlemeye **gittiğini** söyledi.

Ayşe : Ali dün futbol maçı **izlemeye** gitmiş.

Örnek

Kemal : Arkadaşlarla beraber voleybol oynadık.

Ahmet : Kemal, arkadaşlarıyla beraber voleybol **oynadıklarını** söyledi.

Ahmet : Kemal arkadaşlarıyla beraber voleybol oynamış.

Örnek

Tamer : Maçlar bu stadyumda oynanacak.

Sadık : Tamer, bana maçlar bu stadyumda **oynanacak** dedi.

Sadık : Maçlar bu stadyumda oynanacakmış.

Örnek

Şenol Güneş : Hami, Japonya'ya götürülmeyecek.

Gazeteci : Şenol Güneş, Hami Japonya'ya **götürülmeyecek** dedi.

Gazeteci : Hami, Japonya'ya götürülmeyecekmiş.

3. Soru Aktarma Cümleleri:

OLUMLU		OLUMSUZ	
Ben	Geldim mi?	Benim	Gelip gelmediğimi
Sen	Geldin mi?	Senin	Gelip gelmediğini
O	Geldi mi?	Onun	Gelip gelmediğini
Biz	Geldik mi?	Bizim	Gelip gelmediğimizi SORMAKI
Siz	Geldiniz mi?	Sizin	Gelip gelmediğinizi
Onlar	Geldiler mi?	Onların	Gelip gelmediklerini

Örnek

Mehmet : Maç başlıyor mu?

Ali : Mehmet, Salih'e ne sordu?

Hüseyin : Mehmet, Salih'e maçın **başlayıp başlamadığını** sordu.

Örnek

Cem : Ahmet yarın maça gelir mi?

Tarik : Cem, Ali'ye ne sordu?

Ali : Cem bana Ahmet'in yarın maça **gelip gelmeyeceğini** sordu.

DEĞERLENDİRME

1. Aşağıdaki sporcular ne yapıyorlar? Resimlere bakarak yazınız.

5. Birinci kelimeyle ilgili olmayan kelimeyi işaretleyiniz.

a. Salon sporu	basketbol	voleybol	boks	maraton
b. Açık hava sporu	yelken	koşu	futbol	binicilik
c. Su sporu	kürek	su topu	tekvando	yüzme

2. Aşağıdaki karışık kelimelerden anlamlı cümleler kurunuz.

- a. skorlarla / rakiplerini / Brezilya / yendi / farklı
.....
- b. Brezilya / 1950 / favoriydi / kupasında / dünya
.....
- c. yendi / 5-2 / 1968 / İsveç'i / yılında / Brezilya
.....
- d. futbolcusudur / Pele / gelmiş geçmiş / en büyük / dünyanın
.....

3. Aşağıdaki anket sorularından size göre doğru olanın başına (D): yanlış olanın başına (Y) yazınız.

- a. ( ) Dünyanın en golcü futbolcusu Rivaldo'dur.
- b. ( ) Dünyanın en çevik kalecisi Rüştü'dür.
- c. ( ) Dünyanın en büyük frikik ustası Luis Figo'dur.
- d. ( ) Dünyanın en meşhur orta saha oyuncusu Zidane'dir.
- e. ( ) Dünyanın en sert defans oyuncusu Maldini'dir.
- f. ( ) Dünyanın en iyi millî futbol takımı Brezilya'dır.
- g. ( ) Dünyanın en ünlü futbol takımı Real Madrid'tir.
- h. ( ) Dünyanın en yetenekli futbolcusu Michel Owen'dir.
- ı. ( ) Dünyanın en disiplinli teknik direktörü Fatih Terim'dir.

4. Aşağıdaki boşlukları verilen kelimelerle doldurunuz.

basket	basketbol	pota
oyuncu	çember	uzun
puan	maç	takım

BASKETBOL

..... çok hareketli bir takım sporudur. Oyuncular ..... topunu sürerek ilerleyip .....ya atmaya çalışırlar. Pota, üzerinde bir ağ asılı olan bir .....dir. Pota, yerden üç metre yüksekte bulunur. Kimi .....lar yükseğe zıplayarak topu potaya bırakırlar. Basketbol oyuncularının hemen hemen hepsi çok ..... boylu olurlar. ...., en yüksek ..... alan ..... kazanır.

İMLÂ, NOKTALAMA

KISA ÇİZGİ (-)

a. Satır sonuna sığmayan kelimeleri bölerken kullanılır.

Örnek

✓ Yarın kampa gideceğiz.

b. İki kelimenin arasındaki ilgiyi, bağlantıyı göstermek için kullanılır.

Örnek

✓ Türkçe - Rusça sözlük   ✓ Ankara - İstanbul

c. Cümle içindeki ara sözcükleri belirtmek için kullanılır.

Örnek

✓ Oyunculardan biri -orta saha oyuncusu- kırmızı kart gördü.

d. Dil bilgisinde eklerin başına konur.

Örnek

✓ -den, -ken, -ar, -er

GRUP VURGUSU

Grup vurgusu genelde ilk kelime üzerindedir.

Örnek

✓ Sınıfın kapısı.

✓ Türkçe dersi

ÖDEV

1. Ülkenizdeki en popüler sporları sırasıyla yazınız.
2. Ülkenizdeki en meşhur sporcuları ve spor dallarını yazınız.
3. Bir spor karşılaşmasını tasvir ediniz. (Spor karşılaşmasını nerede izlediğinizi, duygularınızı, taraftarların bağırışmalarını, karşılaşmanın nerede ve ne zaman yapıldığını yazınız.)

BUNLARI BİLİYOR MUYDUNUZ?

Galatasaray'ın UEFA Kupası'nı hiç yenilgi almadan kazanan ilk ve tek takım olduğunu biliyor muydunuz?

Tarihteki ilk modern olimpiyatlar

Tek bir bayan sporcunun bile katılmadığı 1896 Atina Olimpiyat Oyunları'nda 245 erkek sporcu, atletizm, bisiklet, jimnastik, atıcılık, yüzme, tenis, güreş, halter ve eskrim olmak üzere toplam 9 dalda yarıştı. 14 ülkenin katıldığı olimpiyatlar da toplam spor dalı 43'tü. Açılışını Kral I. George'nin yaptığı 1896 Atina Olimpiyatları'nda 'Olimpiyat Ateşi' yakılmamıştı. İlk Olimpiyat Ateşi ise, 1928 Amsterdam Olimpiyatları'nın açılış sırasında yakıldı. Sporcular resmî olarak yapılan ant içme töreni için 1972 Münih Olimpiyatları'na kadar beklemek zorundaydı.

Voleybolu kim icat etti?

Voleybol oyununu icat eden kişinin William Morgan olduğunu biliyor muydunuz? 1892 yılında

arkadaşı Dr. James Naismith'in basketbol oyununu icat etmesinden sonra, Morgan bu oyunu inceleyerek kendi oyununu yarattı ve "mintonette" adını verdi. Daha sonra voleybol adını alan oyun, 1900'de özel tasarlanmış bir topa oynanmaya başlandı. Set ve blok 1916'da Filipinler'de ortaya çıktı. Altı kişilik takımlar 1918'de standart hâle geldi. 1947'de Uluslar Arası Voleybol Federasyonu kuruldu ve 1949'da Uluslar Arası Olimpiyat Komitesi voleybolu oyunlar arasına aldı.

Bu sporu biliyor muydunuz?

Triatlon

Triatlonda sporcular, yüzer, bisiklet sürer ve koşar. Önce denizde 1,5 km. yüzerler. Sonra 40 kilometre bisiklet sürerler. En sonundaysa 10 km. koşarlar. Her yarış arasında hızla elbise değiştirirler. Yarışı ilk tamamlayan kazanır.

MÜZİK KUTUSU

Aşağıdaki boşlukları dinlediğiniz şarkıya göre doldurunuz.

ON İKİ DEV ADAM

Dev adam on iki dev adam.
Dev adam hey hey hey hey!...
Dev adam on iki dev adam.
Dev adam hey hey hey hey!...

Her zaman .....
Yalnız bırakmayacağız.
..... senle bir kez daha,
..... olacağız!

Dev adam on iki dev adam.
Dev adam hey hey hey hey!...
Dev adam on iki dev adam.
Dev adam hey hey hey hey!...

TERCÜME

Aşağıdaki cümleleri kendi dilinize çeviriniz.

- Brezilya'da futbol çok önemliydi.
.....
- Brezilya, Uruguay karşısında favori gösteriliyordu.
.....
- 2002 Dünya Futbol Şampiyonu kim olacak?
.....
- Türkiye futbolda büyük başarılar imza attı.
.....

3. BOYUTTA NE GÖRÜYORSUNUZ?

Sessiz ve sakin bir ortam, görmenizi kolaylaştıracaktır. Resmi hareket etmeyecek şekilde sabit bir düzleme yerleştirmeli ya da elinizle tutup kımıldatmamaya çalışmalısınız. Hiçbir zaman resmin görünen şekli olan karışık çizgi ve renklere takılmamalısınız. Bakışlarınızı resme değil de âdeta resmin arkasına, derinliğe yönlendirmelisiniz. Eğer ilk kez böyle bir resme bakıyorsanız biraz sabırlı olmalısınız. Hemen görüleceğini sanmak yanlış olur. İki dakika baktıktan sonra görüntüyü yakalayamazsanız, kendinizi zorlamayın. Biraz ara verip sakin kafayla tekrar deneyin. Bir kere görmeye başladıktan sonra büyük zevk alacağınızı kesinlikle söyleyebiliriz. Bu teknikler gözünüzün sağlığı için iyidir, ancak gözleri fazla yormamaya dikkat etmek gerekir.

SERBEST OKUMA

1. Aşağıdaki parçayı okuyunuz.

UZUN SÜRE GOL YEMEYEN BİR KALECİ BİR MAÇTA NASIL 3 GOL YEDİ?

Yıllar önce Fransa'da bir lig maçı... Le Havre ile Amiens arasında... Karşılaşmanın ilgiyle beklenen tarafı, maçın sonucu değil, ev sahibi Le Havre takımının konuk takımın kalesine gol atıp atamayacağı... Çünkü Amiens kalecisi Marcel haftalardır gol yemiyor. Öylesine başarılı, öylesine formda bir kaleci Marcel... Gerçekten oyunun başlamasıyla birlikte ev sahipleri rakip kaleye müthiş ataklarla yüklenmeye başlıyor, ancak kaleci Marcel gol yemezliğini yine sürdürüyor ve her topu ya karşılıyor ya kornere atıyor, kısacası Marcel'e gol atmak imkânsız.

Maç başlıyor. O da ne? Sıradan bir şut... Kolay bir top. Herhangi bir kalecinin rahatça kurtaracağı bir top. Fakat bizim gol yemez, usta kaleci Marcel en acemi kalecinin bile yapmayacağı hata ile sağa doğru atlıyor, top da soldan ağları buluyor. Herkes şaşkın! Amiens oyuncuları herkesten daha şaşkın! Çünkü arkadaşlarının böyle bir gol yediğini görmemişler. Orta yapılıyor. Yeni bir atak... Ve yeni bir gol! Yine aynı biçimde hafifçe gelen topa ters atlayan bir kaleci... Bu, Marcel olamaz! Ama ne yazık ki, o kaleci Marcel... Le Havre taraftarları coşku içinde. Çünkü üçüncü gol de geliyor. Durumu gözlerinizin önünde canlandırabilirsiniz.

Üçüncü golün ortası yapılmadan önce bizim ünlü kaleci Marcel, hakeme koşuyor ve bir şeyler söylüyor. Sonra da eliyle tribünde bir noktayı işaret ediyor. Hakem bakıyor, keskin ve uzun bir düdük... Hakem saha kenarına gelip stat görevlilerine bir şeyler söylüyor ve tribündeki birini gösteriyor. Görevliler, polisi de yanlarına alıp tribüne çıkıyor. Kimi mi yakalıyorlar? Elli-altmış yaşlarında bir kadın. Tabii elindeki koca aynayı da alıyorlar. Yaaaa! Hiç beklemediğiniz bir olay değil mi? O orta yaşlı, kibar giyimli hanım elindeki kocaman aynayı öyle bir nişanlamış ki, kalecinin gözüne... Bu yüzden haftalardır gol yemeyi unutmuş olan kaleci Marcel'in birkaç dakika içinde üç gol yemesini sağlamış!

2. Aşağıdaki soruları okuduğunuz parçaya göre cevaplayınız.

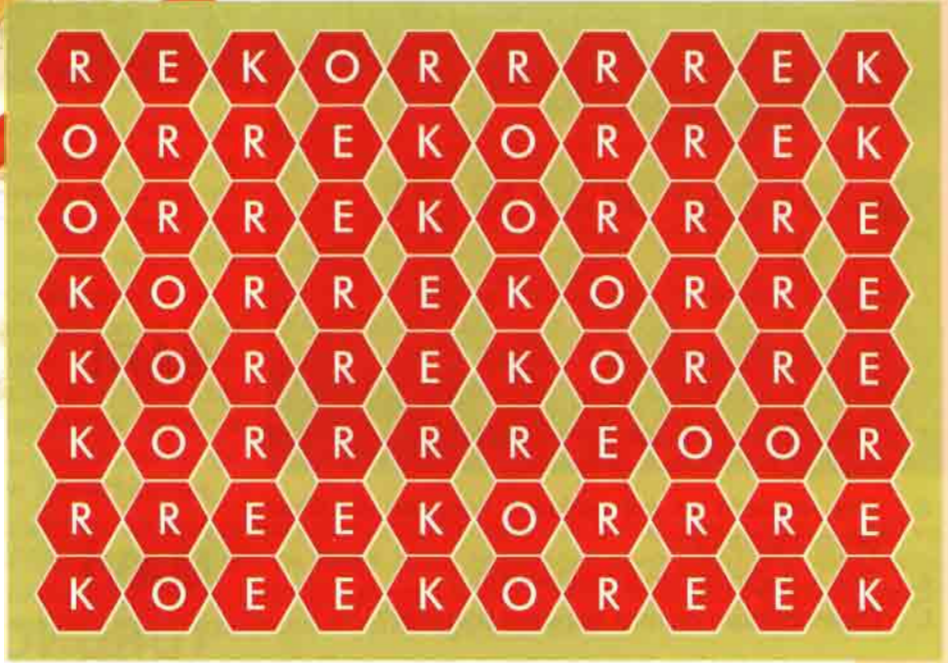
- Le Havre ile Amiens takımları arasında yapılacak olan maçın en önemli özelliği nedir?
.....
- Kaleci Marcel bu maçta kaç gol yiyor?
.....
- Kaleci Marcel'in bu maçta gol yemesinin sebebi neymiş?
.....

Yandaki tabloda kaç tane **REKOR** sözcüğü vardır?

- A. 4
- B. 5
- C. 6
- D. 7

Pratik Türkçe

Renklerin Gizli Dünyası

DERSE HAZIRLIK

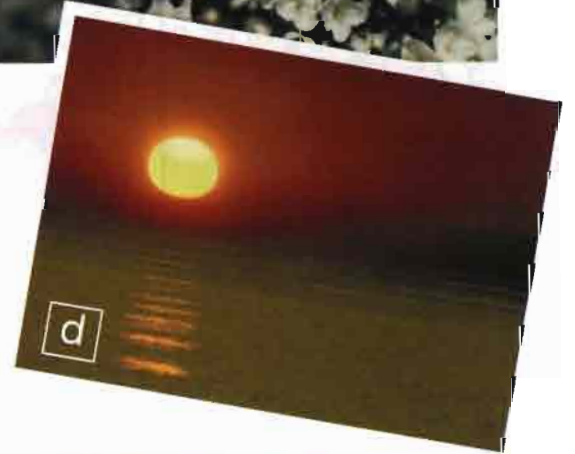
1. Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

- En çok hangi rengi seviyorsunuz?
- Odanız ne renk?
- Üzerinizdeki elbiselerin renklerini söyleyebilir misiniz?
- Ana renklerin ve ara renklerin hangileri olduklarını biliyor musunuz?
- Gök kuşağında hangi renkler vardır?
- Otomobilinizin ne renk olmasını istersiniz?

2. Tabloya bakın ve renkleri söyleyin.

SARI	MAVİ	TURUNCU
SİYAH	KIRMIZI	YEŞİL
MOR	SARI	KIRMIZI
MAVİ	KIRMIZI	MOR
TURUNCU	YEŞİL	SİYAH

3. Aşağıdaki resimlerdeki renkler size neyi hatırlatıyor?

KELİMELER

1. Aşağıdaki kelimeleri eşleştiriniz.

a. yeşil	1. kırmızı+beyaz
b. bordo	2. siyah+kırmızı
c. gri	3. kırmızı+mavi
d. pembe	4. siyah+beyaz
e. kahverengi	5. sarı+mavi

2. Aşağıdaki renkleri eşleştiriniz.

a. siyah	1. ak
b. beyaz	2. al
c. kırmızı	3. kara

OKUMA-ANLAMA

1. Aşağıdaki parçayı okuyunuz.

RENKLERİN DÜNYASI

Hayatınızın rengi nedir, diye sorduğumuzda herkesin farklı cevaplar vereceğini tahmin edebiliriz. Verilen cevaplar kişinin o anki ruh hâlini yansıtmakla birlikte genel hayata bakışını da gösterebilir. Siyah, beyaz, sarı, yeşil, mavi gibi renklerin bir anlamı olduğunu ve kişinin ruh hâlini yansıttığını bilmeyen yoktur.

Mutsuz ve karamsar bir insanın daha çok gri ve siyah renkler giydiği, sonbahardaki gri bulutların insana üzüntü verdiği, kapalı havalarda insanın daha çok karamsar olduğu dikkatinizi çekmiştir. Sonbaharın rengi, güneşin solgunluğu, yaprakların sararması, yağın yağmurlar ve gri renkli bulutlar insana daha çok hüznü ve ölümü hatırlatır.

Mutsuzluğun tam tersi olarak mutlu ve yaşama sevinci fazla olan kişilerin daha çok kırmızı, sarı, turuncu, yeşil ve mavi gibi renkleri seçtiğini ve kişinin canlılığıyla bu renklerin ne kadar uyum sağladığını görürsünüz. Her ilkbaharda yeşeren ağaçlar, rengarenk çiçekler, gökyüzünün berrak maviliği, güneşin sapsarı rengi insanlarda güzel duygular uyandırır. İlkbahar, insanda yeniden canlanmayı, hayatın neşesini ve mutluluğu çağırır.

Renkler bilinç dışına hitap ederek, insanın hayatına yön verir. Renk seçimi günlük işlerinizi, iş faaliyetlerinizi, moral durumunuzu etkilemektedir. Bu nedenle renklerin gücünü kullanan kişiler daha başarılı, daha mutlu ve daha verimli olabilir.

Erkeklerin en çok sevdiği renkler; yeşil, mavi, turuncu ve mordur. Kadınlar ise pembe, açık mavi ve leylâk rengini severler. Çocuklar da kırmızının her çeşidinden ve parlak renklerden hoşlanırlar. Psikoloğlara göre kırmızı, canlılık ve öfkeyi; sarı, ferahlık ve genişliği; mavi, ılımlılık ve korunmayı; yeşil de sevinç ve durgunluğu gösterir.

Mimarlar uzun zamandan beri renklerin insanlar üzerindeki etkisinden faydalanmaktadırlar. Açık renkler odayı hem geniş hem de daha yüksek gösterir. Avrupa'da intiharları engellemek için köprüler daha canlı renklere boyanmıştır. Ticaret hayatında da renklerin etkisini görmekteyiz. Yarışçılar, parlak kırmızı ve sarı arabaları; kadınlar ise krem ya da açık mavi arabaları tercih ederler.

Görüldüğü gibi renklerle insan hayatı iç içedir. Renkler, aslında insanların bir hayat tarzıdır.

2. Okuduğunuz parçaya göre aşağıdaki cümlelerden doğru olanın başına "D", yanlış olanın başına "Y" yazınız.

- Renkler insanın ruh hâlini gösterir.
- Mutsuz ve karamsar insanlar daha çok yeşil ve kırmızı renkte elbiseler giyerler.
- Sonbahardaki renkler insana daha çok hüznü verir.
- Yaşama sevinci fazla olan kişiler daha çok kırmızı, sarı ve turuncu renkleri tercih ederler.
- İlkbahar renkleri insanda ölümü hatırlatır.
- Erkeklerin en çok sevdiği renkler; yeşil, mavi, turuncu ve mordur.
- Açık renkler odayı ferah ve daha geniş gösterir.

3. Aşağıdaki boşlukları okuduğunuz parçaya göre doldurunuz.

- Renkler insanların ..... hâlini yansıtmaktadır.
- Sonbahardaki gri bulutlar insana ..... verir.
- ..... sevinci fazla olan kişiler daha çok kırmızı, sarı, turuncu, yeşil ve mavi renkleri tercih ederler.
- Çocuklar parlak ..... hoşlanırlar.
- Avrupa'da intiharları engellemek için köprüler daha ..... renklere boyanmaktadır.

ÖRNEKLEME

Aşağıdaki soruları tekrarlayınız ve uygulayınız.

Soru 1: Favori renginiz nedir?

Cevap:

Favori rengim açık mavidir.

Kısa Cevap:

Açık mavi

Uygulama: .....

Soru 2:

Bu yıl hangi renk moda?

Cevap:

Bu yıl turuncu renk moda.

Kısa Cevap:

Turuncu

Uygulama: .....

Soru 3:

Siyah renkten niçin hoşlanmıyorsunuz?

Cevap:

Bana karamsarlık veriyor.

Kısa Cevap:

Karamsarlık veriyor.

Uygulama: .....

Soru 4:

Neden bütün elbiseleriniz mavi?

Cevap:

Çünkü mavi renk bana şans getiriyor.

Kısa Cevap:

Şans getiriyor.

Uygulama: .....

DİNLEME

1. Aşağıdaki parçayı dinleyiniz.

Dünyanın bütün renkleri bir araya toplanmışlar ve hangi rengin en önemli en özel olduğunu tartışmaya başlamışlar:

Yeşil söze başlamış: "Elbette ben en önemli rengim. Ben yaşamın ve umudun rengiyim. Çimenler, yapraklar, ağaçlar için seçilmişim. Yeryüzüne şöyle bir bakın, her taraf benim rengimle kaplı."

Mavi oradan atılmış: "Sen sadece yeryüzünün rengisin, ya ben? Ben hem denizin hem gökyüzünün rengiyim. Gökyüzündeki mavi, insanlara huzur verir ve huzur olmadan da siz hiçbir şey yapamazsınız."

Sarı söze karışmış: "Siz dalga mı geçtiğinizi sanıyorsunuz? Ben güneşin rengiyim, dünyaya sıcaklık veririm. Ben olmasam hepimiz soğuktan donardınız."

Turuncu onun sözünü kesmiş: "Ya ben? Ben direncin ve sağlığın rengiyim. İnsanın yaşaması için gerekli vitaminler benim rengimde bulunur. Portakalı, havucu düşünün. Pek ortalarda görünmeyebilirim ama güneş doğarken ve batarken gökyüzüne o güzelim rengi veren benim, unutmayın!"

Kırmızı dayanamayıp söz almış: "Ben hepimizden üstünüm. Ben kan rengindeyim. Kan olmadan hayat olur mu? Hem ben cesaret ve tehlikenin rengiyim. Savaş ve ateş rengindeyim. Aşk ve tutku benimdir. Bensiz bu dünya bomboş kalırdı."

Mor ayağa kalkmış: "Hepinizden üstün olan benim. Ben gücün ve asaletin rengiyim. Bütün liderler ve krallar beni seçmişler. Otorite ve bilgeliğin rengi benim."

Bütün renkler bir ağızdan konuşmaya devam edip kavgaya tutuşmuşlar. Her biri diğerini itip kakıyor ve; "En üstün benim..." diyormuş.

Derken bir anda şimşekler çakmaya, yağmur damlaları gökten inmeye başlamış... Bütün renkler neye uğradıklarını şaşırıp korkuyla birbirlerine sarılmış.

"Sizi aptal renkler. Bu kavganızın anlamı ne? Bu üstünlük kavganız neden? Siz bilmiyor musunuz ki her biriniz farklı bir görev için varsınız, birbirinizden farklısınız ve her biriniz çok özelsiniz... Haydi, şimdi el ele tutuşup bana gelin." Renkler bu sözlerden çok utanmışlar. El ele tutuşup gökyüzüne doğru havalanmışlar ve bir yay şeklinde oraya yerleşmişler. Yağmur; "Bundan sonra her yağdığım da siz birleşip bir renk cümbüşü olarak gökyüzünden yeryüzüne doğru uzanacaksınız. İnsanlar sizi gördükçe huzur duyacak ve güç bulacaklar. İnsanlara yarınlar için bir umut olacaksınız. Gökyüzünü bir kuşak gibi saracaksınız ve size 'Gök kuşağı' diyecekler. Anlaştık mı?" demiş.

Bu yüzden ne zaman dünyamızı yağmur yıkasa ardından gök kuşağı belirir. Biz de gök kuşağındaki o renkler gibi birbirimizden farklıyız ve hepimiz çok özeli. Bunun farkında olmalı ve uyum içinde yaşamalıyız...

GÖK KUŞAĞI

2. Aşağıdaki soruları dinlediğiniz parçaya göre cevaplayınız.

- a. Renkler niçin tartışıyorlarmış?
.....
- b. Yeşil, neden kendisini üstün görüyormuş?
.....
- c. Kendisini savaşın ve ateşin rengi olarak tanıtan renk hangisiymiş?
.....
- d. Bütün renklerin korkmasına ve bir araya gelmesine sebep olan etken neymiş?
.....
- e. Yağmur, renklere ne demiş?
.....

KONUŞMA

1. Aşağıdaki diyalogu uygulayınız.

Metin : Buyurun efendim.

Ayşe : Bu ayakkabıların aynısını istiyorum.

Metin : Himm, siyah ve topuksuz. Bir dakika, siz şöyle buyurun, ben bakayım.
Birkaç dakika sonra...

Metin : Affedersiniz hanımefendi. Onlar geçen yılın modası olduğu için elimizde kalmamış. Bunlara ne dersiniz?

Ayşe : Ama bunlar kahverengi ve sivri topuklu.

Metin : Evet, şimdi bu ayakkabılar moda.

Ayşe : Maalesef benim favori rengim siyah. Siz benim için siyah ve topuksuz bir ayakkabı sipariş verebilir misiniz?

Metin : Eğer birkaç gün sonra gelerseniz sizin için bir çift siyah ve topuksuz ayakkabı getirebilirim.

Ayşe : Teşekkürler. Birkaç gün sonra yeniden uğrayacağım.

2. Ülkenizin bayrağındaki renkleri ve bunların ne anlama geldiğini biliyor musunuz?

3. Gök kuşağındaki renklerin nasıl oluştuğunu biliyor musunuz?

4. Hiç sevmediğiniz bir renk var mı?

5. "Kırmızı seven erkekler, bir olayla karşılaştıklarında soğukkanlılığını hiç bozmazlar. Kırmızıyı seven kadınlar ise çabuk heyecanlanır, çabuk kızar ve öfkelenirler." Bu görüşe katılıyor musunuz?

DEYİM

Aşağıdaki deyimleri okuyunuz.

a. **Renği soimak:** Korkudan, üzüntüden yüzü sararmak.

Örnek:

✓ Bekçiyi görünce adamın rengi soldu.

✓ Vitaminsizlikten dolayı çocuğun rengi solmuş.

b. **Renkten renge girmek:** Fazla utançtan, korkudan çok sıkılmak ve yüzü kızarmak.

Örnek:

✓ Yaptıkları bir bir anlatılınca renkten renge giriyordu.

✓ Ben konuştuğça o, renkten renge girdi.

c. **Renk katmak:** Neşe, canlılık vermek.

Örnek:

✓ Ahmet yaptığı esprilerle sohbeta renk katıyordu.

✓ Güzel futbol pikniğimize renk kattı.

d. **Renk vermemek (Rengini belli etmemek):** Duyguları, düşünceleri veya başka bir durumu belli etmemek, bir şeyi bildiği halde bilmez gibi görünmek.

Örnek:

✓ Ahmet Amcanın nasıl bir insan olduğunu anlayamadım. Bir türlü renk vermiyor.

✓ Ali ile çok konuştum ama bir türlü rengini belli etmiyor.

ALİŞTIRMALAR

Aşağıdaki boşluklara uygun deyimler yazınız.

- a. Can çok sempatik ve neşeli bir arkadaşımız. O her seferinde bizi güldürür ve bizi neşelendirir. O sınıfımıza .....
- b. Çocuk, akşamdan beri hasta. Hem ağlıyor hem de bir şey yemiyor. Açlıktan ve hastalıktan dolayı çocuğun .....
- c. Hüseyin matematik imtihanında kopya çekti. Öğretmen onu yakaladı ve müdür yardımcısının .....

- d. Arkadaşım Cemal sınıfın en arkasında oturur. Hiç kimseyle konuşmaz. Kesinlikle bir problemi olmalı. Geçenlerde birkaç arkadaşla onunla konuşmaya çalıştık. Problemlerini sorduk. Fakat o hiç .....

İMLÂ, NOKTALAMA

ULAMA

Kelime sonlarında bulunan ünsüzlerin, kendinden sonra gelen ünlülerle bağlanmasına ulama denir. Ulama konuşma dilinde görülür. Yazı dilinde gösterilmez.

Örnek

✓ Sınıfta kaç öğrenci var?

Bu cümlede **kaç** ve **öğrenci** kelimeleri birbirine ulanarak şöyle söylenir: Sı-nıf-ta ka-çöğ-ren-ci var?

Örnek

✓ Süt içer misiniz? (Sü-ti-çer-mi-siniz?)

✓ Hiç istemem. (Hi-çis-te-mem.)

UZUN ÇİZGİ (—)

Karşılıklı konuşmada, konuşan değiştiğinde, sözlerin başına konur. Buna konuşma çizgisi denir.

- Adın ne? — Kara Memiş?
— Nerelisin? — İstanbulluyum.

BÜYÜK HARFLERİN KULLANILDIĞI YERLER

a. Cümleler büyük harfle başlar.

Örnek

✓ Erkeklerin en çok sevdiği renkler; yeşil, mavi ve turuncudur.

b. Şiirlerde dizeler büyük harfle başlar.

Örnek

✓ Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!

c. Mektuplardaki ve resmî yazılardaki hitaplar büyük harfle başlar.

Örnek

✓ Sayın Başkan, Sevgili arkadaşım

d. Cümle içinde başkasından aktarılan ve tırnak içine alınan cümleler büyük harfle başlar.

Örnek

✓ Atatürk, öğretmenlere seslenirken: "Öğretmenler, yeni nesil sizin eseriniz olacaktır." diyor.

e. Özel adlar büyük harfle yazılır.

Örnek

✓ Ünal, Halil, Ahmet, Ali, Ömer, Ayşe, Fatma

f. Kişi adlarından önceki ve sonraki saygı ifade eden kelimeler de büyük harfle yazılır.

Örnek

✓ Sayın Yüksel Şahan, Doktor Ali Çavdar, Tarkan Bey

g. Ülke, yer, dil adları da büyük harfle yazılır.

Örnek

✓ Türkiye, Türk, Türkçe

h. Kitap, dergi, gazete isimleri büyük harfle yazılır.

Örnek

✓ Yağmur dergisi, Milliyet gazetesi

ALİŞTIRMA

Aşağıdaki cümlelerden hangisinde büyük harflerin kullanımında yanlışlık vardır?

- A. Türkiye'nin başkenti Ankara'dır.
B. Türkiye'de türkçe konuşulur.
C. Ahmet, okula çok erken gitti.
D. 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'dır.

DİL BİLGİSİ

ŞART BİRLEŞİK ZAMANI

RENKLER VE İNSANLAR

Kırmızı renk iştah açar. Dikkat ettiyseniz dünyadaki gıda firmalarının hemen hepsinin logosunun kırmızı olduğunu fark edeceksiniz. Kırmızı tansiyonu yükseltir. Kan akışını hızlandırır. Maymun dışındaki diğer hayvanlar siyah ve beyazdan başka rengi görmüyorsa İspanyollar boğaları neden kırmızı renkle kızdırırlar? Çünkü kırmızı bez zavallı boğaya değil de tribündeki seyircilere sallanmaktadır. İtfaiyecilerin neden kırmızı kemer taktıklarını bilmiyorsanız vereceğim cevaba güleceksiniz. "Pantolonları düşmesin" diye takıyorlarmış.

Mideniz ağrıyorsa yeşil alanlarda yürüyüş yapın. Çünkü bilim adamları yeşil alanlarda, insanların daha az mide ağrısı çektiklerini tespit etmişlerdir. Yeşil, rahatlatıcı ve sakinleştirici bir renktir.

Caddelere, duraklara bakarsanız ticarî taksilerin sarı renk olduğunu görürsünüz. Bu bütün dünyada aynıdır. Çünkü sarı renk, dikkat çekici bir renktir.

Tanım: Haber veya dilek kipindeki bir fiilin, başka bir fiil ya da fiillerin yapılmasına şart gösterildiği anlatım biçimidir. Aynı zamanda sebep-sonuç ilişkisi de bildirir. Şart birleşik zamanları şunlardır:

1. Şimdiki zamanın şartı
2. Geniş zamanın şartı
3. Görülen geçmiş zamanın şartı
4. Duyulan geçmiş zamanın şartı
5. Gelecek zamanın şartı
6. Gereklik kipinin şartı

ŞİMDİKİ ZAMANIN ŞARTI

Yapılışı: Fiil+Şimdiki zaman eki+Ek fiilin şart kipi eki+Şahıs eki

Olumlu şekli		
✓ Gör+üyor+sa+nız		
T Görüyorsam	Görüyorsan	Görüyorsa
Ç Görüyorsak	Görüyorsanız	Görüyorlarsa
Olumsuz şekli		
T Görmüyorsam	Görmüyorsan	Görmüyorsa
Ç Görmüyorsak	Görmüyorsanız	Görmüyorlarsa
Soru şekli		
T Görüyorsam mı?	Görüyorsan mı?	Görüyorsa mı?
Ç Görüyorsak mı?	Görüyorsanız mı?	Görüyorlarsa mı?

GENİŞ ZAMANIN ŞARTI

Yapılışı: Fiil+Geniş zaman eki+Ek fiilin şart kipi eki+Şahıs eki

Olumlu şekli		
✓ Bak+ar+sa		
T Bakarsam	Bakarsan	Bakarsa
Ç Bakarsak	Bakarsanız	Bakarlarsa
Olumsuz şekli		
T Bakmazsam	Bakmazsan	Bakmazsa
Ç Bakmazsak	Bakmazsanız	Bakmazlarsa
Soru şekli		
T Bakarsam mı?	Bakarsan mı?	Bakarsa mı?
Ç Bakarsak mı?	Bakarsanız mı?	Bakarlarsa mı?

GÖRÜLEN GEÇMİŞ ZAMANIN ŞARTI

Yapılışı: Fiil+Görülen geçmiş zaman eki+Ek fiilin şart kipi eki+Şahıs eki

Olumlu şekli		
✓ Bil+di+y+se+m		
T Bilirdiysem	Bilirdiysen	Bilirdiye
Ç Bilirdiysek	Bilirdiyseniz	Bildilerse
Olumsuz şekli		
T Bilmediysem	Bilmediysen	Bilmediye
Ç Bilmediysek	Bilmediyseniz	Bilmedilerse
Soru şekli		
T Bilirdiysem mi?	Bilirdiysen mi?	Bilirdiye mi?
Ç Bilirdiysek mi?	Bilirdiyseniz mi?	Bildilerse mi?

DUYULAN GEÇMİŞ ZAMANIN ŞARTI

Yapılışı: Fiil+Duyulan geçmiş zaman eki+Ek fiilin şart kipi eki+Şahıs eki

Olumlu şekli		
✓ Öğren+miş+sen		
T Öğrenmişsem	Öğrenmişsen	Öğrenmişse
Ç Öğrenmişsek	Öğrenmişseniz	Öğrenmişlerse
Olumsuz şekli		
T Öğrenmemişsem	Öğrenmemişsen	Öğrenmemişse
Ç Öğrenmemişsek	Öğrenmemişseniz	Öğrenmemişlerse
Soru şekli		
T Öğrenmişsem mi?	Öğrenmişsen mi?	Öğrenmişse mi?
Ç Öğrenmişsek mi?	Öğrenmişseniz mi?	Öğrenmişlerse mi?

GELECEK ZAMANIN ŞARTI

Yapılışı: Fiil+Gelecek zaman eki+Ek fiilin şart kipi eki+Şahıs eki

Olumlu şekli		
✓ Yüz+ecek+se+niz		
T Yüzeceksem	Yüzeceksen	Yüzecekse
Ç Yüzeceksek	Yüzecekseniz	Yüzeceklerse
Olumsuz şekli		
T Yüzmeyeceksem	Yüzmeyeceksen	Yüzmeyecekse
Ç Yüzmeyeceksek	Yüzmeyecekseniz	Yüzmeyeceklerse
Soru şekli		
T Yüzeceksem mi?	Yüzeceksen mi?	Yüzecekse mi?
Ç Yüzeceksek mi?	Yüzecekseniz mi?	Yüzeceklerse mi?

GEREKLIK KİPİNİN ŞARTI

Yapılışı: Fiil+Gereklik kipi eki+Ek fiilin şart kipi eki+Şahıs eki

Olumlu şekli

✓ Oku+malı+y+sa

T Okumalıysam	Okumalıysan	Okumalıysa
Ç Okumalıysak	Okumalıysanız	Okumalılarsa

Olumsuz şekli

T Okumamalıysam	Okumamalıysan	Okumamalıysa
Ç Okumamalıysak	Okumamalıysanız	Okumamalılarsa

Soru şekli

T Okumalıysam mı?	Okumalıysan mı?	Okumalıysa mı?
Ç Okumalıysak mı?	Okumalıysanız mı?	Okumalılarsa mı?

TERCÜME

Aşağıdaki cümleleri kendi dilinize çeviriniz.

a. Renkler insanın psikolojisini etkiler.

b. Renk testleriyle insanın ruh yapısı anlaşılabilir.

c. Renkler bilinç dışına hitap ederek, insan hayatına yön verir.

d. Mimarlar uzun zamandan beri renklerin insanlar üzerindeki etkisinden faydalanmaktadırlar.

Ağlıyorsak
Yandıysa
Çalışacaksanız
Dinlemelilerse
Anladıysanız
Yemişsek
Haber verirse
Ödeyemeyeceksiniz
Tanıdıysalar
Okumuşsak

ALİŞTIRMALAR

1. Aşağıdaki boşlukları uygun eklerle doldurunuz.

- Bu rengi beğendiy.....n boyaya başlayabilirim.
- Gözlerin ağrıyor..... doktora gitmelisin.
- Mavi renkli arabayı almış..... çok iyi yapmış.
- Akşam bize gelir..... satranç oynayabiliriz.
- Tatile gitmeyecek.....n bol bol spor yap.
- Kardeşine hediye almadı.....n şu kırmızı kravatı al.

2. Aşağıdaki tabloyu doldurunuz.

Şimdiki zamanın şartı	Görülen geçmiş zamanın şartı	Duyulan geçmiş zamanın şartı	Gelecek zamanın şartı	Gereklik kipinin şartı

BUNLARI BİLİYOR MUYDUNUZ? .....

- ✓ Zebra lar BEYAZ üzerine SİYAH çizgilidir.
- ✓ Baykuş, MAVİ rengi görebilen tek kuştur.
- ✓ İstakozların kanı MAVİ renktedir.
- ✓ Timsahlar RENK körudür.
- ✓ Zürafa 35 cm. uzunlukta SİYAH bir dile sahiptir.
- ✓ Kutup ayılarının BEYAZ kürkleri onları aşırı soğuklardan korur. Ayrıca kürkün rengi de ayı avlanırken iyi bir kamuflaj sağlar. Aynı şekilde BEYAZ kürk karda yaşayan tavşanlar için de iyi bir koruma sağlar.

Enerjiyi, mutluluğu, mantığı, bilinçli davranışları temsil eder.

Yaşama arzusunu, kanı, ateşi ve öfkeyi temsil eder.

Toprağın rengidir.

Duyguyu, neşeyi, mutluluğu ve hayalleri temsil eder.

Enerji, hayal gücü ve sezgileri temsil eder. Sadakat, akıl ve mantık anlamına gelir.

Ölümü ve sıkıntıyı temsil eder.

Saflığı, temizliği ve bilgeliği temsil eder.

Hayatı, sağlığı, gelişmeyi temsil eder.

DEĞERLENDİRME

1. Aşağıdaki diyalogu sıralayınız.

- Merhaba Ayşe
 İyilik.
 Neymiş o?
 Şunu daha önce hiç duymuş muydun?
 Gerçekten de çok enteresan. Daha önce hiç duymamıştım
 Yeşil renkli sebzeler cildi güzelleştiriyormuş.
 1 Merhaba Aylin. Ne var ne yok?

2. Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

- a. Ticarî satışlarda en çok hangi renkler tercih ediliyor?
 b. Renkler insanları olumsuz yönde etkiler mi, nasıl?
 c. Mutsuz ve karamsar insanların rengi nedir?
 d. Sonbahar renkleri insana hangi duyguları hatırlatır?
 e. Kırmızı renk neyi ifade eder?

3. Aşağıdaki ana renklerin karışımından meydana gelen ara renkleri yazınız.

- a. Sarı+mavi = ...
 b. Kırmızı+beyaz = ...
 c. Beyaz+siyah = ...
 d. Kırmızı+mavi = ...

4. Aşağıdaki boşlukları verilen kelimelerle doldurunuz.

açık kırmızı renksiz olumsuz

- a. Bütün renkler başlangıçta .....dirlir.
 b. .... renk odayı hem geniş hem de yüksek gösterirler.
 c. .... renk insanın sinir sistemini bozabilir.
 d. Renkler insanları olumlu veya ..... yönde etkileyebilir.

5. Gök kuşağının renklerini yazınız.

- a. .... e. ....
 b. .... f. ....
 c. .... g. ....
 d. ....

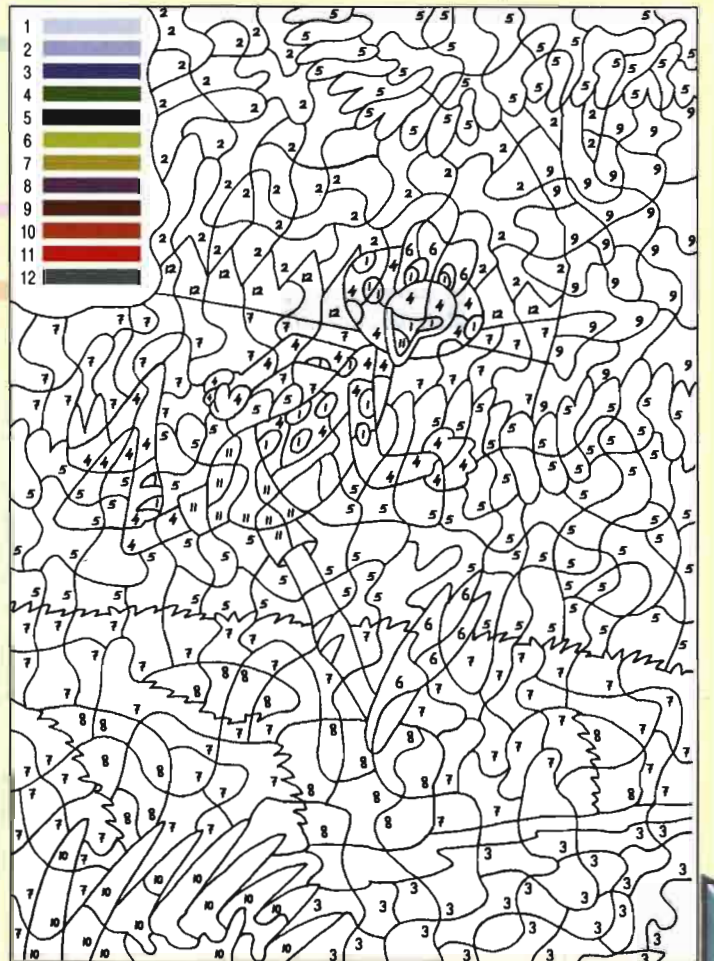
6. Aşağıdaki renklerin sizde çağrıştırdıklarını yazınız.

☐ a	.....	☐ e
☐ b	.....	☐ f
☐ c	.....	☐ g
☐ d	.....	☐ h

7. Aşağıdaki cevaplara uygun sorular yazınız.

- a. ....?
 Erkeklerin en çok sevdiği renkler; yeşil, mavi, turuncu ve mordur.
 b. ....?
 Gri renkli bulutlar insana hüznü çağırır.
 c. ....?
 Ferahlık ve genişliğin rengi sarıdır.
 d. ....?
 Kapalı havalarda insanlar karamsar olur.

BOYA BAKALIM NE ÇIKACAK?

SERBEST OKUMA

1. Aşağıdaki parçayı okuyunuz.

RENKLER VE KARAKTERLER

Açık kavun içinden koyu portakal rengine kadar bütün turuncular, bu rengi seven kadınların sıcak kanlı, sıcak kalpli ve dost tabiatlı insanlar olduğunu ispat eder. Hiçbir zaman sert ve soğuk olmayan bu kadınlar, başkalarına karşı gösterdikleri ilgide her zaman seviyeli olmak isterler. Yani kimseye karşı uzak ve soğuk durmak istemedikleri gibi fazla samimiyete, lâubaliliğe kaçmayı da hiç arzu etmezler. Yani her şeyin orta kararını tercih ederler.

Turuncu rengi seven kadın sakin mizaçlıdır. Kontrolünü kolay kolay kaybetmez. Kızdığı zaman bağırıp çağırmaz. Hiç kin tutmaz. Kendine yapılan bir fenalığı derhal affeder. İlk önce onun her kalıba sokulabileceğini zannedenler zamanla onun gayet sağlam ve kuvvetli bir şahsiyet sahibi olduğunu anlarlar. Haklarını savunmayı iyi bilir. Ama bunu da karşısındakini kızdırmadan ve gücendirmeden yapar.

TURUNCU RENGİ TERCİH EDEN KADINLAR

MAVİYİ SEVEN ERKEKLER

Maviyi

seven erkekler, maviyi

seven kadınlara nispeten biraz

daha sakin ve kontrolsüz olurlar. Buna

sebepten de hayatlarını kazanmak mecburiyetinde

olmalarıdır. Çalışma hayatında fırtınalı ilişkilere yer yoktur.

Kendilerini düşünüp şikâyet etmeyi de sevmezler. Onun için

maviyi seven erkek, iş adamıysa hislerine mecburen fren vurur.

Fakat yine de maviyi seven erkekler sistemle değil, ilhamla çalışmayı tercih ederler. Bu tarz çalışmayı gerektiren işlerde birinci oldukları halde, metodik ve sabırlı bir mesai gerektiren işlerde pek başarılı olamazlar. Gündelik hayatlarında değişikliklerle karşılaşmak bunlar için gerekli değildir. Gezgın işleri tercih ederler.

2. Aşağıdaki soruları okuduğunuz parçaya göre cevaplayınız.

- Turuncu rengi seven kadının mizacı nasıldır?
.....
- Maviyi seven erkeklerle maviyi seven kadınları karşılaştırınız.
.....
- Maviyi seven erkeklerin çalışma hayatı nasıldır?
.....

ÖDEV

- Alle bireylerinizin en sevdiği renkleri yazınız.
- En çok tüketilen sebze ve meyvelerin adlarını ve renklerini yazınız.

MÜZİK KUTUSU

Aşağıdaki boşlukları dinlediğiniz şarkıya göre doldurunuz.

GÜNAYDIN ÇOCUKLAR

Hey! ..... çocuklar.
 Hep güler yüzle karşılırsınız beni.
 Hey hey! Günaydın çocuklar.
 Sabah akşam bıkmadan dinlersiniz beni.
 Dün gece düşündüm de,
 ..... olmasaydı yaşanmazdı bu dünyalar...
 Korktuğum odur ki ..... bir dünyayı,
 İsteyenler var aramızda.
 Oyun ister bazen büyükler.
 Prangalar, kılıçlar, tüfekler...
 Zevk meselesi bu karışılmaz.
 Tartışılmaz zevkler ve .....
 Sizin olsun bu zevkler.
 Bırakın ..... çocuklara.
 Hey! Günaydın çocuklar.
 Siz hiç ..... bir ağaç gördünüz mü?

Hey hey! Günaydın çocuklar.
 Gökyüzü neden .....? Düşündünüz mü?
 Başak sarı çim .....
 Her şeyin bir rengi var.
 Değişmez doğanın dengesi.
 Mor, ..., sarı, yeşil, eflâun, pembe, haki.
 Çamur bile .....
 Uzakta bir ülkede insanlar anlaşmış.
 Tam silâhları bırakırken.
 İçlerinden ikisi hemen karşı çıkmış.
 Sonuçta onlar kazanmış.
 İkisinin de önünde birer ..... varmış.
 Biri yeşil biri .....
 Bir, iki, üç demişler.
 Ve sonuçta dünya ..... olmuş.
 Tam istedikleri gibi.

Pratik Türkçe

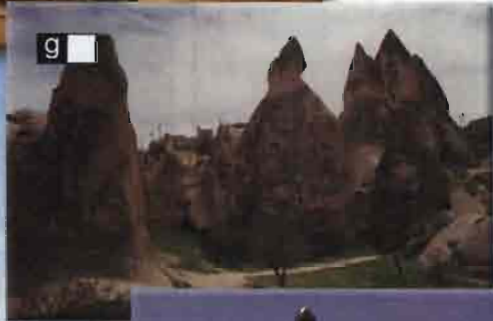
DERSE HAZIRLIK

1. Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

- Türkiye hangi kıtadadır?
- Daha önce hiç Türkiye'ye gittiniz mi?
- Atatürk'ün kim olduğunu biliyor musunuz?

- Türkiye'de tarihî ve turistik yerlerden hangisini görmek isterdiniz?
- Türkiye'nin yönetim şeklini biliyor musunuz?

2. Aşağıdaki resimlerden Türkiye ile ilgili olanı işaretleyiniz (✓). Diğer resimlerin hangi ülkeye ait olduğunu tahmin ediniz.

KELİMELER

Aşağıdaki kelimeleri eşleştiriniz.

a. Dil	1. Ankara
b. Başkent	2. Cumhuriyet
c. Para birimi	3. Avrupa-Asya
d. Yönetim şekli	4. Türkçe
e. Kıta	5. Lira
f. Kurucusu	6. Mustafa Kemal Atatürk

OKUMA-ANLAMA

1. Aşağıdaki parçayı okuyunuz.

KITALARI BİRLEŞTİREN ÜLKE: TÜRKİYE

Türkiye hem Avrupa hem de Asya kıtası üzerinde toprakları olan, günümüze kadar çok farklı uygarlıkların ve medeniyetlerin yaşadığı tarihî bir ülkedir. Yirmi kadar medeniyetin yaşadığı bu ülke on bin yıllık geçmişin izlerini taşır. Bu topraklarda tarihî tapınaklar, kiliseler, camiler, saraylar ve daha birçok tarihî yapılar bulunmaktadır. Tarih, kültür ve olağanüstü doğa güzelliklerinin iç içe yaşandığı Türkiye, bu özelliklerini günümüze kadar devam ettirebilmiş dünyanın en güzel turizm merkezlerinden biridir. Dört mevsimin tüm özelliklerinin her zaman yaşanabildiği yöreleri, yeşil ormanları, kayak sporuna elverişli karlı dağları, masmavi denizleri, kumsalları ve kaplıcaları bakımından da özel bir ülkedir. Dünyanın en şifalı kaplıcaları Türkiye'de bulunmaktadır.

Ülkenin özellikle Ege ve Akdeniz bölgelerinde, yaz turizmi oldukça ileri seviyededir. Karadeniz kıyılarında sınırlı ölçüde yaz turizmi, yüksek yerlerde ise yayla turizmi gelişmiştir. Uygun fiyatlı köy evlerinden pansiyonlara, pahalı tatil köylerine ve uluslararası birinci sınıf otellere kadar pek çok konaklama imkânı vardır.

Yaz turizminin en yaygın olduğu tatil beldeleri arasında Anıyalya, Alanya, Marmaris, Bodrum, Kuşadası gibi merkezler bulunmaktadır. Yayla turizminin en fazla geliştiği yöreler arasında ise Trabzon, Giresun, Rize, Bolu ve Abant yer almaktadır.

Ülkenin en çok turist kabul eden şehri Antalya'dır. Turistlerin rahatça gelip gitmelerini sağlayan elverişli kara yolları ve hava alanları vardır.

Türkiye turizminin ayrılmaz bir parçası olarak görülen Türk mutfağının zenginliği de turistler için çok ilgi çekicidir. Türkiye'nin farklı yörelerinde yüzlerce çeşit yemek yapılmakta, tüm bölgelerde ve illerde beslenme kültürü ile yemek çeşitleri büyük bereklilik göstermektedir. Her yörenin kendine özgü tanınmış kebablarının yanı sıra, hamur işleri ve sulu yemekleri de çok yaygındır.

Türk insanının sıcak ilgisiyle karşılaşan turistler burada güzel günler geçirmekte ve memnun bir şekilde ülkelerine dönmektedirler.

2. Okuduğunuz parçaya göre aşağıdaki cümlelerden doğru olanın başına "D"; yanlış olanın başına "Y" yazınız.

- Türkiye, hem Asya hem de Afrika kıtasında toprakları olan bir ülkedir.
- Türkiye, dört mevsimin aynı anda yaşanabildiği bir ülkedir.
- Türkiye'de hem yaz hem de kış turizmi yapılabilmektedir.
- Türkiye'nin en çok turist kabul eden şehri İzmir'dir.
- Zengin Türk mutfağı turistlerin ilgisini çekmektedir.
- İstanbul, tarihî eserler bakımından çok zengin bir şehirdir.

3. Aşağıdaki boşlukları okuduğunuz parçaya göre doldurunuz.

- Türkiye hem Avrupa hem de Asya .....sında toprakları olan bir ülkedir.
- Türkiye dünyanın en güzel ..... merkezlerinden biridir.
- Karadeniz'in yüksek kısımlarında ..... turizmi yapılmaktadır.
- Yaz turizminin en yaygın olduğu ..... beldesi Antalya'dır.
- Zengin Türk ..... turistlerin ilgisini çekmektedir.

ÖRNEKLEME

Aşağıdaki soruları tekrarlayınız ve uygulayınız.

Soru 1:

Türkiye'nin başkenti neresidir?

Cevap:

Türkiye'nin başkenti Ankara'dır.

Kısa Cevap:

Ankara'dır

Uygulama: .....

Soru 3:

Türkiye'nin en ünlü turizm şehirleri hangileridir?

Cevap:

İstanbul, Antalya ve İzmir'dir.

Kısa Cevap:

Antalya ve İstanbul'dur.

Uygulama: .....

Soru 2:

Türkiye hangi kıtada yer almaktadır?

Cevap:

Asya ve Avrupa kıtasında yer almaktadır.

Kısa Cevap:

Avrasya'da

Uygulama: .....

Soru 4:

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu kimdir?

Cevap:

Mustafa Kemal Atatürk'tür.

Kısa Cevap:

Atatürk'tür

Uygulama: .....

DİNLEME

1. Aşağıdaki parçayı dinleyiniz.

DÖRT MEVSİM ABANT

Şehir hayatından ve çalışmaktan usanmış insanlar tatillerde tabiatı tercih ederler. Tabiat böyle insanların dinleneceği ve stres atacağı çok güzel bir ortamdır. Türkiye'de doğal güzellikleriyle ünlü birçok yer vardır. Ama bunlardan ilk akla geleni şüphesiz ki Abant'tır. Birçok turistik yörenin bir mevsimi vardır. Abant ise ziyaretçilerine her mevsim güzellikler sunabilen, çok eski tarihlerden beri tanınan, her mevsim gidebileceğiniz bir tabiat köşesidir. Sonbaharda yere düşen yapraklar, ilkbaharda ise rengarenk çiçekler, çiçeklere konan arılar ve kelebekler Abant'ta bambaşka bir güzellik vermektedir. Abant'ın çevresi yazın nilüfer çiçekleriyle, kışın ise bembeyaz karlarla kaplanmaktadır.

Abant, Bolu şehrine 30 km. uzaklıktadır. Denizden yüksekliği 1328 metre olan Abant'ta aynı adı taşıyan bir de göl bulunmaktadır. En derin yeri 17 metreyi bulan gölün uzunluğu 900 metredir. Abant, yabancı meyve ağaçları, çiçekler, mantarlar ve gölün üstündeki nilüferlerle çok zengin bir bitki örtüsüne sahiptir.

Gölün çevresi yaklaşık 7 kilometredir. Gölün çevresini yürüyerek dolaşmak isteyenler, bu mesafeyi yaklaşık 1,5 saatte alabilmektedir. Ama buna cesaret edemeyenler için üç seçenek vardır: Gölün çevresini ya özel arabayla ya da faytonlarla dolaşmak. Faytonla dolaşmak, en kolay olanıdır. Abant girişinde ve otellerin önlerinde bulunan bu tarihi taşıtlar yorulmadan keyifli ve hızlı bir şekilde gezmek isteyenlerce tercih edilebilir. Üçüncü tercih ise atlardır. Bu seçenek de alışık olmayanlar için gezi sonrasında rahatsızlık verebileceğinden dolayı az sayıda insan tarafından tercih edilmektedir. Eğer Abant'ı yakından tanımak istiyorsanız, yürümek ilk tercihiniz olmalıdır. Bu sayede orman içinde keyifli dakikalar geçirebilir, tabiatın nefis havasını soluklayabilirsiniz.

Bu güzel doğa köşesinden ayrılmadan önce, gölün girişinde köylülerin kurduğu pazara uğrayıp alışveriş yapmak neredeyse gelenek haline gelmiştir. Kim bilir, belki de buradan aldığınız doğal gıdalarla kendinizi bir süre daha Abant'ta imiş gibi hissedeceksiniz.

2. Aşağıdaki soruları dinlediğiniz parçaya göre cevaplayınız.

a. Türkiye'de doğal güzellikleriyle ünlü akla gelen ilk yer neresidir?
.....

b. Abant'ın denizden yüksekliği kaç metredir?
.....

c. Abant'ın çevresinde hangi bitkiler vardır?
.....

d. Abant'ı yakından tanımak için ne yapmak gerekir?
.....

e. Abant ziyaretinde gelenek haline gelen şey nedir?
.....

KONUŞMA

1. Ülkenizin tarihi hakkında konuşunuz.
2. Ülkenizdeki tarihî ve turistik yerler hakkında bilgi veriniz.
3. Ülkenizde turizmin gelişmesi için neler yapılabilir?
4. İkilî gruplar oluşturup aşağıdaki soruları birbirinize sorunuz.

Ülkenizin adı : .....

Yönetim şekli : .....

Bulunduğu kıta : .....

Dili : .....

Para birimi : .....

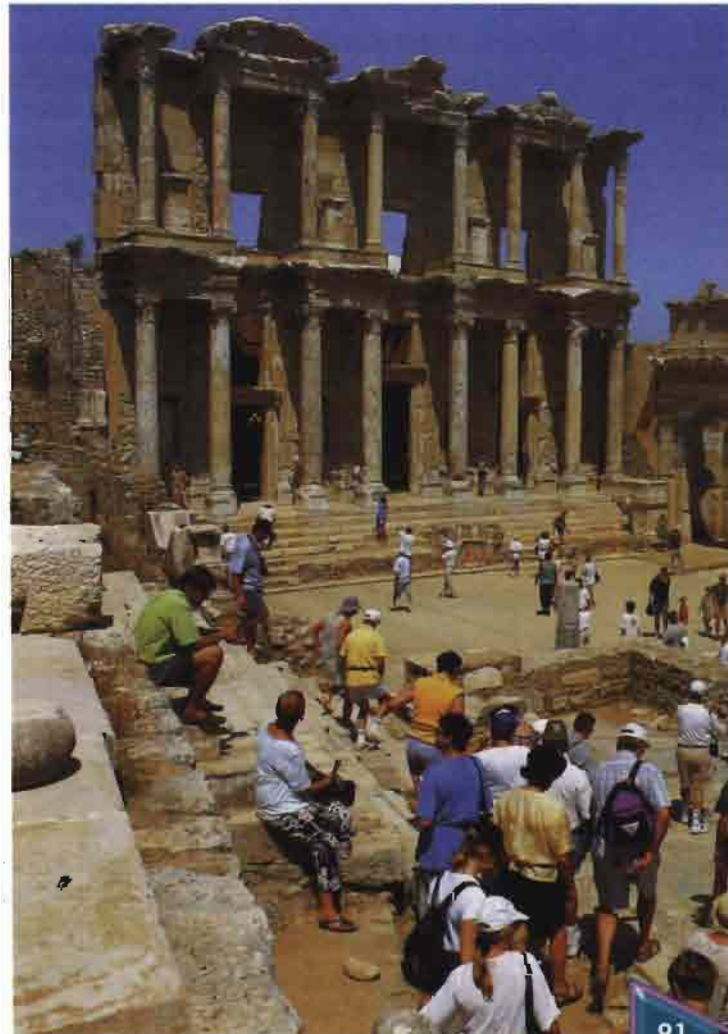
Başkenti : .....

Nüfusu : .....

Komşuları : .....

Önemli tarihî ve turistik şehirleri : .....

5. Arkadaşlarınızla bir ülkenin kalkınmasında turizmin mi tarımın mı daha önemli olduğunu tartışınız.

DEYİM

Aşağıdaki deyimleri okuyunuz.

- a. **Ağız açık kalmak:** Şaşırmak, hayrete düşmek, çok beğenmek.

Örnek:

- ✓ Topkapı Sarayı'nı gezen Alman turistin ağız açık kaldı.
- ✓ Bu doğal güzellikler karşısında ağızım açık kaldı.

- b. **Hayrete düşmek:** Şaşakalmak, şaşırp kalmak.

Örnek:

- ✓ İki arkadaş beklemedikleri bu manzaranın güzelliği karşısında hayrete düşüyorlardı.
- ✓ Anıtkabir insanı hayrete düşürecek bir yapıdır.

- c. **Göz kamaştırmak:** Hayranlık uyandırmak.

Örnek:

- ✓ Şehir, güzellikleriyle gerçekten de göz kamaştırıyor.
- ✓ Göz kamaştıran tarihî güzellikleriyle bu şehir bir turizm merkezidir.

- d. **Gözü takılmak:** Dikkati çeken bir şeyden bakışlarını kolay kolay ayıramamak.

Örnek:

- ✓ Şehir merkezindeki elli katlı gökdeleneye gözüm takıldı.
- ✓ Topkapı Sarayı'ndaki tarihî kılıca gözüm takıldı.

ALİŞTIRMALAR

Aşağıdaki boşluklara cümlelerde geçen deyimleri yazınız.

- a. Ülkemiz doğal güzellikleriyle göz kamaştırıyor.
.....
- b. Piramitler insanı hayrete düşüren tarihî binalardır.
.....
- c. Sultan Ahmet Camiinin minarelerine gözüm takıldı.
.....
- d. Tac Mahal dünyanın en göz kamaştırıcı yapılarından biridir.
.....

İMLÂ, NOKTALAMA

İMEK EK FİİLİNİN YAZIMI

- a. Ünlü harfle biten kelimelere eklendiği zaman "-i" ünlüsü düşer. Bu durumda araya "-y" ünsüzü girer.

Örnek:

- ✓ baba-y-dı, kelime-y-se, yazı-y-mış

- b. Ünsüzle biten kelimelere eklendiği zaman "-i" ünlüsü düşer.

Örnek:

- ✓ yorgunmuş (yorgun imiş), korkunçmuş (korkunç imiş)

EĞİK ÇİZGİ (/)

- a. Adres yazarken daire numarası ile apartman numarası arasında kullanılır.

Örnek:

- ✓ Huzur Sokağı, No: 15/5

- b. Şiirlerde yapılan alıntılarda, mısraların yan yana yazılması gerektiğinde mısraları ayırmak için kullanılır.

Örnek:

- ✓ Korkma sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak. / Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.

- c. Bölme işareti yerine kullanılır.

Örnek:

- ✓ 40/2: 20   14/2: 7

TONLAMA

Konuşma sırasında sesin yükselip alçalmasına ton denir. Yazı dilinde gösterilmeyen ton, konuşma sırasında çok önemli bir anlam ayrıntısı katar. Meselâ; telefonda konuşan bir arkadaşınızı görmediğiniz halde onun sevinçli, üzgün, ya da heyecanlı olduğunu anlayabilirsiniz. Yazı dilinde aynı yazılan, fakat konuşma sırasında değişik tonlarla söylenen bazı kelimeler vardır.

Örnek:

- ✓ Öğrenci : Öğretmenim yarın okul tatilmiş.
Öğretmen : Kim söyledi bunu? (Öğretmen normal bir şekilde bu haberin kimden çıktığını soruyor.)
- ✓ Çocuk : Melahat teyze dün akşam sizin evde kavga olmuş.
Kadın : Kim söyledi bunu? (Kadın kızgın bir şekilde bu haberin kimden çıktığını soruyor.)

DİL BİLGİSİ

İSİM-FİİLLER

TURİZM SÖZLÜĞÜ

Rezervasyon: Adınıza, katılacağınız tur veya tesis, başlangıç ve bitiş tarihi, konaklama türü belirtilerek yer ayırma işlemidir. Genellikle bir ön ödeme alınarak yapılır.

Opsiyonlu Rezervasyon: İstedığınız rezervasyonun, belirli tarih ve saate kadar, herhangi bir ceza getirmeden, adınıza tutulmasıdır.

Uçuş: İç ve dış hatlarda bilet kontrolü yaptırmak, biniş kartı almak ve bagaj işlemlerini yaptırmak (check in) gerekir. Eğer tur ile gidiyorsanız tur lideriniz size yardımcı olacaktır. Uçağın kalkışından iki saat önce sizden hava alanında olmanız istenecektir.

Tur Lideri: Gezinin düzenli geçmesini, söylenenlerin yerine getirilmesini, şehir turlarının yapılmasını sağlayan, şirketin temsilcisi durumunda olan ve yabancı dil bilen kişidir.

İSİM-FİİL: Fiil kök ve gövdelerine "-mak, (-mek), -ma, (-me), -ış, (-iş, -uş, -üş)" ekleri getirilerek yapılan kelimelere isim-fiil denir. İsim-fiiller bir işin adı oldukları için isim, özne ya da nesne aldıkları için fiildirler.

Örnek: ✓ içmek, içme, içiş ✓ almak, alma, alış

1. -mak isim - fiil eki:

a. Cümlede özne olabilirler.

Örnek: ✓ Okumak çok faydalıdır.

b. Cümlede tümleç olabilirler.

Örnek: ✓ Tatile gitmekten vazgeçtim.

c. Cümlede yüklem olabilirler.

Örnek: ✓ Tek isteğim üniversiteyi kazanmaktır.

Not: "-mak" ekiyle yapılan isim-fiilden sonra "-a (-e), -ı (-i)" eklerinden biri gelirse "k" düşer ve "-yı, -yi, -ya, -ye" şeklinde kullanılır.

ALIŞTIRMALAR

1. Aşağıdaki cümlelerde geçen isim-fiillerin altını çiziniz.

- Tam o sırada misafirler gelmeye başladı.
- Cimri kadının bu davranışı herkesi şaşırttı.
- "Çalışma Teknikleri" adlı bir kitap okudum.
- Ben, gittikçe öfkelenmeye başlıyorum.
- Sizin bu zamansız gidişiniz herkesi çok üzdü.

Örnek: ✓ görmek → görmeyi

2. -iş isim-fiil eki:

a. İsmi hâl eklerini alabilirler:

Örnek: ✓ biniş-i, biniş-ten

b. Çokluk eki alabilirler:

Örnek: ✓ geliş-ler, gidiş-ler

c. İsim tamlamalarında kullanılabilirler.

Örnek: ✓ Yangın çıkışı. / Tatil dönüşü.

3. -me isim-fiil eki:

a. İsmi hâl eklerini alabilirler:

Örnek: ✓ okuma-y-ı, yürüme-y-i

b. Çokluk eki alabilirler:

Örnek: ✓ gelme-ler, gitme-ler

c. İsim tamlamalarında kullanılabilirler.

Örnek: ✓ Çalışmanın zevki. / Çocuk ağlaması.

2. Aşağıdaki boşlukları uygun isim-fiillerle tamamlayınız.

- Bu akşam mektup arkadaşım David'e bir mektup yaz..... istiyorum.
- Yeni müzenin aç..... çok muhteşem oldu.
- Ankara gezisine katıl..... çok istiyorum.
- Adamın konuş..... bitmek tüken..... bilmiyordu.
- Uçağın bulun..... ulaşımı çok kolaylaştırdı.

DEĞERLENDİRME

1. Aşağıdaki açıklamalarda verilen aktivitelerin adlarını yazınız.

- Uludağ ve Palandöken dağları bu iş için çok elverişlidir. Yılın her ayında buralarda kar bulunur. Buralarda rahat ve güvenli bir biçimde bu sporu yapabilirsiniz. ....
- Marinalarıyla ünlü Akdeniz bölgesinde bu iş artık çok yaygınlaşmıştır. Türkiye'yi deniz yoluyla gezmek isteyenlerin tercihidir. ....
- Çoruh nehrinin sert dalgalarıyla boğuşarak heyecanlı bir şekilde bu sporu yapabilirsiniz. ....

2. Aşağıdaki karışık kelimelerden anlamlı cümleler kurunuz.

- yapabilirsiniz / aynı zamanda / Türkiye'de / denize girip / hem / hem de / kayak
.....
- her / Akdeniz / türlü / bölgesi / elverişlidir / turizm / sporuna
.....
- sahile / birbirinden / Türkiye / güzel / 5000 km'lik / sahiptir
.....
- Asya / Türkiye / alır / Avrupa / kıtasında / ve / yer
.....

3. Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

- Türkiye Cumhuriyeti ne zaman kurulmuştur, kurucusu kimdir?
.....
- Türkiye Cumhuriyeti'nin komşuları hangileridir?
.....
- Türkiye'ye niçin turizm cenneti deniyor?
.....

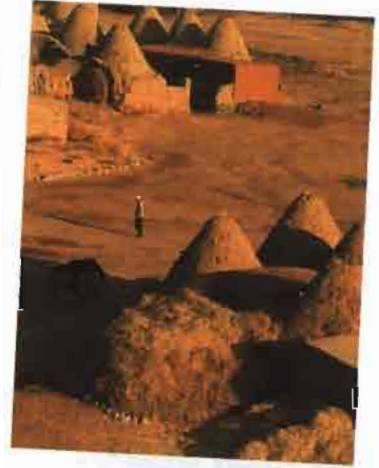
4. Aşağıdaki bilgilerden doğru olanın başına "D"; yanlış olanın başına "Y" yazınız.

- ( ) İstanbul, Türkiye'nin başkentidir.
- ( ) Türkiye, krallıkla yönetilir.
- ( ) Türkiye'nin en yüksek dağı Ağrı Dağıdır.
- ( ) Türkiye'nin dili Türkçe, para birimi lirettir.
- ( ) Türkiye'nin en kalabalık şehri İstanbul'dur.

5. Aşağıdaki paragrafı okuyunuz ve soruları cevaplayınız.

GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ

Güneydoğu Anadolu bölgesi zengin bir tarihe ve kültürel mirasa sahiptir. Bölgenin tarihi milâttan önce 7000 yıllarına rastlamaktadır. Buraya milâttan önce 2000 ile 1500 yılları arasında Hurriler gelmiş ve daha sonra bu bölgeye Hititliler yerleşmiştir.

- Bölgenin tarihi hangi dönemde başlıyor?
.....
- Bölgede yaşayan kavimler hangileridir?
.....
- Yukarıdaki parça göz önünde bulundurularak Güneydoğu Anadolu bölgesi hakkında ne söylenebilir?
.....

BUNLARI BİLİYOR MUYDUNUZ?

- ✓ Türkiye, 36 ve 42 kuzey paralelleri ile 26 ve 45 doğu meridyenleri arasında yer alır.
- ✓ Türkiye kuzeyde Karadeniz, güneyde Akdeniz, batıda Ege ve Marmara denizi ile çevrilidir.
- ✓ Türkiye Asya ve Avrupa kıtalarının birbirine en fazla yaklaştığı yerde bulunmaktadır.

MÜZİK KUTUSU

1. Aşağıdaki şarkıyı dinleyiniz.

TÜRKİYEM

Baş koymuşum Türkiye'nin yoluna,
Düzlüğüne yokuşuna ölürüm.
Asırlardır kır atımı suladım,
Jrnağının akışına ölürüm.
Sevdalığım yangın yeri bu sinem.
Doksan yıldır çile çekmiş hep ninem.
Pınarlardan su doldurur Eminem.
Mavi boncuk takışına ölürüm.
Düğünüm, derneğim, halayım, barım,
Toprağım, ekmeğim, namusum, arım.
Kilimlerde çizgi efkârım,
Heybelerin nakışına ölürüm.

2. Dinlediğiniz şarkıya göre aşağıdaki karışık kelimelerden anlamlı cümleler kurunuz.

- a. ölürüm / heybelerin / nakışına
.....
- b. suladım / asırlardır / atımı / kır /
.....
- c. ninem / yıldır / doksan / çekmiş / çile / hep
.....

3. Aşağıdaki kelimelerden hangileri şarkıda yer almamaktadır? (✓) işareti koyunuz.

- Türkiye   düzlük   nehir   düğün
- yokuş   yemek
- haybe   çeşme

ÖDEV

1. Ülkenizdeki önemli bir turizm köşesini anlatınız.
2. Bir gezi yazısı yazınız.

TERCÜME

Aşağıdaki cümleleri kendi dilinize çeviriniz.

- a. Türkiye bir turizm cennetidir.
.....
- b. Türkiye Asya ile Avrupa kıtasındadır.
.....
- c. Türkiye'de dört mevsimi aynı anda yaşayabilirsiniz.
.....
- d. Şehir hayatından ve çalışmaktan sıkılan insanlar tatillerde tabiatı tercih ederler.
.....

SERBEST OKUMA

1. Aşağıdaki parçayı okuyunuz.

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

Atatürk 1881 yılında, Selanik'te doğdu. Babasının adı Ali Rıza Efendidir. Annesinin adı ise Zübeyde Hanımdır.

Atatürk'ün ilk adı Mustafa'dır. Mustafa okul çağına gelince, annesinin isteği ile önce mahalle okuluna gitti. Sonra babasının gönderdiği Şemsi Efendi Okuluna devam etti. Bu okulda okurken babası öldü. Yetim kalan Mustafa, ailesiyle birlikte köye, dayısının yanına gitti. Fakat annesi okumasını istiyordu. Bu yüzden onu Selanik'e teyzesinin yanına gönderdi. Burada okulu bitirdikten sonra subay olma arzusu ile yanan Mustafa, askerî okul imtihanına girdi ve kazandı. Çok başarılı bir öğrenciydi. Matematik öğretmeni zekiliği, çalışkanlığı ve olgunluğundan dolayı ona Kemal adını verdi. Mustafa Kemal daha sonra askerî liseye devam etti.

Askerî liseyi bitiren Mustafa Kemal, harbiye mektebine, daha sonra da harp akademisine gitti. 1905 yılında kurmay yüzbaşı olarak orduya katıldı.

O, iyi bir asker ve iyi bir komutandı. Cumhuriyet yönetimi kurulduktan sonra cumhurbaşkanı seçildi. Cumhurbaşkanlığı döneminde de iyi bir devlet adamı ve devlet yöneticisi oldu. Birçok yenilikleri gerçekleştirdi.

Kararlı ve ıleri görüşlüydü. Kimsesiz ve yoksullara karşı merhametliydi. Vatan haini ve düşmanlara karşı son derece acımasızdı. Savaşı değil, barışı sevdiğini ise "Yurtta sulh, cihanda sulh" sözlerinden anlıyoruz.

Atatürk, çocukları ve gençleri çok sever, onların en iyi şartlarda yetişmesini isterdi. Çünkü bir milletin ancak iyi nesiller yetiştirirse yükseleceğini düşünüyordu.

Atatürk, insanlara değer vermiş, insanlığın hizmetinde çalışmayı amaç edinmiştir. Romanya dış işleri bakanı ile yaptığı bir konuşmada insanlık ailesinin yerini ve değerini şu sözlerle belirtmiştir: "İnsan, ait olduğu milletin varlığını ve mutluluğunu düşündüğü kadar, bütün dünya milletlerinin huzurunu düşünmeli, bütün dünya milletlerinin mutluluğuna hizmet etmeye çalışmalıdır. Dünya milletlerinin mutluluğuna çalışmak, diğer bir yoldan kendi huzur ve mutluluğunu temine çalışmak demektir."

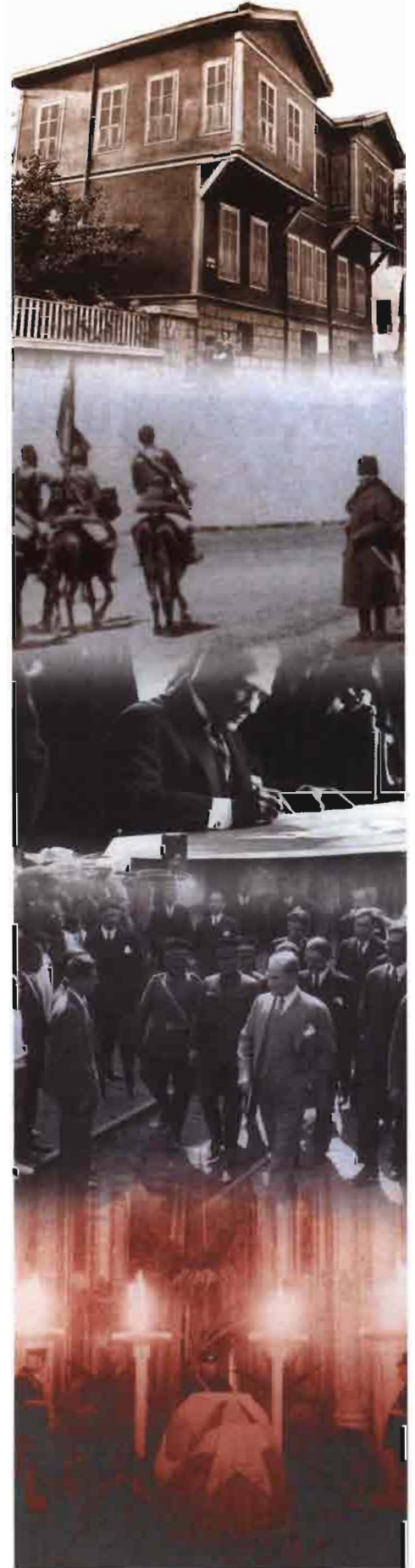
Mustafa Kemal Atatürk 10 Kasım 1938 Perşembe günü öldü. Öldüğünde saat dokuzu beş geçiyordu. Ölümü Türk milletini büyük bir üzüntüye boğdu.

Cenazesi törenle Ankara'ya getirilerek geçici olarak Etnografya müzesine konuldu. 15 yıl burada kaldı. Anıtkabir yapıldıktan sonra 10 Kasım 1953'te büyük bir törenle buraya nakledildi.

Her yıl 10 Kasım günü bütün yurttan anma törenleri yapılır. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu büyük bir saygıyla anılır.

2. Aşağıdaki soruları okuduğunuz parçaya göre cevaplayınız.

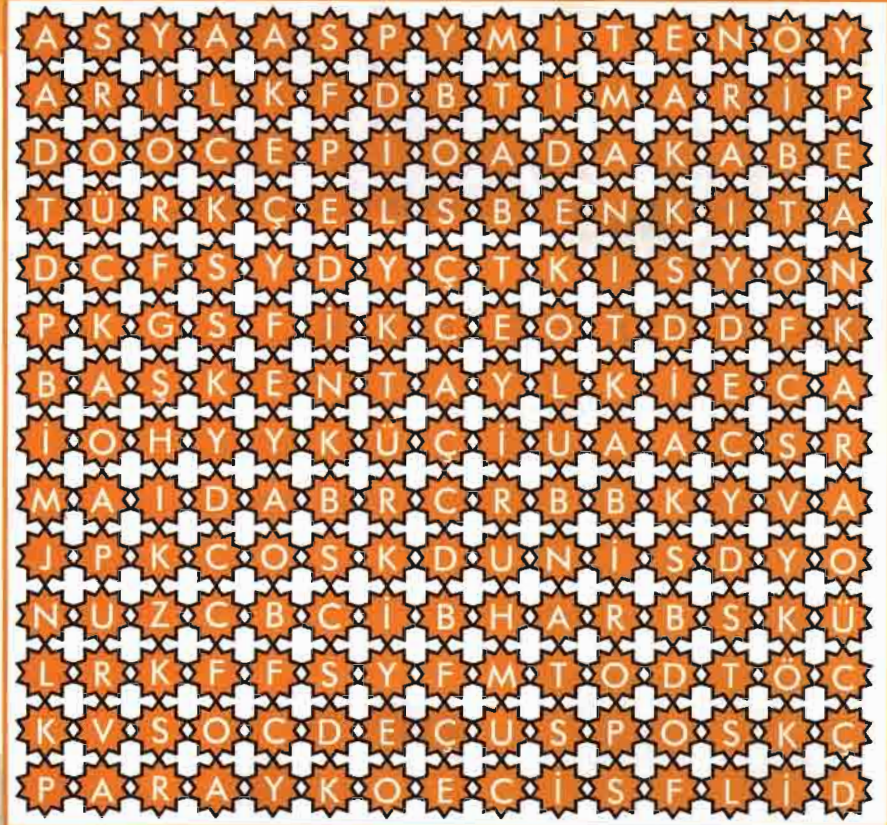
- Atatürk'ün annesinin ve babasının adı nedir?
.....
- Atatürk, hangi okullarda okumuştur?
.....
- Matematik öğretmeni Atatürk'e hangi ismi niçin koymuştur?
.....
- Atatürk, kaç yılında ölmüştür?
.....
- Şimdi Atatürk'ün kabri nerededir?
.....

OYUN

Aşağıdaki kelimeleri yandaki tablodan bulunuz ve işaretleyiniz.

DİL	YÖNETİM
AVRUPA	PİRAMİT
BAŞKENT	KITA
ASYA	KÂBE
TÜRKİYE	ANKARA
TÜRKÇE	ANITKABİR
PARA	CUMHURİYET
LİRA	İSTANBUL

Pratik Türkçe

DERSE HAZIRLIK

1. Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

- Bir buluş yapmak isteseydiniz neyi bulmak isterdiniz?
- Sizce insanlık için en faydalı buluş hangisi olmuştur?
- Mucitlerden kimi örnek alıyorsunuz?
- Çevrenizde mucit var mı?
- Ülkenizin en büyük lideri kimdir?

KELİMELER

Aşağıdaki insanlarla buluşları eşleştiriniz.

a. Isaac Newton	1. Barometre
b. Alexander Graham Bell	2. İlk motorlu uçak
c. Guglielmo Marconi	3. Teleskop
d. Toriçelli	4. Radyo
e. Wright Kardeşler	5. Telefon

2. Aşağıda bilgilerle resimleri eşleştiriniz.

- 1881 yılında Selanik'te doğdu. 1893 yılında askerî orta okula kayıt yaptırdı. Askerlik mesleğini çok seviyordu. 1902'de harp okulunu başarı ile bitirdi. 11 Ocak 1905 tarihinde harp akademisini bitirerek kurmay yüzbaşı oldu. Birçok savaşa katıldı. Savaşlarda büyük başarılar elde etti. 29 Ekim 1923'te temellerini çağdaş demokrasiden alan Türkiye Cumhuriyeti'ni kurdu. Büyük askerî ve siyasî deha olarak tarihe geçti. 10 Kasım 1938'de İstanbul'da öldü.
- Dünyanın gelmiş geçmiş en büyük mucitlerinden biridir. Daha çocukken her şeye çok meraklıydı. Okula gitmeyi sevmediğinden evde annesinden ders aldı. On iki yaşındayken çalışmaya başladı ve bir mucit olmayı kafasına koydu. İlk kez 1868'de bir buluşu için patent aldı. Bir lâboratuvar kurarak yeni düşünceler geliştirdi ve denedi. Başta elektrik ampulü ve film kamerası olmak üzere birçok araç gereç buldu. Bu önemli buluşların hepsi dev sanayi dallarının kurulmasına yol açtı.
- Dinamiti bulan ve bu buluşundan nefret eden İsveçli kimyagerdir. 21 Ekim 1833'te Stockholm'de dünyaya geldi. Çocukluğu çok güç şartlarda geçti. Dinamiti bulmasıyla para ve üne kavuştu. Ancak bu durum onu mutlu etmemişti. Aksine üzgündü. Çünkü sayısız faydaları olan dinamiti insanlar kötü amaçları için kullanıyordu. Ünlü kimyager her şeyini terk ederek Akdeniz kıyısındaki San Remo'ya yerleşti. Burada ünlü vasiyetnamesini hazırladı. Bu vasiyetnameye göre insanlık için faydalı hizmetlerde bulunanlara servetinin bir bölümü dağıtılacaktı. Vasiyet gereği her yıl 10 Aralıkta dünyaca ünlü bu ödül dağıtılmaktadır. Bu ödül fizik, kimya, tıp, edebiyat ve barış dallarındadır.
- 1869'da Hindistan'da doğdu. 18 yaşında hukuk eğitimi için Londra'ya gitti. Avukat olarak çalıştığı Güney Afrika'da ırkçılığa karşı mücadele etti. Hindistan'a dönüşünde, 1918 yılından başlayarak İngiliz yönetimine karşı çeşitli barışçı gösterilere öncülük etti. Sonunda İngiltere 1947'de Hindistan'ın bağımsızlığını tanıdı. Modern Hindistan'ın büyük önderidir. Siyasî önder olarak ülkesinin İngiltere'den bağımsızlığını kazanmasında büyük rol oynadı. Değişim için hep barışçıl yolları savundu. 1948 yılında bir Hintli tarafından öldürüldü.

OKUMA-ANLAMA

1. Aşağıdaki parçayı okuyunuz.

TELEFONUN HİKÂYESİ

Hayatımızı kolaylaştıran, bizi sevdiğimizimize ulaştıran, dünyanın öbür ucundaki bir insanla anında konuşabilmemizi sağlayan araç telefondur. Peki telefonun kim tarafından ve nasıl icat edildiğini merak ediyormusunuz?

İşte telefonun hikâyesi:

İnsan sesini elektrik telinden geçirme düşüncesi aylardır Graham Bell'in kafasını kurcalıyordu. Yardımcısıyla gece gündüz demeden bu konuda denemeler yapıyordu. Zor şartlar altında çalışıyorlardı. Malzemeleri çok eksikti. Bu yüzden, yaptıkları deneyler olumlu sonuç vermiyordu. Sesi, tellerden başka yerlere gönderme düşüncesine kim inanırdı ki?

Graham Bell yılmadı. Nasıl olsa bir gün gelecek, düşüncelerini herkese ispatlayacaktı. Nihayet o gün gelmişti:

1875 yılı Haziran ayının ikinci günüydü. Graham Bell her zamanki deneylerinden birini yapıyordu. Bell, her iki atölye odasına üçer verici ve alıcı koymuştu. Elektrik verince miknatısların iki kutbunu birleştiren saç levhalar titreşecekti.

O gün deney esnasında bir şey oldu. Bell, elektrik anahtarına basmıştı. Yardımcısı yan odadan seslendi:

- Bir dakika, Bay Bell... Levha yine yapıştı. Bell cevap verdi:
- Dokun da kurtulsun.

Yardımcısı tekrar dokundu. Levha bir iki dakika titredi. Bell sesleniyordu:

- Dokun dokun...

Bell, eğilmiş alıcıyı dinliyordu. Kulaklarına inanamıyordu. Bu bir mucizeydi: Çünkü her dokunuşta bir ses geliyordu. Bell bu sesin ne demek olduğunu hemen anlamıştı. Demek ki elektrikli tel ses titreşimlerini taşıyabiliyordu. İşte üç yıldan beri aradığı sonuca ulaşmıştı.

O günden sonra Bell ve yardımcısı, bir iki ay, geceyi gündüze katarak çalıştılar. Bütün insanların kullanabileceği bir telefon yapmak istediler. 1876 yılının ocak ayında çalışmalarını tamamladılar. Çalışmaları denemek için vericiyi tavan arasına, alıcıyı da atölyenin arkasındaki bir yere koydular. Mesafe epeyce uzaktı.

Bell, vericiyle yardımcısına şunları söyledi:

- Lütfen yanıma gelir misiniz? Size ihtiyacım var.

Bir dakika sonra, yardımcısı şefinin yanına gelmişti. Böylece telefondaki emri aldığı göstermiş oluyordu. Graham Bell, heyecan içindeydi.

- Duydum, duydum sizi... Telefon çalışıyor, diye bağıriyordu.

Telefonu bularak insanlığa büyük faydaları dokunan Graham Bell 1922'de öldü. Öldüğü zaman 75 yaşındaydı. O gün ülkedeki bütün telefonlar, Graham Bell'in anısı için iki dakika sustu.

2. Okuduğunuz parçaya göre aşağıdaki cümlelerden doğru olanın başına "D"; yanlış olanın başına "Y" yazınız.

- a. ( ) Telefon 1975 yılının haziran ayında bulundu.
- b. ( ) Telefon çok uzaktaki insanlarla iletişim kurduğumuz bir araçtır.
- c. ( ) Graham Bell'in yardımcısı yanlışlıkla yerdeki tele basıyor ve böylece ses telden karşıya ulaşıyor.
- d. ( ) Bell, telefondan yardımcısına yanına gelmesini söylüyor. Fakat yardımcısı gelmek istemiyor.
- e. ( ) Graham Bell 1922 yılında öldü.

3. Aşağıdaki test sorularını okuduğunuz parçaya göre cevaplayınız.

- a. Aşağıdakilerden hangisi Graham Bell'in buluşudur.

A. Telgraf	B. Traktör
C. Telefon	D. Televizyon
- b. Aşağıdakilerden hangisi telefonun faydalarından biri değildir?

A. Uzaktaki tanıdıklarla görüşebilmemizi sağlar.
B. Sağlığa zararlıdır.
C. Hayatımızı kolaylaştırır.
D. Haberleşmeyi sağlar.
- c. Graham Bell'in yapmak istediği çalışmaya .....

A. hiç kimse inanmıyor.
B. akrabaları karşı çıkıyor.
C. dostları destek oluyor.
D. ailesi inanmıyor.
- d. Telefon hangi tarihte bulundu?

A. 1875	C. 1922
B. 1876	D. 1786

ÖRNEKLEME

Aşağıdaki soruları tekrarlayınız ve uygulayınız.

Soru 1:

Edison kaç yılında doğdu?

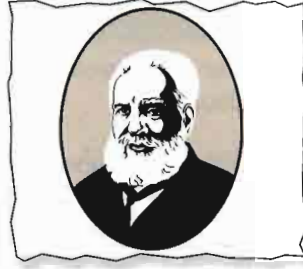
Uzun Cevap:

Edison, 1847 yılında doğdu.

Kısa Cevap:

1847'de doğdu.

Uygulama: .....

Soru 3:

Alexander Graham Bell neyi icat etmiştir?

Uzun Cevap:

Alexander Graham Bell telefonu icat etmiştir.

Kısa Cevap:

Telefonu icat etmiştir.

Uygulama: .....

Soru 2:

Leonardo da Vinci nerelidir?

Uzun Cevap:

Leonardo da Vinci İtalyalıdır.

Kısa Cevap:

İtalyalıdır

Uygulama: .....

Soru 4:

En sevdiğiniz uğraş nedir?

Uzun Cevap:

En sevdiğim uğraş resimdir.

Kısa Cevap:

Resimdir

Uygulama: .....

DİNLEME

1. Aşağıdaki parçayı dinleyiniz.

İKİZ HAYATLAR VE İKİZ BULUŞLAR

İkisi de 1865 yılında doğdu. Yedi yaşına bastıklarında ikisi de kimya deneyleriyle ilgilenmeye başladı. Biri Amerika'da diğeri Fransa'da doğan bu iki çocuk, 15 yaşlarında aynı kitabı buldu ve ikisi de bu kitabın etkisinde kaldı.

Henri Sainte ve Claire Deville tarafından yazılan bu kitap alüminyumdan bahsediyordu. Mucit karakterli bu iki çocuğun da kitaptan işaretlediği paragraf aynıydı. İkisi de üniversiteyi aynı yıl bitirdiler ve alüminyum ile ilgili o paragrafın düşündürdüğü, ilham verdiği deneylere giriştiler. Geçen zaman içinde, ayrıntısına gerek

görmediğimiz, aynı deneyleri yaptılar.

23 Şubat 1896 tarihinde de aynı gün elektroliz yoluyla ucuz alüminyum elde etme metodunu buldular. İkisinin buluşlarını hayata geçirmek için ona para yatıracak zengin kimseler aradıkları süre 2 yıl. Aradıkları parayı da aynı hafta içinde buldular. Patent için ayrı ayrı müracaatları da aynı zamana rastlar.

Patent müracaatından sonra birbirlerinin varlığından haberdar oldular. 1911'de New York'ta karşılaştılar ve birbirlerini uzun uzun süzdüler. ... Bunlardan birisi Charles Martin Hall, diğeri Paul Heroult'tu.

Bu iki ilim adamı aynı yıl içinde 1914 yılında öldü. İkisi de hemen hemen aynı hayatı yaşamıştı.

2. Aşağıdaki soruları dinlediğiniz parçaya göre cevaplayınız.

a. Mucitler kaç yılında doğdu?

.....

b. 23 Şubat 1896 yılında ne oldu?

.....

c. Mucitler kaç yılında öldü?

.....

d. Mucitler ilk defa kaç yılında karşılaştılar?

.....

e. Bu olayı nasıl değerlendiriyorsunuz?

.....

KONUŞMA

1. **Arkadaşınızla grup oluşturarak ünlüler ve önemli tarihler hakkında konuşunuz.**
  - a. Ne olmak istiyorsunuz?
  - b. Ünlü biri olmak ister misiniz?
  - c. Ülkenizde hangi ünlüler var?
  - d. Hangi buluşa adınızı yazdırmak isterdiniz?
  - e. Hayatınızdaki önemli tarihler nelerdir?
  - f. Sizce nasıl ünlü olunur?
  - g. Ülkenizde insanlar daha çok hangi sahada ünlü olmak istiyor?
  - h. Ülkenizin kaderini değiştiren tarihleri söyleyiniz.
  - i. Aile yaşantınızı olumlu veya olumsuz yönde etkileyen tarihleri yazınız.
  - l. Sizi etkileyen ünlü var mı?
2. **"İnsan çalışarak mı ünlü olur, şansla mı?" arkadaşlarınızla tartışınız.**

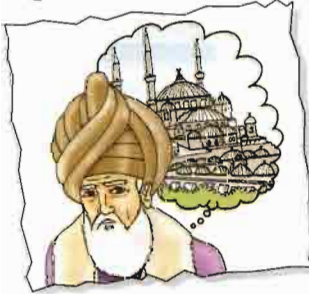
DEYİM

Aşağıdaki deyimleri okuyunuz.

- a. **Kafasına koymak:** Bir işi yapmaya karar verip zamanını beklemek.

Örnek:

- ✓ Mimar Sinan, Süleymaniye Camiini yapmayı **kafasına koymuştu.**

- c. **Büyük konuşmak:** Gururlanmak, övünmek; gücünün dışında olan işlerden bahsetmek. Büyük söz söylemek.

Örnek:

- ✓ Ahmet Bey her zaman olduğu gibi **büyük konuştu.**

- b. **Adam olmak:** Bir kişinin yetişip topluma yararlı duruma gelmesi.

Örnek:

- ✓ Birçok sokak çocuğu okuyup **adam oldu.**

- d. **Burnu büyüme:** Büyükleme, kibirlenme, elde ettiği şeylerden dolayı böbürlenme.

Örnek:

- ✓ Futbolda biraz başarılı olunca Ali'nin **burnu büyüdü.**

ALİŞTIRMALAR

Aşağıdaki boşluklara uygun deyimler yazınız.

- a. .... söz ..... her insanın işi değildir.
- b. Marconi, radyoyu bulmayı .....
- c. Zengin olunca Ahmet'in .....
- d. Babam eskiden ..... çocuk belli olur, derdi.
- e. Dünyada ..... istiyorsunuz arkanızdan kalıcı eserler bırakmalısınız.

DİL BİLGİSİ

ZARF - FİİLLER

EMİR TIMUR'UN FİLİ...

Timur ordusundaki fillerden birini Nasreddin Hoca'nın yaşadığı köye göndererek, çok iyi bakılmasını emreder. Fil, köyün içinde dolaştıkça bağları bahçeleri darmadağın etmeye başlar. Fil geleli köylü şaşkın bir hâlde ne yapacağını düşünür. Çok zararları vardır ama fil Timur'a ait olduğundan seslerini çıkarmazlar. Sonunda Timur'a durumu anlatmayı uygun görürler. Bir kurul oluşturulur ve Hoca'ya gidip onun da sözcü olması istenir. Hoca ısrarlara dayanamayarak görevi kabul eder. Timur'un huzuruna çıkmak için yola koyulurlar. Varıp da tam söze başlayacakken Hoca arkasına bakar ki, kimse ortada yok. Herkes korktuğu için kaçmış. Huzura çıkmış bulunduğundan başlar söze:

"Köyümüze göndermek lütfunda bulunduğunuz filden köylü çok memnun. Ancak, köylülerimizin sevgilisi hâline gelen filiniz yalnızlıktan çok sıkılıyor. Köyümüze geleli her yer şenlendi. Acaba bunun bir eşi, arkadaşı yok mudur? Birini daha gönderseniz de, biz de filiniz sıkılıp acı acı bağırırdıkça üzülmeğe kurtulsak."

Timur, memnuniyet içinde derhal emir verdirerek ikinci bir fil göndereceğini söyler.

Hoca, Timur'un yanından çıkınca köylüler koşa koşa yanına gelip iyi haberi duymak isterler. Hoca içinden gülere şöyle der:

"Müjdem almada bir şey söyleyemem" der. Köylüler ziyafet sözü verirler. Hoca:

"Yakında köyümüze filin eşi de geliyor." der.

Zarf-Fiil: Fiilden türeyen ve zarf görevini yapan kelimelere zarf-fiil denir. Zarf-fiiller tıpkı zarf gibi fiilin nasıl olduğunu, durumunu ve zamanını belirtir, sonuç ve neden gösterir. Fiil çekimine girmez. Türkçede çok sayıda zarf-fiil eki vardır. Burada en çok kullanılan zarf-fiil eklerini vereceğiz. Zarf-fiil, fiil köküne bazı ekler getirilerek yapılır.

1. "-ip, -ip, -up, -üp" yapılı zarf-fiil, kendinden sonraki fiille aynı zamanda, aynı yöntemde ve aynı şahısta gelerek iki fiili birbirine bağlar.

Örnek

✓ Salih eve gitti.
Salih evden geldi.
Salih eve gidip geldi.

2. "-arak, -erek" yapılı zarf-fiil:

- Kendisinden sonra gelen fiille zamandaş olarak nasıl;
- Kendisinden sonraki fiilin kendi fiilinden sonra yapıldığını veya yapılacağını göstererek o fiillerin anlamlarını tamamlar.

Örnek

✓ Ahmet kitap okuyor.
Ahmet okula gidiyor.
Ahmet kitap okuyarak okula gidiyor.

3. "-a, -e" yapılı zarf-fiil, kendinden sonra gelen fiille zamandaş olarak nasıl yapıldığını veya yapılacağını göstererek o fiilin anlamını tamamlar. "-a, -e" eki, tekrarlı, eş anlamlı, zıt anlamlı fiil kök ya da gövdelerine eklenir.

Örnek

✓ Güle güle, koşa koşa, düşe kalka, güle oynaya
✓ İte kalka getirdi.
✓ Düşe kalka eve geldi.

4. "-ken" iki cümleyi birbirine bağlar, durum ve zaman belirtir.

Örnek

✓ Hasan koştu. ✓ Ahmet uyuyor.
Hasan düştü. Ahmet rüya görüyor.
Hasan koşarken düştü. Ahmet uyurken rüya görüyor.

5. "-madan,meden" olumsuzluk ifade eden bir zarf-fiil ekidir. Kendisinden sonraki fiilin nasıl yapıldığını veya kendinden sonraki olumsuz fiilin meydana gelmesi için kendi fiilinin yapılmasının gerekli bir şart olduğunu gösterir.

Örnek

✓ Kitabı okumadan sınava girdi.
✓ Çalışmadan başarılı olunmaz.

6. "-ınca, -ince, -unca, -ünce" bir zaman zarf-fiil ekidir. Bir hareketin başlangıç zamanını gösterir.

Örnek

✓ Mimar Sinan eserini bitirince padişahın ödül aldı.
✓ Nobel ödülünü alınca çok sevindi.

7. "-ı, -mez" yapılı zarf-fiil anlamca, "-ince" yapılı zarf-fiilin daha güçlüsüdür.

Örnek

✓ Edison ampulü icat eder etmez zengin oldu.
✓ Kitabı alır almaz okumaya başladı.

8. "-alı, -eli" bir başlama zarf-fiili ekidir. Kendisinden sonraki fiilin başlangıç sınırını gösterir.

Örnek

- ✓ Ali okula başladı.
- Ali eve gelmedi.
- Ali okula başlayalı eve gelmedi.

9. "-dikçe" zaman ve durum belirten zarf-fiil yapar.

Örnek

- ✓ Öğrenciler çalıştıkça başarılı oluyor.
- ✓ Mucitler araştırdıkça yeni şeyler buluyorlar.

10. "-diği zaman" bu zarf-fiil eki zaman belirtir.

Örnek

- ✓ Okula gitmediği zaman bilgisayarının başından kalkmaz.
- ✓ Bir buluş yaptığı zaman onun dâhi olduğunu anladılar.

11. "diği gibi" yapıları zarf-fiillere kıyaslama zarf-fiiller denir. Bu zarf-fiilin çekimleri de vardır. Bu zarf-fiil, geçmiş zaman ilgisi taşır ve kendinden sonraki fiilin kendi fiilinin metoduyla yapıldığını veya yapılacağını bildirir.

Örnek

- ✓ Dâhiler, kendinden önceki dâhilerin çalıştığı gibi çalışırlar.
- ✓ Ödevi öğretmenimin dediği gibi hazırladım.

12. "-diğinden" yapıları zarf-fiillere sebep zarf-fiilleri denir. Bu ek; bir işin, hareketin, oluşun olup bittiğini belirten zarf-fiil kurar.

Örnek

- ✓ Elektrikler kesildiğinden ödevimi yapamadım.
- ✓ Senin İstanbul'a gittiğinden haberim yoktu.
- ✓ Onun öldüğünden haberim yoktu.

13. "-mekten" Bu zarf-fiil eki kendinden sonraki fiilin sebebi olur.

Örnek

- ✓ Atatürk milleti için çalışmaktan yorgun düştü.
- ✓ Yazmaktan parmaklarım ağrıdı.
- ✓ Çok konuşmaktan çenem yoruldu.

14. "-diği için" yapıları zarf-fiiller, kendisinden sonraki fiilin sebebi olur. Çekimli biçimleri de vardır.

Örnek

- ✓ Çalışmadığı için başarısız oldu.
- ✓ Romanı okumadığım için anlatamadım.
- ✓ Dikkat etmediğimiz için kaza yaptık.

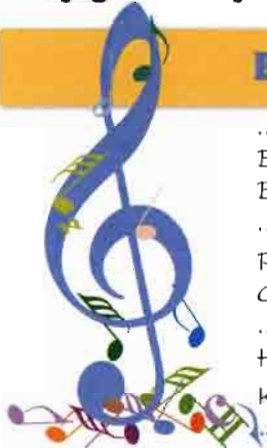
ALİŞTIRMALAR

Aşağıdaki boşluklara uygun zarf-fiil ekleri getiriniz.

- a. Victor Hugo, ünlü eserini tamamlayabilmek için elbiselerini bir sandığa koy..... bir arkadaşına verdi.
- b. Aramızdaki sorunları konuş..... hâlledebiliriz.
- c. Atalarımızın de....., "meyveli ağaç taşlanır."
- d. Ünlü şair Namık Kemal, bir adam hakkında kötü bir dedikodu duy....., hemen o adamı bulup konuşurdu.
- e. Barış Manço konsere gider..... yolda rahatsızlandı.
- f. Ünlü Yazar Hekimoğlu İsmail yorul..... beyin kanaması geçirmiş.
- g. İşten çık..... çık.... bize gel.
- h. İnsanlar konuş.... konuş..... anlaşılırlar.
- ı. Mimar Sinan, Süleymaniye'yi bitir..... 70 yaşında idi.
- î. Zarf-fiilleri anla..... bu konuyla ilgili soruları yapıyorum.

MÜZİK KUTUSU

Aşağıdaki boşlukları dinlediğiniz şarkıya göre doldurunuz.

EL SALLA

..... baktım ne göreyim.
Bizim sokakta ..... var.
Büyükler kös kös otururken,
..... oluvermiş çocuklar.
Patlamaz olmuş tüfekler,
Gelmiş Karamürsel sepetler.
..... kalkmış gitmekte.
Hadi geçmiş olsun birilerine.
Kınalar yakalım .....
..... olalım dilimize.
Aman dikkat belimize.

Şimdi müsaadenizle .....
Sıra bana geldi çocuklar.
İş başa düştü çocuklar.
Eh ..... abi aşk olsun.
Aç koynuna ..... konsun.
Çek ipini rap rap gitsin.
İnceldiği yerden kopsun.
..... kahve kaynatsın,
Kimileri hâlâ dansöz oynatsın.
Leyleğin ..... iki lâklâk.
Değerler oldu tepe taklak.

El salla, kol salla.
Kol salla, kol salla.
Sağ gösterip, sol salla.
Bir omuz at sağdan solla.
Geliyor bir ahu afet.
Tepeden tırnağa zarafet.
Öldür beni letafet.
Bizim sonumuz .....
Hayırdır inşallah .....
Ne diyor bu uçuk çılgınlar.
Hayır mı şer mi göreceğiz artık.
..... sonu selâmet.

İMLÂ, NOKTALAMA

SAYILARIN OKUNUŞU

Rakamların okunuşu:

Sayı	Okunuş	Sayı	Okunuşu
1	Bir	11	on bir
2	İki	20	yirmi
3	Üç	30	otuz
4	Dört	40	kırk
5	Beş	50	elli
6	Altı	60	altmış
7	Yedi	70	yetmiş
8	Sekiz	80	seksen
9	Dokuz	90	doksan
10	On	100	yüz

Ayların okunuşu:

Aylar	Sayıyla aylar
Ocak	1. ay
Şubat	2. ay
Mart	3. ay
Nisan	4. ay
Mayıs	5. ay
Haziran	6. ay
Temmuz	7. ay
Ağustos	8. ay
Eylül	9. ay
Ekim	10. ay
Kasım	11. ay
Aralık	12. ay

Tarihlerin okunuşu:

Tarih	Okunuşu
29 Ekim 1923	yirmi dokuz ekim bin dokuz yüz yirmi üç
01 Ocak 2003	bir ocak iki bin üç
29.10.1923	onuncu ayın yirmi dokuzu bin dokuz yüz yirmi üç
01.01.2003	birinci ayın biri iki bin üç
03.04.2002	dördüncü ayın üçü iki bin iki

TARİHLERİN YAZIMI

- a. Gün, ay ve yılın olduğu tarih yazımlarında sayıyla yazılan, tarihten sonra "tarihinde" ifadesi kullanılabilir. Sadece yılın sayıyla yazıldığı zaman "yılında" ifadesi kullanılır.

Örnek

- ✓ 29.10.1923 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti kurulmuştur.
- ✓ 1923 yılında cumhuriyet ilân edildi.

- b. Tarihlerin yazımından sonra "tarihinde" ve "yılında" ifadesi yerine kesme işaretiyle hâl eklerinden uygun olan getirilebilir.

Örnek

- ✓ 29.10.1923'te Türkiye Cumhuriyeti kurulmuştur.
- ✓ 1923'te cumhuriyet ilân edildi.
- ✓ 01.01.2003'te büyük değişiklikler olabilir.
- ✓ 2050'den sonra arabalar olmayacak.

SAYILARIN YAZIMI

- a. Sayılar rakamla da yazılabilir, yazıyla da yazılabilir. Açık ve net bir kural yoktur. Ancak uygulamada küçük sayılar ve edebî metinlerde geçen sayılar yazıyla gösterilir.

Örnek

- ✓ İki araba birden geçti.
  - ✓ Üçüncü sınıf öğrencileri ödevlerini yapmışlar.
  - ✓ Yaş otuz beş, yolun yarısı eder. (Cahit Sıtkı Tarancı)
- b. Saat, para tutarı, ölçü, istatistikî verilere ilişkin sayılar ile büyük sayılarda rakam kullanılır.

Örnek

- ✓ 18.30'da ders bitecek.
- ✓ 25 kilogram un aldım.
- ✓ 70.000.000 insan Galatasaray'ı alkışlıyor.

- c. Birden fazla kelimedenden oluşan sayılar ayrı yazılır.

Örnek

- ✓ İki yüz, altmış beş, on iki, otuz yedi, seksen üç

- d. Sıra sayıları yazıyla ve rakamla gösterilebilir. Rakamla gösterilmesi durumunda ya rakamdan sonra nokta konur veya rakamdan sonra kesme işareti konularak derece gösteren ek yazılır.

Örnek

- ✓ 17. sırayı ancak alabildim. (veya) 17'nci sırayı ancak alabildim.
- ✓ 6. katta oturuyoruz. (veya) 6'ncı katta oturuyoruz.

PROJE ÖDEVİ

Size göre ülkenizdeki en ünlü kişilerden birinin hayatını resimli bir şekilde (50x50) kartona hazırlayınız.

TERCÜME

Aşağıdaki kelimeleri kendi dilinize çeviriniz.

- a. Alexander Graham Bell telefonu bulan kişidir.
.....
- b. Edison, 1847 yılında doğdu, 1931 yılında öldü.
.....
- c. Atatürk, 29 Ekim 1923'te temellerini çağdaş demokrasiden alan Türkiye Cumhuriyeti'ni kurdu.
.....

DEĞERLENDİRME

1. Aşağıdaki sayılarla okunuşlarını eşleştiriniz.

a. 2165	1. On dördüncü
b. 14.	2. Onuncu ayın biri iki bin bir
c. 23 Nisan 1920	3. İki bin yüz altmış beş
d. 01.10.2001	4. Yirmi üç nisan bin dokuz yüz yirmi

2. Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

- a. Sınıfınızda kaç öğrenci var?
.....
- b. Voleybol kaçar kişilik takımlarla oynanır?
.....
- c. Kaçınıcı sınıfta Türkçe öğrenmeye başladınız?
.....
- d. Türkçeden sınıf başarınız yüzde kaç?
.....

3. Aşağıdaki boşlukları kendinize uygun olarak doldurunuz.

Ben ..... tarihinde ..... doğdum. .... yaşında okula başladım. 20 Haziran 200.... tarihinde ilköğretimi bitirdim. .... yılında liseyi bitireceğim. .... yılında ise üniversiteli olmak istiyorum.

4. Aşağıdaki deyimlerden hangisi olumsuz anlam içerir?

A. Kafasına koymak	C. Göze girmek
B. Adı kalmak	D. Burnu büyümek

5. Aşağıdaki paragrafı verilen kelimelerle doldurunuz.

sanatçı gitti 10 yılında tarihinde
kurdu öldü 15 yaptı doğdu

Barış Manço, 1943 ..... İstanbul'un Moda Semtinde ..... 1958'de Galatasaray Lisesine giderken ..... yaşında ilk grubunu kurdu. 1960 ..... Harmoniler grubunu ..... 1963'te desen ve grafik sanatları eğitimi için Belçika'ya ..... 1988'e

Kadar birçok müzik grubu kurdu. Eserleri ..... dile çevrildi. Yüzlerce beste ..... 40 yılını bu mesleğe veren büyük ..... 31.01.1999 .....

6. Aşağıdaki karışık kelimelerden anlamlı cümleler kurunuz.

- a. ilk buluşunu / ABDli mucit / yaptı / Edison / 1868'de
.....
- b. öldü / doğdu / yılında / 1938 / İstanbul'da / Atatürk / 1881 / yılında / Selanik'te
.....
- c. bir / Gandhi / tarafından / 1948 / Hintli / öldürüldü / yılında
.....

7. Aşağıdaki cümlelerden hangisi doğru yazılmıştır.

- A. Beşinci sıradaki öğrenciyi gördüm?
B. Sınıfta 2.nci sırada otuyorum.
C. İki bin üç yılında yeni yarışmalar olacaktı?
D. Sınıfta on dört kişi vardı.

BUNLARI BİLİYOR MUYDUNUZ?

- ✓ Goethe'nin 83 yaşında öldüğünü en büyük eseri olan Faust'u ölümünden 1 yıl önce bitirdiğini;
- ✓ Mimar Sinan'ın, ünlü Süleymaniye Camiini bitirdiğinde 70 yaşında olduğunu;
- ✓ Büyük opera bestecisi Verdi'nin ünlü eseri Otello'yu 75 yaşında bestelediğini;
- ✓ Charlie Chaplin'in 76 yaşında iken film yönetmenliği yaptığını;
- ✓ Ünlü fizikçi İsaac Newton'un yer çekimi kanununu keşfettiği zaman 24 yaşında olduğunu;
- ✓ Büyük siyasî deha Fatih Sultan Mehmet'in 21 yaşında İstanbul'u fethettiğini;
- ✓ Mozart'ın 6 yaşında iken konser vermeye başladığını biliyor muydunuz?

ÖDEV

1. 20. yüzyılda hangi buluşlar yapılmıştır. En önemlilerini araştırınız ve yazınız.
2. Ünlü bir mucit hakkında bir paragraflık yazı hazırlayınız.
3. Kendi hayat hikâyenizi ilginç yönleriyle anlatan bir yazı yazınız.
4. Sizi etkileyen dünya liderlerinden birinin hayatını yazınız.

SERBEST OKUMA

1. Aşağıdaki parçayı okuyunuz.

ATOM BOMBASI

Her şey 1939 yılında Alman asıllı Amerikalı bilim adamı Albert Einstein'ın, ABD başkanı Roosevelt'e Almanların nükleer atomları parçalayarak yeni bir bomba yapmaya çalıştıklarını bildirmesiyle başladı. O tarihten itibaren Amerika'da binlerce bilim adamı atom bombası üretmek için gizlice çalıştı. Manhattan adlı projede toplam 125 bin kişi görev aldı. İlk bomba denemesi ise 16 Haziran 1945 tarihinde gerçekleştirildi.

Atom bombasının, Japonya'nın teslim olmasını sağlamak amacıyla kullanılması kararlaştırıldı. İlk hedef olarak Japonya'nın Truk'taki deniz filosu belirlense de, yeni başkan Harry Truman döneminde hedefin mutlaka Japonya sınırları içinde olması gerektiğine karar verildi. Japonya'da psikolojik çöküntüye sebep olabilecek uygun hedefler seçilmesinde fayda olacağı görüşü kabul edildi. Çok sayıda işçi çalıştıran askerî fabrikaların ve etrafında fabrika işçilerinin bulunduğu bölgeler en ağırlıklı hedef bölgelerdi. 13 Haziran 1945 tarihinde Hiroşima, Niigata ve Kokura bombalanacak hedefler olarak seçildi. Nagasaki ise daha sonra eklendi.

6 Ağustos 1945'de "Enola Gay" adlı uçağın taşıdığı ilk atom bombası Hiroşima'ya atıldı. Yaklaşık 15 bin ton dinamit ile eş değer güce sahip bomba, şehir merkezinin 500 metre üzerinde patlatıldı. Bomba patlatıldığı anda ölenlerin sayısı 50-60 bin civarında olmasına rağmen 1945'in sonlarına kadar bu sayı 140 binleri buldu. İkinci bomba 9 Ağustosta Nagasaki şehrine atıldı. Burada da yaklaşık 60 bin kişi hayatını kaybetti.

Her iki şehirde de bomba, patladığı yer merkez olmak üzere yaklaşık 1 km karelik bir alandaki her şeyi anında yok etti. 1-1.5 km uzaklıkta bulunanlardan sağ kalanların yüzde 50'si daha sonra öldü. Atom bombasının atılmasından yıllar sonra bile radyoaktif etki yüzünden birçok kişi kanser ve benzeri hastalıklara yakalandı. Sakat ve ölü doğumlar yıllarca devam etti.

Atom bombasının patlaması sırasında, patlamanın merkezindeki sıcaklığın, birkaç milyon santigrat derece olduğu tahmin edilmektedir. Normal bir bombanın merkezindeki ısının birkaç bin derece olduğu düşünülürse manzaranın korkunçluğu anlaşılabilir.

Ne olursa olsun atom enerjisini hâlâ savunanlar olabilir. İnsanlık yaşananları unutmaz ancak doğa hiçbir zaman unutmayacak ve affetmeyecektir.

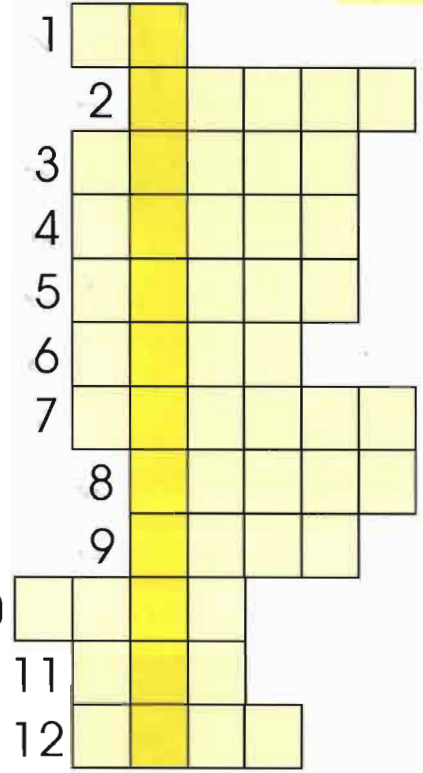
2. Aşağıdaki soruları okuduğunuz parçaya göre cevaplayınız.

- a. Manhattan adlı projede kaç kişi çalıştı?
.....
- b. Atom bombası niçin yapıldı?
.....
- c. Japonya'nın hangi şehirleri bombalandı?
.....
- d. Atom bombası atıldıktan sonra Japonya'da toplam kaç kişi öldü?
.....
- e. Sizce atom bombası insanlığa faydalı olmuş mudur?
.....

▶ OYUN

10. KASA
12. ENİK
9. İNCİ
8. DAMAR
7. ÇEMBER
3. KONUK
2. HAVLU
6. ASAL
1. AT
5. YAZAR
11. KOZ
4. AMELE

Yukarıdaki kelimeleri numara sıralarına göre bulmaca karelerine yerleştirin ve renkli karelerdeki kelimeyi okuyun.

Pratik Türkçe

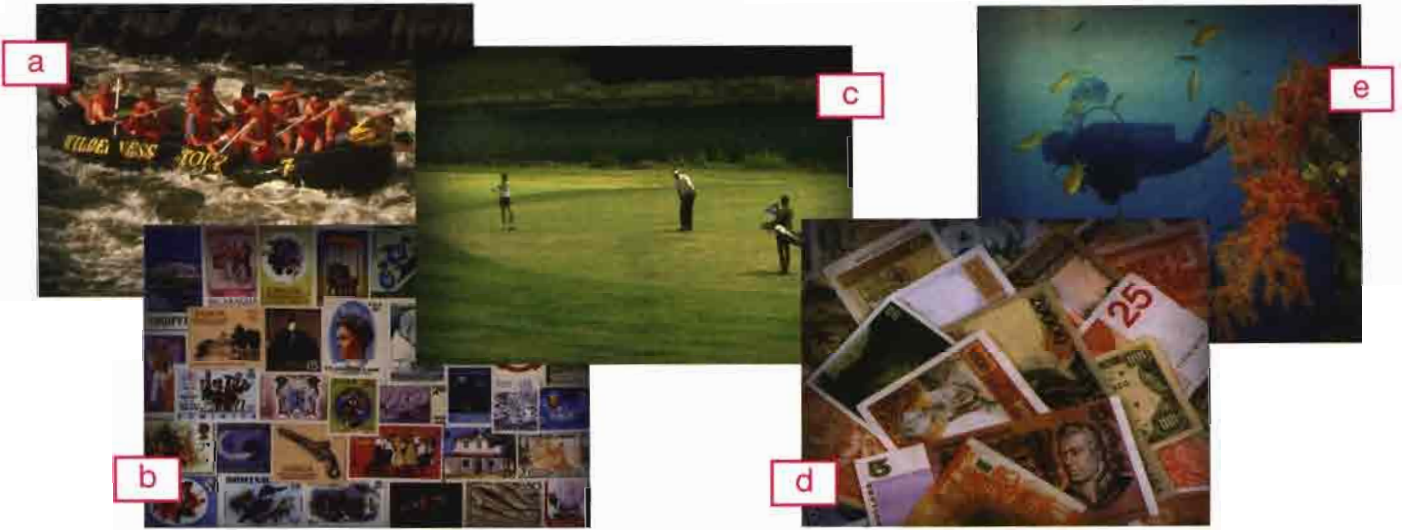
Hobilerimiz

DERSE HAZIRLIK

1. Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

- Boş zamanlarınızı nasıl değerlendiriyorsunuz?
- En ilginç hobileriniz nelerdir?
- Aranızda pul koleksiyonculuğu yapan var mı?
- Size göre dünyanın en ilginç hobisi nedir?
- Sıra arkadaşınızın en beğendiğiniz hobisi nedir?

2. Aşağıdaki resimlerde gördüğünüz hobiler ne olabilir? Siz bu hobilerden hangilerini yapmak isterdiniz?

KELİMELER

1. Aşağıdaki kelimeleri uygun tanımların önüne yazınız.

- filatelist / dağcı / koleksiyon / dalgıç / uçurtma
(.....) Dağa tırmanma sporu yapan kimse.
- (.....) Genellikle özel donanımla su altında çalışmayı meslek edinen kimse.
- (.....) Öğrenme, yarar sağlama veya eğlenmek amacıyla bir araya getirilmiş ve özelliklerine göre sınıflara ayrılmış nesnelerin bütünü.
- (.....) Üzeri renkli kâğıtlarla yapılmış, süslü bir kuyruktan oluşan, iple bağlanarak, rüzgâr yardımıyla uçurulan bir çeşit oyuncak.
- (.....) Pul koleksiyonu yapan kişilere denir.

2. Aşağıdaki kelimeleri eşleştiriniz.

a. Tenis	1. deniz
b. Rafting	2. hipodrom
c. Sörf	3. dağ
d. Dağcılık	4. kort
e. At yarışı	5. nehir

OKUMA-ANLAMA

1. Aşağıdaki parçayı okuyunuz.

KOLEKSİYONCULUK

Severek yaptığımız ve boş vakitlerimizi değerlendirmemize yarayan uğraşlara hobi diyoruz. Resim çizmek, yüzmek, bisiklet kullanmak, kitap okumak, koleksiyon yapmak, müzik dinlemek, oyun oynamak, araba kullanmak bunlardan bazıları...

Her insanın kendine göre bir hobisi vardır. Kimi insanlar antikaya, kimi insanlar pullara, kimi insanlar da eski paralara karşı ilgi duyarlar. Bazı insanlar da kendilerini botlarla çalınca akan nehirlerle bırakırlar.

Eski dönemlerin izlerini taşıyan antikalar, eski dönemlerdeki anılarla günümüze ışık tutarlar. Dilleri yoktur ama eski tarihî yılları, tarih öncesi zamanları anlatırlar. Maddî değerlerinden çok, geçmişten günümüze taşıdıklarıyla önemlidirler.

Hayatınız boyunca hiç antikacı dükkânına gittiniz mi? Dükkândan içeriye girdiğinizde kendinizi başka bir ortamda hissedersiniz.

Antikacığa ilgi duyan ve koleksiyon meraklısı olanlar için en uygun başlangıç, para koleksiyonculuğudur. Parçaların kolay bulunur olması ve ekonomik olarak daha ucuza mal olması gibi özellikleri, para koleksiyonculuğunu amatör koleksiyoncular için cazip hâle getirmiştir. Eğer koleksiyon yapma fikrindeyseniz, şimdi kullandığınız bozuk paralardan başlamalısınız. Mutlaka antika olmalı diyorsanız, eski paraları araştırmaya başlamalısınız. Hem koleksiyon hem de antika tutkunlarını tatmin edecek bir uğraşı olan para koleksiyonculuğu bu işe yeni başlayanlar için çok zor olmadığından iyi bir giriştir. Para koleksiyonculuğunun başlangıcı Romalılara kadar dayanır. Dünyaca ünlü Roma hükümdarı Sezar ilk para koleksiyoncularındandır.

Uzmanlar para koleksiyonculuğuna yeni başlayanlara öncelikle biriktirilecek paraların kolaylıkla ve fazla fiyat farkı ödmeden edinilmesini öneriyorlar. Bu da ilk olarak aklımıza günlük kullandığımız madenî paraları getiriyor. Bunu duyduğumuzda "Bu paralar herkeste var." dememeliyiz. Bugün Türkiye'de bütün madenî paralardan oluşan bir koleksiyon hemen hemen yok gibidir. Zaman ilerledikçe görülecektir ki bu koleksiyonu yapmak o kadar kolay değildir.

Para koleksiyonu yapmanın pul koleksiyonu yapmaya göre biraz farkı vardır. O da paranın kullanılması sebebiyle eskimesidir. Pul için de eskime söz konusudur. Ancak pul yapılandırıldığı için bir defa kullanılır.

Posta pulu gerçek anlamda ilk defa 1840 yılında İngiltere'de ortaya çıkmış ve kısa zamanda bütün dünyaya yayılmıştır. İlk posta pullarının kullanılmasıyla birlikte bu küçük renkli kâğıt parçalarını toplayanların sayısı günden güne artmıştır. Pul koleksiyonculuğu, dünyanın en popüler koleksiyonculuğu olarak bilinmektedir. Türkiye'de olduğu gibi hemen hemen dünyanın her ülkesinde pul koleksiyoncularının kurmuş olduğu kulüpler vardır. Bu kulüplere üye olanlar, belirli zamanlarda bir araya gelerek sergiler düzenlenmekte ve aralarında pul değişimi yapmaktadırlar.

Pul toplamanın yaşı ve belirli bir bütçesi yoktur. Herkes bütçesine göre pul toplayabilir. Pul koleksiyonculuğu dünyanın en yaygın hobilerinin başında gelmektedir.

2. Okuduğunuz parçaya göre aşağıdaki cümlelerden doğru olanın başına "D"; yanlış olanın başına "Y" yazınız.

- Her insanın hobisi aynıdır.
- Antika eşyalar eski tarihî yılları ve tarih öncesi zamanları hatırlatır.
- Antikacığa ilgi duyanların yapacağı ilk başlangıç pul koleksiyonculuğu olmalıdır.
- Para koleksiyonculuğunun başlangıcı Hititlilere dayanır.
- Posta pulu gerçek anlamda 1840 yılında Amerika'da ortaya çıkmıştır.
- Posta pulu dünyanın en popüler koleksiyonculuğudur.
- Dünyanın her ülkesinde pul koleksiyoncularının kurmuş oldukları kulüpler vardır.

3. Aşağıdaki soruları okuduğunuz parçaya göre cevaplayınız.

- Antikacılığın önemi nedir?
.....
- Antikacığa ilgi duyanlar ve koleksiyon meraklıları için en iyi başlangıç hangisidir?
.....
- Para koleksiyonculuğu hangi yönleriyle caziptir?
.....
- Roma hükümdarı Sezar hangi koleksiyona merak sarmıştı?
.....
- Posta pulu ne zaman ortaya çıkmıştır?
.....

ÖRNEKLEME

Aşağıdaki soruları tekrarlayınız ve uygulayınız.

Soru 1:

Boş zamanlarınızı nasıl değerlendiriyorsunuz?

Cevap:

Bol bol yüzerek değerlendiriyorum.

Kısa Cevap:

Yüzerek

Uygulama: .....

Soru 3:

Size göre en enteresan hobi hangisidir?

Cevap:

Ülkelerin meşhur yemeklerinin tariflerini toplamak.

Kısa Cevap:

Yemek tariflerini toplamak.

Uygulama: .....

Soru 2:

Sizin boş vaktiniz var mı?

Cevap:

Hayır, hiç boş vaktim yok.

Kısa Cevap:

Hayır, yok.

Uygulama: .....

Soru 4:

Koleksiyonculuk yapıyor musunuz?

Cevap:

Evet, pul koleksiyonculuğu yapıyorum.

Kısa Cevap:

Evet, yapıyorum.

Uygulama: .....

DİNLEME

1. Aşağıdaki parçayı dinleyiniz.

İLK UÇURTMALAR

İlk uçurtmanın nerede ve nasıl yapıldığı kesin olarak bilinmiyorsa da ilk kez Çin'de uçuruldukları tahmin ediliyor. Bir rivayete göre rüzgârlı bir havada Çinli'nin biri şapkasının uçmasını önlemek için ona bir ip bağlar. Böylece basit anlamda ilk uçurtma yapılmış olur.

Uçurtma Çin'den, Kore ve Hindistan'a giden tüccarlar tarafından bütün Asya kıtasına yayılmıştır. Asya'daki memleketlerin her biri kendi stillerini de katarak uçurtmayı farklı amaçlarla kullanmışlardır.

Yine bir hikâyeye göre, 300 yıl önce, Nagoya Kalesi'nin çatısındaki altın bir heykeli çalmak isteyen bir hırsızın çatıya çıkmak için kendisini bir uçurtmaya bağladığı anlatılır. Uçurtmalara dair Hindistan'daki ilk kayıtlara ise 1500'lü yıllardaki minyatürlerde rastlanmıştır. Bu resimlerde genç bir adamın görüşmesine izin verilmeyen sevgilisine mesaj ulaştırmak için uçurtmayı kullandığı görülmektedir.

18. ve 19. yüzyıllarda ise uçurtma bilimsel araştırmalar için kullanılmaya başlanmıştır. Bilim adamları rüzgâr ve hava akımlarının ölçümünde, uçakların yapılmasında uçurtmalardan faydalanmışlardır.

Uçurtmanın kullanıldığı en ilginç yerlerden biri de, at arabasını çekmek için ondan faydalanılmasıydı. George Pocock adlı bir öğretmen uçurtma yardımıyla 1822'de bir at arabasının hızını saatte 20 mile ulaştırmayı başarmıştır.

Son 50 yılda ise uçurtmalara duyulan ilgi artmıştır. Uçurtmalar daha sağlam, daha hafif ve daha renkli yapılmaya başlanmıştır. Günümüzde uçurtmalar daha çok eğlence maksatlı kullanılmaktadır.

2. Aşağıdaki soruları dinlediğiniz parçaya göre cevaplayınız.

a. İlk uçurtmalar tahminen nerede yapılmıştır?

c. Uçurtma hangi alanlarda kullanılmıştır?

b. Uçurtma Asya kıtasına nasıl yayılmıştır?

d. Uçurtmanın kullanıldığı en ilginç yerlerden birisi hangisidir?

KONUŞMA

1. Aşağıdaki diyalogu uygulayınız.

Sinan : Hangi hobilere ilgi duyuyorsun?

İbrahim : Kuş beslemek, uçurtma uçurmak ve yürüyüş yapmak.

Sinan : Peki bunlardan en zor olanı hangisi?

İbrahim : Kuş beslemek.

Sinan : Neden?

İbrahim : Çünkü kuşlar çok nazik canlılar. Kolay hastalanır. Peki sence en zor hobi hangisidir?

Sinan : Bence rafting. Çünkü bu sporu yapanlar her an ölümlerle karşı karşıyalar.

2. Arkadaşlarınızla yukarıdakine benzer diyaloglar kurunuz.

3. Arkadaşlarınızla en zor ve en zevkli hobinin ne olduğunu tartışınız.

4. "Kitap okumak bir hobi midir?" arkadaşlarınızla tartışınız.

DEYİM

Aşağıdaki deyimleri okuyunuz.

a. Merak sarmak: Bir şeyi öğrenmek, yapmak ya da onunla uğraşmak.

Örnek:

- ✓ Arkadaşım Can pul koleksiyonculuğuna merak sardı.
- ✓ Bizim aileyi piknik merakı sardı.

c. Canı istemek: Arzu etmek.

Örnek:

- ✓ Bugünlerde canım yüzmek istiyor.
- ✓ Ahmet'in canı isterse futbol oynamaya gidebilir.

b. İstek duymak: İstekli olmak.

Örnek:

- ✓ Ben raftingte istek duymuyorum.
- ✓ Tenis oynamak için tenise istek duymak gerekir.

d. İlgi çekmek: İlginç, enteresan, cazip.

Örnek:

- ✓ Bana göre en ilgi çekici hobi dağcılıktır.
- ✓ En ilgi çekici hobim doğa resimleri albümüdür.

ALİŞTIRMALAR

1. Aşağıdaki deyimleri cümlelerde kullanınız.

a. canı istemek

c. merak sarmak

b. ilgi çekmek

d. istek duymak

2. Aşağıdaki parçayı uygun deyimlerle tamamlayınız.

Arkadaşım Cem ile sohbet ediyordum. Bu arada Metin de bizim sohbetimize katıldı. Metin ..... çay içmek .....diğini söyledi. Bunun üzerine kantinden üç çay ısmarladım. Cem, son zamanlarda karikatüre ..... anlattı. Bize en güzel karikatürlerini gösterdi. Cem, gerçekten .....ici karikatürler çizmişti. Metin, Cem'e nasıl bu kadar güzel karikatür çizdiğini sordu. Cem'i de bu işin sırrını şu cümleyle özetledi: Önce .....malısın, dedi.

İMLÂ, NOKTALAMA

SORU İŞARETİ (?)

- a. Soru anlamı taşıyan cümle ve kelimelerden sonra kullanılır.

Örnek

- ✓ Hangi burçtansınız?

- b. Bilinmeyen yer, tarih vb. durumlar için kullanılır.

Örnek

- ✓ Yunus Emre (?- 1284) yılında doğdu.
Doğum yeri: ?

- c. Bir bilginin şüpheyle karşılandığı veya kesin olmadığı durumlarda yay ayrıç içinde soru işareti kullanılır.

Örnek

- ✓ Ankara'dan İstanbul'a otobüsle 4 (?) saatte gitmiş.
✓ 1496 (?) yılında doğan Fuzuli Türk Edebiyatının dâhilerindedir.

Not: Soru ifadesi taşıyan sıralı ve bağlı cümlelerde soru işareti en sona konur.

Örnek

- ✓ Beni karanlıktan korkutan neydi, gölge mi, ağaçlar mı, yoksa sesler mi?

TEK TIRNAK İŞARETİ (' ')

- ✓ Tırnak içinde verilen ve yeniden tırnağa alınması gereken bir sözü belirtmek için kullanılır.

Örnek

- ✓ Prof. Dr. Ömer Faruk Adıgüzel makalesinde: "Türkçede mükemmel ya da iyi denebilecek şehir tarihlerine sahip miyiz? Bu soruya 'evet' demek mümkün değildir." diyor.
✓ "Dâhilerin düşünüş özelliklerinde 'olağanüstülük' vardır."
✓ "Atatürk her zaman milletler arasındaki 'barışı' arzulamıştır."

ALİŞTİRMA

- a. Sizin dilinizde de soru işaretlerinin kullanıldığı yerler aynı mı?
.....
b. Soru işaretinden sonra başlayan kelimelerin ilk harfi nasıl yazılır?
.....

TERCÜME

Aşağıdaki cümleleri kendi dilinize çeviriniz.

- a. Posta pulunu ilk defa İngilizler bulmuştur.
.....
b. Akvaryumculuk çok hassas ve zevkli bir hobidir.
.....
c. Ahmet'in çok enteresan hobileri var.
.....
d. Pul toplamanın yaşı ve belirli bir bütçesi yoktur.
.....

BUNLARI BİLİYOR MUYDUNUZ? .....

- ✓ Posta pulunun mucidi İngiliz Rowland Hill adlı İngiliz bir bürokrattır.
✓ Pul koleksiyonculuğuna "Filateli" adı verilmektedir. Bu işle uğraşan kişilere de "Filatelist" denilmektedir.
✓ 1. Dünya Savaşı sırasında, İngiliz, Fransız, İtalyan ve Rus orduları düşmanların yerlerini belirlemek ve işaretlemek için uçurtmalardan faydalanmışlardır.
✓ 2. Dünya Savaşında, Harry Saul'un hücum uçurtması uçakların hedeflere yakın olabilecek kadar alçaktan uçmalarını önlemiştir.

DİL BİLGİSİ

SIFAT-FİİLLER

PULCULUK

Birçoğumuz için mektubun yerine ulaşmasını sağlayan bir ödeme şekli olmaktan öteye gitmeyen pul, bu hedefi dışında çok anlam taşıyor. Koleksiyoncular için pulun, bazen parayla ölçülemez bir değeri var. Tanıdık bir arkadaşım pul koleksiyonculuğu yapıyor. Onun gerçekten inanılmaz güzellikte pulları var.

Hangi yaştan olursa olsun pul toplayan ve onları inceleyen bir kişi bu küçük kâğıt parçacıklarının üzerinden ülkelerin bayraklarını, para birimlerini, yönetim şekillerini bitki türlerini ve yemek kültürlerini öğrenebiliyor. Bu yönüyle pulları tarihe ışık tutan önemli vesikalar olarak tanımlamak hiç de abartı sayılmaz.

Sıfat-fiil: Fiillerin bazı ekler yardımıyla sıfat gibi kullanılmasına "sıfat-fiil" denir.

Özellikleri:

- Zaman kavramı taşırlar.
Örnek: **Gelecek** hafta müzeye gideceğiz.
- Durum bildirir.
Örnek: Çocuğun **sararmış** yüzünde kan kalmamıştı.
- Olumsuzluk eki alırlar.
Örnek: Caddede **inanılmaz** bir kaza meydana geldi.
- Çatı (etken, edilgen) eklerini alabilirler.
Örnek: **Bilinmeyen** telefonları 118'e sorabilirsin.

Sıfat-Fiiller Dörde Ayrılır:

- Geniş Zaman Sıfat-Fiili:** Geniş zaman kavramı veren sıfat-fiil "-r (-ar, -er, -ır, -ir, -ur, -ür)" ekiyle yapılıdır.

Örnek

- ✓ **Bakar** kör.
- ✓ **Koşar** adım.
- ✓ **Yanar** ateş.
- ✓ **Anlaşılır** söz.

- Gelecek Zaman Sıfat-Fiili:** Gelecek zaman sıfat fiili "-acak (-ecek)" ve "-ası (-esi)" ekleriyle yapılıdır.

Örnek

- ✓ **Gelecek** hafta pikniğe gideceğiz.
- ✓ Eli **kırılasıca** kadın, çocuğu dövdü.
- ✓ Benim amcam **ölecek** adam değildi.
- ✓ Televizyonda **izlenecek** bir film yok.

- Geçmiş Zaman Sıfat-Fiili:** Geçmiş zaman sıfat-fiili "-dık (-dik, -duk, -dük)" ve "-miş (-miş, -muş, -müş)" ekleriyle yapılıdır.

Örnek

- ✓ **Yaşlanmış** adam Hüseyin amcadır.
- ✓ Babamın **ağarmış** saçları dökülüyor.
- ✓ **Tanıdık** bir arkadaşım pul koleksiyonculuğu yapıyor.
- ✓ **Gördüğüm** kaza çok korkunçtu.

- Durum Bildiren Sıfat-Fiil:** Durum bildiren sıfat-fiil "-an (-en), -maz (-mez)" ekleriyle yapılıdır.

Örnek

- ✓ Pullar tarihe ışık **tutan** önemli vesikalardandır.
- ✓ Öğretmen yüksek sesle **konuşan** Ali'ye çok kızdı.
- ✓ Arkadaşımın **inanılmaz** güzellikte pulları var.
- ✓ Tarkan sınıfımızın en **sevilen** öğrencisidir.

ALİŞTIRMALAR

Aşağıdaki boşlukları uygun sıfat-fiil ekleriyle tamamlayınız.

- Bu müzede görül..... çok tarihî eser var.
- Güneş girmey..... eve doktor girer.
- Şu tüken..... kalem bana verir misin?
- Neden saçların beyazla..... arkadaş?
- Kör ol..... kadın çocuğa kötü davranıyor.
- Lütfen pul yapıştırılma..... mektupları postahaneye getirmeyin.
- Bugün öğle yemeğinde dön..... kebab vardı.
- Bu sokağa girmeyiniz. Burası çık..... sokak.

DEĞERLENDİRME

1. Aşağıdaki karışık kelimelerden anlamlı cümleler kurunuz.

- a. onurlandırılmış / kraliçe / bu buluşundan dolayı / tarafından / Rowland Hill
.....
- b. basılmış / ilk / Türklerde / 1863'te / defa / posta pulu
.....
- c. koleksiyonculuğu / çıkmasıyla / bu / pul / kâğıt parçacıklarının / artmış / değeri
.....
- d. koleksiyonu / denir / yapan / filatelist / kişiye / pul
.....
- e. 1948 / İstanbul / filatelist / kurulmuş / de / kulübü
.....

2. Aşağıdakilerden hangisi koleksiyonculukla ilgili bir hobi değildir? (✓) işareti koyunuz.

- a. Telefon kartları d. Çalgı aletleri
- b. Eski paralar e. Eski dergi ve gazeteler
- c. Akvaryumculuk

3. Aşağıdaki diyalogu sıralayınız.

- Gerçekten çok ilginç. 1 Sizin de bir hobiniz var mı?
- Elbette var. Hayır, dondurulmuş.
- Canlı mı? Kelebek koleksiyonu yapıyorum.
- Nedir?

4. Aşağıdaki boşlukları uygun kelimelerle tamamlayınız.

- a. Her yıl denize giderim. Dalgalarda ..... yaparım.
- b. .... uçak yapmak sabır ve dikkat isteyen bir uğraştır.
- c. .... çizmek benim için en popüler hobidir.
- d. .... boş vakitleri değerlendirmenin bir adıdır.

5. Her yıl bir aylığına köyüme giderim. Orada güzel bir dere var. Dere kenarında saatlerce beklerim. Bazen kocaman bir tane tutarım bazen de hiç şansım olmaz. Çok sıkıcı gibi görünür ama aslında zevkli ve insanı rahatlatıcı bir hobidir.

Yukarıda anlatılan hobi aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A. Akvaryumculuk C. Avcılık
B. Yüzme D. Balık tutmak

6. Aşağıdakilerden hangisinin sonuna soru işareti gelmelidir?

- A. Pantolonun rengini beğenmedim.....
B. Lâciverdi mi seversiniz siyahı mı dediğimde, lâcivert dedi.....
C. Hangi renkten hoşlanıyorsunuz.....
D. Dün mağazaya niçin gittiğimizi anlattım.....

ÖDEV

1. Aile bireylerinizin hobilerini yazınız.
2. Kendi hobilerinizi anlatan bir paragraf yazınız.

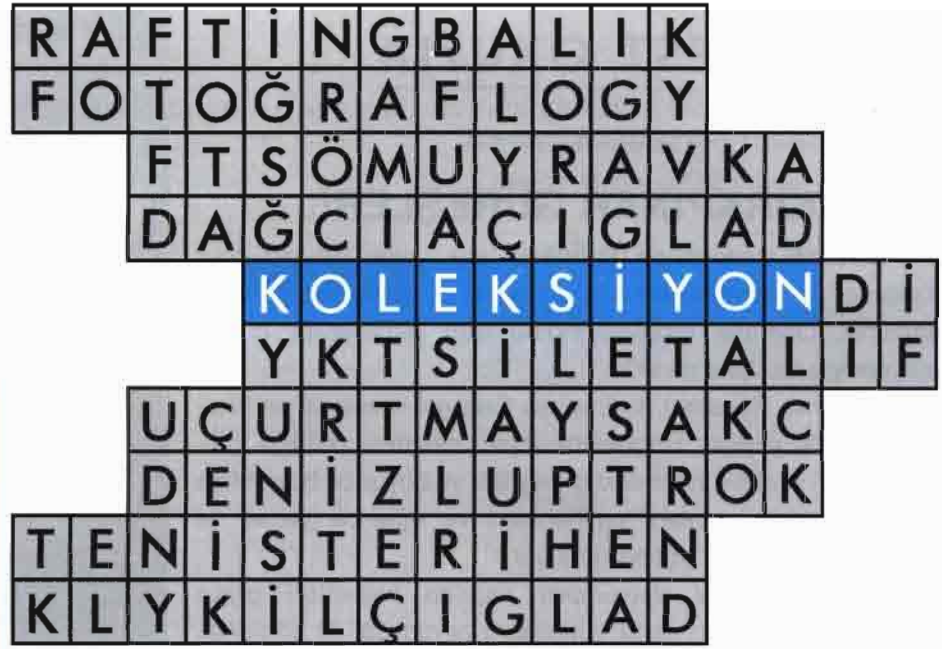

YOYUN

Aşağıdaki kelimeler yandaki karelere soldan sağa, sağdan sola doğru yerleştirilmiştir. Bu kelimeleri bulunuz.

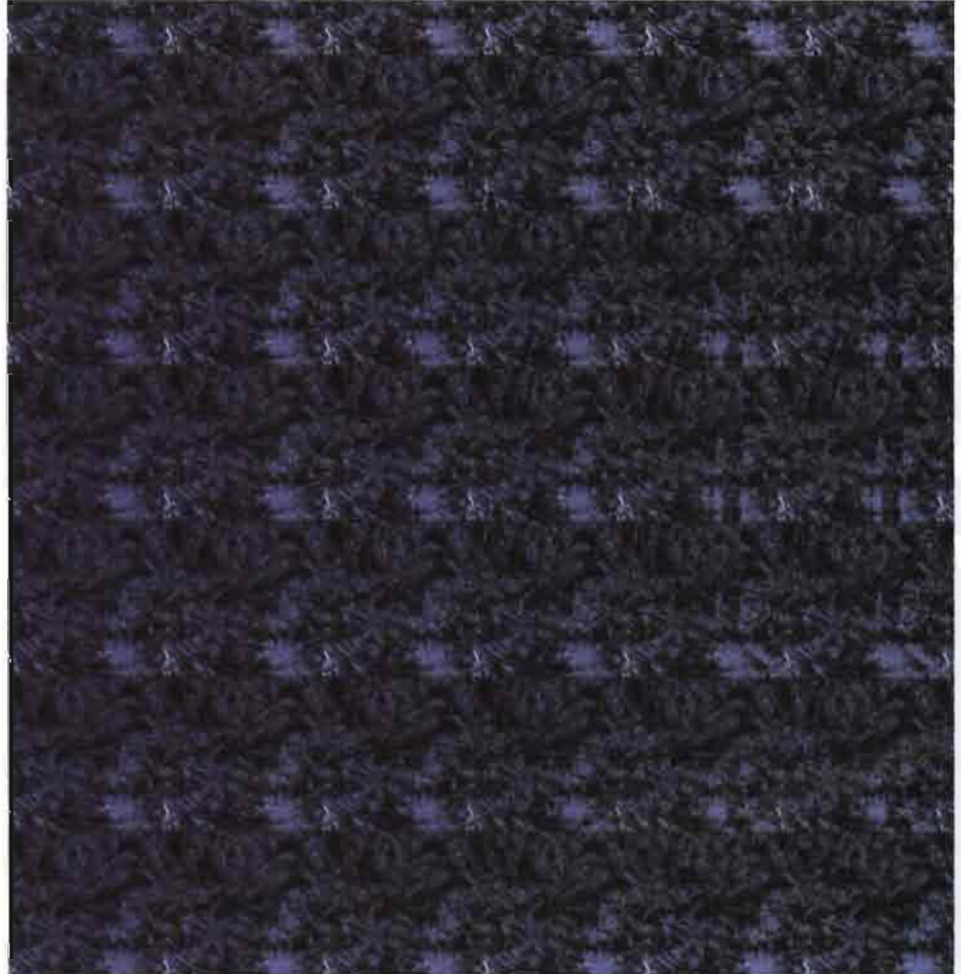
DALGIÇLIK	NEHİR
FOTOĞRAF	KOLEKSİYON
DENİZ	AKVARYUM
DALGIÇ	KORT
GOLF	UÇURTMA
PUL	DAĞCI
RAFTING	BALIK
FİLATELİST	TENİS

3.

BOYUTTA NE GÖRÜYORSUNUZ?

Sessiz ve sakin bir ortam görmeyi kolaylaştıracaktır. Resmi hareket etmeyecek şekilde sabit bir düzleme yerleştirmeli ya da elinizle tutarsanız kımıldatmamaya çalışmalısınız. Hiçbir zaman resmin görünen şekli olan karışık çizgi ve renklere takılmamalısınız. Bakışlarınızı resme değil de âdeta resmin arkasına, derinliğe yönlendirmelisiniz. Eğer ilk kez böyle bir resme bakıyorsanız biraz sabırlı olmalısınız. Hemen görüleceğini sanmak yanlış olur. İki dakika baktıktan sonra görüntüyü yakalayamazsanız, kendinizi zorlamayın. Biraz ara verip sakin kafayla tekrar deneyin. Bir kere görmeye başladıktan sonra büyük zevk alacağınızı kesinlikle söyleyebiliriz. Bu teknikler gözünüzün sağlığı için iyidir, ancak gözleri fazla yormamaya dikkat etmek gerekir.

▶ SERBEST OKUMA

1. Aşağıdaki parçayı okuyunuz.

KIRKPINAR GÜREŞLERİ

Osmanlı döneminde Edirne'ye çok yakın bir yer olan Kırkpınar'da her yıl bugün de olduğu gibi üç gün süren güreşler yapılırdı. Osmanlı topraklarındaki tüm pehlivanlar bu er meydanına mutlaka çıkardı.

Kırkpınar Güreşleri, Edirne'nin Sarayıçi ilçesinde ve haziran ayında yapılır. Bugün de tıpkı eskiden olduğu gibi Türkiye'nin dört bir yanındaki güreşçiler yıl boyunca bu şenliğe hazırlanırlar. Lokantaları, çayhaneleri ve eğlence yerleri ile Kırkpınar bir panayır yerine dönüşür.

Dana ve keçi derisinden yapılan kispetleri giyen pehlivanlar, güreşten önce vücutlarını zeytinyağı ile yağlarlar. Her yıl ortaya konan bir koç için en fazla parayı veren kimse Kırkpınar ağası olur. Daha sonra ağa olan kişi güreşleri başlatır. Üç gün boyunca bir an bile boş kalmayan güreş meydanında farklı ağırlıktaki güreşçiler mücadele ederler.

Başpehlivanlık güreşleri ise en son gün yapılır. Eleme usulü ile yapılan güreşlerde son iki pehlivan "Altın Kemer" için kıyasıya güreşirler. Bu son güreş bazen saatlerce sürer. Kırkpınar'da üç kez arka arkaya başpehlivan seçilen güreşçi Edirne Belediyesi tarafından 1 kilo 450 gram ağırlığında olan altın bir kemerle ödüllendirilir.

Kırkpınarın hikâyesine gelince: Osmanlı ordusu ve padişah Orhan Gazi 1346 yılında burada dinlenmeye çekilir. Bu sırada 40 kişilik bir asker grubu güreşmeye başlar. Saatlerce süren güreşlerde adlarının Ali ve Selim olduğu söylenen iki kardeş bir türlü güreşi bitiremezler. Daha sonraları iki kardeş yine güreşe tutulur. Bütün bir gün güreşmelerine rağmen yine galip gelen olmaz. Güreş gece boyunca mum ışığında devam eder. Ancak güreşçilerin nefesi kesilir ve oldukları yerde can verirler.

Arkadaşları onları aynı yerdeki bir incir ağacının altına gömerler ve oradan ayrılırlar. Yıllar sonra aynı yere gittiklerinde iki pehlivanın mezarlarının bulunduğu yerde gür bir pınar görürler. Bundan sonra halk orada yatan iki kardeşin anısına oraya "KIRKPINAR" adını verir.

Kırkpınar Güreşleri dünya spor tarihinde "en eski" olma unvanını elinde bulundurmaktadırlar. 640 yıllık Kırkpınar Yağlı Güreşleri, "Dünyanın devam eden en eski spor organizasyonu" olarak Guinness Rekorlar Kitabı'na geçmeyi başarmıştır:

2. Aşağıdaki soruları okuduğunuz parçaya göre cevaplayınız.

a. Kırkpınar Güreşleri nerede ve kaç gün sürer?

.....

b. Pehlivanlar güreşe başlamadan önce neler yapar?

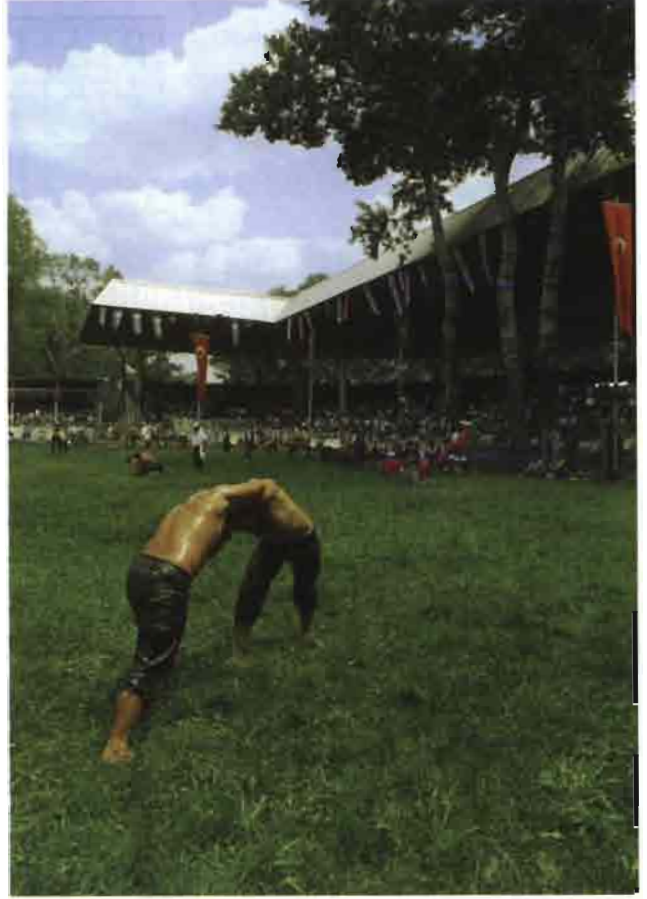
.....

c. Başpehlivan olan güreşçi ne ile ödüllendirilir?

.....

d. Kırkpınar Güreşleri Guinness Rekorlar Kitabı'na nasıl geçmiştir?

.....

MÜZİK KUTUSU

1. Aşağıdaki boşlukları dinlediğiniz şarkıya göre doldurunuz.

2. Aşağıdaki kelimelerden hangileri şarkıda yer almamaktadır? (✓) işareti koyunuz.

KOL DÜĞMELERİ

Hatırlarım bugün gibi ..... geçen son geceyi.
Başım öne eğik bir suçlu gibi bana verdiğin .....
İki küçük kol düğmesi, bütün bir aşk hikâyesi.
İki düğme iki ayrı kolda, bizim gibi ayrı yolda.

..... olunca sustururum herkesi, her şeyi.
Gelir kol düğmelerinin birleşme .....
Usul usul çıkarır koyarım kutuya yan yana.
Bitsin bu işkence kalsınlar bir arada.

Heyhat ..... gün ışıldar, yalnız gece buluşanlar.
Yaşlı gözlerle ayrılırlar, düğmeler gibi bizim gibi.
Bizim gibi ayrılırlar.

☐ hediye	☐ armağan
☐ hikâye	☐ düğme
☐ saat	☐ gece
☐ gündüz	☐ göz
☐ kulak	☐ yol

Pratik Türkçe

Paranın Gücü

DERSE HAZIRLIK

1. Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

- İlk insanların nasıl ve ne ile alışveriş yaptıklarını biliyor musunuz?
- Tarihte parayı kullanan ilk devlet hangisidir?
- Ülkenizde en çok kullanılan yabancı para hangisidir?
- Ekonomide para kadar değerli olan şeyler nelerdir?
- Çok paranız olsaydı neye yatırım yapardınız?

2. Aşağıdaki karikatürler hakkında konuşunuz.

KELİMELER

1. Aşağıdaki kelimelerden farklı olanı işaretleyiniz. (✓)

a. ☐ dolar	☐ mark	☐ lira	☐ lirat	☐ borsa
b. ☐ iktisat etmek	☐ harcamak	☐ biriktirmek	☐ tasarruf etmek	☐ artırmak
c. ☐ fatura	☐ fiş	☐ makbuz	☐ pasaport	☐ senet
d. ☐ indirim	☐ iskonto	☐ zam	☐ ucuzluk	☐ tenzilât
e. ☐ enflasyon	☐ güncel fiyat	☐ geçerli fiyat	☐ alışveriş fiyatı	☐ etiket fiyatı
f. ☐ taksit	☐ kapora	☐ peşinat	☐ ön ödeme	☐ avans

2. Aşağıdaki kelimeleri eşleştiriniz.

a. harcamak	1. ucuzluk
b. borçlanmak	2. zam
c. iktisat etmek	3. alacaklı olmak
d. pahalılık	4. tutumsuzluk
e. indirim	5. biriktirmek

OKUMA-ANLAMA

1. Aşağıdaki parçayı okuyunuz.

PARA

En doğal ihtiyaçlarımızı sağlamaktan, hayal ettiğimiz hayatı kurmaya kadar, attığımız her adıma 6000 yıldır damgasını vuran para, kimimiz için zor kazanılan, kimimiz için ise kolay harcanan bir "simge" dir. Para çoğunlukla renkli, maden veya kâğıttan üretilen bir alışveriş aracıdır. "Hava bedava, su bedava, sinemaların önü bedava" diyen Orhan Veli, parasızlığıyla alay ederken, günümüzde su bile parayla satılır oldu. Hafta sonları, büyük şehirlerin kirli havasından kaçıp, kırlarda temiz hava solumak için de artık para harcamak gerekiyor.

Ülkelerin güçleri paralarının dünyadaki değeri ile ölçülüyor. Yaklaşık yüz yıl öncesine kadar bilim adamları bugünkü paraya benzeyen ilk örnekler olan sikkelerin milâttan önce 6. ve 7. yüzyıllarda Ege kıyılarındaki Lidya uygarlığında ortaya çıktığını ileri sürüyordu.

Para, hayatımızı renklendirdiği kadar kendisi de renkli bir "simge"dir. Genellikle kendi ülkesinin güçlü ve ünlü kişilerini, devlet başkanlarını, tarihsel ve kültürel varlıklarını konu alan para desenleri, Asya, Afrika ve Güney Amerika'da daha da renklidir. Kostarika para birimi Colon, bunun güzel bir örneğidir. Colon'un arka yüzü çok renkli bir tablodan oluşmaktadır. Afrika'nın batısındaki Gine Cissau'nun para birimi olan Peso'nun arka yüzünde köle tüccarlarının ülke insanlarına yaptığı zulmü simgeleyen bir tablo bulunmaktadır. Endonezya para biriminin ön yüzünde ise öteki ülke paralarından çok farklı bir figür yer almaktadır: Bir orangutan. Güney Amerika ülkesi Guyana'nın para birimi olan doların 20'lik banknotu da sanki bir turizm broşürü gibidir. Ön yüzünde ülkenin simgelerinden bir şelâle, arka yüzünde bir tersane ile ülkeye ait büyük bir geminin resmi vardır. İlginç bir rastlantı olarak birçok ülke de paralarının üzerindeki resimlerle ünlü adamlarını dünyaya tanıtmaya çalışıyor. İngilizlerin 20 sterlini üzerinde Faraday'ın, İtalyanların 2000 lirenin üzerinde Markoni'nin, Türkiye'nin parasının üzerinde de Atatürk'ün resimleri bulunmaktadır.

Tarih boyunca "parayı saklamak" problem olmuştur. İlk banka uygulaması milâttan önce Mezopotamya'da başlamıştır. Para yerine geçen kıymetli maddeler belirli yerlerde depolanarak korunuyordu. 5000 yıllık "banka" geleneği günümüzde haberleşme ve bilgisayar teknolojisinin gelişmesiyle Avrupa'da ve Amerika'da büyük ölçüde internet bankacılığına dönüştü. Avrupa Birliği de 2002 yılında ortak para birimi olan Euro'yu kullanmaya başlayınca kadar basılacak 7 milyar Euro'yu nerede nasıl saklayacağını düşündü. Ama geçerli bir çözüm bulamadı. Madeni paraları saklamak için 25.000 metre karelik bir alan gerekiyordu. Bu da 5 futbol sahasına eşit büyüklükte bir kapalı alan demek. Paranın geleceğine yönelik öngörülerde bulunan uzmanlar, yakın zamanda kredi kartlarının daha da gelişeceğini ve artık cebimizde para yerine daha yaygın biçimde küçük plâstik kartlar taşıyacağımızı söylüyorlar.

2. Okuduğunuz parçaya göre aşağıdaki cümlelerden doğru olanın başına "D"; yanlış olanın başına "Y" yazınız.

- Para çok kazanılan ama çok zor harcanan bir araçtır.
- Günümüzde kırlara çıkıp temiz hava almak bile parayla olmaktadır.
- Bilim adamlarına göre ilk para M.Ö Frigya uygarlığında ortaya çıkmıştır.
- Güney Amerika ülkesi Paraguay'ın para birimi olan dolar sanki bir turizm broşürü gibidir.
- Birçok ülkede paraların üzerinde o ülkeye ait önemli bilim adamlarının fotoğrafları yer almaktadır.
- Türk Lirasının üzerinde Atatürk'ün resmi bulunmaktadır.
- İlk banka uygulaması milâttan sonra Mezopotamya'da başlamıştır.
- Gelecekte kredi kartıyla alışveriş çok yaygınlaşacaktır.

3. Aşağıdaki soruları okuduğunuz parçaya göre cevaplayınız.

- Parçaya göre "para" nasıl tarif edilmiştir?
.....
- Bir ülkenin gücüyle parasının gücü arasında nasıl bir ilgi vardır?
.....
- İlk para, nerede, ne zaman ve hangi uygarlıkta ortaya çıkmıştır?
.....
- Afrika'da bir ülke olan Gine Cissau'nun para birimi nasıldır?
.....
- İlk "banka" nerede kurulmuştur?
.....

4. Aşağıdaki boşlukları okuduğunuz parçaya göre doldurunuz.

- 6000 yıldır hayatımızı yönlendiren ..... kimi insanlar için zor kazanılan, kimi insan için kolay harcanan bir "simge"dir.
- İlk ..... uygulaması Mezopotamya'da başlamıştır.
- Banka geleneği günümüzde ..... dönüşmüştür.
- Uzmanlar yakın gelecekte alışverişte ..... yaygın olarak kullanılacağını söylüyorlar.

DİNLEME

1. Aşağıdaki parçayı dinleyiniz.

ATEŞ PAHASI

Çok eski zamanlarda padişahlardan biri adamlarıyla beraber ava çıkmış. Padişah bir ceylanın arkasından koşarken akşam olmuş. Bu sırada gökyüzü kararmış ve yağmur başlamış. Padişah ve adamları ormanın içindeki bir kulübeye misafir olmuşlar. Aslında bu kulübede çok fakir bir oduncu yaşıyormuş. Oduncu misafirlere çok iyi davranmış. Onlara yemek vermiş. Ocağa büyük odunlar atmış ve kulübeyi sıcak tutmuş. Bir ara padişah kendi kendine:

– Doğrusu şu ateş bin altın eder, diye söylenmiş.

Ertesi gün yola çıkacakları zaman padişah oduncuya sormuş:

– Bize çok iyi davrandın. Ateşin sayesinde çok iyi ısındık. Çok rahat ettik. Söyle bakalım borcumuz ne kadar?

Oduncu fırsatı değerlendirmenin tam zamanı, diye düşünmüş.

– Bin altın padişahım, demiş.

Vezir hemen söze karışmış.

– Ne masraf ettin ki bin altın istiyorsun bizden?

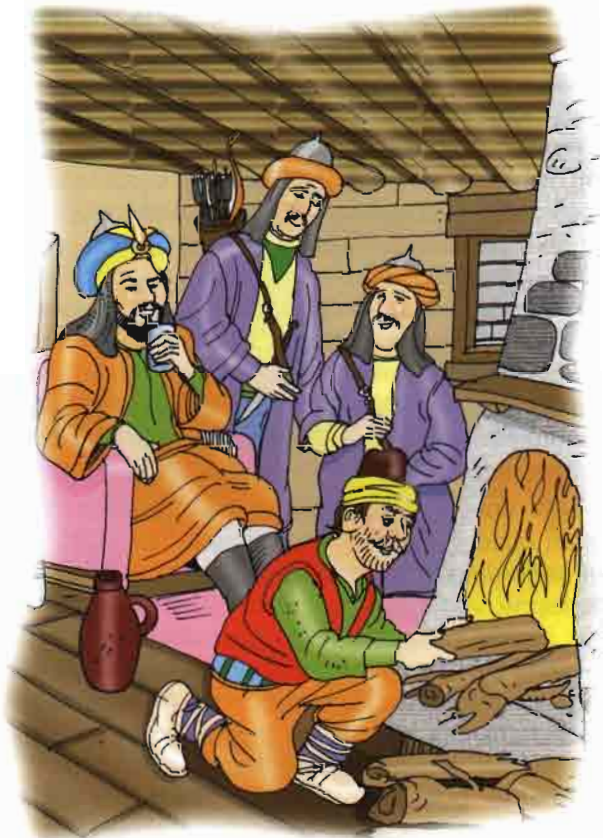
Sabaha kadar ateşi söndürmedim. Böyle dağ başında bu ateş az bulunur.

– Ateş bu kadar pahalı mıdır?

– O sırada padişah vezire dönüp:

– Ateş çok güzeldi. Şimdi değerini (pahasını) verelim, demiş.

Oduncunun bu davranışı zamanla halk arasında duyulmuş. Bundan sonra değerinin üstünde bir fiyatla satılan şeyler hakkında "ateş pahası" denilmeye başlanmış. Bugün dahi insanlar çok pahalı buldukları şeyler hakkında "ateş pahası" derler.

2. Aşağıdaki soruları dinlediğiniz parçaya göre cevaplayınız.

- Padişah ve adamları nereye gitmişler?
.....
- Padişah ve adamları kime misafir olmuşlar?
.....
- Oduncu misafirlere kaç para istemiş?
.....
- "Ateş pahası" deyiminin anlamı nedir?
.....

KONUŞMA

1. Aşağıdaki diyalogu uygulayınız.

- Satıcı :** Buyurun efendim. Size nasıl yardımcı olabilirim?
- Müşteri :** Bir buzdolabı almak istiyorum. Buzdolabı reyonunuzu gezebilir miyim?
- Satıcı :** Elbette. Buzdolabı reyonumuz ikinci katta. Siz nasıl bir buzdolabı almak istiyorsunuz?
- Müşteri :** Bana hangisini tavsiye edersiniz?
- Satıcı :** Mağazamızda Arçelik ve Vestel marka buzdolapları var. En yeni modelleri mevcut. Özellikle derin donduruculu Arçelik marka buzdolabı almanızı tavsiye ederim.
- Müşteri :** Fiyatı ne kadar?
- Satıcı :** Peşin 1 milyar lira. Taksit kart ile aylık 200 milyon liradan 6 taksit yaparız.
- Müşteri :** Garantisi var mı?
- Satıcı :** Evet, iki yıl garantisi var. Ayrıca bedava servis hizmetimiz de var.

2. Siz de arkadaşlarınızla bir alışveriş diyalogu yapınız. Aşağıdaki kelimeleri diyalogunuzda kullanınız.

- a. taksit b. peşin c. tavsiye etmek d. marka e. garanti
- ### 3. Ülkeyi kalkındıracak olan para mıdır, eğitim midir?

DEYİM

Aşağıdaki deyimleri okuyunuz.

- a. **Para bozdurmak:** Büyük paraları verip karşılığında aynı kıymette küçük paralar almak. Yabancı paraları kendi ülkesinin parasına çevirmek.

Örnek:

- ✓ Babam, al şu parayı bozdur; eve de 1 kilo peynir al, dedi.
- ✓ Kadın bozuk para olmadığı için çocuğa harçlık veremedi.

- c. **Har vurup harman savurmak:** Elindekileri dikkatsizce harcamak. İsraf etmek.

Örnek:

- ✓ Har vurup harman savurmayla para mı dayanır.
- ✓ Çocuklar, harçlıklarını har vurup harman savuruyorlar.

- b. **Para canlısı:** Cimri, paraya çok düşkün, parayı çok seven.

Örnek:

- ✓ Ali tanıdığım en para canlısı arkadaşı.
- ✓ Para canlısı biriyle iş yapmaz.

- d. **Borca batmak:** Çok borçlanmak, ödenmesi zor olan bir borcun altına girmek.

Örnek:

- ✓ Hesabını bilmediği için boğazına kadar borca battı.
- ✓ Hasan Bey günden güne borca batıyordu.

ALİŞTIRMALAR

Aşağıdaki paragrafı uygun deyimlerle tamamlayınız.

Kardeşim Ankara'da üniversitede okuyor. Okul ihtiyaçları, ev kirası, yol parası... derken kardeşim boğazına kadar ..... Kardeşim geçen hafta bayram tatiline geldi. Dönüşte babam, ona 200 dolar verdi. "Al bu ....." dedi. Aslında babam çok ..... bir insandır. Ama babalık görevini yerine getirmekten de kendini alamadı. Kardeşime; "Bu parayı ..... savurma" dedi.

ÖRNEKLEME

Aşağıdaki soruları tekrarlayınız ve uygulayınız.

Soru 1:

Şirketlerin parasal durumlarıyla kim ilgilenir?

Cevap:

Şirketlerin parasal durumlarıyla muhasebeciler ilgilenir.

Kısa Cevap:

Muhasebeciler

Uygulama: .....

Soru 2:

Harçlığını ne yapıyorsun?

Cevap:

Harçlıklarımı harcıyorum.

Kısa Cevap:

Harcıyorum

Uygulama: .....

Soru 3:

Ailen daha çok nereden alışveriş yapıyor?

Cevap:

Ailem daha çok alışveriş merkezlerinden alışveriş yapıyor.

Kısa Cevap:

Alışveriş merkezlerinden

Uygulama: .....

Soru 4:

İleride iktisatçı olmak ister misiniz?

Uzun Cevap:

Hayır, iktisatçı olmak istemiyorum.

Kısa Cevap:

Hayır, istemiyorum.

Uygulama: .....

TERCÜME

Aşağıdaki kelimeleri kendi dilinize çeviriniz.

a. İnsanlar para biriktirmek için tasarruf yaparlar.

.....

b. İlk insanlar takas yöntemiyle alışveriş yapıyorlardı.

.....

c. Mezopotamyalılar parayı dünyanın en eski şehirlerini kurarken düşünmüşler.

.....

İMLÂ, NOKTALAMA

AYRAÇ İŞARETİ (( ))

a. Cümle yapısıyla doğrudan ilgili olmayan açıklamalar için kullanılır.

Örnek

✓ Ali, o tarihte (1990) yeni doğmuştu.

b. Tiyatro eserlerinde konuşan kişinin hareketlerini, durumunu açıklamak ve göstermek için kullanılır.

Örnek

✓ Polis, (Sert ve şüpheli bir şekilde) emin misin, dedi.

c. Alıntı yapılan eserin veya yazarın adını göstermek için kullanılır.

Örnek

✓ Korkma sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak

Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak

(M. Akif ERSOY, İstiklâl Marşı)

TIRNAK İŞARETİ (" ")

a. Bir metin içinde, başkasından aynen aktarılan sözler tırnak içinde verilir.

Örnek

✓ Öğretmenimiz, arkadaşımıza; "Aman çocuğum gözlerine dikkat et!" dedi.

✓ Ahmet, arkadaşına neler gördün, diye sordu. Arkadaşı; "Hiçbir şey, herkesin bildiği sıradan şeyler" cevabını verdi.

b. Kitapların ve yazıların adları ile başlıkları tırnak içine alınır.

Örnek

✓ Peyami Safa'nın "Cingöz Recai" serisi okuyucular tarafından çok beğenildi.

✓ "Bilim Çocuk" dergisindeki "Kulaklar" adlı yazıyı okudun mu?

DİL BİLGİSİ

BAĞLAÇLAR

ÇARŞIDA

Dün öğleden sonra annem ile çarşıya gittik. Annem kardeşlerime ve bana bazı şeyler alacaktı. Kış mevsimi geldiği için hem kabana hem de bir kazağa ihtiyacım vardı. Ama maalesef kaban alamadık. Çünkü beğendiğim kaban tam 80 milyon liraydı. Annem ise babamdan 60 milyon lira almıştı. Bu para ile kaban almamız mümkün değildi. Fakat annem kaban yerine bana güzel bir kazak aldı. Kardeşlerime de gömlek, kazak ve pantolon aldı. İster inanın ister inanmayın ama çarşıda her şey ateş pahası...

Bağlaç: Eş görevli kelimeleri, kelime gruplarını ya da cümleleri birbirine bağlayan kelimelere bağlaç denir. En çok kullanılan bağlaçlar şunlardır:

VE: Çok sık kullanılan bir bağlaçtır. Cümleleri birbirine bağlar. İki kelimeler arasında kullanılır.

Örnek

✓ Annem bana **ve** kardeşlerime giyecek aldı.

AMA, FAKAT, LÂKİN, ANCAK, YALNIZ: Bu bağlaçlar karşıt anlamlı cümleleri birbirine bağlar.

Örnek

✓ Çarşıdan çok şey alacaktık, **ama** alamadık.
✓ Çok iyi bir çocuk, **fakat** dersleri biraz kötü.

ÇÜNKÜ: Bu bağlaç sebep bildiren cümlecikleri birbirine bağlar.

Örnek

✓ Maalesef kaban alamadık, **çünkü** beğendiğim kaban tam 80 milyon liraydı.

BİLE: Bu bağlaç beklenmedik duygu ve olayları anlatır.

Örnek

✓ Maçı annem **bile** seyretti.

RAĞMEN: Sözcük gruplarını ve cümleleri birbirine bağlar.

Örnek

✓ 60 milyon liramız **olmasına rağmen** istediklerimizi alamadık.

ALİŞTIRMALAR

Aşağıdaki boşlukları uygun bağlaçlarla doldurunuz.

- a. Bu evi çok beğendim ..... büyük ..... çok lüks.
b. Para insan hayatını etkiler mi? ..... inanın ..... inanmayın ama etkiler.
c. .... kırmızı ..... sarı renk benim favori rengim.

DA, (DE): Cümleleri kelime gruplarını ve aynı türden kelimeleri birbirine bağlar.

Örnek

✓ Annem kardeşlerime **de** güzel kıyafetler aldı.

Kİ: "ki" bağlacı genellikle cümleleri birbirine bağlar ve neden sonuç ilişkisi bildirir.

Örnek

✓ Öyle susadım **ki**, neredeyse dilim kuruyacak.

NE...NE: Eş görevli, karşıt anlamlı kelimeleri ve cümleleri birbirine bağlar.

Örnek

✓ **Ne** minibüse bindim **ne** otobüse. Okula bisikletle gittim.

HEM...HEM: Eş görevli kelimeleri, kelime gruplarını ve cümleleri birbirine bağlar.

Örnek

✓ Kış mevsimi geldiği için **hem** kabana **hem** de bir kazağa ihtiyacım vardı.

İSTER...İSTER: Cümlelerin ya da cümlelerdeki aynı görevde olan kelimelerin başına gelir.

Örnek

✓ **İster** inanın **ister** inanmayın, ama pazarda her şey çok pahalı.

YA...YA: Kelime gruplarını karşıtlık, seçme, oranlama anlamıyla birbirine bağlar.

Örnek

✓ **Ya** çalışacak bu sınavda başarılı olacaksın, **ya da** gelecek sene tamirhanede çalışacaksın.

HA...HA: Kelimeleri eşitlik ilgisiyle birbirine bağlar.

Örnek

✓ **Ha** bitirdi **ha** bitirecek.

- d. A: Ali çok gecikti.
B: Sabırlı ol. .... geldi ..... gelecek.
e. A: Şu kim?
B: O ünlü bir şarkıcıdır. .... zengin ..... yardım severdir.
f. .... beni seviyor ..... onu.

ÖDEV

1. Ülkenizdeki iki farklı süpermarketten alışveriş kataloğu alınız ve aşağıdaki tabloyu buna göre doldurunuz.

Ürünler	1. Katalog	2. Katalog
1 kg peynir		
1 ekmek		
1 kg tereyağı		
1 yumurta		
1 kg şeker		
1 kg patates		
1 kg salatalık		
1 kg elma		
1 kg muz		
1 kg limon		
1 kg meyve suyu		
1 kg şişe kola		

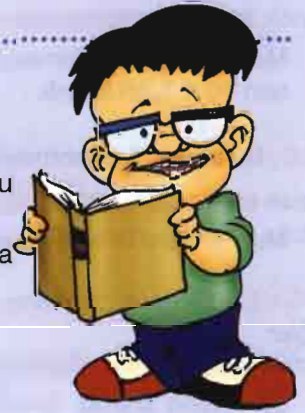
2. Siz de paranızın diğer paralar karşısındaki değerlerini yazınız.

Döviz	Karşılığı
Dolar	
Euro	
Avustralya Doları	
Japon Yeni	
Kuveyt Dinarı	
Kanada Doları	

BUNLARI BİLİYOR MUYDUNUZ? .....

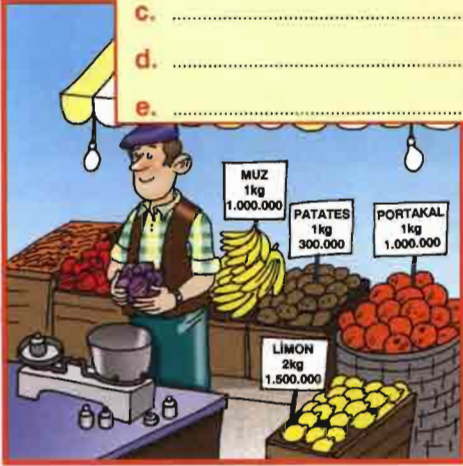
- ✓ Bahreyn ve Katar vatandaşları, gelirleri ne olursa olsun hiç vergi vermezler.
- ✓ En eski kâğıt para Çin'de icat edilmiştir.
- ✓ Bulunup sahibine geri verilen en büyük para 500.000 dolardır. 1972 yılında Perulu bir çiftçi tarlasında bulunduğu 500.000 doları polise teslim etmişti.
- ✓ ABD'nin Santa Clara kentinde yaşayan Walter Cavanagh'ın 1997 yılı sonu itibarıyla 1397 tane kredi kartı olmuş.
- ✓ Dünyanın en küçük ve en büyük parası:
Bu konudaki tartışma hâlâ sürmektedir. Ancak birçok uzman ve koleksiyoncu, 1904 yılında Panama'da basılan bir madenî paranın, dünyanın en küçük parası olduğunu kabul etmektedir. Bu paranın çapı 10 mm., ağırlığı da 1,2 gramdı. Yakın zamanların en büyük parası ise Avustralya'da basılan bir madenî paradır. 1992 yılında bastırılan bu paranın kalınlığı 1,5 cm., çapı 10 cm. idi. Değeri ise yaklaşık 30 Amerikan dolarıydı.
- ✓ 1946 yılında Macaristan'da 21 sıfırlı banknot çıktı.
- ✓ En çok çalışanlı şirket rekoru Hindistan'a aittir. 1994-1995 yılları arasında Hindistan Demir Yollarında çalışanların sayısı 1 Milyon 602 bin kişiye ulaşmış.

DEĞERLENDİRME

1. İki resim arasındaki farkları yazınız.

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

- .....
- .....
- .....
- .....
- .....

2. Aşağıdaki test sorularını cevaplayınız.

- ..... insanlığın modern topluma geçmesinde çok büyük bir rol oynadı.
A. Elbise C. Kredi kartı
B. Altın D. Para
- Aşağıdakilerden hangisi ticaretle kullanılmaz?
A. Çek C. Para
B. Senet D. Pasaport
- Aşağıdakileri küçükten büyüğe doğru sıralayınız.
Milyon Katrilyon Milyar Trilyon
A. Milyon / Milyar / Trilyon / Katrilyon
B. Milyar / Trilyon / Katrilyon / Milyon
C. Milyon / Milyar / Katrilyon / Trilyon
D. Milyar / Milyon / Trilyon / Katrilyon
- Aşağıdakilerden hangisi bir ödeme şekli değildir?
A. Taksit C. Veresiye
B. Peşin D. Enflasyon
- En yeni alışveriş şekli aşağıdakilerden hangisidir?
A. İnternet C. Kredi kartı
B. Para D. Takas
- Aşağıdakilerden hangisi para birimi değildir?
A. Euro C. Riyal
B. Florin D. Borsa
- Aşağıdakilerden hangisi bir yatırım aracı değildir?
A. Banka C. Döviz
B. Ev-araba D. Altın
- Aşağıdakilerden hangisi farklıdır?
A. Çek C. Bütçe
B. Senet D. Fiş

3. Aşağıdaki kelimeleri eşleştiriniz.

a. Havale	1. İnternet
b. Hisse senedi	2. Alışveriş
c. Sanal alışveriş	3. Banka
d. Fiş-fatura	4. Borsa

4. Aşağıdaki metni okuyunuz ve soruları cevaplayınız.

Birkaç gün önce markete gittim. 2 ekmeğe alıp 1 milyon lira verdim. Kasiyer geri 400 bin lira ödedi. Bekledim. Kasiyer yüzüme bakınca, "Ekmeğe zam mı geldi?" diye sordum. O da, "3 aydır aynı fiyat beyefendi." demez mi!

Aynı günlerde dolmuşa bindim. Marketteki tecrübeme dayanarak kötü duruma düşmemek için 5 milyon lira uzattım. Dolmuşçu, "Bozuk yok muydu abi?" deyince aklıma marketteki alışveriş geldi. "Herhâlde yine tutturamadım" diye düşünerek, "500 bin lira olur mu?" diye sordum. Şoför arkaya dönerek, "abi zaten 500 bin lira" demez mi! Doğrusunu söylemek gerekirse hiçbir şeyin fiyatını aklımda tutamıyorum.

- Kasiyer, alıcıya kaç para geri verdi?
.....
- Markette 1 ekmeğe kaç lira?
.....
- Yolcu, dolmuşçuya neden 5 milyon lira uzatıyor?
.....

SERBEST OKUMA

1. Aşağıdaki parçayı okuyunuz.

RESSAM VE ÇOCUK

Paris'in büyük bir resim galerisinin girişinde gördüğü resmi çok beğenen bir çocuk bu resmi satın almak istedi. Çocuk bu resim için kumbarasında biriktirdiği bütün parayı verecekti. Galeri sahibi çocuğun bu isteği karşısında gülmek için kendini zor tuttu. Fakat henüz 12-13 yaşlarında olan çocuğu üzme de istemedi. "Bu resim, ülkemizin çok ünlü ressamlarından birine aittir." dedi.

Çocuk, ressamı tanımadığını ve kendisi için çok önemli olmadığını söyledi: "Ben resmi çok beğendim ve onu satın almak istiyorum." dedi. "Bir hafta sonra kardeşimin doğum gününü kutlayacağız. Ona doğum günü armağanı almak istiyorum." Galeri sahibi, çocuğa büyük bir adamla konuşuyormuş gibi davrandı. "İzin verirseniz resmin sahibi olan ressama telefon açayım ve senin teklifini söyleyeyim." dedi. Sonra da ünlü ressama telefon etti ve çocuğun teklifini ilettili. Ressam, galeri sahibine, "Çocuğun verdiği parayı al ve resmi çocuğa ver." dedi. Galeri sahibi ressamın söylediklerine çok şaşırdı. Ressama, "Size durumu tam anlatamadım galiba!" dedi. "Çocuğun kumbarasındaki parayı saymadım ama en fazla 10 doları vardır." Ressam, "Hayır, yanlış anlaşılma yok." dedi. Sonra da sözlerini şöyle tamamladı:

"Ben bu tabloma binlerce dolar verebilecek yüzlerce kişi bulabilirim ama bütün servetini verebilecek ikinci bir kişi bulamam." dedi.

2. Aşağıdaki soruları okuduğunuz parçaya göre cevaplayınız.

- Çocuk galerideki resme kaç para vermek istedi?
.....
- Çocuk resmi niçin satın almak istiyor?
.....
- Ressam bu kadar pahalı bir resmi neden az bir paraya sattı?
.....

MÜZİK KUTUSU

1. Aşağıdaki boşlukları dinlediğiniz şarkıya göre doldurunuz.

PARA

Sevgiden sonra nefessiz bir ..... başlar.
Kimileri görmez aslında,
Yaşam bu ..... buna derler
Taş gibi ..... heves mi
Başka şeyler var hayatta.
Cümlere giderken papatyalı ezemezsin.
Kanma bunlara biraz da kalbini kullan.

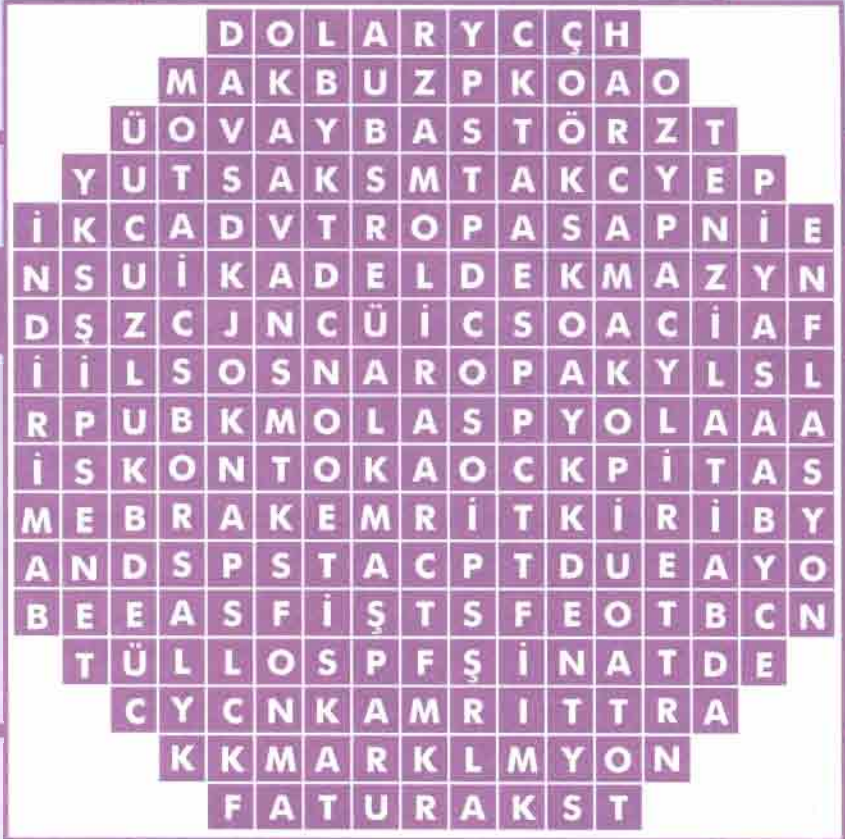
Sevgi kalır gerisi boş
..... kiracıyız şu dünyada
..... gözü kör olsun!
Sen de buna uydun sana aşk olsun!
Paranın gözü kör olsun!
Çünkü ..... yendi sonunda.

Aşağıdaki kelimeleri yandaki tablodan bulunuz.

KELİMELER

DOLAR	KAPORA	UCUZLUK
FATURA	LİRA	BORSA
İNDİRİM	BİRİKTİRMEK	ARTTIRMAK
ENFLASYON	MAKBUZ	SENET
TAKSİT	ZAM	TENZİLÂT
MARK	PEŞİNAT	PIYASA
HARCAMAK	LİRET	AVANS
FIŞ	PASAPORT	İSKONTO

Pratik Türkçe

Duygular ve Biz

DERSE HAZIRLIK

1. Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

a. Kendinizi mutlu bir insan olarak görüyor musunuz?	d. Sınıfınızın en neşeli öğrencisi kim?
b. Sizce mutluluk ne demektir?	e. Sizi en çok heyecanlandıran şey nedir?
c. Ailenizde en öfkeli kişi kim?	f. Sizi en çok korkutan şey nedir?

2. Aşağıdaki kelimelerle resimleri eşleştiriniz.

a. Mutlu	d. Üzgün
b. Kızgın	e. Şaşkın
c. Kararsız	f. Kararlı

KELİMELER

Birinci kelimeyle ilgili olmayan kelimeyi işaretleyiniz. (✓)

a. mutlu	☐ huzurlu	☐ kaygısız	☐ neşeli	☐ üzgün
b. heyecanlanmak	☐ dili tutulmak	☐ huzura kavuşmak	☐ yüreği çarpmak	☐ eli ayağı titremek
c. öfkelenmek	☐ korkmak	☐ kızmak	☐ sinirlenmek	☐ hırslanmak
d. hayret etmek	☐ bakakalmak	☐ şaşkırmak	☐ memnun olmak	☐ aptallaşmak

OKUMA-ANLAMA

1. Aşağıdaki parçayı okuyunuz.

DUYGULARIMIZ VE BİZ

Dün gece Charlie Chaplin'in bir filmi izledim. Charlie bu filmde mutluluğu, sevgiyi, düş kırıklığını, neşeyi, korkuyu, acımayı ve özlemi anlatıyordu. Bu duyguları onunla paylaştım.

Eskiden duyguları açığa vurmak son derece normaldi. Sonu acıklı biten bir filme gittiğimizde, sinemadaki bütün izleyicilerin burun çekişlerini duyardık. Ailecek sinemayı yaşlı gözlerle terk ettiğimizi hatırlarım.

Okuldan döndüğümüzde, başkalarının önünde bile annemiz bize sarılır, bizi kucaklardı. Babam sabahları işe giderken bizi öyle bir kucaklardı ki; onun çok uzun bir yolculuğa çıkacağını zannederdik. Duygularımızı saklamayı beceremezdik. Zaten saklamak için de bir çaba göstermezdik.

Duygular, bizleri birbirimize yaklaştıran paylaşma ve yardımlaşmamızı sağlayan karşılıklı bir iletişim dilidir. İnsanlarla iyi geçinmek, onların söylediklerini anlamak, bildiklerimizi başkalarıyla paylaşmak... Birisi kaba ve kavgacı mı? Bu: "Duygularıma dikkat edin." demektir. Birisi için "Beni anlıyor." derken onun söylemek istediklerimize katıldığını belirtmek isteriz.

Birinin aşık olduğunu, gurur duyulacak ya da utanılacak bir şey yaptığını, mutlu ya da üzüntülü olduğunu yüzünden anlamasak bile sözlerinden anlarız.

Geçen hafta otobüs durağında ellerinde rengarenk balonlarla bekleyen bir grup çocuğun yanından geçiyordum. Dört yaşlarındaki bir çocuk elindeki balonları kaçırdı. Çocuk balonları kaçırdı çok üzüldü ve ağlamaya başladı. O sırada yanındaki çocukla yüz yüze geldiler. Yanındaki çocuk da arkadaşının bu üzüntüsünü görünce elindeki balonları havaya bıraktı. Birkaç saniyede on beş yirmi kadar balon uçmaya başladı. Çocuk bu duygusunu kendisiyle paylaşan arkadaşını görünce, parlayan gözyaşıyla birlikte uçuşan balonları seyrediyor hem de gülümsüyordu.

Duygularla kendimizi anlar, başkalarıyla olan ilişkilerimizi zenginleştiririz. Üzüntülü anlarımızda bizi mutlu eden şeyleri bir yana bırakır, daha derin düşüncelere dalarız. Nazik ve kahramanca hareket etmek zorunda kaldığımız zamanlarda, "Duygularımız yine galip geldi." deriz. Aslında burada duygular güven kazanmış ve kendini göstermek istemiştir.

Duygular bizleri birbirimize bağlar. Bazen hayal kırıklığına uğradığımız da olur. Bu, bizi taraf tutmaya ya da gerçekleri söylemeye zorlar. Fakat, başka bir kişi için anlam taşımak istiyorsak onun duygularını paylaşmamız gerekmektedir.

2. Okuduğunuz parçaya göre aşağıdaki cümlelerden doğru olanın başına "D"; yanlış olanın başına "Y" yazınız.

- Duygular, insanları birbirine yaklaştıran paylaşma ve yardımlaşmayı sağlayan bir iletişim dilidir.
- Birinin utandığını, heyecanlandığını ya da yalan söylediğini hiçbir zaman anlayamayız.
- Duyguları başkalarıyla paylaşmak insanı rahatlatır.
- Duygularımızı hiçbir zaman açığa vurmamalıyız.
- Yardımlaşma duygusu insanları birbirine bağlar.

3. Aşağıdaki soruları okuduğunuz parçaya göre cevaplayınız.

- Charlie Chaplin'in filminde hangi duygular işleniyordu?
.....
- Karşımızdaki insanın duygularını nasıl anlarız?
.....
- Üzüntülü anlarımızda kendimizi nasıl hissederiz?
.....
- Duygularımızı başkalarıyla paylaşmalı mıyız?
.....

4. Aşağıdaki cümleleri dikkatle okuyunuz. Altı çizili kelimeyle aynı anlama gelecek olan kelimeyi işaretleyiniz.

- Dün gece Charlie Chaplin'in bir filmi izledim. (seyrettim / dinledim / gördüm)
- Eskiden duygularımızı saklamayı (engellemeyi / açıklamayı / gizlemeyi) beceremezdik.
- Geçen hafta otobüs durağında ellerinde rengarenk (renksiz / renkli / siyah beyaz) balonlarla bekleyen bir çocuk gördüm.
- Duygular bizi bazen taraf tutmaya ya da gerçekleri (yasakları / yanlışları / doğruları) söylemeye zorlar.

ÖRNEKLEME

Aşağıdaki soruları tekrarlayınız ve uygulayınız.

Soru 1:

Kendinizi nasıl hissediyorsunuz?

Cevap:

Kendimi çok heyecanlı hissediyorum.

Kısa Cevap:

Çok heyecanlı hissediyorum.

Uygulama: .....

Soru 3:

En çok korktuğunuz şey nedir?

Cevap:

En çok korktuğum şey karanlıkta kalmaktır.

Kısa Cevap:

Karanlıkta kalmak.

Uygulama: .....

Soru 2:

Açgözlülük nedir?

Cevap:

Mala veya yiyecek içecek şeylere doyma bilmemek.

Kısa Cevap:

Doyma bilmemektir.

Uygulama: .....

Soru 4:

En mutlu gününüz hangisidir?

Cevap:

En mutlu günüm, doğum günüm olan 1 Eylül'dür.

Kısa Cevap:

Doğum günümdür.

Uygulama: .....

DİNLEME

1. Aşağıdaki parçayı dinleyiniz.

GÜLÜMSEME

Genç kız, üzgün görünen yabancıya gülümsedi. Adam kendini daha iyi hissetti. Geçmişte bir arkadaşının ona yapmış olduğu bir iyiliği hatırladı ve ona bir teşekkür mektubu yazdı. Bu mektup, arkadaşının o kadar çok hoşuna gitti ki yemek yediği lokantaya iyi bir bahşiş bıraktı. Bu bahşişin miktarına şaşırarak garson paranın tümünü borsaya yatırdı.

Ertesi gün kazandığı parayı aldı ve yolda gördüğü bir fakire verdi. Adam çok sevindi çünkü iki gündür ağzına bir lokma bile koymamıştı. Yemeğini bitirdikten sonra kaldığı eve gitmek üzere yola çıktı. Yolda soğuktan titreyen bir köpek yavrusuna rastladı. Onu alıp evine götürdü.

Soğuk ve fırtınadan kurtulduğu için köpekçik çok mutluydu. O gece evde yangın çıktı. Köpek yavrusu havlamaya başladı. Köpek, bütün ev halkını uyandırana kadar havladı. Böylece herkes yangından kurtulmuş oldu.

2. Aşağıdaki soruları dinlediğiniz parçaya göre cevaplayınız.

a. Olaylar nasıl başlıyor?

.....

b. Adam kime teşekkür mektubu yazıyor?

.....

c. Köpek niçin havlamaya başlıyor?

.....

d. Bu parçadan nasıl bir sonuç çıkarabiliriz?

.....

KONUŞMA

1. Aşağıdaki diyalogu uygulayınız.

- A: Sana göre insanın en mutlu günü hangisidir?
 B: Bana göre insanın en mutlu günü evlendiği gündür.
 A: Başından geçen en üzücü olay hangisidir?
 B: Dedemin ölümüdür.

2. Siz de sıra arkadaşınızla en mutlu gününüz ve başınızdan geçen üzücü bir olay hakkında konuşunuz.

3. Arkadaşlarınızla aşağıdaki duyguları tartışınız. Bu duyguların olumlu ve olumsuz yönleri üzerinde durunuz.

Gurur   Öfke   Aşk
 Açgözlülük   Kıskançlık   İnat

DEYİM

Aşağıdaki deyimleri okuyunuz.

- a. **Gözleri dolmak:** Duygulanmak veya üzüntüden dolayı gözleri yaşarmak.

Örnek:

- ✓ Arkadaşımı uğurlarken gözlerim doldu.
- ✓ Annemi her hatırladığımda gözlerim dolar.

- b. **Yüzünü buruşturmak:** Yüzüne öfke veya hoşnutsuzluk gösteren bir biçim vermek.

Örnek:

- ✓ Çocuk, bir yeri acıyormuş gibi yüzünü buruşturdu.
- ✓ Öğrenciler, öğretmenin verdiği ödevi yüzlerini buruşturdular.

- c. **Örkeden ateş püskürmek:** Çok öfkelenmek, kendine hâkim olamayacak kadar sinirlenmek.

Örnek:

- ✓ Babam bunu işitirse örkeden ateş püskürür.
- ✓ Öğretmen, dersten kaçan öğrencilere ateş püskürdü.

- d. **Soğuk ter dökmek:** Heyecan, korku, telâş ve tehlike anlarında birden terlemek, utanmak.

Örnek:

- ✓ Ahmet, depremi soğuk terler dökerek anlatıyordu.
- ✓ Caddede olanları soğuk terler dökerek izlemişti.

ALİŞTİRMALAR

Aşağıdaki paragrafları uygun deyimlerle doldurunuz.

- a. Evde oturuyorduk. Babam, kardeşim Cemal'e halamlara gitmesini söyledi. Halamlardan bir şey alacaktı. Halamların evi bizim eve yarım saat kadar uzak bir yerdedi. Bu iş kardeşimin hoşuna gitmemişti. Zaten kendisi de biraz inatçıydı. Kardeşim gitmiyorum, diyemedi. Ancak .....

- b. Lise arkadaşlarımızla toplanmıştık. Herkes okul yıllarımızla ilgili güzel hatıralarını anlatıyordu. Bir ara en sevdiğimiz arkadaşlarımızdan olan Hami'nin ismi geçti. Hami orta okul 3. sınıfta okurken mayıs ayında denizde boğulmuştu. Bunu hatırlayınca bütün

arkadaşlar sustu. Herkesin .....

- c. Adam bahçede yürüyordu. Bir de ne görsün. Kocaman bir yılan. Zaten yilandan da çok korkuyordu. Birden donakalmıştı. Korkudan .....

- d. Hasan ceza sahasına girdi. Tolga'yı çalımladı. Fakat kaleci Ömer onu yere indirdi. Seyircilere göre bu kesin penaltıydı. Ama hakem Ali Aydın, Hasan'ın kaleciye faul yaptığı görüşündeydi. Maç berabere bitti. Seyirciler çok kızdılar. Maçtan sonra hakeme .....

DİL BİLGİSİ

EDATLAR

ÜNLÜ BİR YAZAR İLE RÖPORTAJ

Gazeteci: Öncelikle bana bu fırsatı verdiğiniz için sorularıma size teşekkür ederek başlamak istiyorum.

Yazar: Estağfurullah. Eğer sizinle sohbet etmekten zevk almasaydım sizi kabul etmezdim.

Gazeteci: Hayatınızın kronolojisini sormayacağım çünkü herkes sizin hayatınızı biliyor. İlk olarak hayatınızın dönüm noktalarını anlatır mısınız?

Yazar: Hayatımın dönüm noktaları aşağı yukarı herkesinki gibi. Yani doğumum, askerliğim ve evliliğim. Ama bunlardan en önemlisi ise evliliğim. Evliliğimin benim hayatımda çok özel bir yeri vardır.

Gazeteci: Bunu biraz açar mısınız efendim?

Yazar: Peki, açayım. Biliyorsunuz hayattaki tek yakınım annemdi. O da ölünce kendimi büyük bir boşlukta hissettim. Kimim kimsem kalmamıştı. Bir gün yine öyle bir akşam üstü eve dönerken her gün önünden geçtiğim markette eşim olacak kızı gördüm. Ondandır sonra da alışverişlerimi o marketten yaptım. İşte, o günden sonra hayatım değişti. Hayata tekrar bağlandım. Yazarlığımın olgunluk dönemi bu evlilikten sonraya rastlar.

Gazeteci: Demek, eserlerinizin arkasındaki kahraman eşiniz?

Yazar: Evet, o sayılır. Ama sadece o demek beni yetiştiren öğretmenlere haksızlık sayılır. Öğretmenlerime ve özellikle de edebiyat öğretmenime çok şey borçluyum. Bana edebiyatı o sevdirdi diyebilirim.

Gazeteci: Sizinle röportaj yapmak üzere yola çıkmıştım. Yolda benim de bugünlere gelmeme vesile olan edebiyat öğretmenim Abdullah Beyle karşılaştım. Kendilerine sizinle röportaja gittiğimi söyledim. Çok memnun oldu. Öyle duygulandı ki sanki ağlayacak gibiydi. Eserlerinizi büyük bir zevkle ve beğeniyle okuduğunu ve okuttuğunu söyledi. En içten selâmlarımı ilet, dedi.

Yazar: Aleyküm selâm. İşte sizin de belirttiğiniz gibi öğrenciye edebiyatı, sanatı sevdiren kişiler öğretmenlerdir. Özellikle de edebiyat öğretmenleri. Onlardan tek bir ricam olacak. Öğrencilerine bol bol kitap okutsunlar.

Edatlar (İlgeçler): Tek başına anlamı olmadığı halde, cümle içerisinde kelimeler arasında anlam ilgileri kuran kelimelere edat denir. Daha önce edatların bir kısmını görmüştük. Türkçede edatlar çok sayıdadır. Gerek yazı dilinde gerek konuşma dilinde sık sık kullanılır. Edatların bazıları şunlardır.

EĞER: “Eğer ve şayet” edatları şart ilgisini pekiştirmek için şart cümlelerinin başına gelir.

Örnek

- ✓ Eğer sizinle sohbet etmekten zevk almasaydım kabul etmezdim.
- ✓ Eğer konuşsam yer yerinden oynar.
- ✓ Eğer yaşlanırsa ona kimse bakmaz.

İŞTE: “İşte” edatı iki yerde kullanılır. Birincisi “gösterme” de kullanılır. İkincisi sözün sonuna geldiğini belirtmek için kullanılır.

Örnek

- ✓ İşte yazarımız geldi. (Gösterme)
- ✓ İşte yılın golcüsü sahaya çıkıyor. (Gösterme)
- ✓ İşte bir yazarın ömrü böyle geçti. (Sözün sonuna geldiğini belirtiyor.)
- ✓ İşte yaşlılık insana böyle bir hüznü verir. (Sözün sonuna geldiğini belirtiyor.)

YALNIZ: “Yalnız” edatı, ancak, tek, sırf, sadece gibi anlam ilgileri kurar.

Örnek

- ✓ İnsan yalnız eser bırakarak kalıcı olabilir. (ancak)
- ✓ Oğlum yalnız başına hareket ediyor. (tek)
- ✓ Çocukluğundaki anılardan yalnız oyunlarımı hatırlıyorum. (sadece, sırf)

SANKİ: “Sanki” edatı “sözde” ve “güya” edatlarıyla anlamdaştır. Bu edat, soru cümlelerinde düşünme üzerine dikkati ve ilgiyi çekmeye yarar. Soru cümlelerinin dışında ise düşünmenin gerçekte var olmayıp öyle sanıldığını anlatır.

Örnek

- ✓ Sanki çocukluğunda başarılı mıydın?
- ✓ Babanla tartıştın da ne oldu sanki?
- ✓ Sanki yeniden doğmuş gibi oldum.
- ✓ Sanki karanlıkta kalmış gibiyim.
- ✓ Sanki bu olayları hiç yaşamadım.

PEKİ: “Peki” edatı kelimeler arasında;

- a. Kabul etme
- b. “Öyle kabul edelim ama”, “dediğin gibi olsun” anlam ilgileri kurar.

Örnek

- ✓ Yarın sen de gel.
Peki.
- ✓ Peki, öldüğünü neden bize haber vermediler?
- ✓ Peki, dersi tekrar anlatacak mısınız?

YANI: ş u demek ki anlamıyla açıklama veya yorumlama ilgisi kurar.

Örnek

- ✓ Yaşı biraz ilerledi **yani** yaşlandı diyebiliriz.
- ✓ Gençlik **yani** delikanlılık dönemi bir başkadır.
- ✓ Hayatta başarılı olamayanlar **yani** tembeller biraz daha çalışmalılar.

ÜZERE (ÜZRE): Bu edatın kelimeler arasındaki anlam ilgileri ş unlardır:

a. Amaç ilgisi kurar.

Örnek

- ✓ Röportaja gitmek **üzere** yola çıkmıştım.
- b. Niyet ya da şart ilgisi kurar.

Örnek

- ✓ Bu parayı iki yıl sonra ödemek **üzere** veriyorum.
- c. Yol ve usul ilgisi kurar.

Örnek

- ✓ Yukarıda belirttiğim **üzere** konuyu devam ettireceğim.

TEK: "Tek" edatı önüne getirildiği cümleye ısrarlı istek düşüncesi katar.

Örnek

- ✓ **Tek** yaşlanmayayım da ne kadar para giderse gitsin.
- ✓ **Tek** arzum gençliğimi verimli geçirmektir.
- ✓ **Tek** düşüncem insan hayatına faydalı yeni bir şeyler bulmaktır.

Not: "Tek" eşi olmayan, biricik, yegane anlamındadır.

Örnek

- ✓ Benim **tek** dayanağım babamdır.
- ✓ Mehmet Akif, edebiyatımızın **tek** dâhisidir.

ALİŞTIRMALAR

1. Aşağıdaki boşlukları uygun edatlarla doldurunuz.

- a. .... tekrar sağlığa kavuşursam yeni bir eser yazacağım.
- b. Konuşmak ..... kürsüye çıktı.
- c. Bedenin çocukluğu geçer ..... ruhun çocukluğu geçmez.
- d. .... bakın Naim Süleymanoğlu geliyor.
- e. .... babamı görmüş gibi oldum.

2. Aşağıdaki karışık kelimelerden anlamlı cümleler kurunuz.

- a. düşüncem / olmaktadır / tek / birincisi / okul
.....
- b. babam / eğer / motosiklet / geçersen / alacak / sınıfı
.....
- c. gidiyor / üzere / Türkiye'ye / okumak
.....
- d. gibi / sanki / oldum / görür / birini
.....
- e. çok / doğduğum / yani / özlüyorum / İstanbul'u / şehri
.....

İMLÂ, NOKTALAMA

KÖŞELİ AYRAÇ (/ /)

Cümle yapısıyla doğrudan ilgili olmayan açıklamalar için kullanılır.

Örnek

- ✓ (Matematikte dört işlem [çarpma, bölme, toplama, çıkarma] bilinmeden ilme girilmez.)

HECE DÜŞMESİ

Kelimelerde çekim ve yapım eklerinin gelmesi ve birleşik sözcüklerin yapımı sırasında bir ünlünün kaybolmasına "hece düşmesi" denir.

a. Organ adlarında hece düşmesi

Örnek

- ✓ ağız → ağız
- ✓ göğüs → göğsü
- ✓ omuz → omzu

b. Akraba isimlerindeki hece düşmesi

Örnek

- ✓ oğul → oğlu
- ✓ kayın → kayını

c. Başka dillerden Türkçeye giren kelimelerdeki hece düşmesi

Örnek

- ✓ fikir → fikri
- ✓ ömür → ömrü
- ✓ zihin → zihni

d. Birleşik sözcüklerde hece düşmesi

Örnek

- ✓ cuma+ertesı → cumartesi
- ✓ pazar+ertesı → pazartesi
- ✓ kahve+altı → kahvaltı

DEĞERLENDİRME

1. Aşağıdaki cümlelerden doğru olanın başına "D"; yanlış olanın başına "Y" yazınız.

a. ( ) Bugün kendimi çok kötü hissediyorum.	e. ( ) Kadınlar çok heyecanlı; erkekler heyecansızdır.
b. ( ) Ölüm insanları çok üzen bir olaydır.	f. ( ) Fakir insanlar çok üzgündür.
c. ( ) Kibirli insanlar çok mütevazıdır.	g. ( ) Zengin insanlar çok mutludur.
d. ( ) Bazı insanlar, karanlıktan korkarlar.	

2. Aşağıdaki kelimeleri eşleştiriniz.

1. a. affedersiniz	1. istirham ederim	2. a. tevazu	1. iki yüzlülük
b. rica ederim	2. hoş görün	b. gurur	2. sakin
c. teşekkür ederim	3. pardon	c. güvenilir	3. alçak gönüllülük
d. kusura bakmayın	4. eksik olmayın	d. öfkeli	4. kibir

3. Aşağıdaki karışık kelimelerden anlamlı cümleler kurunuz.

a. karşılıklı / dilidir / iletişim / bir / duygular	c. uğratır / bizi / hayal kırıklığına / duygular / bazen
b. ilişkilerimizi / duygular / olan / zenginleştirir / başkalarıyla	d. rahatlatır / paylaşmak / duyguları / insanı

4. Aşağıdaki anketi doldurunuz.

a. Evinizde en <u>sinirli</u> kişi kim?	f. Ailenizde en <u>başarılı</u> kişi kim?		
☐ Annem	☐ Dayım	☐ Babam	☐ Teyzem
☐ Ablam	☐ Babam	☐ Babam	☐
b. Ailenizde ne iyi <u>anlaştığınız</u> kişi kim?	g. Ailenizde en <u>stresli</u> kişi kim?		
☐ Kız kardeşim	☐ Kız kardeşim	☐ Annem	
☐ Babam	☐ Babam	☐	
c. Ailenizde en çok <u>korktuğunuz</u> kişi kim?	h. Ailenizde en <u>yardımsever</u> kişi kim?		
☐ Ağabeyim	☐ Kendim	☐ Küçük kardeşim	
☐ Annem	☐ Yeğenim	☐	
d. Ailenizde en <u>heyecanlı</u> kişi kim?	i. Ailenizde en <u>düzenli</u> kişi kim?		
☐ Babam	☐ Amcam	☐ Ablam	
☐ Annem	☐ Kendim	☐	
e. Ailenizde en <u>karamsar</u> kişi kim?	j. Ailenizde en <u>mitsuz</u> kişi kim?		
☐ Kız kardeşim	☐ Kız kardeşim	☐ Annem	
☐ Babam	☐ Babam	☐	

5. Aşağıdaki cümleleri uygun edatlarla tamamlayınız.

işte / eğer / üzere / için / ile / göre / kadar / gibi

a. Sinemaya otobüs ..... gittik.	d. Hülya Hanım ..... duygusal bir kadın yoktur.
b. Hüseyin'e bir hafta sonra geri almak ..... borç verdim.	e. Senin ..... cömert bir insan görmedim.
c. Mutluluğumuz ..... birbirimize saygılı davranmalıyız.	f. Sana ..... Hakan nasıl bir futbolcu!
	g. .... beklediğin arkadaş geliyor.
	h. .... otobüs gelmezse mecburen yürüyeceğiz.

BUNLARI BİLİYOR MUYDUNUZ ?

İnsanlarda değişik korkular olduğunu, bunların;

- ✓ Palyaço korkusu
- ✓ Uçurum veya yükseklik korkusu
- ✓ Cam korkusu
- ✓ Politikacı korkusu
- ✓ Ay korkusu
- ✓ Yükseklik korkusu
- ✓ Deniz veya okyanus korkusu
- ✓ Ameliyat korkusu
- ✓ Yaralanma korkusu
- ✓ Zehirlenme korkusu
- ✓ İğne vurulma
- ✓ Kadın korkusu
- ✓ Sayı korkusu

olduğunu biliyor muydunuz?

3. BOYUTTA NE GÖRÜYORSUNUZ?

Sessiz ve sakin bir ortam görmenizi kolaylaştıracaktır. Resmi hareket etmeyecek şekilde sabit bir düzleme yerleştirmeli ya da elinizle tutup kimildatmamaya çalışmalısınız. Hiçbir zaman resmin görünen şekli olan karışık çizgi ve renklere takılmamalısınız. Bakışlarınızı resme değil de âdeta resmin arkasına, derinliğe yönlendirmelisiniz. Eğer ilk kez böyle bir resme bakıyorsanız biraz sabırlı olmalısınız. Hemen görüleceğini sanmak yanlış olur. İki dakika baktıktan sonra görüntüyü yakalayamazsanız, kendinizi zorlamayın. Biraz ara verip sakin kafayla tekrar deneyin. Bir kere görmeye başladıktan sonra büyük zevk alacağınızı kesinlikle söyleyebiliriz. Bu teknikler gözünüzün sağlığı için iyidir, ancak gözleri fazla yormamaya dikkat etmek gerekir.

TERCÜME

Aşağıdaki cümleleri kendi dilinize çeviriniz.

- a. İnsanda doğuştan bazı duygular vardır. ....
- b. Sevgi, korku, heyecan, inat gibi duygular olumlu kullanılırsa kişiyi başarıya ulaştırır. ....
- c. Duyguları yok etmektense onları olumlu bir şekilde kullanmaya çalışmak gerekir. ....

ÖDEV

1. Sizi en çok sınırlendiren bir anınızı anlatınız.
2. Sizi çok heyecanlandıran bir anınızı anlatınız.

SERBEST OKUMA

1. Aşağıdaki parçayı okuyunuz.

OĞLAK BURCUNDAKİ ÇOCUKLAR

Oğlak burcundaki çocuklar zeki ve ciddidir. Minicikken bile cesaretini gösterir ve evde kendisine çeşitli oyunlar bulur. Bu çocuklara vakit ayırmak ve onu küçük duygusalılıklara yöneltmek gerekir. Onun arzusu başarılı ve sorumlu bir lider olmaktır. Bu çocuklar programlı olmayı severler. Küçük yaşta bile yapacaklarını sıraya koyarlar. Yemeklerini, banyolarını, uykularını bilirler ve

saatlerine dikkat ederler. Oğlak çocuğu pratik, hırslı ve çalışkandır. Elindekilere sahiptir. İsrraftan hoşlanmaz. Duygularını çok sevdiği kimselerle paylaşır. Bu çocuklar ciddiyetle eğlenceyi arada bir karıştırırlar. Bu yüzden de çabuk yorulabilirler. Tüm ciddiyetine rağmen, Oğlaklarda bir mizah duygusu vardır. Komik durumları hemen fark ederler ve çok gülerler. Öte yandan mükemmellik tutkuları bazen başlarına dert açar. Onu yakından incelemek ve gerilime girmesini engellemek gerekir. Bu çocuklar, çocukluk dönemini yaşamaları için teşvik edilmelidirler: Onların doğal cesaretlerinden dolayı her atılımı yapabileceği unutulmamalıdır. Bu çocuklar genelde, çok istekli ve başarılıdırlar. Fakat ileriki yaşlarda öğrenmekten sıkılabilirler. İşte bu durumda onlar teşvik edilerek yeniden istekli hâle getirilebilir.

2. Aşağıdaki soruları okuduğunuz parçaya göre cevaplayınız.

- Oğlak burcundaki çocukların arzuları nelerdir?
.....
- Oğlak burcundaki çocukların genel özellikleri nelerdir?
.....
- Oğlak burcundaki çocukların başlarına dert açan duygu hangisidir?
.....

MÜZİK KUTUSU

1. Aşağıdaki boşlukları dinlediğiniz şarkıya göre doldurunuz

DEĞER Mİ HIÇ?

Bir ..... görür gibi, seninle bulutlara uçtuğumda,
Bir ateş yakar, beni sevginle tuttuğumu sanırdım.
..... olur damla damla, öperdim öperdim dudaklarından.
Bir nehir gibi çağlar, akardım akardım damarlarından.

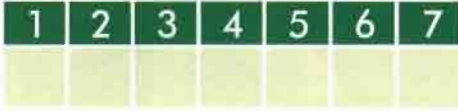
Değer mi hiç? Değer mi hiç?
Değer mi, değer mi, değer mi söyle?
Bir rüya ..... boyu.
Sürer mi, sürer mi, sürer mi söyle?
Değer canım, değer elbet.
Değer bir tanem aşk için her şeye.
Ne ..... ne de .....
Engel mi kanatlanmadan uçmaya.

2. Aşağıdaki kelimeleri dinlediğiniz şarkıya göre birleştiriniz.

a. ateş	1. tutuşmak
b. damarlarından	2. sürmek
c. sevgiyle	3. çağlamak
d. ömür boyu	4. akmak
e. nehir gibi	5. yakmak

OYUN

16

19

12

2

10

17

15

20

21

14

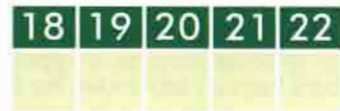
5

10

18

4

11

9

8

22

13

2

7

3

1

6

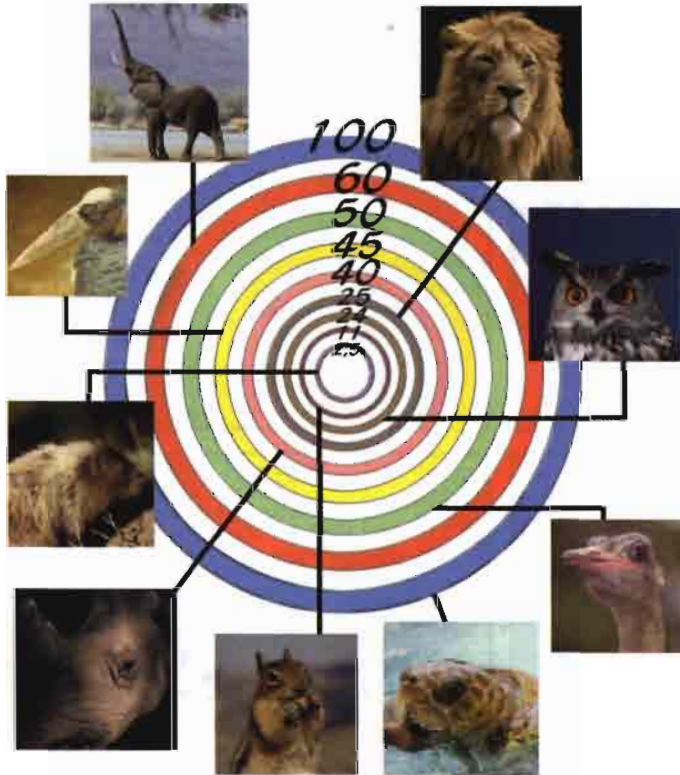
Pratik Türkçe

DERSE HAZIRLIK

- Aşağıdaki soruları cevaplayınız.
  - Yabanî hayvan tabirinden ne anlıyorsunuz?
  - Yabanî hayvanların hepsi tehlikeli midir?
  - Yılanlardan korkar mısınız?
  - Sizce en sevimli yabanî hayvan hangisidir?
  - En uzun ömürlü yabanî hayvanın hangisi olduğunu biliyor musunuz?
  - Yabanî hayvanlar faydasız mıdır?
- Aşağıdaki resimlere bakarak bu hayvanların kaç yıl yaşadıklarını söyleyiniz.

KELİMELER

- Aşağıdaki sıfatların hangi hayvanlara ait olduğunu yazınız.

a. Güçlü	: Fil, goril, ayı, aslan .....
b. Uzun boylu	: .....
c. Kemiksiz	: .....
d. Yırtıcı	: .....
e. Keskin dişli	: .....
f. Sivri gagalı	: .....
g. Sivri pençeli	: .....
h. Hızlı	: .....
ı. Yavaş	: .....
l. Kıvrak	: .....

- Aşağıdaki başlıklara uygun hayvan isimleri yazınız.

Uçan Yabanî Hayvanlar	Denizde Yaşayan Hayvanlar	Karada Yaşayan Hayvanlar
-----------------------	---------------------------	--------------------------

a.	a.	a. ....
b.	b.	b. ....
c.	c.	c. ....
d.	d.	d. ....

- Aşağıdaki kavramları anlamlarıyla eşleştiriniz.

a. Evcil	1. Et yiyerek beslenen canlı türleri.
b. Yabanî	2. Eve ve insana alışmış olan, az çok faydalı olan hayvanlar.
c. Etçil	3. Vahşî, yırtıcı, ilkel bir hayat süren...
d. Otçul	4. Yavrularını emzirerek büyüten omurgalı hayvanlar sınıfı.
e. Memeli	5. Ot yiyerek beslenen hayvanlar.
f. Sürüngen	6. Sürünerek yaşayan canlı türleri.

OKUMA-ANLAMA

Aşağıdaki parçayı okuyunuz.

SAFARI

Türk Ticaret Odasının hazırlamış olduğu Afrika gezisine biraz nazlanarak çıktım. Özellikle bu gezideki safari kısmını çok lüzumsuz görüyordum. Çünkü yabancı hayvanlara o kadar ilgi duymuyor, Güney Afrika'yı görmesem de olur diye düşünüyordum. Ama şimdi bütün dostlarıma, ömürlerinde hiç olmazsa bir defa Afrika'yı görmelerini tavsiye ediyorum.

Afrika denilince insanın aklına vahşi hayvanlar ve safari geliyor. Safari aslında çok kolay bir iş değil. Sıtmadan tutun da, böceğinden tehlikeli hayvanına kadar pek çok riski göze alıyorsunuz.

Güney Afrika'da hava alanına indiğimizde, her an için bir hayvan görmek ümidiyle etrafımıza bakılmaya başladık. Az sonra göründüler bile. Yola çıkar çıkmaz zürafalar ve impalalar ile karşılaşyoruz. Zürafa gerçekten çok zarif ve alımlı bir hayvan. Impalalar koşup oynuyor. Arabamızı gördüklerinde durup uzun uzun bizi seyrediyor. Öyle tatlı hayvanlar ki onların resimlerini çekiyoruz. Sonradan öğreniyorum ki kaplanlar ve aslanlar bu hayvanları yiyerek besleniyormuş.

Yaklaşık bir saat süren yolculuktan sonra şahane manzaralı bir tatil köyündeyiz. Eşyaları bıraktıktan ve yemeklerimizi yedikten bir iki saat sonra safari turuna çıkıyoruz. Daha üstü açık aracımıza binmeden maymunlar kampın içinde görüldü. Maymunlar her türlü virüsü taşıdıkları için onlardan biraz çekiniyoruz.

Safarinin en ilginç yanı beş büyükleri görmek. Bu beş büyükler ise filler, yabancı mandalar, gergedanlar, aslanlar ve leoparlardır. Bu hayvanlar o kadar önemli ki, ülkeye para kazandırdıkları gibi, paraların üzerine dahi resimleri basılmış. Bu hayvanlara kimsenin zarar vermesine ve bu hayvanların avlanmasına izin verilmiyor.

2. Okuduğunuz parçaya göre aşağıdaki cümlelerden doğru olanın başına "D"; yanlış olanın başına "Y" yazınız.

- ( ) Afrika denilince insan aklına fok balıkları ve uçsuz bucaksız çöller gelir.
- ( ) Zürafa çok güzel ve alımlı bir hayvandır.
- ( ) Maymunlar hastalık virüsü taşıyan hayvanlardır.
- ( ) Beş büyük hayvan filler, zürafalar, kurtlar ayılar ve gergedanlardır.
- ( ) Filler orta boy ağaçları devirebilen ve küçük fidanları yutabilen iri hayvandır.
- ( ) Filler hiç kızmayan hayvandır.

3. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yere parantez içindeki kelimelerden hangisi gelmelidir?

- Türk Ticaret Odasının hazırlamış olduğu Afrika gezisine biraz ..... (nazlanarak / çekinerek / düşünerek) çıktım.
- Yola çıkar çıkmaz zürafalar ve impalalarla ..... (konuşuyoruz / karşılaşyoruz / görüşüyoruz)
- İnsanlar gürültü ve panik yaparlarsa hayvanlar ..... (atağa / saldırıya / harekete) geçiyormuş.
- Maymunlar hastalık virüsü taşıdıkları için onlardan ..... (korkuyoruz / çekiniyoruz / nefret ediyoruz.)
- Ormanda dikkatimizi çeken, her hayvanın kendi ..... (düşmanlarıyla / akrabalarıyla / grubuyla) yaşamaması ve dolaşması oldu.

Bu arada rehberler bize yüksek sesle konuşmamamızı söylüyorlar. Çünkü hayvanlar aracımızı başka bir hayvan zannederek davranışlarını değiştiriyorlar. Ne zaman insanlar gürültü ve panik yapsa hayvanlar atağa geçiyormuş. Onlar saldırmadıkça, silâh kullanmak da yasak.

Maymunlardan sonra kampın dışına çıkar çıkmaz alaca renkli köpeklerle benzeyen yaratıklar çıkıverdi. Bu hayvanlar adını bildiğim fakat hiç görmediğim çakallarmış...

Az ötede bir fil boş boş dolaşiyor. Bu büyük bir fil değil derken kendimizi fil sürüsünün yanında buluyoruz. Annesinden süt emen yavru fil ürkünce, bu durumdan rahatsız olan anne filden, kulaklarımızı sağır eden öyle bir çığlık yükseldi ki tarif etmek mümkün değil. Meğer kızdırılmaya gelmezmiş. Canlan isteyince öyle süratli koşuyorlar ki, yetişmek imkânsız. Fillerin ağaçları, özellikle de küçük fidanları yıktıklarını ve yürürken ormandaki orta boy ağaçları kökünden devirdiklerini gördük. Biz karıncaları küçük, temiz, çalışkan hayvanlar olarak biliriz. Orman boyunca geçtiğimiz yerlerde delikli, kum yığınlarına benzeyen kum tepelerine rastladık. Bazısı inanılmaz büyüklükte olan bu tepeler meğer karınca yuvalarıymış.

Ormanda dikkatimizi çeken şey her hayvanın kendi grubuyla birlikte yaşamaması ve dolaşması oldu. Kimse kimsenin bölgesine uzanmadığı gibi bu halleriyle âdeta koloni halinde yaşayan insanları hatırlatıyorlardı. En önemlisi ise açken saldırmaları ve yemek için öldürmeleriydi.

ÖRNEKLEME

Aşağıdaki soruları tekrarlayınız ve uygulayınız.

Soru 1:

Jaguarlar uçabilir mi?

Cevap:

Hayır, jaguarlar uçamaz.

Kısa Cevap:

Hayır, uçamaz.

Uygulama: .....

Soru 3:

Yumurtası en büyük olan hayvan hangisidir?

Cevap:

Tabii ki devekuşu.

Kısa Cevap:

Deve kuşudur

Uygulama: .....

Soru 2:

Uzun süre su içmeden yaşayabilen hayvan hangisidir?

Cevap:

Zannederim devedir. Çünkü develer çölde yaşar.

Kısa Cevap:

Develerdir

Uygulama: .....

Soru 4:

En çok hangi hayvandan korkarsın?

Cevap:

En çok timsahlardan korkarım.

Kısa Cevap:

Timsahlardan

Uygulama: .....

DİNLEME

1. Aşağıdaki parçayı dinleyiniz.

Aslan, memeliler grubundandır. Kaplandan sonra kedi ailesinin ikinci büyük üyesidir. Çok yırtıcı bir hayvandır. Hiçbir hayvan ona saldırmaya cesaret edemez. Ceylan, antilop, zebra gibi iri hayvanları tek bir pençe vuruşuyla öldürebilecek güce sahiptir. Normal ömrü 15 yıl kadardır. Ama hayvanat bahçelerinde 30 yıl yaşayan aslanlar olmuştur. Filmlerde, çizgi romanlarda anlatıldığı gibi sık ormanlarda yaşamazlar. Daha çok Afrika'nın çıplak düzlüklerinde ya da ağaçlı otlaklarda yaşar. Asya'da ise çok az rastlanmaktadır. "Aslan" denince akla gelen uzun ve gür yeले sadece erkek aslanlarda bulunur.

Aslanlar bir ya da birkaç ailelik gruplar halinde yaşar. Yavruların karnını doyurmak için avlanma vazifesi genellikle dişi aslana aittir. Ama baba aslanlar da yavrularına düşkündür. Anne ava çıktığı zaman yavrularla baba aslan ilgilenir. Erkek aslanlar iki yaşına gelince sürüden ayrılıp kendi hayatlarını kurmak zorundadır.

Aslanlar gece avlanır. Bütün günlerini kayaların ve ağaçların gövdesinde yatarak ya da uyuyarak geçirir. Geceleri çok iyi görebilen aslanlar bu mükemmel görüş sayesinde avlarını rahatlıkla avlar. Gök gürlemesine benzeyen gürlemeleri de daha çok akşamları ya da gün doğumundan hemen önce duyulur. Kükredikleri zaman ormanda sanki bütün hayat durur. Bütün hayvanlar seslerini keser ve sağa sola kaçıır. Çünkü bu kükreme, av başlangıcını ya da bitimini haber veren bir uyarı gibidir.

Aslanların altın sarısı postları toprakla ve sararmış otlarla uyum gösterir. Bu yüzden avlanırken fark edilmezler. Hiç göze çarpmadan ortalıkta rahatlıkla dolaşabilir. Su birikintilerinin çevresinde pusuya yatıp bekler. Su içmeye gelen avlarının üstüne hızla saldırır, pençeleriyle öldürür. Bazen de otlayan avlarını sabırla ve gizlilik içinde takip edip müsait bir zamanda aniden saldırır.

Aslanların tabiattaki tek düşmanları insanlardır. İnsanlar tarafından avlanma avlana sayıları azalmıştır.

Eskiden bu hayvanların Avrupa'dan Asya'nın en doğu bölgelerine kadar büyük bir coğrafyada yaşadıkları belirlenmiştir. Günümüzde ise sadece Afrika'da ve Hindistan'da yaşamaktadır.

2. Dinlediğiniz parçaya göre aşağıdaki cümlelerden doğru olanın başına "D"; yanlış olanın başına "Y" yazınız.

a. ( ) Aslanlar memeliler grubundandır.	f. ( ) Kedi ailesinin en büyük hayvanı aslandır.
b. ( ) Aslanların normal ömrü 5 yıl kadardır.	g. ( ) Aslanların en büyük düşmanları fillerdir.
c. ( ) Aslanlar, ceylan, antilop, zebra gibi hayvanları yer.	h. ( ) Günümüzde sadece Afrika'da ve Hindistan'da aslanlara rastlanabilir.
d. ( ) Aslanlar tek başlarına yaşar.	i. ( ) Erkek aslanların uzun ve gür yeleleri vardır.
e. ( ) Anne ava çıktığı zaman yavrularla baba aslan ilgilenir.	l. ( ) Avlanma vazifesi genellikle dişi aslana aittir.

ASLAN

KONUŞMA

1. Aşağıdaki diyalogu uygulayınız.

- A: Yılandan korkar mısın?
 B: Evet, çok korkarım.
 A: Niçin?
 B: Sinsice yaklaşır insani zehirler.

2. Siz de arkadaşınızla örnekteki gibi diyaloglar kurunuz.

- a. timsah / insana saldırır
 b. akrep / insani sokar

3. Ülkenizdeki en önemli yabancı hayvanları sayınız.

4. Aklınızda bir hayvan ismi tutun. Aşağıdaki örnek diyalogda olduğu gibi bazı ipuçları vererek arkadaşınızın bilgisini ölçün.

- A: Suda mı yaşar?
 B: Hayır, karada yaşar.
 A: Et mi yer?
 B: Hayır, et yemez. Bitkilerle beslenir. Ayrıca uzun bir hortumu vardır.
 A: Zürafa mı?
 B: Hayır, değil.
 A: Fil mi?
 B: Evet.

5. Arkadaşlarınızla en tehlikeli hayvanın hangisi olduğunu tartışınız.

DEYİM

Aşağıdaki deyimleri okuyunuz.

- a. **Kuş beyinli:** Beyinsiz, düşüncesiz, aptal, akılsız kişi.

Örnek:

- ✓ Bu kadar **kuş beyinli** olduğumu bilseydim sana iş vermezdim.
 ✓ Şakir, sen ne kadar **kuş beyinli** bir insansın.

- c. **Maymun iştahlı:** Hevesi çabuk geçen, bugün bunu yarın ötekini beğenen.

Örnek:

- ✓ **Maymun iştahlı** insanlara güven olmaz.
 ✓ Ona çok güvenme; **maymun iştahlının** biridir.

- b. **Aslan payı:** Bir paylaşmada en güçlünün aldığı pay. Kuvvetlinin çalışmadan elde ettiği kazanç.

Örnek:

- ✓ Bakalım bu işten **aslan payını** kim alacak?
 ✓ O, bu inşaat işinden **aslan payını** aldı.

- d. **Örümcek kafalı:** Yeniliklere düşman olan. Geri kafalı.

Örnek:

- ✓ **Örümcek kafalı** insanlar yeniliklere karşı çıkarlar.
 ✓ **Örümcek kafalı** insanlara söz anlatmak zordur.

ALİŞTIRMALAR

Paragraflardaki boşlukları uygun deyimlerle tamamlayınız.

- a. Babam, kardeşlerime ve bana her hafta harçlık verir. Kime ne kadar vereceği hiç belli olmaz. Bu haftaki ..... ortanca kardeşim Metin'in oldu.
 b. Sınıfımızda çok gürültücü ve başarısız, aynı zamanda söz dinlemeyen bir grup arkadaş vardı. Birçok öğretmen sınıfımıza gelmek istemezdi. Şimdi düşünüyorum da üç beş .....nin cezasını biz çekmişiz.
 c. Geçenlerde arkadaşım Can'la hipermarkete gittik, Can çok ..... bir arkadaşımıdır. Cebinde yeterli parası olmamasına rağmen bir gömlek, bir pantolon, bir tişört ve bir de kravat beğendi. Uzun süre ne alacağına karar veremedi.
 d. 21. Yüzyıla girdiğimiz şu günlerde hâla ..... insanlar var. Bu insanlar teknolojinin yeniliklerinden faydalanmadıkları gibi bir de teknolojiye düşman görünüyorlar.

DİL BİLGİSİ

ÖZNE-YÜKLEM UYGUNLUĞU HAYVANAT BAHÇESİNDE

Hiç hayvanat bahçesine gittiniz mi? Gitmediyseniz mutlaka gidip görmenizi tavsiye ederim. Dünyanın dört bir yanından gelen hayvanlar sizin de ilginizi çekecektir. Asya kaplanları, Arap çöllerinden getirilmiş develer, kuzey Amerika ormanlarından getirilmiş ayılar, geyikler ve Avustralya'dan, yavrularını karın ceplerinde taşıyan kangurular...

Her biri sanki geldiği ülkenin havasını yansıtıyor. Bu hayvanları seyrederken kendinizi bazen vahşi Afrika düzlüklerinde bazen de ıssız Güney Amerika ormanlarında dolaşıyormuş gibi hissedeceksiniz.

Afrika'dan getirilmiş bazı hayvanlar göreceksiniz. Hayvanların kralı aslanlar, uzun boylu zürafalar, kocaman gövdeli filler, şaklaban maymunlar, koca yumurtalı deve kuşları, gergedanlar ve daha niceleri.

Bu hayvanların birçoğu kafestedir. Dokunmanız çok tehlikelidir. Hatta ayı, kurt gibi bazı hayvanlar için özel yapılmış inler bile görebilirsiniz.

Bazı hayvanlar da kafeste değildir. Onlar yeşillikler arasında serbestçe dolaşıp özgürlüğün tadını çıkarıyorlar. Onlarla sıkı dostluklar da kurabilirsiniz. Meselâ; göldeki bir pelikanla dost olabilir, onunla oyun oynayabilirsiniz. Kaplumbağaların sırtına binip sizi taşımasını isteyebilirsiniz. Tavus kuşunun tüylerindeki rengarenk güzelliği seyredebilir, onlara dokunabilirsiniz. Tabi onları da ürkütmemek ve incitmek şartıyla.

Türkçe cümlelerde özne ile yüklem arasında şahıs ve sayı bakımından bir uygunluk vardır.

1. Şahıs bakımından uygunluk:

- a. Birden çok öznenen biri birinci tekil veya çoğul zamiri olursa, yüklem, 1. çoğul şahıs eki alır.

Örnek

✓ **Ben** ve beraberimdekiler, Afrika'da büyük bir macera yaşadık.

- b. Birden çok öznenen biri 2. tekil veya çoğul şahıs zamiri olursa, yüklem, 2. çoğul şahıs eki alır.

Örnek

✓ Bu törene **siz**, öğretmenimiz ve aileleriniz **davetlisiniz**.

- c. Birden çok öznenen biri 3. tekil veya çoğul şahıs zamiri olursa, yüklem, 3. çoğul şahıs eki alır.

Örnek

✓ **O**, Hasan ve Tuğay kahverengi formayı **giymişler**.

2. Sayı bakımından uygunluk:

- a. Cümlede söz söyleyen kimse bir kişi bile olsa böbürlenme, övünme veya alçak gönüllülük amacıyla "biz" çoğul zamiri kullanabilir. Bu durumda yüklem de çoğul şahıs eki alır.

Örnek

✓ **Biz ki** yedi devleti dolaşmış bir **insanız**.

✓ **Biz** bu işi tereyağından kıl çeker gibi **hâlederiz**.

- b. Cümlede kendisine söz söylenen kişi bir kişi bile olsa, saygı ve nezaket anlamında "siz" çoğul zamiri kullanılabilir. Bu durumda yüklem de çoğul olur.

Örnek

✓ **Siz** şirketimizin gözdesisiniz.

- c. Özne bir topluluk ismi ise veya topluluk anlamı taşıyorsa, kendisi çoğul bile olsa yüklemi tekil olur.

Örnek

✓ **Halk** meydana **toplanmış**.

- d. Özne, vücut organlarını gösteren çoğul bir kelime ise, yüklem tekil olur.

Örnek

✓ **Kartalların kanatları** çok **büyük**tür.

- e. Özne, çoğul bir isim-fiil ise, yüklem tekil olur.

Örnek

✓ Araba gelince **hayvanlar** kaçışmaya **başladı**.

- f. Özneleri çoğul hayvan veya bitki olan cümlelerin yüklemeleri tekil olur.

Örnek

✓ **Çitalar** çok hızlı **koşar**.

- g. Özneleri çoğul zaman ve yer ismi olan cümlelerin yüklemeleri tekil olur.

Örnek

✓ **Dakikalar** gözlerimin önünde su gibi akıp **gitti**.

- h. Özne, birin üzerindeki sayı sıfatlarıyla veya **birkaç**, **birçok**, **bazı** gibi belgisiz sıfatlarla kurulu bir sıfat tamlaması ise yüklem tekil olur.

Örnek

✓ **Bazı** hayvanlar çok hızlı **koşar**. **Bazıları** ise çok yavaş **gider**.

✓ **Üç öğrenci** tahtaya **kalksın**.

- i. Özne, çoğul insan, hayvan, bitki, zaman ve cansız varlık ismi olup yüklem birden fazla ise, ya sonuncu yüklem çoğul, öncekiler tekil; ya da bütün yüklem tekil olur.

Örnek

✓ **İnsanlar** ölmüş, **ağaçlar** kurumuş, **hayvanlar** telef olmuşlardı.

✓ **İnsanlar** konuşarak aralarındaki problemleri çözer, hayvanlar koklaşarak **anlaşıp**.

- k. Var, yok yüklemleriyle kurulu cümlelerde, özneler çoğul da olsa yüklem tekil olur.

Örnek

✓ Sınıfta **öğrenciler var**.

DEĞERLENDİRME

1. Aşağıdaki tanımlar resimdeki hayvanlardan hangisine aittir? Yazınız.

- ..... En çok Avustralya'da yaşar.
- ..... Güney Afrika dağlarında yaşar. Ölü hayvan eti yer.
- ..... Bir kuştur. Fakat uçamaz.
- ..... Sürünge bir hayvandır. Bazıları çok zehirlidir.
- ..... Buzullarda denizlerin kenarında yaşar. Balık avlayıp yer.
- ..... Yelesi vardır. Hayvanların kralı olarak bilinir.

2. Aşağıdaki karışık kelimelerden anlamlı cümleler kurunuz ve fazla kelimeyi işaretleyiniz.

- uzun / deve / ayaklı / kuş / hayvandır / bir / kuşu
.....
- benekli / çitalar / hayvanlardır / hızlı / ormanların / ve
.....
- sert kabuklu / yavaş / kaplumbağa / memeli / hayvandır / bir / ve
.....
- hayvandır / parçalayıcı / ve / in / tehlikeli / kaplan / bir
.....
- hayvandır / kuvvetli / pençeli / ayı / avlamak / iri / ve / bir
.....

3. Aşağıdaki hayvanların çıkardıkları sesleri yazınız.

Örnek Aslan kükrer

- Kuş .....
- Kurbağa .....
- Arı .....
- Kurt .....

4. Aşağıdaki hayvanların en önemli özelliklerini yazınız.

- Arı : .....
- Ayı : .....
- Bülbül : .....
- Kurt : .....
- Zürafa : .....
- Balina : .....
- Papağan: .....

5. Aşağıdaki boşlukları doldurunuz.

- ..... sırtlarında kabuktan evlerini taşır.
- ..... tavuk hırsızı olarak bilinir.
- ..... suda yaşamayı seven yırtıcı bir sürüngenidir.
- ..... kutuplarda yaşayan beyaz kürklü bir hayvandır.
- ..... yavrularını ceplerinde taşır. Çok iyi zıplar.
- ..... geceleri öten bir kuştur. Uğursuzluk getirdiğine inanılır.
- ..... karanlıkta uçar, mağaralarda yaşar. Memelidir.
- ..... karaların en büyük hayvanıdır.
- ..... hep sürünür. Dişleri çataldır.

6. Tanımı yapılan hayvanı yazınız.

- Çok zehirlidir. Ayakları yoktur.
.....
- En büyük hayvandır. Denizde yaşar.
.....
- Yazın çok olur. Sıtma hastalığı da yapabilir.
.....
- Büyük kulakları ve uzun bir hortumu vardır.
.....
- Güçlü pençeleri var. Etçil ve vahşî bir hayvandır. Afrika'da yaşar.
.....
- Çok hızlı koşar. İnsanlar ona biner.
.....
- Çiçekleri çok sever. Bal üretir.
.....
- Geniş kanatları olan bir kuştur. Yükseklerde yaşar.
.....
- Çok iyi zıplar. Yavrularını karnında taşır.
.....
- Bu hayvan uçabilir. Aynı zamanda yüzmeyi de sever.
.....

İMLÂ, NOKTALAMA

KESME İŞARETİ (')

a. Özel isimlerden sonra konur. Ekleri ayırır.

Örnek

✓ Ali'nin mavi bir takım elbisesi var.

b. Kısaltmaları eklerinden ayırır.

Örnek

✓ TV'nin, TBMM'de

c. Sayıları eklerinden ayırır.

Örnek

✓ 1919'da, 1923'te

d. Satır sonunda, özel isimleri eklerinden ayırmada kullanılır. Bu durumda kısa çizgi kullanılmaz.

Örnek

✓ ... Salih'in ...

"-ken" EKİNİN YAZILIŞI

"-ken" eki büyük ünlü uyumuna uymaz. Getirildiği kelimelerin ünlüleri kalın da olsa, bu ekin ünlüsü ince olur.

Örnek

✓ otururken, yazarken, koşarken

TERCÜME

Aşağıdaki cümleleri kendi dilinize çeviriniz.

- Yabanî hayvanlar yerleşim yerlerinden uzakta yaşar.
- Aslan, memeliler grubundan kedi ailesinin ikinci büyük üyesidir. Çok yırtıcı bir hayvandır.
- Tavus kuşunun rengarenk tüyleri vardır.

MÜZİK KUTUSU

1. Aşağıdaki boşlukları dinlediğiniz şarkıya göre doldurunuz.

AYI

Bu gün hava güzel.
Dedim ki hanıma hadi kalk!
Çiğın de çıkalım biraz,
Bak civıl civıl ..... uçuyor.
Dalları basmış erik ve kiraz...
Çoluk çocuk cümbür cemaat.
Piknik yapalım, ne dersiniz ha?
Ev halkı uçtu...
Yuul! ..... baba sen çok yaşa.
Yolda düşündüm bizim çocuklar.
Tanımıyorlar hayvanları.
Bir hayli garibime gitti doğrusu.
Bir baba olarak verdim kararı.
Anında bir ters U dönüşü.
Doğru ..... bahçesine.
Biliyoruz ayıp oldu hâkim Bey
ama, Zar zor girebildik içeriye.
Bak evlâdım, buna ..... derler.
Ormandan şehre inerler.

Biraz ağırdır, hantaldır ama,
Armudun iyisini ..... yerler.
Evet ..... , ona ayı derler.
Ayılar bizleri çok severler.
Ağırdır mağırdır, hantaldır arıca,
Armudun iyisini ..... yerler.
Senin de canın günün birinde,
Armudun iyisini yemek isterse,
Sakin ha aman ..... gidip de
armutları, tek tek elleme.
Adamın kafası bir atarsa;
Bayramlık ağzını, bir açarsa;
Sana neler der biliyor musun?
..... duyar rezil olursun.
A de bakayım Aaaaaa!
Bir de Y de Yeee!
Şimdi bir de I lıı!
Oku bakayım. Ayı...
Yalnız kızlar. Haydi .....

Cümbür cemaat. Ayılar
Bütün mahalle. Ayılar
Maksat çoluk çocuk öğrensün
Hayvanı çetin yollarını
Karıncaşısılar kime ye,
Kafalarını ve de .....
Hani ..... olarak vazifemiz tabi,
Uyandırıp ikaz etmek.
Uzunlar yanmıyor, hâkim .....
Kısa yoldan anlatmak gerek.
..... sevgisi tabi ki lâzım.
Ama her şey karşılıklı.
Ben seni seveyim sen beni say ki.
Bozulmasın ağzımızın tadı.
Armudun iyisini zaten o yer.
Bir eli ..... ötekisi bal da.
Buramıza geldi artık hâkim Bey.
Takdir sizden biraz da ite kaka.

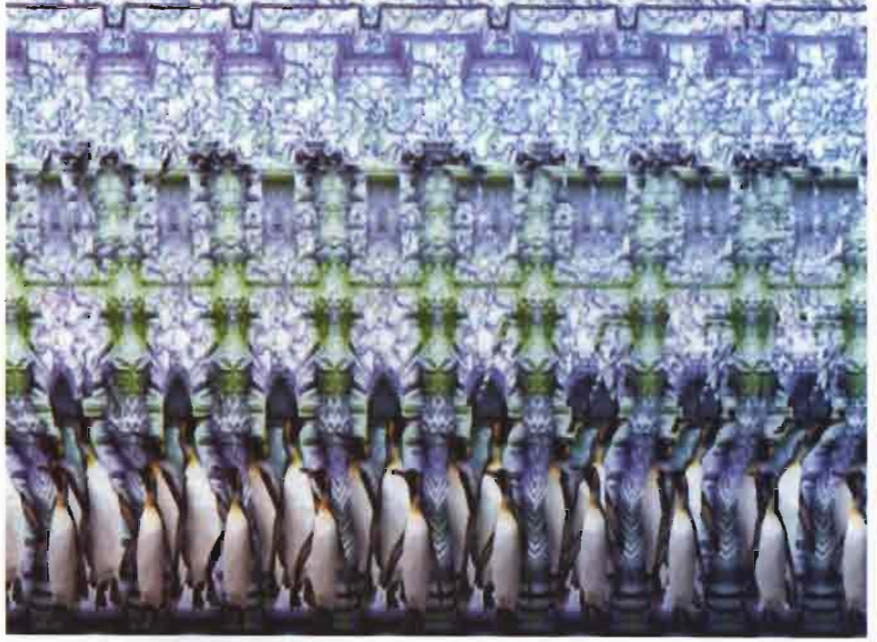
ÖDEV

- Sizce en ilginç yabanî hayvan hangisidir? Bu hayvanı resimleriyle anlatınız.
- Yabanî hayvanlarla evcil hayvanları karşılaştıran bir paragraf yazınız.

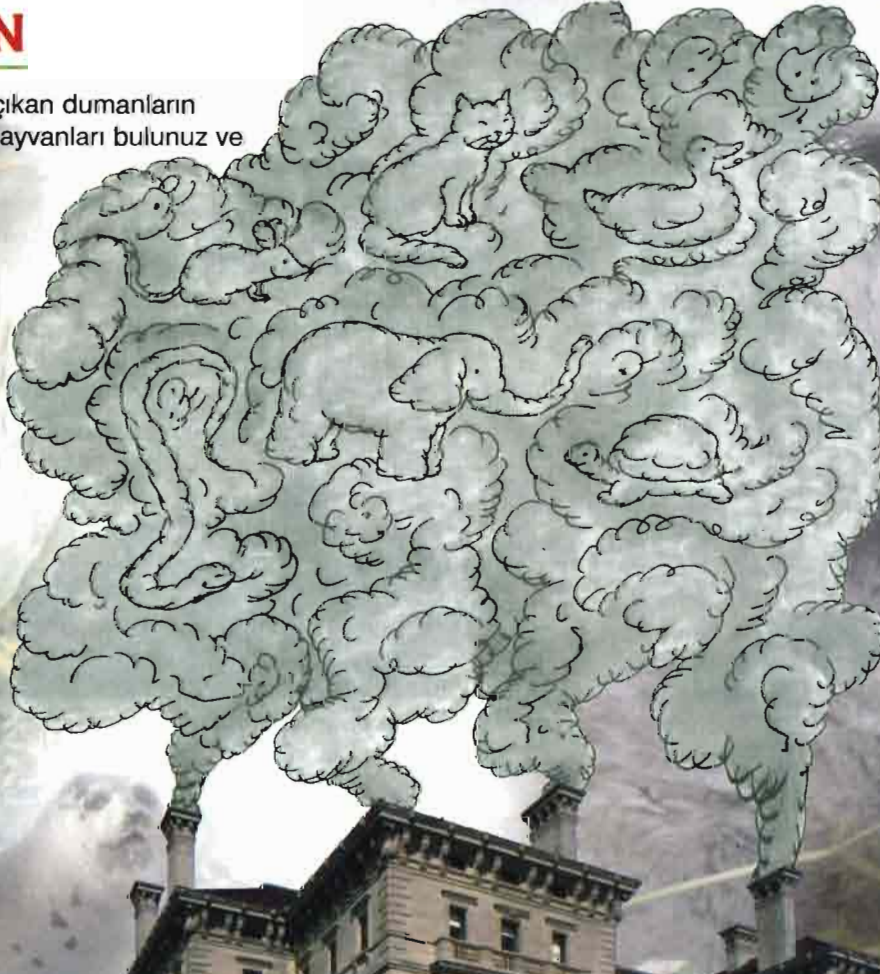
3. BOYUTTA NE GÖRÜYORSUNUZ?

Sessiz ve sakin bir ortam görmenizi kolaylaştıracaktır. Resmi hareket etmeyecek şekilde sabit bir düzleme yerleştirmeli ya da elinizle tutup kıyılatmamaya çalışmalısınız. Hiçbir zaman resmin görünen şekli olan karışık çizgi ve renklere takılmamalısınız. Bakışlarınızı resme değil de âdeta resmin arkasına, derinliğe yönlendirmelisiniz. Eğer ilk kez böyle bir resme bakıyorsanız biraz sabırlı olmalısınız. Hemen görüleceğini sanmak yanlış olur. İki dakika baktıktan sonra görüntüyü yakalayamazsanız, kendinizi zorlamayın. Biraz ara verip sakin kafayla tekrar deneyin. Bir kere görmeye başladıktan sonra büyük zevk alacağınızı kesinlikle söyleyebiliriz. Bu teknikler gözünüzün sağlığı için iyidir, ancak gözleri fazla yormamaya dikkat etmek gerekir.

▶ OYUN

Evin bacalarından çıkan dumanların arasına gizlenmiş hayvanları bulunuz ve boşluklara yazınız.

SERBEST OKUMA

1. Aşağıdaki parçayı okuyunuz.

KUTUP AYILARININ BUZDAN SİĞİNAKLARI

Antarktika'nın soğuk ikliminde yaşayan dişi kutup ayıları, eğer hamilelerse veya yavruları varsa kendilerine kar yığınlarının altında yuva yapar. Yavrular genellikle kış ortasında doğar. İlk doğduklarında tüsüz, kör ve çok küçüktür. Kış ortasında doğan bu son derece savunmasız ve bakıma muhtaç yavruların yaşayabilmeleri için bir yuvalarının olması şarttır.

Tipik bir yuva, iki metre uzunluğundaki bir tünelle, çapı yaklaşık yarım metre olan yuvarlak bir alandan oluşur. Yüksekliği de yaklaşık yarım metre kadardır. Ancak burası, sıradan ve basit birkaç işlem ile yapılmış bir barınak değildir. Her yerin kar ve buzla kaplı olduğu böyle bir ortamda kar yığınlarının altı, son derece profesyonel bir şekilde kazılmış ve yavruların yaşamı için gerekli olan önemli detaylar göz önünde bulundurulmuştur.

Bu yuvaların genellikle birden fazla odası vardır ve kutup ayıları bu odaları yuvanın girişinden daha yüksek seviyede hazırlar. Böylece odalardaki sıcak havanın girişten dışarı çıkması engellenmiş olur. Yuvanın üzerine ve girişine kış boyunca kar yığılır. Kutup ayısı ise bu kar yığınının içinde sadece hava girecek kadar dar bir kanalı açık bırakır.

Anne ayı barınağının tavanını kimi zaman 75 cm'den başlamak üzere 2 m'ye kadar varan bir kalınlıkta inşa eder. Tavanın kalınlığı iyi bir yalıtım görevi görür. Yani yuvadaki mevcut olan ısıyı korur. Yuvadaki sıcaklık da bu sayede sabitlenmiş olur. Dışarıdaki ısı -30 dereceye kadar düşerken, yuva

TİMSAHTAKİ ANNE ŞEFKATİ

Florida Everglades'te yaşayan dişi timsah, yumurtaları için çok farklı bir yuva hazırlar. Önce çürümüş bitkileri çamurla karıştırır ve bu bitkilerden yaklaşık 90 cm. yüksekliğinde bir tepelik yapar. Tepeliğin üzerinde bir çukur oluşturur ve bu çukurun içine birkaç düzine olan yumurtalarını yerleştirir. Yumurtaların üzerini ise yine topladığı bitkilerle örter. Sonra yumurtaları için tehlike oluşturabilecek hayvanlara karşı yuvayı gözetlemeye başlar. Yumurtalar çatlamak üzereyken yavruların seslerini duyan timsah, yuvanın üzerindeki bitkilerden oluşan örtüyü kaldırır. Yavrular hızla yukarı doğru tırmanır ve anne timsah yavrularını ağzına alarak onları suya kadar ağzının içindeki kesede özenle taşır.

NE DEMEK İSTİYORSUN YABANCI?

1700'lü yıllarda yaşayan İngiliz denizci James Cook, Sosyete adalarını ve Yeni Zelanda'yı keşfedip, haritalarını çizdiği 1769 yılında, Avustralya'nın doğu kıyılarını da ortaya çıkardı...

Kaptan Cook, bir ordusunun zenginliğinden ötürü "Botany Bay" "Botanik Koyu" adını verdiği koyda, Avustralyalı yerlileri ilk gören yabancı oldu. Yerlilerle el kol hareketleri ile güçlükle anlaşabilen James Cook, karınlarındaki ceplerde yavrularını taşıyan ve arka ayakları üzerinde zıplayarak hareket eden uzun kuyruklu hayvanları görünce, yine el kol hareketleri ve çeşitli işaretlerle bunların adlarının ne olduğunu sordu. Yerlilerin 'kanguru' demesinden sonra da bu hayvanları dünyaya 'kanguru' olarak tanıttı...

Aradan 50 yıla yakın bir süre geçtikten sonra, 1800'lerin başında, "kanguru" sözcüğünün gerçek anlamı anlaşıldı... 'Kanguru', Avustralyalı yerlilerin dilinde; "Ne demek istiyorsun yabancı?" anlamına geliyordu.

2. Aşağıdaki soruları okuduğunuz parçalara göre cevaplayınız.

- a. Kangurular adlarını nereden almıştır ve ilk defa kim tarafından modern dünyaya tanıtılmıştır?
- b. Ayılar kışın yavrularını beslemek için ne yapar?
- c. Timsahlar yumurtaları için nasıl bir ortam hazırlar?
- d. Ayıların yuva yapmalarının sebebi nedir?

BUNLARI BİLİYOR MUYDUNUZ?

- ✓ Köstebekler 1 saatte 45 m. uzunluğunda bir tünel kazabilir.
- ✓ Arılar, kovanlarındaki ısıyı 12 ay boyunca 32 derece sabit sıcaklıkta tutar.
- ✓ Köpek balıkları kan kokusunu 7 km öteden alabilir.
- ✓ 2600 kadar değişik kurbağa türü vardır.
- ✓ Arılar, sivrisinekler ve diğer böcekler çıkardıkları sesi kanatlarıyla yapar.
- ✓ Balinanın deri altı yağlarından sabun, güzellik kremleri, margarin elde edilir.
- ✓ Baykuş mavi rengi görebilen tek kuştur.
- ✓ Bir karınca kendi ağırlığının 50 katı ağırlığı kaldırabilir.
- ✓ Bir pire kendi büyüklüğünün 150 misli yüksekliğe zıplayabilir.
- ✓ Büyükçe bir yunus günde 2 ton yiyecek tüketir.
- ✓ Deniz kobrası dünyanın en zehirli yılanıdır.
- ✓ En hızlı balık yelken balığıdır. Saatte 109 km. hız yapabilir.
- ✓ Fil kalbi bir dakikada ortalama olarak 25, at kalbi 35, kuş kalbi 200, insan kalbi de 75 defa atar.
- ✓ Filler günde ortalama 2 saat kadar uyur.
- ✓ Hastalanmayan tek hayvan köpek balığıdır.
- ✓ İstakozların kanı mavi renklidir.
- ✓ Kangurular geri geri yürüyemez.
- ✓ Karıncalar uyumaz.
- ✓ Kelebekler ayaklarıyla tat alır.
- ✓ Mavi balinanın çıkardığı ses 850 km. uzaklıktan duyulur.
- ✓ Mavi yunusların kalbi dakikada sadece 9 defa çarpar.
- ✓ Sineklerin 5 gözü vardır.
- ✓ Su aygırları su altında doğar ve doğar doğmaz yüzebilir.
- ✓ Timsahlar derine bataabilmek için taş yutar.
- ✓ Vampir yarasaları hayvanların kanını emer. Günde bir çorba kaşığı kanla doyar.
- ✓ Yunuslar gözleri açık uyur.
- ✓ Yunusların beyni insanlarınkinden daha büyüktür.
- ✓ Zebralar beyaz üzerine siyah çizgilidir.
- ✓ Bir ağaçkakan saniyede 20 gaga vuruşu yapar.
- ✓ Deve kuşunun gözleri beyninden daha büyüktür.
- ✓ Bukalemunların dilleri boylarının iki katı uzunluğundadır.

Pratik Türkçe

Harika Yapılar

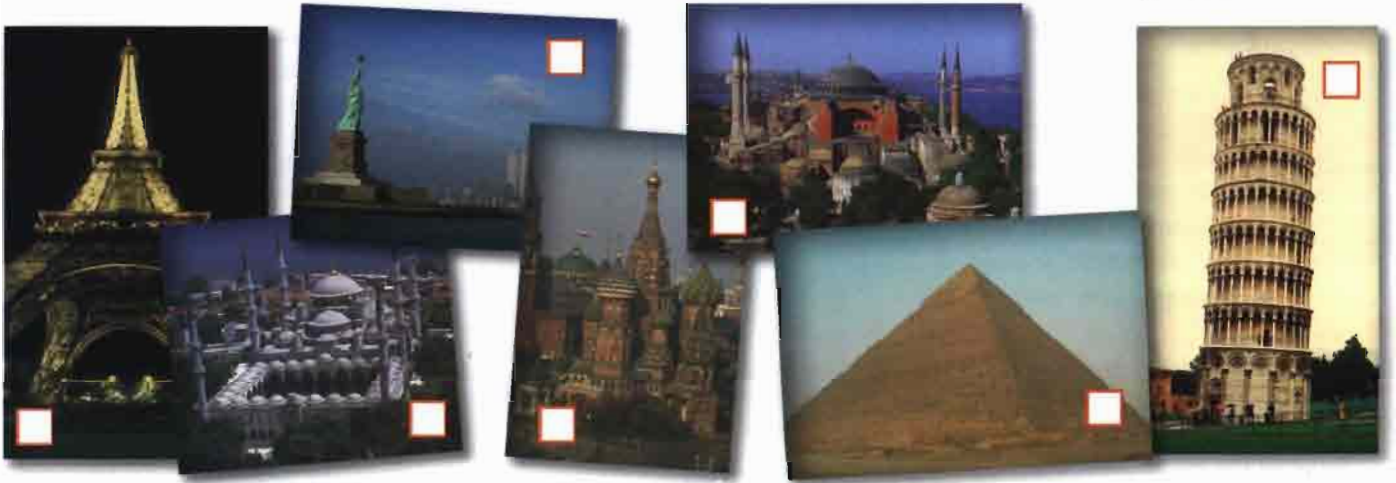
DERSE HAZIRLIK

1. Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

- a. Sizce dünyanın en ilginç yapısı hangisidir? c. Piramitler hangi ülkededir?
b. Ülkenizde en meşhur tarihî kalıntılar hangileridir? d. Tarihî yapılar bizlere neleri hatırlatmaktadır?

2. Aşağıdaki ülkelerle tarihî yapıları eşleştiriniz.

- a. Amerika b. Türkiye c. Fransa d. Mısır e. Rusya f. İtalya

KELİMELER

1. Aşağıdaki kelimelerle anlamları eşleştiriniz.

a. Yapı	1. Barınmak veya başka gayelerle kullanılmak üzere yapılan bina.
b. Harika	2. Taş, tunç, bakır, pişmiş toprak gibi dayanıklı maddelerden yapılan insan veya hayvan şekli.
c. Kalıntı	3. Çok büyük hayranlık uyandıran, eksiksiz.
d. Tarih	4. Yıkıntı, enkaz, harabe. Bir yapıdan arta kalan şey.
e. Heykel	5. Geçmiş çağlardaki olayları inceleyerek anlatan bilim dalı.
f. Tapınak	6. İçinde Tanrı'ya kulluk edilen yapı, mabet, ibadethane.

2. Aşağıdaki kelimeleri eşleştiriniz.

a. Abide	1. Kabir
b. Eser	2. Yapıt
c. Mezar	3. Anıt
d. Muazzam	4. Muntazam
e. Düzgün	5. Görkemli

3. Aşağıdaki boşlukları verilen kelimelerden uygun olanıyla tamamlayınız.

İskenderiye Feneri / Eham / eğik / Çin Seddi / Efes

- a. Piramitlerin içinde bulunan Mısır krallarının mezarlarına ..... denir.
b. Anadolu'da bulunan Artemis Tapınağı, İzmir'in ..... kentindedir.
c. Mısır'da bulunan ve deniz fenerlerinin öncüsü olarak kabul edilen yapı .....'dir.
d. Ay'dan bakıldığında görülebilen insan yapımı tek eser .....'dir.
e. Pisa Kulesi İtalya'da bulunan ..... bir kuledir.

OKUMA-ANLAMA

Aşağıdaki parçayı okuyunuz.

GİZEMLİ PİRAMİTLER

Kahire'nin güneyinde, Nil nehrine uzanan bir çölün kıyısında, sivri tepeleriyle gökyüzüne doğru yükselen üç büyük piramit vardır. Mısır piramitleri olarak adlandırılan bu dev yapılar, binlerce yıl önce Mısır kraları için mezar olarak yapılmıştır ve dünyanın yedi harikasından biri sayılır.

Bir zamanlar Nil nehrinin kıyısında pek çok piramit vardı. Bunların bir bölümü çoktan yerle bir olmuş, bir bölümü de harabe haline gelmiştir. Oysa Kahire yakınlarındaki üç piramit hâlâ sapasağlam ayakta. 4500 yıl kadar önce yapıldığı sanılan bu piramitlerin en büyüğü bugünün gökdelenleriyle yarışabilecek kadar yüksektir. Son derece düzgün dikdörtgenler biçiminde kesilmiş sarı taşlardan yapılan piramitlerin içinde, dar geçitlerle ulaşılan küçük mezar odalar vardır. En büyük odada Firavun denilen kralın mezarı bulunur. Bu mezarlara 'Ehram' adı verilir. Mısır kralları, altın, gümüş, mücevher gibi değerli eşyalarıyla gömülürlerdi. Bunun sebebi, kralların bir sonraki dünyada da hayatlarının devam edeceğine olan inançtı. Piramidin ortasında bulunan kralın mezarına ulaşmak neredeyse imkânsızdır. Çünkü, kralla birlikte mezara gömülen kıymetli eşyaların hırsızlar tarafından çalınmasını önlemek için mezara giden yollar, lâbirent gibi yapılmıştır. Dışarıdan bakılınca, basit bir yapı gibi görünen piramitlerin içi son derece karmaşık bir yapıya sahiptir.

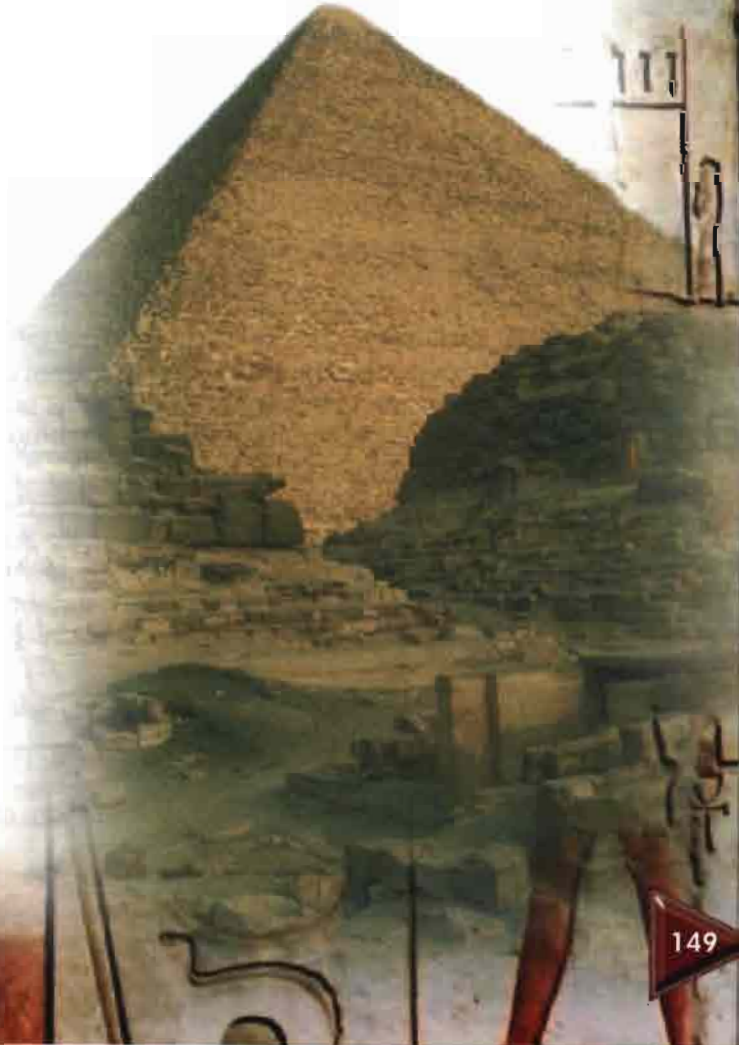
Piramitler, yüz binlerce esirin alın teri ve emeği ile yapılmıştır. Otuz yılda tamamlandığı tahmin edilmektedir. Piramitlerin yapımında kullanılan, ağırlığı on tona ulaşan çok büyük taşlar, Nil'in karşı kıyısından taşınmıştır. O zamanın imkânlarıyla bu kadar büyük taşların nasıl taşındığı ve böylesine yüksek bir yapının nasıl yapıldığı hâlâ bir sırdır.

2. Okuduğunuz parçaya göre aşağıdaki cümlelerden doğru olanın başına "D"; yanlış olanın başına "Y" yazınız.

- Piramitleri oluşturan taşlar üçgen şeklindedir.
- Piramitler, Mısır kralları için mezar olarak yapılmıştır.
- Piramitler, esirlerin alın teri ve emeği ile yapılmıştır.
- Kahire'nin kuzeyinde bulunan üç büyük piramit hâlâ ayakta.
- Piramitlerin nasıl yapıldığı artık belli olmuştur.
- Eski Mısır krallarının mezarlarına 'Piramit' adı verilir.

3. Aşağıdaki soruları okuduğunuz parçaya göre cevaplayınız.

- Dünyanın yedi harikasından biri olan Piramitler nerede bulunmaktadır?
.....
- Piramitlerin içi neden lâbirent gibi yapılmıştır?
.....
- Piramitler niçin yapılmışlardır?
.....
- Mısır kralları neden değerli eşyalarıyla birlikte gömülürlerdi?
.....
- Bu kadar büyük yapılar ne tür zorluklarla yapılmışlardır? En büyük emek kime aittir?
.....

ÖRNEKLEME

Aşağıdaki soruları tekrarlayınız ve uygulayınız.

Soru 1:

Tac Mahal'in hangi ülkede olduğunu biliyor musunuz?

Cevap:

Zannedersen Hindistan'dadır.

Kısa Cevap:

Hindistan'dadır

Uygulama: .....

Soru 2:

Peri bacalarını görmek ister misiniz?

Cevap:

Evet, görmek isterim.

Kısa Cevap:

Çok isterim.

Uygulama: .....

Soru 3:

Tarihî eserler insanlara neyi gösterir?

Cevap:

Geçmişteki insanların yaşam tarzlarını gösterir.

Kısa Cevap:

Geçmiş yansıtır.

Uygulama: .....

Soru 4:

Ülkenizdeki en meşhur tarihî yapı hangisidir?

Cevap:

Sultanahmet Camii'dir.

Kısa Cevap:

Sultanahmet

Uygulama: .....

DİNLEME

1. Aşağıdaki parçayı dinleyiniz.

KIZ KULESİ

Üsküdar'da, sahile 150-200 metre kadar uzakta, küçücük bir ada üzerinde beyaz bir yapı olarak inşa edilmiş olan Kız Kulesi, İstanbul'un güzelliğine güzellik katan başlıca mimarî yapılardan biridir. Tarihin eski dönemlerinden beri bilinen Kız Kulesi, sadece estetik ve güzelliğiyle değil, efsaneleriyle ve anılarıyla da İstanbul'u zenginleştiriyor.

Bir efsaneye göre, Leandra adlı bir genç buradaki bir kıza âşık oluyor. Her gece sevgilisini görmek için karşı kıydan yüzerek buraya gelen Leandra'ya yol göstermek için, sevgilisi Kız Kulesi'nin bulunduğu kayalıkların üzerine ateş yakıyor. Bir fırtınalı gecede genç kızın yaktığı ateş sönyüyor. Leandra kayalıkları bulamıyor ve yolunu kaybediyor. Boğazın serin ve karanlık sularında boğulup gidiyor. Leandra'nın ölümüne dayanamayan sevgilisi de orada ölüyor.

Bizans dönemindeki efsaneye göre de olay "acı son"la bitiyor. Falcılar, Bizans kralına, "Sevgili kızın yılan sokmasından ölecek" diye kötü bir haber veriyor. Kral yılan sokmasın diye Kız Kulesi'nin bulunduğu kayalıklara bir ev yaptırıp, kızını buraya yerleştiriyor. Ancak genç bir subay kralın kızına âşık oluyor. Günlerden bir gün, genç subay, prensese sunmak için bir demet çiçek hazırlıyor. Çiçek demetinin içine gizlenen bir yılan, talihsiz prensesi sokup öldürüyor.

2. Aşağıdaki soruları dinlediğiniz parçaya göre cevaplayınız.

a. Kız Kulesi nerededir?

.....

b. Leandra adlı genç denizde neden kayboluyor?

.....

c. Bizans kralı kızını neden denize yaptırdığı eve kapatıyor?

.....

d. Bizans kralının kızı nasıl ölüyor?

.....

DEYİM

Aşağıdaki deyimleri okuyunuz.

- a. **Göz kamaştırıcı:** Muhteşem. Görenleri hayran edici. Büyüleyici.

Örnek:

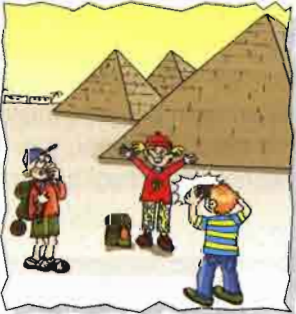
- ✓ Ayasofya dünyanın en göz kamaştırıcı yapılarından.
- ✓ Kız Kulesi denizin ortasında insanın gözünü kamaştıran bir kuledir.

- b. **Göz doldurmak:** Hayran etmek.

Örnek:

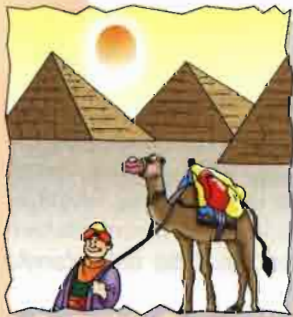
- ✓ Dolmabahçe Sarayı'ndaki tarihî tablolar göz dolduruyor.
- ✓ Şehrimizde göz dolduran bir çok tarihî bina var.

- c. **Göze çarpmak:** Görünüşüyle dikkati çekmek.

Örnek:

- ✓ Müzenin duvarındaki el, ayak resimleri ve iskeletler göze çarpıyor.
- ✓ İstanbul'daki iki köprü insanın gözüne çarpan iki muhteşem yapıdır.

- d. **Şanına lâyık:** Ününe, şöhretine yakışır.

Örnek:

- ✓ Tac Mahal, Babil İmparatoru Şah Cihan'ın eşi Mümtaz Mahal'in şanına lâyık bir ant mezarıdır.
- ✓ Atatürk öldükten sonra Ankara'ya onun şanına lâyık bir ant mezar inşa edilmiştir.

ALİŞTIRMALAR

Aşağıdaki resimlerle cümleleri eşleştiriniz.

- a. Fatih Sultan Mehmet ve Boğaziçi köprüsü insanın gözüne çarpan iki muhteşem yapıdır.
- b. Atatürk öldükten sonra Ankara'ya onun şanına lâyık bir ant mezar inşa edilmiştir.
- c. Ayasofya dünyanın, en göz kamaştırıcı yapılarından.
- d. Dolmabahçe Sarayı'ndaki tarihî tablolar göz dolduruyor.

KONUŞMA

1. Aşağıdaki diyalogu uygulayınız.

- Murat :** En çok hangi tarihî yapıyı görmek istiyorsun?
İpek : Çin Seddi'ni görmek istiyorum.
Murat : Nerededir?
İpek : Çin'dedir.
Murat : Modern yapılardan hangisini görmek istersin?
İpek : Paris'teki Eiffel Kulesi'ni görmek isterim.

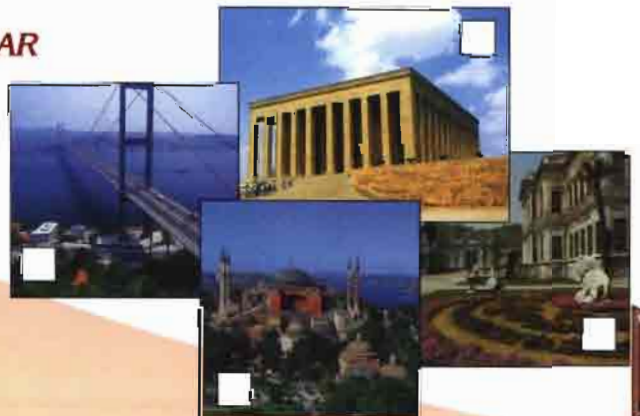
2. Örnekteki gibi yeni diyaloglar kurunuz.

- a. Tarihî yapı - Dolmabahçe Sarayı - İstanbul
- b. Modern yapı - İş merkezi - Tokyo
- c. Tarihî yapı - Mısır Piramitleri - Mısır
- d. Modern yapı - Petronas Kuleleri - Malezya

3. Ülkenizde bulunan meşhur bir tarihî yapı hakkında konuşunuz.

- a. Kaç yılında yapılmıştır?
- b. Nerededir?
- c. Niçin yapılmıştır?
- d. Kim tarafından yaptırılmıştır?

4. "Çok gezen mi bilir, çok okuyan mı?" Arkadaşlarınızla tartışınız.

DİL BİLGİSİ

OLDURGAN, ETTİRGEN FİİLLER

DÜNYANIN YEDİ HARİKASI

Yaklaşık 2000 yıl önce dünyada hayranlık uyandıracak kadar büyük 7 yapı vardı. Bu yapılardan yalnızca Piramitler ayakta kalabilmişlerdir. Bunlar:

1. Piramitler: Mısır krallarına mezar olarak yapılan 3 piramit, 7 harikanın en eskisidir. Günümüzde hâlâ ayakta olan piramitler zamana meydan okumaktadır. Bu piramitler yüz binlerce esirin alın teriyle yaptırılmıştır. Her biri 10 ton ağırlığında olan taşlar, kölelere taşıtırılmıştır.

2. Babilin Asma Bahçeleri: Irak'taki eski Babil kentinin ünlü bahçeleri çoktan kaybolmuştur. Bu bahçeleri Babil kralı, çok sevdiği karısı için yaptırmıştı. Teraslar basamak basamak yükseliyordu. Teraslara dünyanın dört bir yanından getirilen ağaçlar ve çiçekler ekilmişti. Bitkiler zamanla taşları tamamen örttüğü için bahçeler havada asılı gibi görünüyordu. Asma bahçeler adı buradan gelmektedir.

3. Zeus Heykeli: Yunanistan'ın Olympia kentindeki Zeus Heykeli fil dişi ve altından yapılmış dev bir heykeldi. O çağlarda Yunanlıların en büyük tanrısı olarak bilinen Zeus'u temsil ediyordu.

4. Artemis Tapınağı: Anadolu'da bulunan Artemis Tapınağı, İzmir'e bağlı Efes kentindedir. M.Ö. 560 yılında Lidya kralı tarafından yaptırılmıştır. Bu gösterişli tapınaktan günümüze kalıntılar kalmıştır.

5. Karya Kralına Ait Mozale: Bodrum'da bulunan anıt mezar, M.Ö.353 yılında ölen Karya Kralı Mauselos için yaptırılmıştır. Mezarın yapımında dönemin en ünlü mimar ve heykelticileri çalışmıştır. Yaklaşık 500 yıl önce bir depremde yıkılmıştır.

6. Rodos Heykeli: Rodos adasındaki limanın girişine diki len Rodos Heykeli, dönemin inancına göre Güneş tanrısı Helios'un tunçtan yapılmış dev heykelidir. Yüzyıllarca gemicilere yol göstermiştir. Bu dev heykel de bir depremde yerle bir olmuştur.

7. İskenderiye Feneri: Mısır'daki İskenderiye kentinin hemen önünde yükselen İskenderiye Feneri neredeyse bir gökdelen kadar yüksekti. Fenerin en tepesinde gemilere yol gösteren bir ışık yanardı. İskenderiye Feneri, bugünkü deniz fenerlerinin öncüsü sayılır.

ÇATI: Fiilin cümlede nesne ve özne ile olan ilgisine fiilin çatısı denir. Bu ilgiden dolayı fiil çatısı nesnelere göre ve öznelerine göre olmak üzere ikiye ayrılır.

NESNE ALIP ALMAMALARINA GÖRE FİİL ÇATISI

Nesne, yüklem bildirdiği eylemden etkilenen varlıktır. Türkçede bazı cümlelerde nesne vardır, bazı cümlelerde de nesne yoktur. Bunun için nesne alıp almamalarına göre fiiller ikiye ayrılır:

1. Geçişli Fiiller: Nesne alan fiillere geçişli fiil denir. Türkçede kılış bildiren fiiller genellikle geçişlidir: açmak, bağlamak, atmak, çözmek... gibi. Geçişli fiillere neyi, kimi soruları sorulduğunda cevap alınır.

2. Geçişsiz Fiiller: Nesne almayan fiillere geçişsiz fiil denir. Geçişsiz fiillere neyi, kimi soruları sorulduğunda cevap alınmaz. Türkçede oluş bildiren fiiller genellikle geçişsizdir: uyumak, ölmek, düşmek, susmak... gibi.

Geçişsiz fiiller "(i)r, -t, -tir (dir)" eklerinden biri yardımcıyla geçişli hâle getirilebilir. Böyle fiillere **Oldurgan fiil** denir.

Örnek

- ✓ üşümek / üşü-t-mek
- ✓ yatmak / yat-ır-mak
- ✓ uyumak / uyu-t-mak
- ✓ susmak / sus-tur-mak

Geçişli fiillerin geçişlilik dereceleri "(i)r, -t, -tir (dir)" eklerinden biri yardımcıyla artırılabilir. Bu tür fiillere **Ettirgen Fiil** denir. Bu fiiller, işin özne dışındaki başka bir varlığa yaptırıldığını, başka bir nesneye aktarıldığını gösterirler.

Örnek

- ✓ Almak / al-dır-mak
- ✓ Yazmak / yaz-dır-mak
- ✓ Bulmak / bul-dur-mak

Örnek

- ✓ Bu yazıyı akşama kadar **yazdır**.
- ✓ Polis sürücüyü ehliyetini sormak için **durdurdu**.

Dilimizde bazı anlamlarıyla geçişli, bazı anlamlarıyla geçişsiz olan fiiller de vardır:

Örnek

- ✓ Bugün de geçti. (Geçmek, geçişsizdir.)
- ✓ Irmağı yüzerek geçti. (Geçmek, geçişlidir.)
- ✓ Turfanda patates çıktı. (Çıkmak, geçişsizdir.)
- ✓ Bu yokuşu yorulmadan çıktı. (Çıkmak geçişlidir.)

ALİŞTIRMALAR

1. Aşağıdaki fiilleri ettirgen yapınız.

- a. Kesmek : .....
- b. Yazmak : .....
- c. Okumak : .....
- d. Yaşamak : .....
- e. Taşımak : .....

2. Aşağıdaki fiillerden hangisinin ettirgen hangisinin oldurgan olduğunu yazınız.

- a. Çaldırmak : .....
- b. Uyutmak : .....
- c. Dinlettirmek : .....
- d. Yaptırmak : .....
- e. Çizdirmek : .....

MÜZİK KUTUSU

Aşağıdaki boşlukları dinlediğiniz şarkıya göre doldurunuz.

HEMŞERİM MEMLEKET NİRE?

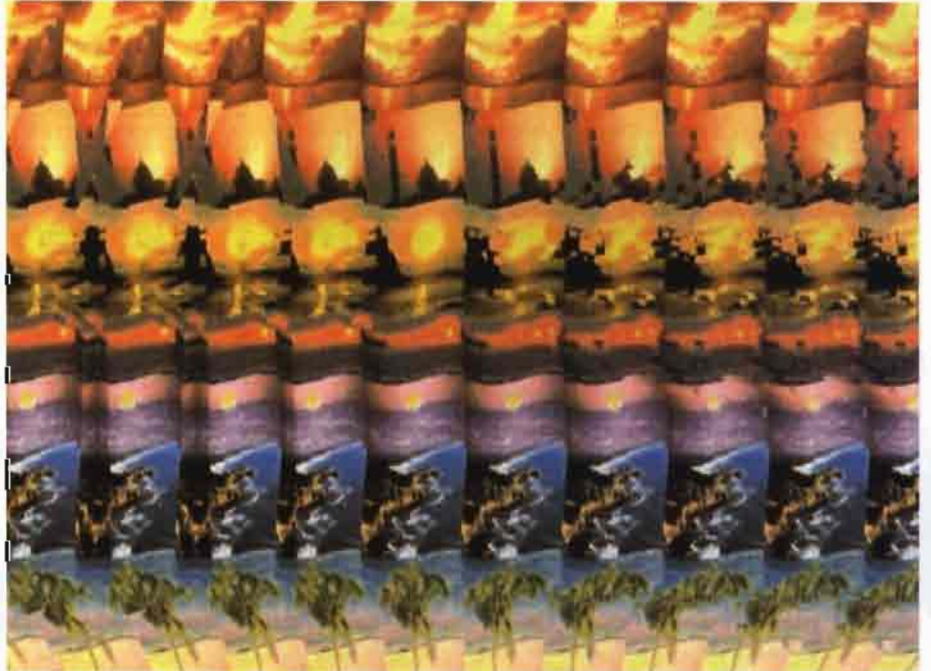
Kendimi bildim bileli, yollarda tükettim koskoca bir ömrü. .... ve eşitlik üzerine uzun uzun nutuklar çekip,
Bir uçtan bir uca ..... şu fani dünyayı. Niye senin derin benden koyu diye soran çok.
Okumuşu, cahili, yoksulu, zengini hiç farkı yok hepsi aynı. Kaşının altında gözün var diye silâhlanıp ölüme koşarken,
Sonunda ben de ..... hançayı Konya'yı. Kalan dul ve ..... ne yer ne içer diye soran yok.

Sanki ..... pazara çıkmış, ... aslanın ağzında. Barış garibim bulamadı çözümü, oturdu etti bunca sözü.
Bir sıcak çorba içer misin diyen yok. Gelin hep beraber anlaşalım diyen yok.
Dört ..... ören çatısını kapatıp içten kilitlemiş kapıyı. Zaten paramparça bölünmüş ve yaşanmaz olmuş .....
Bir döşek de sana serelim, buyur diyen yok. Daha fazla kesip ..... hiç gerek yok.

Tek bir soru hemşerim ..... nire? Tek bir soru hemşerim memleket nire?
Bu dünya benim memleket. Dedim ya yahu bu ..... benim memleket.
Hayır anlamadın, hemşerim esas memleket nire? Hayır anlamadın, hemşerim esas ..... nire?
Bu dünya benim memleket. Bu dünya benim memleket.
Tövbe, tövbe, tövbe... Tövbe, tövbe, tövbe...

3. BOYUTTA NE GÖRÜYORSUNUZ?

Sessiz ve sakin bir ortam görmenizi kolaylaştıracaktır. Resmi hareket etmeyecek şekilde sabit bir düzleme yerleştirmeli ya da elinizle tutacaksınız kımlıdatmamaya çalışmalısınız. Hiçbir zaman resmin görünen şekli olan karışık çizgi ve renklere takılmamalısınız. Bakışlarınızı resme değil de âdeta resmin arkasına, derinliğe yönlendirmelisiniz. Eğer ilk kez böyle bir resme bakıyorsanız biraz sabırlı olmalısınız. Hemen görüleceğini sanmak yanlış olur. İki dakika baktıktan sonra görüntüyü yakalayamazsanız, kendinizi zorlamayın. Biraz ara verip sakin kafayla tekrar deneyin. Bir kere görmeye başladıktan sonra büyük zevk alacağınızı kesinlikle söyleyebiliriz. Bu teknikler gözünüzün sağlığı için iyidir, ancak gözleri fazla yormamaya dikkat etmek gerekir.

DEĞERLENDİRME

1. Aşağıdaki resimlerin altına verilen sıfatlardan uygun olanlarını yazınız.

göz kamaştırıcı
tarihî
yüksek
eğik
muhteşem

harika
modern
uzun
büyük

2. Aşağıdaki bilgiler hangi yapılara aittir? Karşısına yazınız.

- Dünyanın en yüksek kuleleri özelliğine sahiptir.
.....
- Hindistan'da bulunan ünlü bir yapıdır.
.....
- Eğik bir kuledir.
.....
- Dünyanın en uzun köprüsü özelliği vardır.
.....
- İstanbul'da bulunan en eski yapılardan biridir. Şu an müze olarak kullanılmaktadır.
.....

3. Aşağıdaki yapıların buldukları ülkeleri yazınız.

- Pisa Kulesi : .....
- Eyfel Kulesi : .....
- Ayasofya Müzesi : .....
- Keops Piramiti : .....
- Çin Seddi : .....
- Tac Mahal : .....
- Kremlin Sarayı : .....

4. Aşağıdaki boşlukları uygun kelimelerle doldurunuz.

- ..... İzmir-Efes'te bulunmaktadır.
- ..... bugünkü deniz fenerlerinin öncüsü sayılır.
- ..... Mısır krallarına mezar olarak yapılmışlardır.
- ..... Yunanlıların en büyük tanrısı olan Zeus'u simgelemektedir.
- Bodrum'daki Karya kralına ait ..... yaklaşık 500 yıl önce bir depremde yıkılmıştır.
- ..... teras katlarına dikilen çeşitli ağaç ve bitkilerle meşhurdur.
- Rodos limanının girişine dikilen dev ..... yüzyıllarca gemicilere yol göstermiştir.

ÖDEV

Ülkenizde bulunan meşhur yapılardan birini resimleriyle tanıtınız.

İMLÂ, NOKTALAMA

DÜZELTME İŞARETİ (^)

- a. Yazılışları aynı, anlamları ayrı bazı kelimeleri ayırmak için kullanılır.

Örnek

- ✓ adet (Sayı)
âdet (Bir kimsenin yapmaya alışmış olduğu şey)
✓ hala (Babanın kız kardeşi)
hâlâ (Henüz, şimdiye dek)

- b. Türkçeye başka dillerden giren bazı kelimelerle “k, g” seslerinden sonra gelen “a” ve “u” ünlülerinin üzerine konur. Hecenin ince okunmasını sağlar.

Örnek

- ✓ kâğıt
rüzgâr
dükkân

“-ki” AİTLİK EKİNİN YAZIMI

“-ki” aittlik eki ünlü uyumuna uymaz. Kendinden önceki kelimeye bitişik yazılır.

Örnek

- ✓ Arabadaki / Akşamki / Kitaptaki

TERCÜME

Aşağıdaki kelimeleri kendi dilinize çeviriniz.

- a. Piramitler, günümüzde hâlâ esrarını korumakta olan yapıların başında gelir.

.....
.....

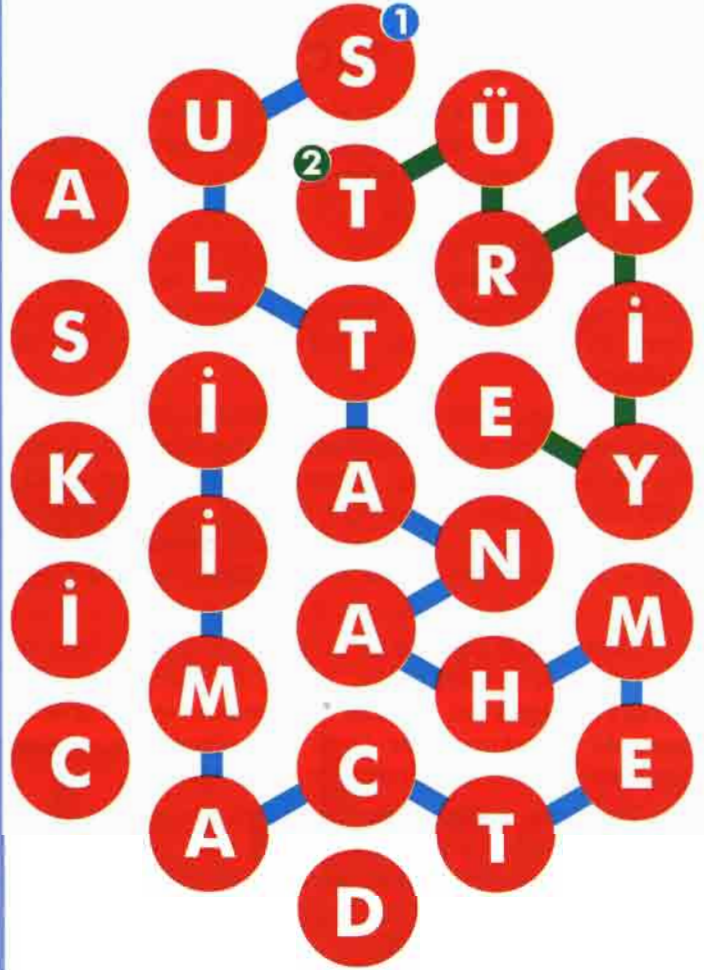
- b. Yapılar, tarihî ve modern olmak üzere ikiye ayrılır.

.....
.....

- c. İnsanlar, tarihin ilk devirlerinden beri, hep yüksek ve gösterişli yapılarda yaşamak istemişlerdir.

.....
.....

OYUN

Yukarıda gördüğünüz harf lâbirentinde bir yapı ismi ve bu yapının bulunduğu ülke saklıdır.

Bu yapıyı ve ülke ismini bulmak için önce 1'den başlayarak mavileri tamamlayınız. Sonra 2'den başlayarak turuncu harfleri tamamlayınız.

► SERBEST OKUMA

1. Aşağıdaki parçayı okuyunuz.

TAC MAHAL

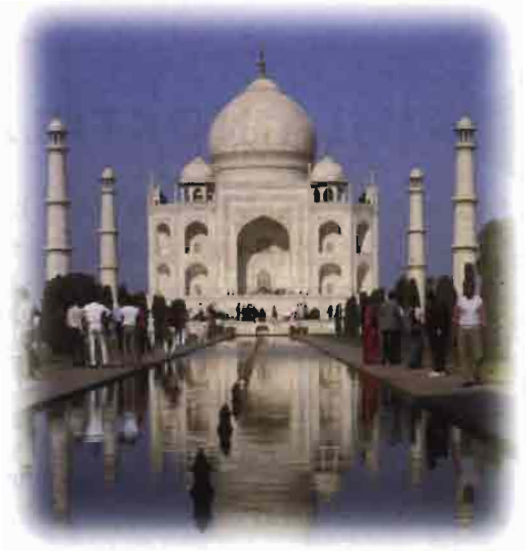
Tac Mahal Babür İmparatoru Şah Cihan'ın, eşi Mümtaz Mahal için yaptırdığı bir anıt mezar külliyesidir. Tac Mahal'in tasarımındaki mükemmellik, insan üzerinde bıraktığı etki, onun uzun süren çalışmalar sonunda yapıldığını göstermektedir.

Külliye'nin yapımına 1632 yılında başlanmış, yapımı 22 yıl sürmüş ve 20 bin işçi emek vermiştir. Hindistan'ın içinden ve dışından heykeltıraşlar, elmastraşlar, mozaikçiler ve duvar süslemecileri getirilmiştir. Buhara'dan çiçek oymacıları, İstanbul'dan kubbe ustaları bu eserin inşasında çalışmışlardır.

Tac Mahal, Hindistan'ın Agra şehrinde, Yamuna nehrinin kenarına yapılmıştır. Nehir kenarına yapılmasının sebebi; beyaz mermerin suda yansıyarak insana güzel duygular vermesidir. Tac Mahal'in yapımı için Mahrana'dan beyaz mermer, Registan'dan lâl taşı, Afganistan'dan lâcivert renkli taşlar getirilmiştir. Eserin tümünde Tibet'te çıkarılan turkuaz dahil kırk çeşit taş kullanılmıştır. Kıymetli taşlar, motifler ve dekorasyon teknikleriyle ölümsüzleştirilmiştir. Tac Mahal sekizgen bir plâna göre yapılmıştır. Sekizgen plânın merkezinde Mümtaz Mahal ve Şah Cihan'ın kabir taşları bulunur.

Tac Mahal'in bahçesi de bu esere bir güzellik katmaktadır. Merkezde büyük bir havuz bulunmaktadır. Tac Mahal'in gölgesi bu havuza yansımakta ve görenlerde hayranlık uyandırmaktadır. Uzun selvi ağaçları ve çiçekler havuzların etrafını süslemektedir.

Tac Mahal; bahçe düzenlemesi, minareleri, camileri ve diğer öğeleriyle dünyada benzeri az olan muhteşem bir yapıdır. Tac Mahal sabah saatlerinde ışıl ışıldır. Öğle vakitlerinde turuncu, akşam vakitlerinde ise kırmızımsı rengeyle hüzünlü bir hava içindedir.

2. Aşağıdaki soruları okuduğunuz parçaya göre cevaplayınız.

a. Tac Mahal nerededir?

.....

b. Tac Mahal niçin yapılmıştır?

.....

c. Külliye'nin yapımı kaç yıl sürmüştür?

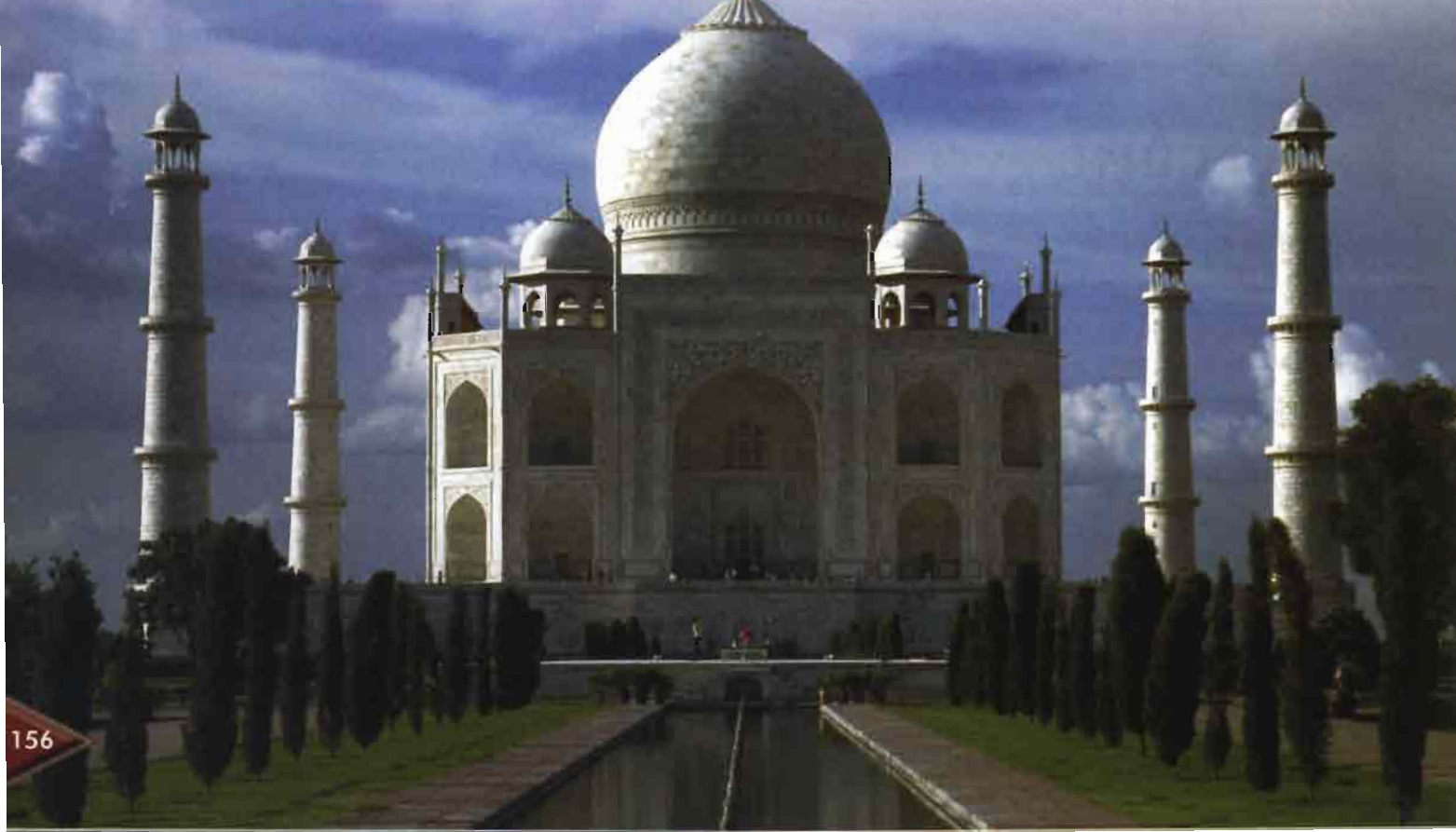
.....

d. Tac Mahal niçin nehir kenarına yapılmıştır?

.....

e. Tac Mahal'in bahçesinde neler vardır?

.....

BUNLARI BİLİYOR MUYDUNUZ? .....

- ✓ Piramitlerin, her biri 10 ton olan taşlardan inşa edilmiş ve bu taşlar yüzlerce kilometre uzaklıktan getirilmiştir.
- ✓ Piramitler kimin adına yapıldıysa onun bulunduğu odaya yılda iki defa güneş girmektedir. Doğduğu ve tahta çıktığı günler.
- ✓ Mumyalarda radyoaktif madde bulunduğundan, mumyaları ilk kez bulan 12 bilim adamı kanserden ölmüştür.
- ✓ Piramitlerin içinde ultrasaund, radar, sonar gibi cihazlar çalışmamaktadır.
- ✓ Kirletilmiş suyu birkaç gün piramitlerin içinde bırakırsanız suyu artılmış olarak bulursunuz.
- ✓ Piramitlerin içinde süt birkaç gün taze kalır ve sonunda bozulmadan yoğurt olur.
- ✓ Bitkiler piramitin içinde daha hızlı büyürler.
- ✓ Piramitin içinde bırakılmış su 5 hafta süreyle beketildikten sonra yüz losyonu olarak kullanılabilir.
- ✓ Çöp bidonunun içindeki yemek artıkları hiç koku yaymadan piramitin içinde mumyalaşır.
- ✓ Kesik, sıyrık, yanık gibi yaralar piramitin içinde daha çabuk iyileşir.
- ✓ Piramitlerin bazı odalarının içinde ne olduğu hakkında hâlâ bir bilgi yoktur.
- ✓ Piramitlerin içi yazın soğuk, kışın ise sıcak olur.
- ✓ Büyük Piramit, 30 yılda inşa edildi. Bu piramitin taşları ile Fransa'nın çevresine 3 m. yüksekliğinde duvar örülmesi mümkündür.

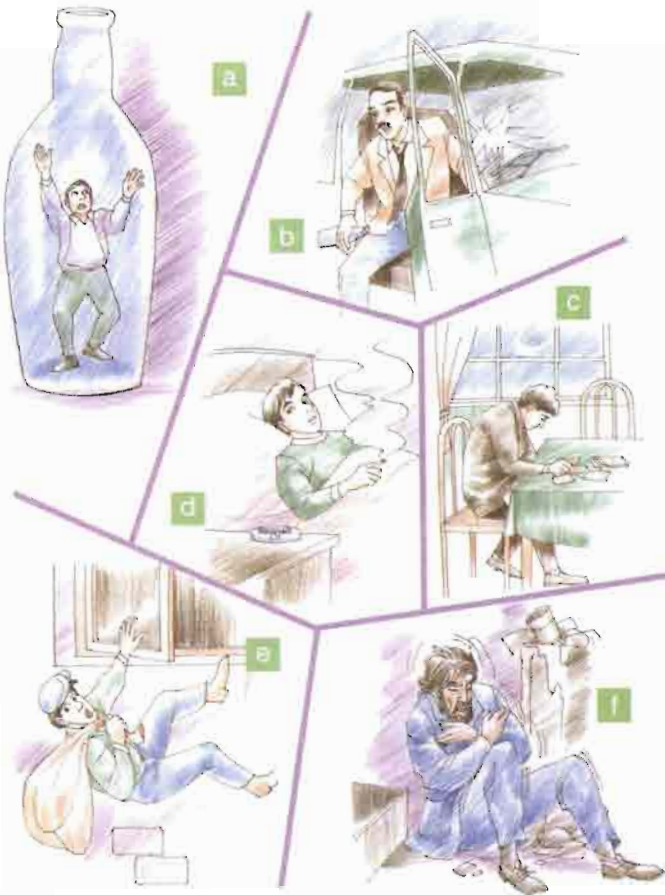

Pratik Türkçe

DERSE HAZIRLIK

- Aşağıdaki soruları cevaplayınız.
  - Sigara paketlerinin üzerinde ne yazmaktadır?
  - Ailenizde sigara içen var mı? Onu bu konuda hiç uyardınız mı?
  - Uyuşturucu maddelerin insan sağlığına olan zararları nelerdir?
  - "Parasını el; dumanını yel alır." sözünden ne anlıyorsunuz?
- Aşağıdaki karikatürler hakkında konuşunuz.

KELİMELER

- Aşağıdaki kelimeleri eşleştiriniz.

a. tiryaki	1. içki
b. sarhoş	2. uyuşturucu
c. bağımlılık	3. sigara
d. izmarit	
e. nikotin	
f. kokain	

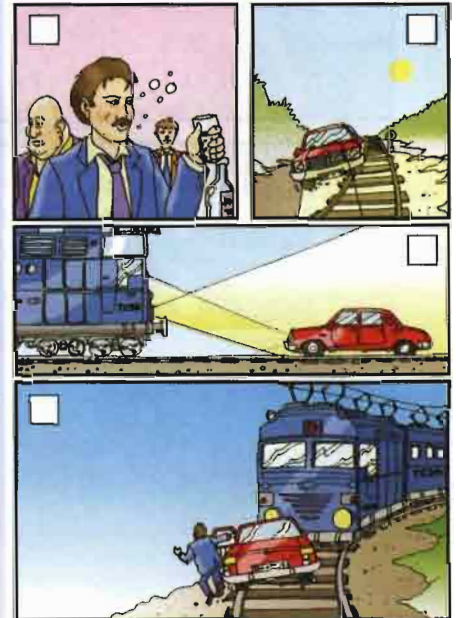
- Aşağıdaki haberi okuyunuz. Bu haberden faydalanarak cümlelerle resimleri eşleştiriniz.
  - Karşıdan gelen treni araba zannedip selektör yaparak yol istedi.
  - Otomobiliyle eve dönerken yoldan çıkıp demir yolu üzerinde seyretmeye başladı.
  - Özcan Çelik, bir gazinoda aşırı derecede alkol aldı.
  - Son anda treni fark eden alkollü sürücü, kendini dışarı attı. Otomobili hurdaya döndü.

SELEKTÖR YAKIP TRENEN YOL İSTEDİ

Edirne'de fıkra gibi bir olay yaşandı. Edirne'nin Keşan ilçesine bağlı Karaağaç köyü yakınlarındaki Yeşilgöl Gazinosu'na eğlenmeye giden Özcan Çelik (34) çok miktarda alkol aldıktan sonra otomobiliyle yola çıktı. Alkolün etkisiyle direksiyon hakimiyetini kaybeden Çelik, yoldan çıkıp yan taraftaki demir yolunun üzerine çıktı.

Rayların üzerinde gittiğini fark etmeyen alkollü sürücü, o sırada karşıdan gelmekte olan treni, önünde giden bir araç sandı. Selektör yaparak yol isteyen Özcan Çelik biraz daha yaklaşınca gelenin tren olduğunu anladı. Çelik kendisini son anda otomobilden dışarı attı.

Hızla gelen trenin çarptığı otomobil hurdaya döndü. Çelik, ifadesinde "Rayların üstünde gittiğimi bilmiyordum." dedi.

OKUMA-ANLAMA

1. Aşağıdaki parçayı okuyunuz.

OĞLUMU DA EROİNE ALIŞTIRMIŞLAR

Oğlum Buddy, eşim ve ben birbirimize çok bağlı bir aileydik. Eşim ölünce hayatımızı devam ettirebilmemiz için küçük bir dükkân açmışım. O zamanlar 16 yaşında olan oğlum, dükkânda çalıştığım için çok az görebiliyordum. Gündüz okula gidiyor, akşamları da ben eve dönünceye kadar arkadaşları ile zaman geçiriyordu. Kuşkusuz aralarında kötü çocuklar da vardı.

Zamanla evde bazı eşyalar yok olmaya başlamıştı. Bir akşam eve geldiğimde radyoyu bulamadım. Buddy, benimle beraber hırsızın nereden girebileceğini kontrol etti. Daha sonra eşimin silâhi, fotoğraf makinesi, cüzdanimden paralar, hatta dikiş makinesi de yok olmuştu. Oğlumdan kuşkulanan hiç aklıma gelmiyordu. Ocak ayında hastalandı. Doktor birkaç gün yataktan çıkarmaması için uyarırken yüzünün değiştiğini fark ettim. Odasına girdiğim zaman yüzü bembeyaz olmuştu. Yüzüme bakarak:

"Ben dışarı çıkacağım." dedi. Fakat o kadar zayıf düşmüştü ki ayakta duracak durumda değildi. Doktor gelmeden önce hıçkırıklar arasında "Anne, nasıl titrediğimi görmüyor musun?" diye ağlamaya başladı. Ne demek istediğini önce anlayamamışım. Sonra açıkladı. Beynimden vurulmuşa dönmüştüm. Oğlum eroinman olmuştu. Ne yapacağımı şaşırılmışım.

Buddy, o akşam 9:00'da eve geldi. Herhâlde o pis zehri yine bulmuştu. Kendisi ile konuşup, öğüt vermek istedim. Bana birçok gencin de eroin kullandığını, bunu hiçbir zaman alışkanlık hâline getirmeyeceğini söyledi.

O geceden sonra oğlum gizlice denetlemeye başladım. Günler geçtikçe eve daha geç gelmeye başlamıştı. Yemek yemesi günden güne azalıyor ve zayıfladığını görüyordum. Uyuşturucu Maddeler Bürosundan yardım istemeden önce son dakikaya kadar bekledim. Bürodakiler tedavi için iki hastahane bulunduğunu, fakat bazen telkin yoluyla tedavinin daha iyi sonuç verdiğini söyledi.

Birkaç gün sonra telefonla Buddy'nin bir otomobil kazasında, boynunu cam kestiği için yaralı olarak hastahaneye kaldırıldığını bildirdiler.

Buddy gerçekten çok ağır yaralanmıştı. Artık eroini düşünmek ikinci derecede geliyordu. Aylardan beri ilk kez benimle konuşmuş, "Anne, seni çok üzdüm, fakat bu kötü bir derd" diye özür dilemişti. O gün sevinçle hastahanedен çıktım.

Bir gece, telefonun sesi ile uyandım. Arayan Buddy'di: "Anne 50 dolar istiyorum. Hastahanedен kaçtım." dedi. Parayı götürmeyi kabul etmezsem nerede olduğunu söylemeyeceğini ekledi." Neyse ki gerekli olan parayı götürmüştüm.

Bir gün onu yatağında derin uykuya dalmış olarak gördüm ve onu dürterek uyandırdım. Zorla gözlerini açtı. Yarı doğrulmaya çalışırken elleri ile gözünü örtüp "Anne alışkanlık çok kötü şey... Ben çok daha önce hapsedilmiş olacaktım. Çalıp sattığım eşyalar..." diye mırıldanıyordu.

Buddy'i tedavi için bir devlet hastahanesine gönderdiler. 15 gün boyunca hiç mektup yazmadı. Daha sonraları yazdığı mektuplarında kendini günden güne iyi hissetmeye başladığını yazdı. Bir mektubunda da eve döndükten sonra iş bulup, dürüst bir insan gibi çalışacağını anlatıyordu.

2. Okuduğunuz parçaya göre aşağıdaki cümlelerden doğru olanın başına "D"; yanlış olanın başına "Y" yazınız.

- ( ) Buddy'nin babası bir dükkânda çalışıyordu.
- ( ) Buddy ile annesi çok az görüşüyorlardı.
- ( ) Buddy, gizlice evdeki eşyaları satıyordu.
- ( ) Buddy, çok üşüttüğü için hasta olmuştu.
- ( ) Buddy, hiçbir zaman eroini alışkanlık haline getirmeyeceğini söyledi.
- ( ) Buddy, çok ağır bir araba kazası geçirdi.
- ( ) Buddy, bir gün annesine hırsızlık yaptığını itiraf etti.
- ( ) Buddy, hastahanedен yazdığı mektupta eve döndükten sonra dürüst bir insan olacağını söyledi.

3. Aşağıdaki soruları okuduğunuz parçaya göre cevaplayınız.

- Buddy, annesiyle neden fazla görüşemiyordu?
.....
- Buddy'i kötü alışkanlıklara iten sebep neydi?
.....
- Buddy, hangi uyuşturucuya bağımlı olmuştu?
.....
- Buddy'i tedavi için nereye götürdüler?
.....
- Buddy, mektupta annesine neler yazıyordu?
.....

ÖRNEKLEME

Aşağıdaki soruları tekrarlayınız ve uygulayınız.

Soru 1:

Ailenizde sigara içen biri var mı?

Cevap:

Amcam içiyor.

Kısa Cevap:

Amcam

Uygulama: .....

Soru 3:

Dünyada uyuşturucu maddeler satmak serbest midir?

Cevap:

Bazı ülkelerde serbesttir. Bazı ülkelerde serbest değildir.

Kısa Cevap:

Ülkeden ülkeye değişmektedir.

Uygulama: .....

Soru 2:

Alkol sağlığa faydalı mıdır?

Cevap:

Hayır, sağlığa çok zararlıdır.

Kısa Cevap:

Sağlığa zararlıdır.

Uygulama: .....

Soru 4:

Uyuşturucu maddelerin en önemli zararları nelerdir?

Cevap:

İnsanları suça, hırsızlığa ve acımasızlığa iter.

Kısa Cevap:

İnsanları suça iter.

Uygulama: .....

DİNLEME

1. Aşağıdaki parçayı dinleyiniz.

SADECE BİR İÇKİ

128 numaralı kara yolunun Boonville kasabasına yakın bir yerinde küçük bir çeşme vardır. Eğer bu çeşme konuşabilseydi, size şu hüzünlü hikâyeyi anlatırdı:

Yedi yıl önce, ağabeyim Michael bir arkadaşının evine gitmişti. Birlikte dışarı çıkıp yemek yemeye karar verdiler. Tam o sırada, Joe isimli başka bir arkadaşları geldi. Yemekte içki de içtiler. Sonra arabayı kendisinin kullanmasını önerdi.

Dört arkadaş virajlı yolda neşe içinde ilerlemeye başladı. Bu yolun sonunu hiçbiri bilmiyordu. Aniden, karşı şeride geçtiler ve o yönden gelmekte olan bir araba ile çarpıştılar.

Biz ise evde video filmi izliyorduk. Sabaha karşı 4:00'de bir polis memuru annemi uyandırdı ve korkunç haberi verdi. Michael ölmüştü.

Sabah kalktığımda annemi ve ablamı ağlarken buldum. Uykulu gözlerimi ovuşturarak, "Ne oldu?" diye sordum.

Annem derin bir nefes aldı ve "Buraya gel..." dedi.

Sonra, etrafı derin bir üzüntü kapladı. O günü hatırladığım zaman hâlâ üzülür ve ağlamak isterim.

Bu hikâyeyi anlatarak, içkili birisinin kullandığı arabaya binmenizi engellemeye çalışmak bana teselli veriyor.

Joe'nin seçtiği yol hiçbir yere ulaşmadı. Ölümüne sebebiyet vermekten mahkûm oldu ve hapis yattı. Ancak, esas ceza, ömür boyu yaptığımız şeylerin sonuçları ile yaşamaktır. İşte 128 numaralı kara yolunun kenarındaki çeşmenin hikâyesi budur.

2. Aşağıdaki soruları dinlediğiniz parçaya göre cevaplayınız.

a. Michael ve arkadaşları neden kaza yaptılar?

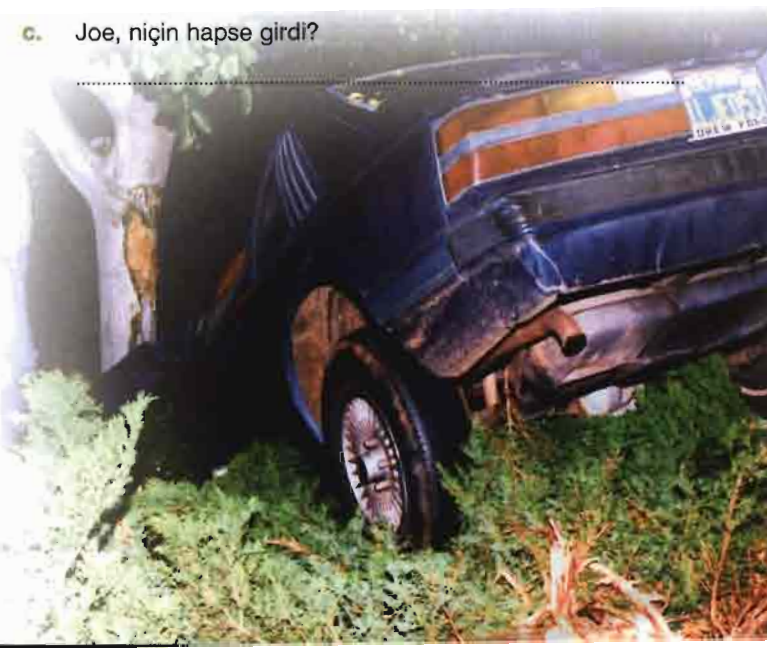
.....

b. Michael'in ölümünü kim haber verdi?

.....

c. Joe, niçin hapse girdi?

.....

KONUŞMA

1. Aşağıdaki diyalogu uygulayınız.

- Kaya** : Ne zamandan beri sigara içiyorsun?
Ahmet : 17 yaşından beri.
Kaya : Peki sigaraya nasıl başladın?
Ahmet : Aile çevremden ve arkadaşlarımdan etkilendim.
Kaya : Sen kendini bilerek ölüme atıyorsun. Sigaranın kalp, kanser ve solunum yolları hastalıklarına yol açtığını bilmiyor musun?
Ahmet : Biliyorum, ama sigarayı nasıl bırakacağımı bilemiyorum.
Kaya : İlk önce kararını vermelisin. Kararlı olursan sigarayı hayatından çıkarabilirsin. Böylece daha sağlıklı ve daha rahat bir hayata kavuşursun.
Ahmet : Ne zaman başlayayım?
Kaya : Biliyorsun iki gün sonra Dünya Sigarayı Bırakma Günü. Sen de bu güne katıl ve bu zehirli maddeden kurtul.
Ahmet : Teşekkürler.

3. Arkadaşlarınızla yalan söylemek hakkında konuşunuz.

4. İnsanı suça iten etkenler nelerdir?

DEYİM

Aşağıdaki deyimleri okuyunuz.

a. İçki kullanmak: İçki içmek.

Örnek:

- ✓ İçki kullanmak insan sağlığı için çok tehlikelidir.
- ✓ Ahmet babasının içki kullanımını engellemeye çalışıyordu.

c. Sağlığı bozulmak: Hastalanmak.

Örnek:

- ✓ Uyuşturucu bağımlısı olan adamın sağlığı bozulmaya başladı.
- ✓ Sigara insan sağlığını bozan bir maddedir.

b. Nefes darlığı çekmek: Nefes almakta zorlanmak, nefes alamamak.

Örnek:

- ✓ Amcam çok sigara içtiği için nefes darlığı çekiyor.
- ✓ Sigara insanda nefes darlığına yol açar.

d. Sigaranın esiri olmak: Sigarayı bırakamamak. Sigaraya bağlanmak.

Örnek:

- ✓ Ahmet o kadar sigara içiyor ki o artık sigaranın esiri olmuş.
- ✓ Sigaranın esiri olmamak için sigaradan uzak durmak gerekir.

ALİŞTIRMALAR

Aşağıdaki parçayı uygun deyimlerle tamamlayınız.

Bu günlerde amcamın ..... iyice ..... başladı. Çünkü amcam bir türlü sigarayı bırakamıyor. O ..... darlığı ..... . Artık ..... esiri ..... . Doktorlar onu hastahaneye yatırdılar. Uzun süre tedavi olması gerekiyormuş. O ..... de ..... İçki yüzünden ciğerleri de iyice bozulmuş. Doktor onun bir an önce sigaradan vazgeçmesini ve içkiyi bırakmasını istiyor.

DİL BİLGİSİ

BİRLEŞİK FİİLLER

Örnek Cümleler:

- ✓ Adam bütün parasını kumarda kaybetmiş oldu.
- ✓ İçkiyi bırakınca kötü bir alışkanlıktan vazgeçmiş oldum.
- ✓ Ali bu günlerde en iyi arkadaşım oldu.
- ✓ Kadın oğlunu kaybedince artık gülmez oldu.
- ✓ Doktordan korkan genç ağlayacak oldu.
- ✓ Siz bu çocuğu adam ettiniz.
- ✓ Sigarayı bırakmak için sabretmek gerekir.

Bir fiille ya da başka türden en az bir kelimeyle kalıplaşmış olan fiillere birleşik fiil denir.

Örnek

- ✓ affetmek, hasta olmak

Bazı fiiller genellikle tek başlarına kullanılmazlar. Bir isim ya da isim soylu kelimeyle birlikte kullanılarak onların fiil görevi yüklenmelerini sağlarlar. Bu tür fiillere görevi gereği **yardımcı fiil** denir.

ETMEK YARDIMCI FİİLİ

Tek başına kullanıldığı zaman, bu yardımcı fiil “yapmak” anlamındadır.

Örnek

- ✓ İyi mi ettim, kötü mü ettim?

Geçişli bir fiildir (Neyi? Kimi?), ama kurduğu birleşik fiil geçişli de geçişsiz de olabilir:

- Bir şeyi yasak etmek. (geçişli)
- Biriyle alay etmek. (geçişsiz)

Edilgenlik anlamı veren birleşik fiiller kurar:

Örnek

- ✓ yok edil-, tamir edil-, rahatsız edil-

OLMAK YARDIMCI FİİLİ

Tek başına kullanıldığı zaman, bu yardımcı fiil “varlık kazanmak, varlık alanına geçmek” anlamı verir.

Örnek

- ✓ Deprem oldu. / Akşam oluyor.

Birleşik fiil kurduğu zaman, öznenin başka bir durumdan yeni bir duruma girdiğini anlatır.

Örnek

- ✓ iyi ol-, hasta ol-

Ol- yardımcı fiilinin -miş olmalı, -yor olmalı biçimleri olasılık bildirir.

Örnek

- ✓ Gelmiş olmalı
- ✓ Gidiyor olmalı

EYLEMEK YARDIMCI FİİLİ

Tek başına kullanılmayan, ancak aynen “et-” yardımcı fiili gibi birleşik fiil kuran bir yardımcı fiildir. Bugün yerini “et-” yardımcı fiili aldığı için “eyle-” çok az kullanılmaktadır.

Örnek

- ✓ arz eyle-, reddeyle-

Eylemek yardımcı fiilinin ettirgen, edilgen, dönüşlü, işteş çatılı biçimleri yoktur.

ALİŞTIRMALAR

Aşağıdaki boşlukları uygun olan birleşik fiillerle doldurunuz.

- a. A: Kendini nasıl .....?
B: Kendimi hiç iyi .....
- b. A: Bavulunuz çok ağır. Size .....?
B: Sağ olun kendim taşıyabilirim.
- c. Dün yağmurda çok ıslanmış. Bu yüzden .....
- d. Oğlumun özürünü .....
- e. İşlediği suçtan dolayı .....
- f. Arkadaşım benim gelmeyeceğimi .....
- g. İstanbul'a gitmekten son anda .....

DEĞERLENDİRME

1. Aşağıdaki boşlukları verilen kelimelerle tamamlayınız.

kullanmak / sarhoş / bırakmak / tehlikeli

- Sigarayı ..... sabır ve kararlılık ister.
- Uyuşturucu kullanmak insan sağlığı açısından çok .....dir.
- Alkol içen ..... olur.
- Arkadaşım Hüseyin 15 yaşında sigara ..... başlamış.

2. Zararlı alışkanlıklarla ilgili atasözleri yazınız.

- .....
- .....
- .....
- .....

3. Aşağıdaki cümlelerde siyah yazılmış kelimenin anlamı cümlenin altında verilen kelimelerden hangisidir?

- Babamın gerçekten de sigara içmek gibi **kötü** bir alışkanlığının olmasına inanamıyordum.
(zararlı / faydalı / iyi)
- Sigaraya o kadar alışmıştı ki bırakması çok **güçmüştü**.
(kolaymış / zormuş / basitmiş)
- Kadın sigaraya o kadar **bağlanmıştı ki** ondan vazgeçemiyordu.
(alışmıştı ki / öğrenmişti ki / başlamıştı ki)
- Ben hiçbir zaman sigara **içmeyeceğim**.
(kullanmayacağım / yakmayacağım / satmayacağım)

4. Aşağıdaki kelimeleri cümlelerde kullanınız.

- Tiryaki : .....
- Yakmak : .....
- Paket : .....
- Başlamak : .....

5. Cümlelerdeki yanlışlıkları "Oğlum da Eroine Alıştırmışlar" adlı okuma parçasına göre bulunuz ve yeniden yazınız.

- Buddy, eşim ve ben birbirimize çok bağımsız bir aileydik.
.....
- Zamanla evde bir çok eşyalar yok olmaya başlamıştı.
.....
- O gecedan sonra oğlum Buddy'i açıkça denetlemeye başladım.
.....
- Buddy trafik kazasında gerçekten hafif yaralanmıştı.
.....
- Buddy'i ameliyat için bir devlet hastahanesine gönderdiler.
.....

6. Aşağıdaki kelimelerle anlamları eşleştiriniz.

a. nikotin	1. Koka bitkisinin yapraklarından çıkarılan uyuşturucu bir madde.
b. tiryaki	2. Kahve, tütün, çay, gibi keyif veren maddelere alışmış kişi.
c. bağımlılık	3. İçilmiş sigara artığı.
d. kokain	4. Tütün yapraklarından çıkarılan, renksiz çok zehirli bir madde.
e. izmarit	5. Başka bir şeyin yardımına veya gücüne bağlı olan. Özgürlüğü olmayan.

3. BOYUTTA NE GÖRÜYORSUNUZ?

Sessiz ve sakin bir ortam görmeyi kolaylaştıracaktır. Resmi hareket etmeyecek şekilde sabit bir düzleme yerleştirmeli ya da elinizle tutup kimildatmamaya çalışmalısınız. Hiçbir zaman resmin görünen şekli olan karışık çizgi ve renklere takılmamalısınız. Bakışlarınızı resme değil de âdeta resmin arkasına, derinliğe yönlendirmelisiniz. Eğer ilk kez böyle bir resme bakıyorsanız biraz sabırlı olmalısınız. Hemen görüleceğini sanmak yanlış olur. İki dakika baktıktan sonra görüntüyü yakalayamazsanız, kendinizi zorlamayın. Biraz ara verip sakin kafayla tekrar deneyin. Bir kere görmeye başladıktan sonra büyük zevk alacağınızı kesinlikle söyleyebiliriz. Bu teknikler gözünüzün sağlığı için iyidir, ancak gözleri fazla yormamaya dikkat etmek gerekir.

MÜZİK KUTUSU

1. Aşağıdaki boşlukları dinlediğiniz şarkıya göre doldurunuz.

SİGARA

Aslında ben de isterim emeklemeden .....
..... elbiselerle makyaj yapıp dolaşmayı.
Aslında ben de isterim ..... konuşmayı,
Küçük bir oyun içinde ..... kişi olmayı.

Aklımdan geçen ..... kalbimden gelen sesler,
Hepsi bir ..... oldu, bir kibritle yok oldu.

Ben ..... dumanının altında,
Yana yana en sonunda ..... oldum.

Sen kibritin hiç ..... ucunda,
Birin ..... geçmiş oldun.

Aslında ben de isterim ..... koşmayı,
Güzel ..... makyaj yapıp dolaşmayı.
Aslında ben de isterim ..... konuşmayı,
Küçük bir ..... içinde önemli kişi olmayı.

İyi dostlar biriktirdim, hepsi ..... oldu.
..... bir aşk yetiştirdim, düzene yenik düştü.

2. Aşağıdaki soruları dinlediğiniz şarkıya göre cevaplayınız.

a. Düzene yenik düşen şey nedir?

.....

b. Sanatçı neleri istemektedir?

.....

3. Aşağıdaki kelimeleri dinlediğiniz şarkıya göre eşleştiriniz.

a. Makyaj yapmak

b. Emeklemek

c. Düşünmek

d. Yanmak

1. Koşmak

2. Konuşmak

3. Dolaşmak

4. Kül olmak

BUNLARI BİLİYOR MUYDUNUZ?

- ✓ Tütünün anayurdu Amerika'dır.
- ✓ 20 Kasım Dünya Sigarayı Bırakma Günüdür.
- ✓ Sigarada 401 çeşit zehir ve 43 çeşit kanserojen madde vardır.
- ✓ Sigaranın kanser yapan maddesi nikotine adını veren Jean Nicot'tur. Nicot, Fransa'nın Lizbon elçisi iken, (1860) Portekizli denizciler ona tütün hediye etmişler. Böylece sigara Avrupa'ya yayılmış.
- ✓ Sigaraya bağlı hastalıklardan her yıl Türkiye'de 70.000 kişi, Amerika'da 430.000 kişi ölmektedir.
- ✓ Dünyada 10 saniyede bir kişi sigara tiryakiliği nedeniyle hayatını kaybetmektedir.
- ✓ ABD'de sigara paketlerine "Sigara sağlığa zararlıdır." ifadesi 1964'te konmaya başlanmıştır.
- ✓ Dudaklarında daima yeni yakılmış sigarasıyla at üstündeki bir kovboyu canlandırarak bir sigaranın reklâmını yapan ve dünyanın en ünlü sigara reklâmlarında oynayan Davit Mc Lean 1995'te akciğer kanserinden ölmüştür.

ÖDEV

Sigara içen bir tanıdığınızla röportaj yapınız. Ona aşağıdaki soruları sorunuz.

- a. Sigaraya kaç yaşında başlamış?
- b. Sigaraya nasıl başlamış? Kimden etkilenmiş?
- c. Sigaranın zararlarını biliyor mu?
- d. Sigarayı bırakmak istiyor mu?
- e. Hiç sigarayı bırakmayı denemiş mi?

TERCÜME

Aşağıdaki cümleleri kendi dilinize çeviriniz.

- a. Oğlum Buddy, eşim ve ben birbirimize çok bağlı bir aileydik.
.....
- b. Zamanla evde bazı eşyalar yok olmaya başlamıştı.
.....
- c. Bir gün Buddy'nin yüzü bembeyaz olmuştu.
.....
- d. Buddy, uyuşturucu bağımlısı olmuştu.
.....

İMLÂ, NOKTALAMA

ÜNLEM İŞARETİ (!)

- a. Sevinç, üzüntü, acı, korku şaşma gibi duyguları anlatan cümlelerin sonunda kullanılır.

Örnek:

- ✓ Yazıklar olsun sana!
- ✓ Ay! Ayağıma bastınız.

- b. Seslenme, hitap ve uyarı sözlerinden sonra kullanılır.

Örnek:

- ✓ Ey Türk gençliği!
- ✓ Dur, yolcu! Bilmeden gelip bastığın bu toprak bir devrin battığı yerdir. (Necmettin Halil Onan)

SERBEST OKUMA

1. Aşağıdaki parçayı okuyunuz.

TAŞ

Genç adam, sigaraya başladığı günden itibaren para sıkıntısı çekmiş, fakat birayla başlayan içki bağımlılığı, sonunda onu hırsızlık yapmaya sevk etmişti. Ona göre bu durum, fakir bir aile olmalarının tabii bir sonucuydu. Önceleri kendi evlerindeki eşyaları çok ucuz paraya satmıştı. Zaten anne ve babası seneler önce vefat ettiği için, babaannesiyile birlikte yaşıyordu.

Adamın içkiye olan düşkünlüğü arttıkça, onu daha çok para getiren işlere yönlendirdi. Tarihi çeşmelerden söktüğü bir musluğu, eski mezar taşlarını ve antika heykelleri çalıyor ve satıyordu. Böylece birkaç aylık içki parasını karşılayabiliyordu.

Babaannesi onun hırsızlık yaptığını anlamıştı, fakat hayatta kalan tek varlığı torunu olduğu için bir şey diyemiyordu. Genç adam, babaannesinin tarihi eserler üzerindeki yazıları okuyabilmesinden faydalanarak çaldığı mallara bir fiyat veriyordu.

Genç adam, soğuk bir kış günü eve yine çaldığı eşya ve taşlarla döndü. O geceki çaldığı şeyler arasında antika bir halı, bir mezar taşı ve tarihi bir kapının kolu vardı. Adam zorla getirdiği mezar taşını babaannesinin önüne koydu. Bu arada babaannesine çok değerli bir taş olmalı. Bundan aldığım parayla sana da bir battaniye alırım, diye söyleniyordu.

Fakat ihtiyar kadının gözleri sulanmıştı.

– Haklısın oğlum, dedi. Gerçekten çok değerli bir taş bu.

Dedenin mezar taşını çalmışsın.

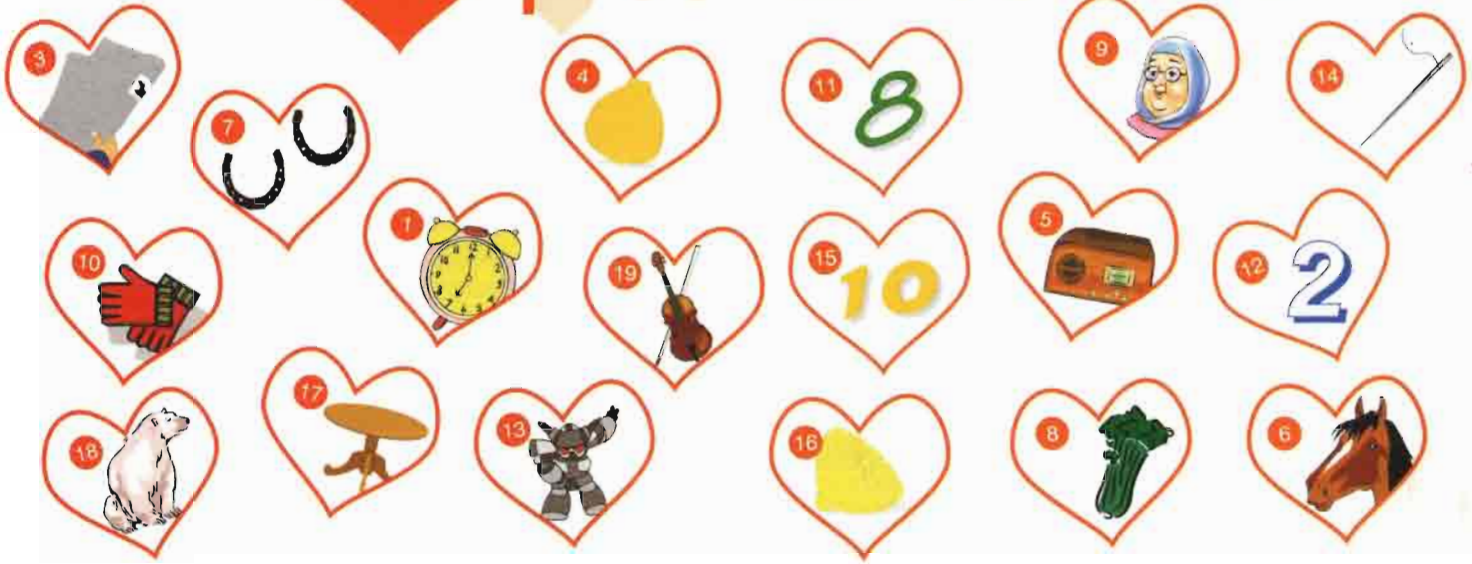
2. Aşağıdaki soruları okuduğunuz parçaya göre cevaplayınız.

a. Genç adam, neden hırsızlık yapıyordu?	d. Genç adam, soğuk bir kış gecesi neler çalmıştı?
.....	.....
b. Genç adam, neden babaannesiyile birlikte yaşıyordu?	e. Genç adam, kimin mezar taşını çalmış?
.....	.....
c. Babaannesi torununun yaptığı bu kötü alışkanlığa neden ses çıkarmıyordu?	
.....	

OYUN

Şifreli Kalpler

Yukarıdaki kalplerin içindeki resimlerin ilk harflerini sırasıyla aşağıdaki kutulara yazınız.

Şifre → 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

Pratik Türkçe

